

VAN-E MÁ S VILÁG?

(A SZELLEMEK ORSZÁGÁBÓL.)

ÍRTA :
TÓVÖLGYI TITUSZ.

MÁSODIK KIADÁS

BUDAPEST, 1900.
SZILÁGYI BÉLA KIADÁSA
Károly-körút 26.

TARTALOMJEGYZÉK

(**)

ELŐSZÓ.....	5
I.....	9
Érdemel-e hitelt a spiritualizmus?	9
II.....	15
A médiumok.....	15
III.....	19
„Sokáig és erősen kételkedtem, de Istenre mondom, hogy halál után öntudatos és egyéni élet létezik.....	19
Spirtisztikus jelenetek saját házámban.....	22
Egy könyvnek sajátosság repülése.....	25
Betegségek gyógyítása.....	29
A lelkek kéziratai.....	32
Transz.....	36
A meghalás, vagyis a halál.....	39
Mikor meghalunk.....	49
Üdvözült lelkek.....	61
(A halottas szobában. 1862. ápr. 23.).....	62
A párizsi „Szellemlkutató-társaság” jelentése.....	65
Jobard.....	69
Fülöp Sámuel.....	70

Nem a legjobb helyzetnek örvendő lelkek.....	75
Bré József.....	77
Saint-Paul marquis.....	79
Hazai események.	81
H. István.....	86
Velem történt.	88
A lélek egyéniségéről	90
Bizonyítók és bizonyítottak.	94
A kopogó és egyéb hangok eredetéről.....	96
A test súlyának megváltozása, nehéz tárgyak mozgása.....	97
Emberek asztalok és székek felemelkedése.....	98
Különféle tárgyak mozgása.....	98
Világító jelenségek.....	99
Világító, avagy látható kezek.....	99
Materializált alakok.	100
Bizonyítványok.	104
II. Jelenségek, melyek homályban lettek megfigyelve	107
III. Jelenségek, melyek eddig csak sötétben voltak észlelhetők, világosan is észlelhetők lesznek.	110
Ami megfoghatatlan.....	113
William Stainton-Moses.	113
Egy emberi alak fölemelése s a levegőben való meghordozása.	122
Megtestesülések.	124
A lelkek lefénképezése.	136

A lelkek inkarnációjáról.....	151
A lelkek hazája.....	154
Miféle csoda az a „médiúm“?.....	159
Hamis médiumok.....	161
A médiumok különféleségei.....	164
A) Fizikai nyilvánulásoknál.....	164
B) Szellemi nyilvánulásoknál.....	166
A körök alakulásának befolyása médiumokra és a médiumok fejlődésére.....	167
A befolyásról, melyet a kör alakításának mikéntje a velünk érintkező szellemekre gyakorol.....	170
A köralakítás feltételei.....	171
Hány tagból álljon egy-egy szeánsz?.....	173
Hogy viselkedjünk az ülés alatt?.....	176
Mily időszakban és mily sokáig tartsunk üléseket?.....	178
Világosság és hőmérséklet.....	180
A társalgás kopogás által.....	181
Érintkezés írás által.....	184
Fizikai jelenségek.....	186
Materializációk.....	186
Az ülés.....	188
Gabányi Árpád mint spiritiszta.....	188
A vendég.....	191
Velem történt.....	192

Néger és indus színészek jelentkezése.....	193
Vay Emília bárónő.....	204
A. grófné T. képviselő nővére.....	206
Befejezésül.....	207
Még egy szót.....	211

ELŐSZÓ.(**)

Van-e más világ?

Eddig csak a vallás és bölcselkedők egy része állította, hogy van, de a másik rész ellene mondott, a pozitív tudomány pedig nem hitte soha. Most a pozitív tudomány kezd ezzel a kérdéssel foglalkozni: *mert a csodák kora nem járt le!*

A csodák kora nemcsak hogy le nem járt, hanem a csodák megszorodnak, azzal a különbséggel, hogy ma találmányoknak, felfedezéseknek neveztetnek, és mert keletkezésüket a tudomány meg tudja magyarázni, csodaszámba nem veszi, mert a tudomány - a *pozitív tudomány* - csodákban nem hisz.

A delejességnek és villanyosságának, a régiek által megmagyarázhatatlan fenségéből, megfoghatatlan és hatalmas erejéből s mintegy a titkok mélységének kisugárzó ragyogásából keletkezett a legtöbb csoda. Megfoghatatlan volt és megérthetetlen, mint ahogy a mai kor előtt is megfoghatatlan és megérthetetlen az alkotó őserőnek még eddig fel nem tárt legtöbb titka. Csakhogy a mai kor a pozitív tudományok nagy fejlettségének fegyvereivel lép a régiek által csodaszámba vett jelenségek elé, semminek sem hisz addig, amíg annak létezését megfejtteni nem tudja, s amíg magát a létezés bizonyosságáról meg nem győzi.

De hát az alkotásnak, a nagy mindenségnek egyik kereke a másikba vág és amint felfedezték az első kereket, fel kellett fedezni a másikat, a harmadikat és így tovább. Egyik kerék a másikhöz,

ez a harmadikhoz vezette a kutató *lelket*, mely az ő tudatlan gyermekkorából felocsúdva és az alkotás nyomdokaira akadva, sokszorosított erővel és tudással halad most e nyomokon, hogy a ke-rekek összjátékát és a mindenségnek reá nézve felfedezhetővé tett titkait felfedezze.

És kezdenek felderülni a régi csodák is. A régiek által megérthetetlen, megmagyarázhatatlan jelenségek, de amely jelenségek hozzáférhetetlen *csodák* számába vétetvén, a pozitivitás fegyvereivel működni kezdő utókor által ad akta tétettek, sőt mint bebizonyíthatatlanok, tehát megfoghatatlanok mellőztettek. A pozitivitáshoz való nagy ragaszkodás megteremtette a materializmust, az ateizmust, amely materializmus minden létezőnek láthatóságát vagy legalább is megfoghatóságát és megérthetését követeli, a láthatatlannak, megfoghatatlannak és megérthetetlennek létezését pedig tagadja. Tagadja Isten létezését, a lelket, vagy annak mint nem létezőnek halhatatlanságát, a be nem bizonyítható másvilágot és a földöntúli életet, stb.

De hát ez a tagadás nem maradhatott annyiban. Az ő haladásában föl nem tartóztathatta a tudományt, vagyis: az alkotás nyomdokaira rátalált *lelket*, amely most már megköveteli a magáét. Ha a delejességnek és villamosságnak a régiek által csodaszámba vett jelenségei, íme, ma már pozitív bizonyítékok által létezőknek fogadtatnak el, hát ez még nem minden. A hagyományok és bibliák, ó- és új testamentumok más csodákról is beszélnek. S ha íme, egy részük már felderítetve valóságnak bizonyult? Itt megállapodnunk nem szabad, sőt az eddig elért sikerekből a további felfedezésekre és tudományos meghatározásokhoz kell erőt merítenünk!

És a kutató lélek felemeli fejét, figyelni, hallgatódzni, gondolkozni kezd valami felett, ami eddig az ő titokzatos túlvilágiasságával és kísértetiességével ámitás, bolondítás, csalás révén kezdett emlegetetté lenni. Nini! Mi ez?

Hipnotizmus! Somnabulizmus! Spiritizmus! Csalás! Bolondítás!

Szédelgés!

De hát vajon az-e? Nem tartotta-e csalóknak, bolondítóknak, ámítóknak a kereszténység apostolait a pogány világ? Nem tartotta-e csalónak, ámítóknak bolondítóknak a vallási fanatizmus Vasco de Gámát, Kolumbust, Galileit és így tovább ?

A kutató *lélek* fejében ez szöveget ütött: hiszen előbb-utóbb, most már a tudomány fegyvereivel vagyunk ellátva; a pozitivitás védpajzsa védelmez bennünket a megcsalattatástól; sok megérthetetlen, bebizonyíthatatlan állítás lett már valósággá; kire és mire merhetjük fennhézázó önhittséggel kimondani e szót: Nincs! Nem létezik!

Mikor olyan emberek mint Dale *Owen* Amerika nápolyi követe; *Edmond* a newyorki legfőbb törvényszék elnöke; Róbert *Hare* a penszilvániai egyetem vegyész tanára; *Mapes* egyetemi vegytanár; *Cox* angol jogtudós; de *Margan* a londoni egyetem matematikai tanára; *Jenior* az oxfordi egyetem nemzetgazd. tanára; *Huggrino* csillagász, *Barret* a dublini egyetem fizikai tanára; *Gregory* az edinburgi egyetem vegyészeti tanára; *Aksakow* orosz tudós; prof. *Angelo Brefferio*, Mr. E. B. *Duffay*; Dr. *Carl du Prel*; Dr. *Grabovszky*, Dr. G. B. *Ermacora*; prof. *Lombroso* stb. megannyi hírneves tudósok foglalkoztak és foglalkoznak beható kísérletezésekkel, és a *meghaltak leikeinek megjelenését* kétségbevonhatatlan ténynek állítják. A túlvilággal, a földöntúli léttel, a halál utáni étellel *pozitív bizonyítékok nyomán*, nem elméletileg, de gyakorlatilag foglalkoznak.

Ezek a kutatások és kísérletezések Amerika műveltebb közönségére azt a benyomást gyakorolták, hogy a spiritizmus híveinek száma meghaladja a húsz milliót. Onnan Angliába csapott át, és ott hódít. De hódít most már Francia-, Német-, Orosz-, Olasz-, Spanyolországban, hódít a Svájcban, Belgiumban, Hollandiában, Svédországban, és a művelt világban mindenütt. Mi magyarok tudunk róla legkevesebbet.

Nem fog tehát ártani, ha a túlvilági élet titkainak ezen tesztkópjába beletekintünk mi is, és nem szégyellünk foglalkozni oly dolgokkal, milyenekkel íme a művelt világ hírneves tudósai és *legműveltebb* nemzetei foglalkoznak. Nem gondolnám, hogy a lélek örökléte ellen bárkinek is kifogása lenne, s az ellen, hogy a halálnak enyészetet hozó lehellete előtt nem porlik el csak a test, míg a lélek egy szebb, boldogabb világban, egyéni öntudatának egész erejével folytatja létét, - tiltakozó szándéka lenne az emberiségnek.

Hátha most akadnak tudósok, akik elméjük *egész* hatalmával, tudományuk egész erejével neki fognak a kutatásoknak, mint a bányászok, kik nemes ércnek a nyomaira akadtak, és most fel akarják fedezni az egész kincset: kérdem, miért ne kísérnék őket figyelemmel? Miért tagadnánk létezését annak, aminek létezése felől ezer annyi bizonyíték áll rendelkezésünkre, mint amennyi bizonyítékkal a tagadás emberei bírnak? Miért vonnánk kétségbe azt, aminek lehetetlenségét éppen hogy semmivel se tudjuk igazolni, míg íme, létezésének bizonyítékai mind sűrűbben kezdenek jelentkezni.

A hitet nem lehet ráerőszakolni senkire, de a hit a jóban, mindig magasztosabb befolyást gyakorol gondolkozásunkra, érzésünkre, mint a hit a rosszban. A túlvilági életbe fektetett remény nem fog boldogtalanná tenni soha! Ama vágyaink elérhetésének reménye, hogy eltávozott kedveseink után megyünk, és őket megtalálva ismét társaságukban leszünk, hogy senkit és semmit örökre itt nem hagyunk, hanem lelki szemeink előtt maradnak mindenek és mindeneknek a haladása, fejlődése felől tudomással fogunk bírni: ez csak boldoggá tehet minket. Hát, ha e munka olvasása felkelti, avagy csak megmozdítja is bennünk ezt a reményt, nem fogjuk sajnálhatni az időt, melyet olvasására áldoztunk.

I.

Érdemel-e hitelt a spiritualizmus? (**)

A magát mindentudónak képzelő ember szemei előtt, ez a nagy mindenség még mindig nem egyéb, mint egy nagy titok. Hány ezer év kellett csak ahhoz, hogy saját apró földgömbünket, amelyen lakunk, még mindig ne ismerjük egészen! Hány ezer év kellett, hogy a föld mozgására rájöhhessünk, és ne mennyei gyertyáknak nézzük a csillagokat? Még csak tegnap fedeztük fel a gőzerőt, de még ma sem ismerjük a föld molekuláit összekötő, a lég parányjaiban szétáradó, s az egész világuirt betöltő delej hivatását, s a villanynak meg eddig csak részletekben mutatkozó rettenetes hatalmát. Sejtelmek kezdnek lenni a mindenség méhében rejlő, a Röntgen-féle sugarak fényében is mutatkozó még felfedezetlen titkok el sem képzelhető sokaságáról, s habár a felfedezések beláthatatlan mélységének és magasságának meg csak a küszöbénél vagyunk, máris elbizakodottakká kezdünk lenni.

Mert sok ezer esztendő múltával, a létező dolgok egyikének és másikának keletkezését valahogy kiokoskodjuk, összetételeit kikutatjuk, távolságait kimérjük, megjelenéseit meghatározzuk; mert az erőfejlesztés kiszámítását némileg kieszeltük; a sebesség fokozását is tudni véljük stb. És mert sok létező és a véletlenség által előttünk feltárt dolog magyarázatára képesek vagyunk: egyszerű felfogásunkkal, magukkal s az isteni véletlen által kezünkre játszott eredményekkel teljesen meg vagyunk elégedve.

Mi szükségünk lenne most már Istenre, mikor önön magunktól találunk fel és végzünk el mindent? Aztán meg hol az az Isten; ki az az Isten, mi az az Isten? Láttá valaki valaha? Beszért vele? Hát hogy lehet annak létezését állítani, akit még nem látott soha senki? Anyag igenis van. Anyagi erő van; de a szellem a lélek szellemi és lelki erő csak feltevés. Hát a delej mi? A villany mi?

És íme, erre a két kérdésre, a mindentudó emberi elme egyszerre csak megáll, és nem tud feleletet adni. Anyagi erő ez, vagy szellemi, mikor működése megfoghatatlan, láthatatlan! Honnan az a sebesség a világ egyik végétől a másikig? Talán a csillagokig.

Az emberi bölcsesség elismeri az anyag létezését, - ehhez ugyan kell is, de nagy bölcsesség! Elismeri az anyag kezdet- és végnélküliségét, de ezt az anyagot előállító szellem avagy szellemek létezését tagadja. **A spiritualizmus pedig bebizonyítja, hogy szellemi erő hoz létre minden anyagot, de az anyag nem hoz létre szellemet soha, mert a szellem az, ami öröktől fogva van, ami az alkotás hatalmát és erejét képviseli.**

„Anglia, - írja *Angelo Brofferio* tanár - olyan emberek házája, kiket igen gyakorlatiasaknak és megbízhatóknak ismerünk, s állítjuk, hogy ebben ők a „matter of fact”-ot képviselik. És Anglia a médiumok által előidézett szellemi jelenségek (Phaenomena) elismerői és védői gyanánt állítja ide a londoni „Royal Society“ három tudós tagját *Crookest, Wallacet és Varleyt*. Ezek írták Angliában „A spiritizmus szellemi jelenségeiről” szülő, s azok létezését igazoló első munkát. Ugyancsak az angol spiritiszta-k közt találjuk *Coxot*, a híres jogtudóst, *Homet, Hugginst, Barrettet* stb.

Köztudomású, hogy a spiritisztikus szellemi jelenségek valóságát, a londoni „Dialektikai társaság” (The Comitee of the London Dialectical Society) egy erre kiküldött bizottsága határozottan kijelentette és nyilvánosságra hozta. Harminchárom tekintélyes, tudós férfiból állt e bizottság, amely ismét kisebb, szűkebb körű bizottságokra oszlott. Ezek a bizottságok spiritisztikai kísérletezések megtartására és ellenőrzésére küldettek ki, számos ily kísérletezést vittek és vitettek véghez, s az eredmény az lett, hogy: *a szellemi jelenségek valódiságát elismerték.*

Lodge az 1891-i londoni „Haladási és tudományos egye-

sületek” kongresszusának elnökévé választatván, megnyitó beszédében a többi közt a következőket mondta: „Ami engem illet, *meg vagyok róla győződve*, hogy a megfigyelések és kísérletezések térén tett előhaladásunk *egy oly régió létezését, mely a szellemek jelenségeit hordja magában, bizonyossá teszik*, de amelynek létezését a tudomány még mindig nem akarja általánosságban elismerni.¹

A német irodalomban a hírneves *Zöllner* és *Fechner* a lipcei egyetem fizikai tanára, *Weber* a göttingai egyetem tanára; *Scheibner*, a lipcei egyetem, matematikai tanára stb. lelkes hirdetői és védői a spiritizmusnak.

Oroszországban a híres *Aksakow*, valamim *Butterow* vegyészeti, *Wagner* állattani és *Osztrodjarszki* a matematika tanára a pétervári egyetemen.

Franciaországban *Allan Kardec* tanár, *Gibier* természetbúvár, *Pasteur* segéde, *Richet* és *Fiammarion*.

Svájcban *Thury*, a genfi tudományos akadémia tanára, *Perty*, a berni egyetem etnomológiai tanára.

Olaszországban *Lombroso*, a spiritizmusnak egykor legnagyobb ellensége, aki megvetéssel jelentette ki, hogy „a székek párnáiban lakozó lelkeknek nem hiszek”, míg végre *Tamburini*, *Virgilió*, *Bianchi* és *Vizioli* rávették, hogy kísérleteiknél jelen legyen, és ellenőrizze őket. Az eredmény *Lombrosónak* egy levele lett, melyben a többi közt ezeket írja: „*Szégyeltem magamat és levert vagyok*, amiért hogy e *tényeket* oly makacsul és annyi ideig tagadtam.² Igen érdekesen írja *Brafferio*³ hogy annyi sikerült kísérletnek, s e kísérletezések komolyságát, az eredmények megcáfolhatlanságát bizonyító nagytekintélyű tudósok tanútételei és

---

¹ „Revue scientifique” 1801 szept. 12.

² „Tribuna giudiziaria”¹¹. 1891. május hó.

³ „Tribuna giudiziaria”¹¹. 1891. május hó.

nyilatkozatai után akár vakon is el merné hinni az állítások valódiságát, ámde neki mindezen állításokra szüksége sincs, mert a legmegcáfolhatóbb bizonyíték az, amit ő maga tapasztalt, maga látott.

„Miután a legfontosabb jelenségekkel tisztába jöttem - írja a többiközt mint például az elhaltak egyéni megjelenéseivel -, akiket felismerhettem, azóta semmi bizonylatra nincs szükségem. Mert ha még azok után a látottak után sem hiszek, miféle bizonyítékok lehetnek azok, melyek kételyeimet eloszlatják? Nem maradna egyéb hátra, mint kételyeimet fenntartanom mindaddig, míg az egész világ hinne és látna, hogy a hívők és a látók közt a legutolsó én legyek. Csak hogy ha mindnyájan így cselekednénk, akkor a csillagászattal még mindig ott volnánk, ahol Herodot, pláne ahol Ádám ősapánk vala”.

„Mindezeket pedig nem csak azért mondom, hogy a tények megtörténte által megállapított hitemet igazoljam, hanem azért is, hogy az olvasó hitetlenségét eloszlassam. Nem kívánom ugyan, hogy a tények valódiságában higgyen, mielőtt azokról meggyőződött volna, sem pedig azért, mert mielőtt saját magam meg nem győződtem, én sem hittem. Hanem igenis kérem;

1. Ismerjék el, miszerint semmi bizonyos alappal nem bírnak arra nézve, hogy a szellemi megjelenéseket lehetlenségeknek tartásuk,

2. hogy miután annyi szavahihető tanú egybehangozóan azt állítja, az állítástól a valószínűség mégsem tagadható meg.”

„Teljes joggal kétségbe vonhatjátok a tényeket, minthogy nem láttatok; de nem vonhatjátok kétségbe a tanukat, kiket halottatok, és akik láttak. És valamit mégis el kell ismernetek: azt ugyanis, hogy számtalan oly tanúnak, aki soha az életben nem látta egymást, összevágó, egyöntetű állítása mégis csak nem véletlenség. Ha pedig nem akarjátok hinni amit állítunk, akkor azt kell hinniek, hogy hazudunk, meg akarunk benneteket csalni.

Ámde, hogy annyi becsületes ember hazudjék, pláne minden összehesztelés nélkül, egybevtágóan és minden haszon nélkül, nem valószínű. Még a legrosszabb esetben elhiszem, hogy a többi spiritizta hazudik, de hogy én hazudom, azt már nem hiszem el.

Tény, hogy a ma uralkodó materializmussal szemben, a spiritizmusnak körülbelül az a helyzete van, amely volt a kereszténységnek a pogánysággal szemben. A különbség az, hogy a kereszténység megalapítója *Krisztus* a tudományos téren nem volt tekintély, valamint tanítványai is egyszerű, tanulatlan emberek voltak. Nem vethető tehát szemére az akkori idők műveltségi foka szerint túlművelt római társadalomnak, hogy míg a római patrícius vérből származott Pál apostol a keresztény tanok védelmére fel nem lépett, és Konstantin császár e tanoknak meg nem hódolt, ama tanok hirdetőit tudatlan képzelgőknek, csalóknak és ámítóknak tartotta. Míg ellenben ma a legtudományosabb emberek egész tekintélyükkel, s a karakterükkel járó szavahiheztőség egész súlyával lépnek fel, s íme a tudományosságban velük egy kategóriába éppen nem osztható materialista társadalom állításaik felett teljes önhittséggel mosolyog.

Ebből látható a mai társadalom teljes vallástalansága és képmutatása, mint következménye ama papi túlzásoknak, amely papi túlzások az emberek szívében élő hitet minden földöntúli iránt kiölték. Most tapasztalni teljesen, hogy a kereszténységnek éppen az a része, mely azelőtt a hit terjesztésének élén állt - az értelmiség - ma teljesen feladta hitet, és nem hisz Istenben, nem hiszi a láthatatlan istenséget, a lélek halhatatlanságát, szóval nem hisz semmit, amit szemeivel nem láthat, és kezeivel nem tapinthat. Hogy egész vallásos áhítata külszín és képmutatás.

Innen a megrögzött kételkedés a spiritizmus felfedezéseiben; pedig ezek a felfedezések nem egyebek, mint tudományos t érre vitt igazolásai a keresztény vallás amaz állításainak, hogy *Krisztus* igen is feltámadhatott és tanítványai előtt megjelenhetett; mert a lélek nem hal meg a testtel, hanem az

egyéniség típusának megtartása mellett a halál által mintegy újjá-
születtetik, s az örök életbe megy át.

Amíg a felületes tudományosság az ő saját csalhatatlanságát nem inaugurálta, s a materializmus tanait a keresztény hit tanainak helyére nem ültette, a kereszténység követőinek milliói teljesen hitték a lélek halhatatlanságát. Elég volt nekik az apostolok és az evangélisták állítása, s ama csodatételeknek nevezett jelenségeknek a szentírás által is szentesített valóság. Az újabb tudományosság azonban, mely ama csodatételek jeleire a pozitív kutatások eddigi terén rá nem talált, azokat mint képzelődéseket, álmodozásokat és a hívők átmítására vezető találmányokat, lehetetleneknek, tehát nem létezőknek, s azokat, kik túlvilági összeköttetésektől, lelkek megjelenéséről, s egy földöntúli élet csalhatatlan jelenségeiről beszéltek, átmítóknak, csalóknak, legenyhébb esetben beteges agyú képzelgőknek nyilvánította. S a csalhatatlanságot vindikáló tudományosságnak csakis az anyag létezését szentesítő ezen megnyilatkozását a társadalom is elfogadta.

De hát a föld azért csak mozgott tovább, ami létezett, az meg nem semmisült, s a tagadásba vett lelkek régióiban a túlvilági élet mozgalma a földi élet egy-egy részén át tovább és tovább bevilágított. És aminthogy az alkotás és emberi nem fejlődésének csodás sorrendje hozta magával a keresztény vallás szükségességét, éppen oly mennyei intézkedésnek látszik most ama küldetés, melyet a mindent pozitivitással tudni akaró világ szemei előtt a spiritizmus apostolai végeznek.

Azelőtt elegendő volt a megnyilatkozás maga. Az egymás becsületességében jobban megbízó emberek az emberi állításokban jobban hittek: de hogy valamit bebizonyíthassanak, nem is állt kezük ügyében a tudomány; most azonban, midőn a szavahihetőség égisze úgyszólván megsemmisült, s az átmítás terén maguk a vallás ellenőrei jártak elől, szükségessé vált bebizonyítása mindannak, amit embertársainkkal elhítenni akarunk.

Úgy látszik, az alkotás bölcsessége elérkezettnek látja az

időt, hogy az istenségtől immár teljesen elfordulásban levő emberiséget a materializmus hatalmának egészen át ne adja, a földöntúli élet valódiságát kétségbevonó reménytelenséget megvisszatalja, az emberi erény jutalmának bekövetkezését bizonyossá tegye, és a becsületességet immár lábbal taposó, fennhézó és diadalt ülő profanizmust az ő sötét odujába visszakeresse.

Erhardt báró, német lovaskapitány egy Lipcsében, Max Spohr kiadásában megjelent saját kísérleteit és tapasztalatait leíró munkájának ezt a címet adta: „*Spiritismus und Ehrenwort*”. Ha már nem akar hinni pusztán az anyag létezését beismerő, a szellem, a lélek létezését ellenben tagadó materializmus a polgári állású tudósok becsület szavának, hát higgyen a katona becsület szavának, melyet íme az egész világ előtt a nyilvánosság zálogául tesz le: *Legyen megsemmisülve, ha valótlanságot beszél!*

De mert meg vagyunk róla győződve, hogy a hitetlen Tamasoknak még ez sem elég, belebocsátkozunk a tények magyarázatába, elsorolásába és lehetőségébe annak, hogy teljes bizonyosság okáért magának mindenki meggyőződést szerezhessen.

II.

A médiumok. (**)

„Médium”-nak nevezzük azt az emberi lényt, kinek segítségével magunkat a szellemi jelenségekkel, mondjuk ki bátran, *lelkekkel* összeköttetésbe tehetjük.

Hát nem minden ember való arra? Nem!

És miért nem való arra minden ember?

Ez még eddig az alkotás titka. Egyik testben kisebb, másikban nagyobb dimenziókban van jelen amaz erő, mely egy túlvilági összeköttetés előidézéséhez szükséges; az a delejes természetű áram, mely megérezhető a lelkek régióiban is, és létezését azok tudomására hozza. És hogy ez az erő miért nem minden emberben egyenlő, e felett a kérdés felett eltűnődhetünk, de reá csak

kis kombinációkkal válaszolhatunk.

Én úgy képzelem magamnak az ilyen erővel bíró emberi lényt, mint a lelkek egy gyülekező pontját, állomását, mondjuk tanyáját. Aki a lelkekkel érintkezni akar, keressen magának egy ilyen tanyát. Amint hogy a vonat nem állhat meg minden embernek, a lelkek se állhatnak mindenkinek rendelkezésére, mert akkor soha se lenne nyugalomuk. Hát az alkotás, hogy a lelkeket az élők túlságos zaklatásától megmentse, ily médiumokat szemelt ki, a kiknek közvetítése által tehetjük magunkat összeköttetésbe azokkal, kikkel érintkezni akarunk. Legjobban hasonlíthatók tehát a távbeszélő központokhoz, melyek a villanyfolyamokat összeköttetésbe, s az egymással beszélni akarókat érintkezésbe hozzak.

Hogy a lelkek az ily médiumok körül önmaguktól is jelentkezni szoktak, az már bebizonyított valóság. Később a helyeket is megnevezve, eseteket fogunk felhozni, most azonban csak röviden említjük, hogy oly helyeken, ahol meg nem magyarázható zörgések, kopogások, lépések stb. zajt okozó mozgások történnek, sóhajtozások, nyöszörgések stb. hallatszanak, de sem embert, sem állatot, szóval semmiféle okozatot és okozót látni, megtalálni nem lehet, ott a következőkép kell eljárni: Abból a lakásból, házból vagy helyiségből egyenként távozzék minden ember. Amelyiknek eltávozásával a kopogás vagy más afféle zaj megszűnt, az az illető a médium, habár a legtöbb esetben, ha t.i a benne létező erő igénybe még nem vétetett, sem ő, sem mások nem bírtak róla tudomással. Avagy ha a médium nincs otthon és minden csendes, amint a helyiségbe belépett, a titokzatos mozgások nemsokára észlelhetők lesznek.

Ezzel nem akarjuk azt állítani, hogy ahol médium van jelen, - vagy amely házban médium lakik, ott mindenütt észlelhetők az efféle mozgolódások, hanem igenis, hogy csupán csak ott észlelhetők. Oly eset is történt már sok, hogy egy-egy család ellakott egy házban évekig, és nem vett észre senki semmit. Egyszer csak

jön egy másik család, melynek egyik tagja előtt valamelyik meghaltnak a lelke mindaddig megjelenik, míg az illető médiumnak bizonyos titokzatos dolgot, vagy elkövetett bűncselekményt tudomásra nem hozhat.

Kisebb erejű médiumok azonban, kikben az erőt fejleszteni lehet, s akik spiritisztikus kísérletek tevésére igénybe vehetők, gyakrabban akadnak. Kik tehát a spiritisztikus jelenségek valódiságáról meg akarnak győződni, akivel tehetik, mármint hozzátartozóikkal, barátaikkal vagy ismerőseikkel stb. tegyék meg a kísérletet, de magukkal is.

Mióta a borhamisítást nagyban üzik, azóta a közönség a tiszta bort is hamisnak hiszi, hacsak szüretkor saját szemei előtt nem szűrik a hordójába. A spiritizmussal is így vagyunk. A szemfényvesztők által elkövetett csalások, s egyéb ízetlen tréfák a valódi és igaz jelenségek iránti hitet annyira megingatták, hogy most már csak a szemmel látható bizonyosságok vezethetnek célhoz.

A bűvészek, vagy a társaságot felültetni akaró bohóckodók által előidézett, s a médiumok által előidézett jelenségek közt oly nagy és meggyőző a különbség, hogy azt a laikus is rögtön észreveszi. A legfontosabb tehát a dologban az, hogy a médium jól legyen megválasztva.

Kezdetben nehézségek fordulnak elő a kísérletezések legtöbbszörrel: vagy nem válik be médiumnak, akit annak hittünk, vagy kisebb, vagy nagyobb erővel bírván, hosszabb vagy rövidebb időt igényel, amíg ama összeköttetést, melynek segítségével a jelenségek előidézhetők lesznek, létrehozni bírja. *Carl von Lehnstein*⁴ magasabb államhivatalnok Düsseldorfban, hat nap egymásután folytatta saját családi körével a kísérletet, míg végre a hatodik napon kezdték észlelni a jelentkezést. Médiumnak saját

---

⁴ „Ich sterbe und lebe doch" Herausgegeben von L. Freiherr von Erhard. Düsseldorf 1804

fia vált be.

Ha azonban a médium s a még teljesen nem ismert erő közt az összeköttetés megvan, a kísérletezés könnyen megy. Az eddigi összes kísérletek Amerikában éppen úgy, mint Londonban, Londonban éppen úgy, mint Péterváron, Nápolyban, Berlinben vagy Genfben stb. azt bizonyították, hogy a médium által legelőször előidézett - mondjuk lélek - önszántából-e, vagy titkos hatalmak rendelkezése következtében, de ez a médium rendelkezésére többnyire annak közelében marad, mint például *Eusapia* híres nápolyi médium közelében *John King* és a *Lehnsten-család* közelében a mi *jó barátunk*-nak nevezett Phaenomen. Ennek a segélyével teszi magát összeköttetésbe a médium más lelkekkel, s ez nyújt segédkezet ahhoz, hogy valaki az általa előidézni kívánt lélekkel érintkezésbe léphessen.

Hogy a médium sikeresen működhessék, ahhoz bizonyos diszpozíció szükséges, nemcsak a médium részéről, de a médium kezére járó lélek részéről is. Vannak esetek, midőn a lélek a közreműködésre nem mutatja magát hajlandónak, pláne ha gúnyos megjegyzéseket, vagy feltevéseket hall, s a társaságban jelenlevők közt oly egyének vannak, kik rossz benyomást gyakorolnak reá. Ha azonban egyszer működni kezd, minden hitetlenkedést lefegyverez, mint *Lombrozóval* is tette, és minden kételkedést megszüntet.

Oly jelenségek fordulnak elő, melyeknek valódiságában kételkedni nem lehet, s oly természetűek, milyenek elő emberek által sem nem alkalmaztathatnak, sem nem utánoztathatnak. Munkánk befejezéséül elő fogjuk adni a családias kísérletezések bevezetésének formáit, s a lehetőséget, hogy a spiritizmus jelenségeinek valódiságáról s valódiságának kétségbevonhatatlanságáról minden intelligens ember, aki meggyőződni akar, meggyőződhessék. Most pedig oly tényeket fogunk elősorolni, melyek egymástól távol levő, s az egymás létezéséről tudomással nem

bíró kísérletezők által hoztattak létre, annyira összevágó eredménnyel, miszerint kénytelenek vagyunk hinni, hogy igazak.

III. (**)

„Sokáig és erősen kételkedtem, de Istenre mondom, hogy halál után öntudatos és egyéni élet létezik.”⁵

Mielőtt a spiritizmus terén saját tapasztalataim után szerzett meggyőződésből elmondandó tények előadására térnék, egy a művelt világ által már nagyban ismert oly kísérletekről kívánok szólni, amelyek megérdemlik, hogy elmélkedésbe bocsátkozva, az efféle jelenségek valódiságáról tapasztalatilag igyekezzünk meggyőződést szerezni.

A csillag alatt jelzett munkához *Erhardt L.* báró német lovas százados írja az előszót, s többek közt a következőket mondja:

„Ez a mű sem a spiritualizmusnak, sem a túlvilágról jövő közléseknek bírálata lenni nem akar, hanem a hallott, látott és átérezett *kétségbevonhatatlan* igazságoknak akar hűséges előadója lenni. És hogy ez a szó szoros értelmében vett legszentebb meggyőződés, ezért jót áll az elhalálozott szerzőnek, kinek baráti bizalmát bírtam, s kinek szeplőtlen jelleme iránt a legmélyebb tisztelettel viseltetem, a legmagasabb körökig ismert kifogásolhatatlan egyénisége, magas állása, s ama, minden cikornyától ment őszintesége, amelyet mint valótlanságok állítására képtelent ismertek mindenütt, s mint kötelességtudó lelkiismeretes nagy tekintélyű egyén, köztiszteletnek örvendett. A család által - melyben magam is gyakran megfordultam, s kísérletezéseiben részt vettem, - felkérve írom ez előszót stb.

És most halljuk a szerzőt magát:

Mielőtt a spiritizmus jelenségeiről beszélnék, elmondom,

---

⁵ Ich sterbe und lebe doch! von Carl von Lehnsten. Leipzig 1893. Verlag von Max Spohr,

hogy mi vezetett engem a spiritizmushoz.

Több éve múlt már, hogy nős voltam. Három gyermekünk volt. A feleségem éppen oly hitetlen volt, mint én. Egyszerre csak beteggé lett a mi hat éves leidősebb fiunk. Torokgyíkot kapott. A legüdebb, legegészségesebb gyermek három nap alatt meghalt. Vigasztalhatatlanok voltunk, és nem engedtünk magunkhoz senkit. A plébánosnak, ki e szomorú eset után vigasztalásra hozzánk sietett, azt üzentem ki:

Tegye félre a vigasztalást, nem képes ön a mi fájdalomunkat felfogni. És jól mondtam, mert a fájdalom, melyet mi éreztünk - kivált én - nem keresztényi fájdalom volt, hanem összetűzés az Istennel; egy féktelen, önkívületi birkózás és ökölrel való fenyegetése az ismeretlen és elérhetetlen hatalomnak, amely hatalom eljárásában kegyetlenséget, igazságtalanságot láttam. És ez a szomorú eset mégis arra szolgált, hogy a vallásosságnak az emberi lélekben rejlő szikráját felélessze.

Idő múltával, a temetés után, midőn fájdalmaink enyhülni kezdtek, ama jelenségekkel kezdtünk foglalkozni, melyek a halálesetet megelőzték. Nyolc nappal az ő halála előtt így szólt édesanyjához a gyermek:

-Mama! Nekem nemsokára el kell mennem, tőletek!

Nőm, ki ezt gyermeki ésszel kitalált tréfának vette, rendreutasító hangon válaszolta:

-Bárhová akarnál is menni, egy ily rendetlen gyermeket nem fogadna magához senki.

-Óh, ahová én megyek, ott szívesen fogadnak - monda a gyermek.

Néhány nap múlva pedig így szólt:

-Mama! Az én rácsos kis ágyamban nemsokára mint halottat fogsz engem látni!

Nőm ezért már komolyan megharagudott, erősebb kifejezésekkel utasította rendre, és hogy kedvét a meghalást célzó to-

vábbi ily beszélgetéstől elvegye, ijesztő színekkel igyekezett a halált előtte lefesteni. Az ijesztgetések azonban nem tettek a gyermekre benyomást.

Néhány napra ezek után hirtelen rekedt lett és ágyba kívánkozott. Péntek volt. Rögtön orvosért küldtünk. A gyógykezelés azonban nem használt, s a betegség rosszabbra vált. A gyermek vasárnap zenét akar hallani. Én ezen kérésre egy kis verklit keríték. Oh, az a fájdalom! . . . Egy halálosan beteg gyermek ágya előtt verklizni! Hosszan, rettentő hosszán! Egyszer csak, még ugyanezen a napon így szól az anyjához:

-Mama! Meg kell hálnom, *de akarom is.*

Másnap, haláltusája közepett felnyitja szemeit és anyja felé fordulva, susogja:

-*Mama, ha meghalok, te fogd be a szememet!*

Még mindig emlékszem, mennyire irigyeltem nőmtől a szeretet ezen utolsó szolgálatát.

Ezután „*Koszorúkat!*“ „*Koszorúkat!*“ - lihegve, meghalt! És amint előre megjósolta, a kis rácsos ágyban, koszorúktól borítva, halva feküdt.

Kérdem: *minek tartjátok ezt? Véletlenségnek? Avagy létezni kell valaminek, amit nem értünk meg emberi ésszel?*

Ez a különös előzmények által bekövetkezett halál azt eredményezte, hogy kezdetben *babonásak* lettünk. Hanem „*Ahol babona van,* mondta valamikor egy hitbölcsész - *ott sokkal előbb talál talajra az igazi vallásosság, mint ott, ahol semmi sincs.* Nálunk is így történt.

Később úgy akarta a véletlen, hogy egy hírlap akadjon a kezembe, mely az olvasói figyelmet a *természettani tanulmányokra* hívta fel, kivált pedig a spiritizmusra. Megrendeltem e lapot. De már az első füzetet eldobtam. Oly dolgokat állított, melyek „józan gondolkozással” nemcsak összeegyeztethetők nem voltak, de felháborítottak. De megint csak a kezembe vettem. Eh! Olvastam már ez életben elég ostobaságot, lássam hát ezt is.

Lássuk, hogy mennyire viszi az ő örütségében a mai világ! A spiritualizmusról írt állítások émelygést idézték bennem elő, de mert több ahhoz hasonló esetet olvastam, amilyen az én fiammal is megtörtént, de olyanokat is, amelyeneket saját magamon tapasztaltam, kezdett a dolog érdekelni. Kezdttem hozzászokni a spiritizmus terén tett kísérletek olvasásához is, és mert sok oly kitűnő egyén állítását olvastam, kiknek nevéhez kétely nem fér, mindinkább hajlandó lettem az állítások igazságát elhinni.

Eközben értesítést kaptam egy barátomtól hogy Hamburgban, tudományos emberekből egy társaság alakult, mely Angliából két médiumot hozatott: Herme urat és Herme úrnőt, hogy velük kísérleteket tegyen. Kérésemre megengedték, hogy jelen lehessen én is. *„Amit ott láttam, elég volt arra, hogy eddigi világnézetemet egészen megváltoztassa.”*

Spiritisztikus jelenetek saját házamban. (**)

Tíz év múlt el, - írja Lehnstein tovább - gyermekeim megnőttek, leányom férjhez ment, fiam iskolába járt még mindig. Elméletileg folyton követtem a spiritizmus eseményeit, s mindinkább bizonyossá lettem, hogy a spiritizmus jelenségeinek valódiságát kétségbe vonni nem lehet. Többé nem tűnt fel előttem lehetetlenségnek egy másvilág létezése, és az isteni megnyilatkozások által előidézett csodák valódisága. A bibliai jelenségek is más színben kezdtek előttem feltűnni, s egész eddigi materialisztikus világnézetemnek vége lett.

Kísérletezéseket kezdtem a családommal, s íme fiam kitűnő médiumnak bizonyult.

Nőm, leányom, vőm, a fiam és én körül ültük az asztalt. Napokig folytattuk az üléseket, (a spiritisztikai kísérletek megtételére előírt módon), míg végre több napon át ismételt kísérletezés után *az asztal mozogni, aztán forogni kezdett.* Néha oly sebességgel

gel, hogy alig bírtuk követni. De nemcsak ez. Néha oly mozdulatokat tett, hogy olykor például a földhöz vágta magát, avagy egészen lapra fordult, anélkül, hogy megakadályozni képesek lettünk volna; néha egyenesen felfelé, néha oldalt ugrott, hogy nem tudunk előle kitérni stb. És ezeket a mozdulatokat megtette nappal, éppen úgy, mint este, sötétben avagy világosban.

Egyszer csak, egy este, félhomályban, amint a kísérlet megtétele végett az asztal körül ülünk, *az asztal lapjában saját-ságos nyikorgó, de világos, egymást követő hangok keletkeztek.* Ezek a hangok leányomra és fiamra oly meglepő és borzalmas hatást gyakoroltak, hogy felugrálva, kifutottak a szobából. Leányomat aznap nem is lehetett rábírní, hogy helyét ismét elfoglalja, fiam azonban összeszedte magát és folytatta velünk a kísérletezést. Amint kezeit az asztal lapjára tette, a hangok azonnal ismétlődtek. És miután ez nekünk feltűnt, megpróbáltuk fiam nélkül folytatni a kísérletezést, de hiábavalónak bizonyult. Megkísértettük, hátha a mozgást fiam nélkül is elő tudjuk idézni; de nem sikerült az sem. Ezek után meggyőződünk, hogy fiam nélkül, ki az üléseken eddig rendesen részt vett, nem tudunk menni semmire. Neki kellett tehát a médiumnak lenni, mint ahogy azt a következmények teljesen igazolták.

Üléseinket folytatva, a hangok mindenkor megjelentek, míg végre megkezdődött a spiritizmus kísérleteinél a betűket jelző kongás, jelentve, hogy akire vártunk, akit idéztünk, az megjött, és kész velünk társalgásba bocsátkozni. Ezt a beszédmodort már a hamburgi kísérletezések után ismertem. Ez a kopogás vagy az asztal lapjában, vagy az asztal lábaiban, vagy a székben, amelyeken ültünk, vagy azok lábaiban, vagy a talpzatban, a falakban, vagy más körülöttünk levő tárgyakban volt hallható. E hangok *néha oly félelmetesen hangosak és erősek voltak,* mintha dorongokkal vagy erős kalapácsütésekkel idéztettek volna elő, s valóban megremegtettek bennünket.

Ezek után kérdést intéztünk a zajt és kopogást előidéző

ismeretlenhez, kész-e és képes-e kérdéseinkre kopogás által választ adni. Az asztal harmat kopogott, amely hármás kopogásról szintén tudtam, hogy igent, és hogy az egyes kopogás nemet jelent.

Megállapítottuk aztán az ábécét, és megkezdődött a társalgás. Ettől kezdve az asztal nem hánykolódott, nem ugrált, nem verte magát a földhöz többé, hanem, mintha a benne jelentkező ismeretlen erő célját érte volna, komolyan, szolidan viselkedett.

Kezdetben, amíg a betűzésbe bele nem gyakoroltuk magunkat, lassan és vontatva ment a társalgás, de ezalatt rájöttünk, *hogy itt nem pusztán egy ismeretlen erővel*, hanem egy gondolkozó *értelmes, öntudattal* és akarattal bíró erővel van dolgunk.

Szöveget ütött a fejünkbe az is, vajon nem-e saját lelkünkkel, vagy a médium lelkében lakozó ismeretlen erővel van dolgunk, mely bizonyos fizikai és szellemi erőkkel összeműködve hozatott működésbe? Ezen feltevéseinket a nehéz asztalnak *minden érintés nélküli heves mozgása* csakhamar eloszlatta.

Egy esti üléshez meghívtam egy barátomat is ki a spiritisztikus kísérletezésekben még nem vett részt soha, meghívtam pedig azért, mert barátom megjelenését a velünk érintkező szellem (kit ezentúl „a mi jó barátunk“-nak fogok nevezni), vagy az ő általa jelentkező szellemek kopogással nyilvánítva kívánták.

Amint a kísérletezésnek, hol több mindenről történt beszélgetés, vége lett, újra az asztalhoz ültünk és sört ittunk. Ittunk eleget, sőt ittunk az elégen felül is, és ittunk még mindig, de íme, a nehéz asztal egyszerre csak féloldalt dől, hogy a rajta levő butéliák és poharak felfordulnak, egyéb edényeket pedig, hogy le ne hulljanak, kezeinkkel kellett megragadnunk. Miután pedig a mi *jó barátunkkal* folytatott társalgások közben már tapasztaltuk, hogy az ívásnak ellensége, s *az ívást a pokol kapujának* nevezi, mindjárt tudtuk, hogy az asztal oldalt fordulása mit jelent. Az ívástól azonban felhevülve, s az ívásnak nekibuzdulva, csak it-

tunk tovább. Erre az asztal haragos mozgásba jött, és hol egyikünknek, hol másikunknak teljes erővel ment neki, és csinált olyan tombolást, hogy rémülten felugrálva a szoba közepére menekültünk.

Semmi kérés, könyörgés nem használt, és a láрма oly nagy lett, hogy látogatónk elmenekült. Ezután az asztal még egy hatalmasat ugrott, aztán lecsendesült.

Ez egy eset volt, melynél a nehéz, kihúzó asztal, - amint hogy ki is volt húzva. - *minden emberi érintés nélkül magának a médiumnak hozzáérése nélkül* oly ugrásokat és tombolást végzett, hogy felhallatszott az emeletre, sőt bizonytalán kihallatszott az utcára is.

Hogy ez az ugrádozás és tombolás így előidéztessék, ahhoz legalább is négy erős embernek, teljes erejére lett volna szükség. Vajon létezhetett bennünk oly általunk sem nem ismert, sem öntudatosan igénybe nem vett fizikai avagy szellemi erő, hogy ily előadásra képes legyen? Avagy oly hatalmas erővel kell bírniuk amaz ismeretlen szellemeknek, hogy erejükkel és pedig fizikai erejükkel erő kifejtéseket idézhetnek elő?

Később ezen esethez még több ily eset szegődött, melyek minden kísérletezési ülések nélkül fordultak elő, s melyek közül csakis a főbbeket fogom felsorolni.

Íme, mindjárt egy eset, a nélkül, hogy kísérleti ülés előzte volna meg:

Egy könyvnek sajátos repülése(**)

Mielőtt a könyv repülésének akarnánk, legalább mint olvasók tanúi lenni, értsük meg egymást.

Spiritizmus és materializmus: ég és föld! Tisztán a spiritizmus nem gondol a földdel semmit, tisztán a materializmus az ég létezését tagadja. Mi emberek a mélyebb gondolkozásra s az oktatás fölötti tünődésre nem mindenkor érünk rá, de hajlamaink-

nál fogva nem is mindannyian szeretünk vele bíbelődni. Bíbelődjék az, akinek kenyere. Írja meg, mondja el, amit észlel, amit gondol vagy tapasztal, és mi követjük őt a tudományoknak ezen ismeretlen terén.

A középkorban, sőt a múlt századokban is még, mikor a tudományosság számára legkivált a papság liferálta az anyagot, hitünkkel, vallásosságunkkal egy földöntúli élet boldogságán csüngve, a másvilág létezésének valóságát kétségbe vonni Isten ellen elkövetett bűnnek tartottuk volna; míg ma? Mikor a vallásnak a tudományok pozitivitásával nem mindenben egyező állításai, pláne dogmái, a tudományok mezején munkálkodó emberekkel igen sok helyen utat keresztezve, összeütközésbe jönnek és állításaikhoz mereven ragaszkodva nem engednek, azt eredményezték: hogy a tudományt ellentétbe hozták, a tudományok művelőit pedig ellenséges lábra állították a vallás dogmaival. Ami aztán lassan-lassan, fokról-fokra az égi magasság szféráiból a materializmus salakkal teljes rétegei közé süllyedt. És amennyire **az emberiség azelőtt, a teológia befolyása alatt, az istenség örökévalóságának, s így az istentől örökölt emberi lélek halhatatlanságának létezésében hitt és reménykedett, annyira elvesztette ezen hitét a materializmus hatása alatt.** - Ha ezelőtt azt mondta valaki a művelt társadalomnak, hogy nincs földöntúli élet, nincs más világ: éppen oly megbotránkozással tekintettek reá, mint ma arra, aki a földöntúli élet és másvilág létezését állítja.

Így szokott az emberiség, az ő tapogató vezetői után hol az egyik, hol a másik túlzásba menni. És ha most szokatlan a spiritizmus jelenségeiről olvasnunk, de még szokatlanabb azokat el is hinnünk, semmi egyéb oka nincs, mint az, hogy az égtől elválva, teljesen a materializmus kovászába estünk bele. Ha azelőtt beszélt volna valaki a villany erejéről, hatásáról, sebességéről, csakis égi erőnek hittük volna; míg ma? Vagy földi dolognak hisszük, vagy nem hisszük sehogy; vagy az anyagból származottnak vagy nem létezőnek, azaz lehetetlenségnek.

Most, a spiritizmus közbelépésével, egyet fog fordulni a világ, és az égnek úgy, mint a szellemnek, a földnek úgy, mint az anyagnak, meg fog adatni, ami az övé.

Mi tehát az itt előadottakkal nem úgy foglalkozunk, mint lehetlenségekkel, mint hazugságokkal, ámitásokkal, hanem foglalkozunk mint szavahihető becsületes emberek állításaival, amely állításokat hogy teljesen, kivált a most következőt megértjük, szükséges, hogy a lelkek egyéni tulajdonságaival már előle- gesen foglalkozzunk.

Később bővebben és kimerítőbben fogunk írni e tárgyról, most pedig, ugyancsak a lelkeknek állítólagosan saját előadásaik után jegyezzük meg a következőt:

A lélek az ő testhüvelyét elhagyván, az ő sajátságait a másvilágra is magával viszi. Éppen annyiféle ott a lélek, ahányféle itt az ember. Nem is lenne jó, ha nem lenne különbség. A változatosság adja meg az élet élénkségét, az egyhangúság az unalmat. Az alkotás tehát úgy rendezte, hogy az életet érdekessé tevő változatosságból a másvilágon se hiányozzék semmi, sőt inkább fokozódva legyen élvezetesebbé.

A médium szerencséje abból áll, ha valami jóra való, hűsége, megbízható lélek csatlakozik hozzá; mert van rá eset, hogy az idézett szellemmel nem lehet semmire menni. A *Lehnsten* fiához csatlakozó lelket tehát a legjobbak egyikének kell tartanunk, s annak számítanunk be ama rendkívüli sikert, minő csak a legkritikább esetekben szokott mutatkozni. A legsajátságosabb pedig, hogy mennyire otthon találta magát *Lehnstené*knél ez a lélek.

Meg kell meg említenünk, hogy ezen spiritisztikai jelenségek valóságába fektetett hitet növeli meg az is, hogy az idézett lelkek előadása a legtöbb esetben (persze hazudozó lelkeket kivéve; de ezek hamar felismerhetők) teljesen összevág, és egészen más képet tár elénkbe a másvilágról, s a lelkeknek nem csak szellemi, de fizikai képességéről és munkálkodásairól is, mint eddig hittük. Mindezekről később terjedelmesebben szólunk, most

pedig adjuk a tényeket tovább.

Nőm és én, - írja *Lehnsten* - egy délután, mindennel inkább, mint a spiritizizmussal foglalkozva, szobáinkban együtt valánk, mikor fiam a harmadik szobából a szomszéd szobán keresztül jöve, szobánkba akart lépni, de ekkor felemelkedik egy nehéz könyv, mely a szoba másik részén levő ablak párkányán feküdt, (*Hauptkatalog von M. & Elbich*) keresztül repül a szobán, s éppen az ajtón hozzánk belépni akaró fiunk lábai elé esik. Fogja fiam a könyvet, visszateszi oda ahol volt, de a könyv ismét csak fiam után röpül és ismét csak a lábaihoz esik.

Ebből azt magyaráztuk ki, hogy „a *mi jó barátunknak*” valami kívánsága van, s ezen a módon jelentkezik. Fiam egy szék karjára téve kezeit kérdést intézett hozzá, hogy mi lenne az óhajtása? „*A mi jó barátunk*“ kopogás által ama óhajtását fejezte ki, hogy az a szoba, amelynek ablakpárkányán a könyv feküdt, egyes egyedül arra a célra rendeztessék be, hogy a médium dolgozó szóbjául szolgáljon. Ezt meg is tettük.

Ettől kezdve a „*mi jó barátunk*” hívatlanul is megjelent, és kopogás által jelentkezett, amely kopogás mindig a fiam író asztalából volt hallható.

Megtörtént, hogy az íróasztal lábában létező úrt betöltő papíron olyasvalami karcolásához hasonló neszt hallottunk, mint mikor valaki írni szokott. Utána háromszori kopogás, mely azt jelentette: *készen*. Odamentünk, kivettük a papírt, találtunk rajta holmi ákombákomot, de felismerhető és olvasható betűt nem. Ezek az írási gyakorlatok gyakran ismétlődtek, de az eredmény még mindig csak az előbbihez hasonló ákombákom volt.

Nem egyszer tapasztaltuk, hogy a *mi jó barátunk* igen gyakran nálunk van, beszélgetéseinket hallgatja, sőt olykor, ha véleményeltérés van köztünk, s a helyeset megtudni nagyon is érdekünkben állt, kopogtatással segítségünkre sietett. Ha pedig véleményét el nem fogadtuk, vagy vele feleselésbe bocsátkoztunk, haragra gyúlt, s olyat rázott az asztalon, hogy elégedetlenségét

ezenképpen felizgatni már nem is bátorkodtunk. Pedig jó lélek és ájtatos volt. Folyton intett bennünket *az egymás iránti szeretetre, Istenbe vetett bizalomra; a békeszeretetre és a mások hibáinak enyhe elbírálására*. Éppen ezen intés folytán hoztuk vissza a családi programba az azelőtt elhanyagolt ebéd előtti imádságot. És ha netalán valamelyikünk később ülven az asztalhoz, az imádságot elmulasztotta, az asztal azonnal megmozdult.

Betegségek gyógyítása. (**)

Az ő jóbarátjuk hozzájárulásával több, eddig gyógyíthatatlan betegségnek a gyógyítását elmondja *Lehnsten*, melyek közül egyet, az előttünk legérdekesebbet ismertetjük:

„Egy igen kegyes és meghitt barátom, C. úr koronként oly erős és komoly torokbajban szenvedett, hogy állandóan szüksége volt orvosra. Gyakran vett részt kísérletezéseinken, és az ügy iránt nagy odaadással viseltetett. Amint egy napon torokbaja ismét veszélyesen jelentkezett, felkérték a *mi jó barátunkat*, tenné vizsgálata tárgyává az esetet, vajon meggyógyítása nem állna-e hatalmában? És a *mi jó barátunk* kérésünknek engedve, kijelente, hogy az esetben, ha C. úr utasításaihoz hűen ragaszkodik, teljes kigyógyítása nem lesz lehetetlen. C. megígérte, hogy ragaszkodni fog, és a gyógykezelés megkezdődött.

Mindenekelőtt a médium által hatásosan gyakorolható Mesmer-fele gyógmód befolyásának vetették alá, amely gyógmódkezeléshez kopogtatás útján adatott meg az utasítás.

Nemsokára azután egy kísérleti ülés alkalmával a *mi jó barátunk* egy másfajta gyógyszernek előállítását is megígérte. E célra egy kisebb üvegedényt kért, és mert nőm hirtelenében másra nem akadván, egy tojásnak való pohárkát hozott elő, azt is helyesnek találta. Amint a pohárka kéznél volt, a médium utasítva lett, hogy a pohárka belsejét ujjainak hegyeivel simogassa körül. És miután a pohárka ürességéről mindannyian meggyőződünk, azt

nőm asztalának egyik fiókjában kellett elhelyezni. A médium erre utasítást kapott, hogy a kérdéses fiók ajtaját kulccsal zárja be, és a kulcsot C. barátomnak adja át. Mindez teljes lámpavilágítás mellett történt.

Az ülésnek ezzel vége volt. C. hazament és magával vitte a kulcsot.

Alig hogy hálósobámba vonultam, amint vetkőzni kezdek, nőm nagy izgatottságot tanúsítva rohant be, és felszólított, hogy az első szobába kövessem. Vajon mi történt már megint, hogy a nőm és fiam ennyire izgatottakká lettek? Ismét egyike fordult elő ama természetanilag nagyszerű csodáknak, milyenekkel a spirituális kísérletezések annyira bővelkednek, de amelyeket lehetlenségnek nyilvánítana minden oly fizikus, ki a spirituális kísérletekben járatlan.

Amint ugyanis nőm és fiam hálósobájukba léptek, a székek egyike, éppen az a szék, mely a fiam ágya mellett a fejnél állni szokott, noha fiam még több lépésnyi távolságban volt tőle, *nagy zörgéssel felfordult*. Mindjárt tudtuk, hogy a *mi jó barátunknak* ismét valami közölnivalója van. Kérdésünkre az lett a válasz, hogy az íróasztal fiókját nyissuk fel, és az odatett pohárkát vegyük ki. Nem tudja talán? - kérdeztük, hogy a fiók be van zárva, és hogy C. magával vitte a kulcsot? Nem tesz semmit, - kopogott a válasz, - *érintse meg az ajtót a médium, és az ajtó fel fog nyíl*ni. Fiam, bizonyos kellemetlen érzéstől meglepetten, alig mert az ajtóhoz hozza érni, és amidőn mégis megtette, *az ajtó mintha valami erős benső rugó taszította volna, oly hevesen pattant fel, hogy fiam ijedten ugrott vissza*. Most mindketten a fiókhoz léptek és kivették abból a poharat; de nem üresen, hanem tiszta, fehér színű és nem egészen híg folyadékkal színültig telve.

Ezek után arra szólított fel a *mi jó barátunk*, hogy a folyadékkal telt poharat az én jelenlétemben, ugyanazon szobában levő szekrénybe tegyük és zárjuk be. Az utasításnak engedelmességgel

a poharat a szekrénybe tettük, de nem találván a kulcsot, a szekrényt nehéz székekkel raktuk körül. Ezek után arra lettünk felszólítva, hogy azt az íróasztalfiókot, melyben a pohárka állt, ismét zárjuk be, és enyves vastag papírszeletekkel az íróasztal s az ajtó közt levő, az ajtó nyílását képező hézagokat ragasszuk be. És ugyancsak utasítva lettünk, hogy az asztalt minden edénytől szabadítsuk meg és szinten székekkel rakjuk körül.

Másnap egész nap ebben a rendben állt a szoba. Semmit rajta nem változtattunk, semmit benne nem érintettünk. Gyakrabban megnéztem a papírokkal leragasztott ajtót. A ragaszték sértetlen volt. Rendben állt minden.

Estére C. barátom pontosan megérkezett, sőt kivüle még két új vendégünk is volt; ugyancsak eljött még a vőm és leányom, tehát számra nézve heten voltunk.

Alig esteledett be, a médium már utasítást kapott, hogy a pohárkát a szekrényből vegye ki. A lámpát meggyújtottuk, a szekrény körül álló székeket elszedtük; ámde fiam, visszaemlékezve az ajtónak ama heves felpattanására, melynek tegnap este voltunk tanúi, a szekrényhez félve és elővigyázattal közeledett. Csakhamar bebizonyult, hogy ezen elővigyázat nem volt felesleges, mert alig ért a szekrényhez, *az ajtó oly hevességgel pattant fel, hogy nemcsak ő, de valamennyien összerezteztünk.* Ámde hol volt a pohár, melynek láthatására mindannyian kíváncsisággal várakoztunk? A pohár nem volt a szekrényben.

Kopogás hallatszott. A mi jó barátunk most utasított bennünket, hogy az íróasztalnak kulccsal is bezárt, de ezenfelül papírral is leragasztott fiókját nyissuk fel. Ezt is már csak a médiumnak kellett megcselekednie. Az ajtó heves felpattanása most már nem ijesztett meg, de annál inkább meg voltunk lepve és örvendeztetve, mikor a pohárkát az íróasztal kérdéses osztályában találtuk. A pohárkát kivettük és tartalmát kíváncsisággal szemlélte valamennyi jelenlevő. Azon kérdésünkre, hogy a tartalommal miként bánjunk el, utasítva lettünk, hogy C. barátunk, arra

való cső segítségével, e gyógyszerből *egy cseppet* minden szerdán torka azon helyére bocsásson, hol a fájdalmat érezni szokta; aztán feküdjék arra az oldalra és úgy pihenjen egy rövid órát.

C. barátomnak hat héten át kellett ezt ismételnie, *mire fájdalmától teljesen megszabadult*, ámde azt az intést kapta, hogy a rendetlen élettől és kicsapongástól tartózkodjék, mert *azesetben* a baj visszatérhet és veszedelmes lehet reá nézve.

C. barátom e mai napig, - pedig a gyógyulásnak jó ideje már, - semmi fájdalmat nem érzett.

A lelkek kézíratai. (**)

Ismét oly ponthoz értünk, amelynél meg kell állnunk és lélegzetet vennünk. A lelkek írnak! Halljuk a toll sercegését, elővonjuk a papirost és a kézirat rajta van. Annak a szeretettünknek, rokonunknak, jó barátunknak, ismerősünknek az írása, kinek megjelenését kértük. Avagy zsidó írás, ha zsidót; perzsa írás, ha perzsát; kínai, ha kínait idéztünk. És a zsidó ír zsidó, a perzsa perzsa, a kínai kínai nyelven.

A tényt tagadni nem lehet, mert tény. Ily írások a művelt világ minden részében tett kísérletezések folytan számtalan mennyiségben forognak már kézen: hát megvannak. Igaz, a régi görög szkeptikusok mindennek, sőt saját maguknak a létezését is tagadták, hallucinációnak, képzelgésnek tartván mindent. Éppen úgy neki mentek a falnak, mint ahogy beleestek az árokba, mert mint szerintük nem létezőt, nem kerülték ki egyiket sem. Manapság az ily filozófiát örülségnek mondanák, pedig nem volt egyéb, mint túlzás a tagadásban. És úgy látszik, a spiritizmussal szemben is odajutunk.

Odaállunk a kísérletezők asztala mellé és hallgatjuk a kopogással való beszédet, oly válaszokat a kérdésekre, milyeneket nem adhatnak, csak azok, kikhez intézve vannak. De hiszen azok

meghaltak! Tehát nem igaz. Hallucináció. És hogy kételkedésünknek kézzelfogható bizonyítékokkal vessünk véget, megkérdezzük a lélektől: Tudnál-e írni? - Igen. - És megtennéd, hogy írnál? Igen. Megkérjük tehát, hogy írjon, és a lélek ír. Megismerjük az írásáról, hogy ő az! Az irat a kezünkben van, kézről-kézre jár; mindenki, aki ismerte a kézírást, rámondja: Igen, ez az ő írása! Mégsem igaz. Mégis hallucináció! Miért? Mert a materializmus így állítja. Igen, de a spiritizmusnak bizonyítékai vannak. Hol vannak a materializmus bizonyítékai? Sehol. Mégsem hisz, mégis tagad.

Így van az ember, ha valamiben megrögzött, de amint a lelkek beszélnek, nem csak itt, de a földöntúli életben is. Ott is idő, olykor nagyon sok idő kell hozzá, hogy egyik-másik az ő feltevéséből vagy tévhitéből kijózanodjék.

Ki tudta, ki gondolta azt valaha, hogy a lélek a földön túl is, test nélkül is megtartsa az ő fizikai erejét? Sőt, hogy anyagok előállításával foglalkozzék? Efemer, légies, test és erőnélküli, minden anyagtól ment és semmi anyaggal nem érintkező lehetnek képzeltük azt, habár egyénisége meg van is. És íme, képzeletünk és feltevésünkkel egészen ellenkezőnek mutatja magát. Az anyaggal nemcsak hogy érintkezik, de foglalkozik is, bizonyítékokat adván kezeink közé. Hát ha hallucináció volna, nem így mutatná magát, hanem úgy, amint azt önmagunknak elképzeltük, lévén a hallucináció nem egyéb, mint a képzelődésnek oly ereje, mely mintegy megtestesülve látja maga előtt azt, amit képzelsz, ámde úgy, amint képzelsz és nem úgy, amint nem képzelsz.

De hát menjünk tovább, lássuk, mit beszél *Lehnsten* a lelkek írásáról. Nem ugyanazokat beszél-e, amiket beszélnek mások és amily bizonyítékokkal előállnának mások? Ezeket a beszédeket, bizonyítékokat összehasonlítás okáért fel fogjuk hozni és ismertetni fogjuk mi is.

„A múlt évi őszi napok egyik estéjén, lámpafény nélkül, teljes homályban ültünk kísérletezősképpen az asztal körül.

- Te, - hallottuk ez egyenesen hozzám intézett megszólítást, vágj kemény papirosból 12 centiméter hosszú és széles kockákat. Holnap reggel pedig a jelenlevők mindegyike menjen el M. barátunk kertjébe, s ott egy és ugyanazon rózsatoról szakítson egy levelet, amely levelet magukkal hozva, jelenjenek itt meg holnap este. Értesíteni kell C. urat, hogy ugyanezt tegye ő is. Ha azonban valamelyik a jelenlevők közül ebben akadályozva lenne, a rózsalevelet más is leszakaszthatja helyette, de *balkézzel*. Adjunk emlékül egy ajándékot F. úrnak és nejének, kik, amint hallom, el fognak innen menni. Legyen ez megjutalmazása az ő erős hitüknek, s egyúttal újabb ösztönzés arra, hogy ezen hitben megmaradjanak továbbra is.

Négyen ültünk az asztal körül: a vöm, feleségem, fiam és én. C. úr valami akadály miatt nem jöhetett.

Másnap estére kezeinknél voltak a rózsafalevelek, valamint készletben a papírkockák is. C. úr ma sem jelenhetett meg; helyette azonban levelet szakasztottunk, s az ő szokott helyére tettük.

Vajon ebből az ismét új eredménnyel biztató kísérletezésből mi lesz. Feszült érdeklődéssel foglaltuk el helyeinket az asztalnál. Hogy a kísérletezők lelkiállapota amennyire lehetséges, közös harmóniába hozassék, üléseinket rendszeren énekeléssel kezdtük, mint most is. Mikor aztán elhallgattunk, felszólítottunk, hogy a rózsaleveleket égessük el. *Tegyük a papírkockát a mellettünk levő (halószoba) kályha csövébe, reá enyvet vagy más ragasztékot és ecsetet, nemkülönben egy íráshoz szükséges meghegyezett ceruzát, ezek után a kályha nyílását, mint azt az íróasztal ajtajával tettük, papirossal ragasszuk be.*

Az öt rózsalevelet egy üres gyufadobozba tettük, s a dobozt a kályhában égő tűz izzó parázsába dugtuk. Így néztük, míg elégett minden. Ezután a papírkockát a kályha jelzett csövébe tettük, mellé egy üvegcsében a tegnapi ragasztéknak már eléggé

megvastagodott maradványát, melyet azonban *a jóbarátunk* használhatónak jelentett ki. Az ecsetet az üvegcébe dugtam, s a hegyezett írónt melle tettem. A kályhacsövet erős papírral a meghagyott módon lezártuk. Mindez lámpafénynél és mindenki által teljesen láthatóan történt. Ezzel az ülésezésnek vége lett, ami azért nem gátolt abban, hogy a most elkövetettek felett mindenféle találgatásokba bele ne menjünk, s kíváncsiságunkat ki ne fejezzük. A megoldás azonban a következő nap estéjére tartatott fenn.

C. úr másnap este megint csak nem volt jelen; az ülést tehát nélküle kezdtük meg, persze a legfeszültebb várakozások közt. A rendes éneklés befejezte után kopogás által felszólítottunk, hogy a kályhacsövből az odatett tárgyakat vegyük ki. Kíváncsian tódultunk a csőhöz mindannyian. A papír, amint tegnap ráragasztottuk, érintetlen volt. Leszakítottuk és felnyitottuk a kályhacsövet.

A papírkocka benne volt, az üvegcseke a kockára állítva, az ecset és az írón a kocka alatt.

Eddig rendben volt minden és semmi meglepőt nem találtunk; de amint a papírkockát kézbe vettük, bámulattal kiáltottunk fel mindannyian. A papírkockán egy félkört képező ceruzavonásra, félkoszorú alakjában fel volt ragasztva négy rózsafalevél. Az ötödik hiányzott, helye azonban, ahova jönnie kellett volna, ragasztékkal volt bekenve.

A kocka felső bal szegletében látható írott vonásokból *M. Vogel* nevet olvastuk ki. Egy már régebben elhunyt barátunk nevét, kit azonban már előző ülések alatt felismertünk. A kocka jobboldali felén pedig egymásután (egymás alá írva) következő névírások voltak olvashatók: *P. Dalvin*, *P. Put*, *P. Sandwich*, az ülések folytan már jól ismert földöntúli barátaink nevei. (A P. professzort jelent.)

A rózsafalevelek alatt félkörben, régi latin betűkkel írt, ónémet kifejezésekkel, következő szavak voltak olvashatók:

„Lesehet alles truren - lobe Gate - und es ist allez so wüneliches in herzen Grund”

Alul, jobboldalon a következő név állt: *Profes von Hering*. Ez volt a mi jóbarátunk, kitől később a következő ünnepélyes kijelentést vettük: „**Ebből láthatjátok, hogy a megholtaknak, az ítélet napjára jelzett, a testtel együtt való feltámadása nem lehetetlen; mert íme, ha a mindenható Isten nekünk oly hatalmat adott, hogy a megégetett rózsaleveleket ismét előállíthattuk, mennyivel könnyebben teheti ő, hogy a mi hamuvá lett testi maradványainkat ismét új életre ébressze!**“

Meg kell itt jegyeznünk, (miről később majd bőven lesz szó) hogy a léleknek az ítéletnapról tett ezen nyilatkozata csak vélemény, amennyiben az Istent ők nem láthatják, vele nem érintkezhetnek és nem beszélhetnek,

Transz. (**)

Transz elnevezéssel illeti a spiritiszta irodalom azokat a médiumokat, kik előttünk ülnek, beszélnek, de nem azok az emberek, kiknek egyéniségét ismerjük, mikor ébren vannak. Alakra azok, de hangra, beszédmodorra, előadásra, értelemre, tudományra stb. nem.

Tehát alvó médiumok? Nem; ébren vannak. De mintha bensőleg átváltoztak volna, lelkileg egészen mások. Szemük nyitva van, beszélnek, társalkodnak velünk, de oly tárgyakról, melyeket azelőtt soha nem látták és ismertek. Oly nyelven, amely nyelven megszólítjuk. Oly tudományról, amely tudományról velük beszélni óhajtunk.

Aksakow, a híres orosz tudós sorol fel eseteket, melyek bámulatba ejtették őt. Médium, aki soha sem foglalkozott filozófiával, oly témákról tartott előadást, hogy a hallgatókat a legnagyobb csodálkozás fogta el. Ugyancsak más tudományokból is. A hozzá intézett kérdésekre a legalaposabban, a legvilágosabban

és olykor úgy válaszolt, hogy a kérdő saját szakértelmet sarokba szorítva látta.

Vidékekről, országokról, népekről úgy beszél, mintha ott volna bennük, ott járna köztük
Földünk bárhová való lakója intézzen hozzá kérdést saját hazájáról, avagy társadalmáról, oly választ kap, hogy csodálkozás és bámulat fogja el.

És vajon mi ez? Magnetikus, mágikus látomány, avagy a lelkek által való jól értesültség?

A spiritiszták bizonyítékokat hoznak föl a legutóbbi mellett, melyekre rá fogunk térni mi is.

Ily beszélő médiumokká azok szoktak átváltozni, kik tartósabb spiritisztikus kísérletek alatt, a spiritiszta tanok hirdetői és védelmezői szerint, a velük összeköttetésben levő lelkekkel mintegy szorosabb, bizalmasabb barátságba lépve, azokkal állandó érintkezésben állnak, s általuk minden voltakról és létezőkről (nem azonban a jövőről és leendőkről) teljes felvilágosítást nyerhetnek. Egy ilyen világhírű médiummá vált *Jackson Davis*, a híres amerikai spiritiszta, kinek látományairól alább beszélni fogunk. De ugyancsak ily médiummá vált a tizenhat éves *Lehnsten* fiú.

Már azelőtt említettük, hogy „a *mi jó barátunk*“ *Lehnsten*-éknél igen otthon kezdte magát találni. Köztük volt majdnem mindig. Sőt egy egész csomó lelket mutatott be a családnak, kik aztán mindenféle mulatozásokat vittek ott véghez. Hogyan vált pedig a fiú beszélő médiummá, azt az apa következően adja elő:

„Ültek pedig akkor este a szokásos kísérleti asztal körül (ülés teljes homályban) C. úr, a vöm, feleségem és a fiam. A médiumtól jobbra C. úr, balra az édesanyja ült, és egyik a jobb, másik a balkezét fogta meg. Amint az éneket, mellyel a kísérletezést rendszeren kezdeni szoktuk befejezték, még alig ültünk néhány pillanatig, *mikor a szék, melyen fiam ült, fiammal együtt emelkedni kezdett és felemelkedett egészen a szoba tetőzetéig, hogy C. és*

nőm, kik a fiú kezét fogták, alig tudták őt emelkedésében követni, s hogy a kezét el ne bocsássák, oly magasra nyújtani karjaikat. És amily gyengéd lengések közt felelemeltetett, oly gyengéd lengések közt bocsáttatott vissza a földre.

Fiam később azt állította, hogy erről a felemeltetésről és lebocsáttatásról nem tudott semmit, ami arra enged következtetni, hogy már akkor benne volt ama „*transz*” állapotban, mely a médiumot, a körülötte és vele történőkre nézve teljesen öntudatlanná teszi. Ez öntudatlanságot nála ez ideig még nem tapasztaltuk. Mintha ezzel a hatalmas erőmutatvánnyal akartak volna a lelkek az ő eddigi előadásait befejezni, és a médiumot társaságuk földi tagjává avatni. Mert ezután tisztán szellemi értekezések következtek.

Fiam egyszerre csak oly hangon és oly kiejtéssel szólalt meg, amily hangon és kiejtéssel beszélni még eddig nem hallottuk; a következőket mondván:

„A világ el van árasztva Istentől, a spritizmus előpostája Istennek, a mindenható alkotónak”

Erre a hang meztagadta szolgálatát, de mi oly érzés által voltunk áthatva, hogy még valaminek következnie kell; de ahelyett fiamon rángatózást vettünk észre, aztán felénk fordulva kérdezte: *Aludtam?* És arról, amit beszélt, nem tudott semmit.

Ettől kezdve minden ülés alkalmával „*transz*“-ba esett. Nem sokára aztán jelentkezni kezdtek az eddig még ismeretlen lelkek is, kik, valamint az előbbieket, egy alkalommal, nevük kezdetűit fiam gyűrűjébe bemetszettek.

Mindenekelőtt egy angol professzor *Dalvin* lépett fel, lassan kiejtett szavakkal és mérsékelt hangon adván elő, hogy a túlvilágon is, mint itt egy társaság alakult, amely társaságnak ő és professzor *Slade* lesznek a vezetői. Igen sok lélek csatlakozik hozzájuk, kik mindannyian társalgásba fognak bocsátkozni velünk. A fő társalgó azonban *Hering* tanár lesz, ki éppen úgy, mint fiam itt, ott náluk a médiumot fogja képezni. És habár a társalgási

kísérletek egyik-másik léleknél kezdetben nehezen mennének is, később meg fognak azok könnyebben. Legkivált a nőknél fogjuk észrevenni azt a nehézséget, amit nekik a beszéd egy férfi médium beszélő szerveinek igénybevételével okozni fog.

Persze, hogy a *Dalvin* tanár hangja is teljesen ismeretlen volt előttünk, és habár németül beszélt, az angol kiejtés felismerhető volt rajta, míg ellenben ezeket a búcsúszavakat „*Good evening*” egész tisztán ejtette ki. Ennek a hangnak karaktere most három év után is ugyanaz. Amint az első szót kiejti, már tudjuk, hogy *Dalvin* tanár beszél. Félreismerhetetlenül ugyanaz a hangja és beszédmódja *egy és ugyanazon* egyénnek, aki magát *Dalvin* tanárnak nevezi. És itt megjegyezzük, hogy mindazok a hangok, melyek a beszélők egyéniségével jelentkeztek, beszéltek bár azok németül vagy más nyelveken, mindig ugyanazok maradtak.

Egyébként, aki magának az ily karakterű társalgásról teljes meggyőződést akar szerezni, annak magának kell hallani és pedig minél gyakrabban hallani a beszélő médiumokat. Aki ezt minden előítélet nélkül, komolyan teszi és akarja az, ha még oly megrögzött szkeptikus is, be fogja *látni és meg fog róla győződni előbb-utóbb*: hogy itt igenis lelkek beszélnek, vagy legalább is előttünk ismeretlen, de létező és értelmes túlvilági lények.

A meghalás, vagyis a halál. (**)

Az emberi életnek a materializmus által megszabott határát keresztül lyukasztja a spritizmus azon a megmérhetlen és megmászhatatlan sötét és kísérteties sziklafalon, mely az élet útjának végén a haladó előtt keresztben áll, és netovábbat jelent, alagutat fúr és a sír penészes üregét légvonattal tisztítja végig. És míg az üreg nyílasán át a materializmus kéményfüstös egének kormos szemöldöke alól, és szürke, mocskos felhőinek szakadozott fátyola közül egy-egy darabka kék látható, addig a spritizmus által ütött másik nyílásán a sírnak, az alagútnak másik végénél őrt álló

világító üstökös, mint az örök világosság szimbóluma, az égi fényességnek tündéries színeken égő sugárkévéjével ragyogja be az érkező lélek útját.

Mivel hogy az emberi élet nem a halállal végződik: *hanem a halállal kezdődik!*

Mennyivel szebb, mennyivel dicsőbb, mennyivel magasztosabb feltevés ez Istenről!

És van-e a materializmusban logika, ha csak a merev tagadást logikának nem vesszük? Nem akarom elhítni magammal a lehetetlent: hát aki azt állítja, hogy a materializmus lehetséges, a spiritizmus nem, az a lehetőséggel szemben a lehetetlenség agyrémének szolgálatába szegődött.

A materializmus mellett nem szól semmi, a spiritizmus mellett minden. A materializmusnak már az a feltevése, hogy e nagy mindenség alkotásában logika nincs, hanem öntudatlanul, önmagától csak úgy puffra fejlődött minden, akkor, mikor lépten-nyomon a számítógépfoghatatlanság csodálatos logikájával találkozunk, - már magában is képtelenség. És nincs emberi ész, amely ezt a képtelenséget felfogni képes lenne, de azért a legmakacsabbul állítja, és pedig az alkotás logikájának, a világrendszer kerekeinek isteni aritmetikájával alkalmazott összműködésével szemben, *minden bizonyíték nélkül*. Makacsul, megátalkodottan; a mindentudás involválásának önhittségével, ő, az emberi féreg, aki minden nap bámulatba esik egy-egy újabb felfedezés váratlan és meglepő megjelenése előtt, nem lévén róla nemcsak fogalma, de előtte való nap még úgy tagadta, mint az Istent.

A tagadásban keresi a tekintélyt; abban az állításában, hogy amit ő mond, csak az az igaz, a méltóságot; és hogy amit ő nem ismer, ő nem tud, az nem létezik, a tudományt, de bizonyítéka nincs. A spiritizmusnak van! De azt képzelődésnek, hallucinációnak gúnyolja, ő a bölcs, aki nem lát tovább az orránál, és nem tudja megmondani, hogy az orra hegyen túl, a légben mi van.

Hát szerinte az az igaz, hogy a világrendszert nem kormányozza szellemi és öntudatos erő, hanem az anyag, és pedig öntudatlanul kormányozza önnönmagát. **Hogy öntudatos szellemi erő kormányozhassa, az lehetetlenség, hanem hogy az öntudatlan anyag önnönmagát kormányozza, az lehetséges. Íme a materializmus arrogáns bölcsessége!** Ez a bölcsesség, ha nem látná, hogy a házakat emberek építik, azt állítaná, és pedig *maka csul*, hogy a ház önnönmagától épül. Ha nem tudná, hogy a villanyvonatok szerkezetét emberi ész állította össze, esküvel bizonyítaná, hogy az a vonat önnönmagától lett és önnönmagát hajtja; azt ugyan határozottan állítja, hogy a villanyos delej hatalmas erő, de véghetetlen szerénység tőle elismerni, hogy nem önmagát alkalmazza. Persze, a világokat alkotó és építő hatalmakat, miután sem építeni nem látta, sem a malteres dézsájuk szerkezetét vagy kalapácsaikat nem ismeri, hát legcélszerűbbnek látja, ha tudományosan kijelenti: *hogy nem léteznek!*

Ebben nyugszik meg a materializmus. De ez még nem minden. **Az ő nyugalmat az képezi, hogy ne ismerjen csak anyagi jutalmat és anyagi törekvést. - Amely a legirtóztatóbb, a legborzasztóbb iskola!** Csak az a tied ember, amit érzékileg élvezel e földön! És mert az érzéki élvezetek anyagi eszközökkel szerezhetők meg, amely anyagi eszközök csak igen keveseknek állnak rendelkezésükre, tehát ez a világ csak azoknak a keveseknek élvezetére alakult. Nos hát, öntudatlanul okosabb dolgot nem volt képes véghez vinni!

A többi ember pedig pusztán csak azért van, hogy bűnhődjék. Hogy legyenek vágyai, amelyek kínozzák, óhajtásai, melyek nem teljesülnek; irigykedései a mások élvezetét látva; önrizetének gúzsbakötésével a megalázkodás az irigyelt sorsúak előtt; őszinte lelkének meggyalázása a ravasz mosolyok és kézdörzsölések által; meghunyászkodás egy ferde úton haladó társadalomnak önmaga fölé emelt istenemberei előtt stb. És végül, mikor

mindezen kinszenvedéseket végig élte, előáll a legnagyobb igazságtalanság: minden remény megsemmisítője, minden törekvés agyontaposója az a szörnyeteg, mely elviszi a szülőtől a gyermeket, a családtól a családfenntartót, hagyván a hátramaradottak számára nyomort, ínséget kétségbeesést. De hát ő olyan úr, aki nem tud szeretni, aki nem érez, aki nem könyörül, aki olyan buta, mint a gazdája, aki létrehozta önmagát öntudatlanul, és mint egy rabiátus bolond, két kézre fogott kaszával megy neki az emberiségnek és kaszabolja azt össze-vissza.

Íme az öntudatlanul alakult, céltalanul, csak úgy bolondjában kóválygó mindenség, amelynek butaságában mégis az a csodálatos, hogy fennáll; sőt, hogy fennálljon: nagyon tud vigyázni magára. A kősziklák, a vizek, a földek, a fák, gyönyörűen fentartják a világrendet, hogy senki se hinne felőlük ennyi tapintatot. Egyik csillag sem megy neki fejfel a másiknak, mert hát nagyon ki tudták maguknak számítani a pályájukat, és közmegegyezéssel a helyükön vannak. A materializmus is nagyon meg van velük elégedve, hogy úgy fel tudták találni a centrifugális, a transzcendentális, a negatív és pozitív vonzó- és taszító-erőt, sőt talán még síneket is raktak le maguknak, kivált az üstökösök, hogy bele ne ütközzenek egymásba.

Íme a nagyobb képtelenségnél nagyobb képtelenségek, nagyobb lehetetlenségnél nagyobb lehetetlenségek: *hogyan mindezt az anyag önnönmagától találta ki. Öntudatlanul, de okosan!*

Ezt kell hinnie annak, aki a komolyságra, bölcsességre és tudományosságra méltó akar lenni, és ki nem nevette magát azzal a feltevessel: hogy mindez egy beláthatatlan és megfoghatatlan, de öntudatosan és csodás számítással működő hatalom istennek nevezett ereje által létesült. Hogy ami öröktől fogva van és el nem enyészhető, az a szellem, ami pedig létrehozott és elenyészik, az az anyag. Semmivé nem lesz, de feloszlik, s a szel-

lemi erő feladata, hogy újra összeszedvén, újabb alkotásra használja fel.

Azt megállapítani, hogy az Istenség hogy és mily erővel működik, hogy a szellemi közreműködésnek mily óriási hatalma állhat rendelkezésére ama végtelen és megmérhetetlen mindenségben, amelyben világokat bontanak és világokat építenek, azt nem akarja senki. De mert **ténynek bizonyult, hogy az eddig csodaszámba ment és megfejthetetlen jelenségek nem a képzelődés szülte, avagy az álomlátás okozta hallucinációk találmányai, hanem jelenleg is mutatkozó és jelentkező, létező és saját létezésüket bebizonyító valóságok.** Melyek, hogy létezőknek és valóságoknak elismertessenek, a tudományok és felvilágosodás útján ennyire haladt élő emberiséggel szemben immár követelően kezdenek fellépni. Hát minek elzárkózni létezésüknek valódi felderítése elől, minek tagadni a kutatás helyett, gúnyolódni a vizsgálódás helyett, és miért nem inkább számot vetni azokkal a megnyilatkozásokkal, melyek íme, tudós, bölcs, tekintélyes, ismert és köztiszteletben álló egyének ajkairól és tollaiból fakadnak? Miért az az ignorancia és pöffeszkedés, mintha megalázná magát a tudomány, ha az önnönmagától fel-fel lobbanó világosság nyomain kutat, és habár eddig nem ismert, létezőnek nem hitt, de íme számba vehető tekintélyek által létezőnek állított dolgok mibenlétét, megfejtését kémleli.

Hiszen még csak nem is borzasztó dolog az, amit a spirítiszták állítanak! Még csak nem is borzalmas lenne meggyőződést szerezni arról: hogy igen is, van egy boldogabb földöntúli élet, van feltámadás, van halhatatlanság! Nem lehet megérteni ezt a materializmusba annyira belebolondult tudós világot, hogy mit tud rajta olyan nagyon szeretni? Hogy miért ragaszkodik hozzá oly megmagyarázhatatlan hűséggel ehhez a monstrumhoz, ehhez a rémképhez, ehhez a szívtelen, kérlelhetetlen könyörtelen szörnyeteghez, mikor itt vannak az angyalok, kik mosolyogva, kitért karokkal várják? A gyermekekre nézve itt vannak az elveszettnek

hitt, de megtalált szülők; a szülőkre nézve a megtalált gyermekek. A sok elvesztett kedves jóbarát és ismerős! Hát miért attól borzadni, félni, hogy újra látni fogjuk őket? És miért remegni attól, hogy ez a viszontlátás bennünk még reményt kelthet, hitté változhat?

Hát nem vigasztalóbb ez a hit, mint az a másik? Nem boldogítóbb a feltámadásban vetett bizalom, mint az örök enyészettől való rettegés?

Nem kedvesebb halál az, amely reánk az érkező vonatnál már előre integetve, mosolyogva, örömtől repeső szárnyakkal, kitért karokkal várakozik, hogy megossa velünk a boldogság hajlékának illatozó ózonát, mint a csont úr, aki a sok kaszabolásban kicsorbult, vértől rozsdás kaszával, az enyészetet jelképező mély, sötét szemgödrökkel összecsattogó agyarakkal kérlelhetlenül áll ágyainkhoz, hogy elraboljon szeretetteinktől, és csináljon belőlünk hullát, a férgeknek és rothadásnak dobván oda.

És miért e rettenetes büntetés? Mivel érdemeltük ki e kegyetlenséget? Mert a világra jöttünk? Mert emberekké lettünk?

Nagy Isten! Oh, mily jól esik benned bízni, akit elrabolt tőlünk a materializmus, de ki a spiritizmus tanaiban ismét jelentkezel!

Andrew Jackson Davis, az eddig ismert médiumok netovábbja, ki a spiritizmussal már évtizedek óta foglalkozik, s *Amerikában* ezen a téren nagy tekintély, és részben neki lehet köszönni a spiritizmusba vetett hit oly nagy terjedését, a következő esetet beszéli el:

Egy általam ismert családhoz tartozó kis leány még kicsiny gyermekkorában elvesztette édesanyját. Szép gyermek volt, és úgyszólván mindene a hátra maradt családnak. Ámde a szeretet, mellyel anyja iránt viseltetett, csak fokozódott benne annak halála után, s buzgó imádkozás által vélte a közlekedést fenntartani vele, s így lelkileg mintegy közeledni hozzá.

Fejlődött, fejlődött, de oly túlvilágias volt ez a fejlődés.

Az anyának egy volt barátnője gondozta, s mikor ölébe vette a kicsikét, hogy vigasztalja, dédelgesse, ez mindig arra kérte őt, hogy beszéljen neki valamit a mamáról. És mikor a már annyiszor ismételt elbeszéléseknek vége szakadt, a kis leány mindig ama szobába kéredzkodott, amelyben anyja arcképe függött, órákig elfeküdt a pamlagon, melyről e képet szemlélhette, és nem vette le arról tekintetét.

És így fejlődött hervadás közt, inkább szellemileg növe, mint testileg, erősödve inkább tudásban mint értelemben, majdnem átlátszóvá válva a testben, mely a szemlélőre azt a benyomást tette, mintha nem lenne más, mint egy, ezt a nagyban kifejtett lelket magában foglaló törekeny edény.

A hervadás rohamossá kezdett válni. A lányka ágyba került, rokonai és az őt szerető ismerősök gyakran körülvették ágyacsáját, és könnyező szemekkel, sírva nézték a test életerejének sebes távozását. A halál harmata immár belepte a fonnyadó virág kelyhét, melyben az alkonyodó nap bágyadt sugarai derengtek. A kicsi mell alig észrevehetően, de görcsös mozgás közt emelkedett.

- Ismersz, kedves gyermekem - kérde tőle fájdalomtól reszkető hangon az, aki anyját helyettesíté, s akit legjobban szeretett az élők között; de a gyermek nem felelt. Egyszere csak valami, a jelenlevők mindegyike által észlelt, megmagyarázhatatlan túlvilágias fény jelent meg a színtelen vonásokon. A szempillák felemelkedtek, az ajkacskák megnyíltak, s a sápadt, aszott kezecskék mintegy felrepülve, ölelésre tárultak. A szemek átható tekintete az égre volt emelve, melynek látásában elmerülni látszott.

- Anyám! - kiáltotta a meglepetésnek kétségbevonhatatlan gyönyörét tolmácsoló hangon: örömeiben felnevetett és meghalt.

Mi volt ez?

Beteges képzelődés - válaszolja a materializmus. Beteges képzelődés akkor, mikor immár kihalt belőle a hang, s az agy működése nem lehetett többé olyan, hogy a képzelődésnek anyagot

adjon. Az egy pillanatra visszatérő erő, amely nem a testben volt többé, hanem annak a kétségbe vont égi szikrának megnyilvánulásában, amely megérezve az érte jött anya lelkének közeledését, örömmel rohant ki börtönéből.

Az ily jelenségeknek a materializmus által nyújtani szokott magyarázata csupa erőlködés, csupa hipotézis, mindenféleképpen való okoskodásnak verejtékizzadása, de a legcsekélyebb meggyőző érvelés nélkül. Összevissza gondolnak, hányak-vetnek mindent, csak azt ne kelljen belátniuk és elismerniük, ami pedig a természet titkainak összhangjába a legpompásabban beleillik: hogy az életet adó erő nem anyag, hanem az anyagot kormányzó, soha ki nem haló égi szikra, melyet az emberi nyelv eddig inkább csak sugallatok, de ma már bizonyítékok nyomán, léleknek nevez.

Ugyancsak *Jackson Davis*⁶ beszéli el a következő esetet:

1850-ben, június közepe táján lehetett, mikor egy két gyermeket vesztett bánatos apa Ohióból New-Yorkba jött. Hírét hallotta ama három hölgynek, kik mint nevezetes médiumok New-Yorkban tartózkodtak, s ezek segítségével érintkezésbe akart lépni fiaival, ha igaz lenne, hogy a lelkek élnek ?

A hölgyek lakásán éppen akkor kezdtek meg egy kísérleti ülést, mikor az említett apa a szobába lépett, s a hölgyek felszólítására a kísérletezők közt ő is helyet foglalt.

Nők és férfiak vegyesen, mintegy tízen ülhetek az asztalnál.

Az Ohióból érkezett úr azon kérdésére: hajlandó-e valamelyik lélek vele érintkezni, a válasz mintegy lelkesülten, hatalmas hangokkal adatott meg, hogy igen.

Meg akarja magát a lélek nevezni? - kérdé ő.

---

⁶ *Die Philosophie des geistigen Verkehrs*“ von Andrew Jackson Davis. In's deutsche übertragen von Br. von Wittig. Leipzig, 1895. Verlag von Wilhelm Besser.

Erre válasz nem jött. Most az asztalnál ülők egyikének tanácsára, kérdését az illető úr következően formulázta:

- Ha különböző neveket leírok, s ezen nevek közül egyikre, másira az írónnal rámutatok és a valódi nevet eltalálom, hajlandó-e a lélek a név azonosságát kopogás által igazolni?

Erre igenlő választ kapott, és amint a neveket írta, s a nevek közt elhunyt leányának nevére került a sor, az igazoló válasz azonnal meg lett adva. Az apa azonban, hogy kedves gyermeke jelenlétéről meg teljesebb meggyőződést szerezzen; a következő kérdést tette fel:

Vajon egy másik lélek nem lenne szintén hajlandó érintkezésbe lépni velem?

Teljesen tiszta és érthető hangon adatott meg a készséget jelentő válasz. Az úr most fiúneveket írt, és amint a sor fia nevére került, az igazoló és elénk válasz azonnal hallható volt, de egészen más, az előbbitől teljesen különböző modorban.

Az apa szemei megteltek könnyekkel és örömeben sírva fakadt. A gondolat, mely a temető sirhalmi közt szokott ténfergni, egyszerre elterelődött e szomorú, néma helyről, s megifjodva feléledve fogadta magába a hitet: hogy íme, gyermekeire rátalált! A halálra ráfogott ama rémtettnek hatása, hogy az apának legféltettebb kincsei lettek elrabolva, egyszerre megszűnt, s amaz örömmé változott, melyet az elvesztettnek vélt, de megtalált kincs okozni szokott. Tehát beszélhetett feltalált öveihez és azok beszélhettek vele.

-Boldogok vagytok?

-Igen.

-És olykor felkerestek engemet?

-Veled vagyunk mindig, drága atyám.

-Szeretitek még a zenét, aminthogy szerettetek itt a földön? És élvezhetitek ott, ahol most vagytok?

-Igen.

És erre kopogással egy tisztán felismerhető melódiát adtak elő, melyet mint élők, kettesben szoktak játszani.

-Szeretnétek, ha veletek lennétek ott, ahol vagytok?

-Még nem.

-Vajon szívesen térnétek e földre vissza?

-Nem. Boldog világ ez.

Az apa, örömtől repeső szívvel, nem tudott többet mondani; remegve, meghatottan állt fel és hálálkodva távozott.

Hallucináció volt ez, vagy nem? Az teljesen mindegy volt az apára nézve. A tudományra nézve nem, de az apára nézve igen.

Az a hit, hogy gyermekeit a halál jótékony keze mintegy öلبه fogva annak az örök életnek a birodalmába vitte, amely birodalomban a menyország napja ragyog, s ahol ők most boldogabbak, mint amilyenek valának a földön, oly kéjjel árasztotta el az atyai szívet, mint ha ő is a feltámadás magasztos pillanatának boldogító gyönyöreit élvezné. Van hát más világ! Van hát örök élet! Fogjuk hát egymást látni újra, de nem unni meg egymás társaságát, és menten ama rémkép üldözésétől, mely az örök halál ijesztgetéseivel gyötör, teljesen átadni magunkat a bizton lét és a szeretet örömének!

És e vigasztalás, mely az apa szívére a spiritizmus menyeyi forrásából csepegett, nem ér-e fel a materializmus összes állításainak, aranybányáinak, aranyhegyeinek értékeivel? Ez a vigasztalás, melytől megrabolja az emberi kedélyt az anyagimádás, - még ha csalódás lenne is - nem többet ér-e mind azon tudomány-nál, melynek e materializmus nyomára jött? **És vajon arra való az emberi kézben az a tudománynak nevezett szövétnek, hogy a világosságból a sötétségbe, egy fényesebb és boldogabb élet reményéből a reménytelenség dohos sírboltjának férgei közé vezessen? Akkor dobjátok el azt a szövétneket!** Dobjatok el mindent, az emberi élet útjára töviseket rakó tudást, mindent, ami nem a biztató szeretetnek és jósnak, de a kegyetlenségnek s a

pusztító, gyilkoló, a megsemmisítést szenvedéllyel űző szörnyetegnek iszonyú munkáját hirdeti.

Mikor meghalunk. (**)

Mióta a bibliának azzal az állításával, hogy Isten a világot hat nap alatt teremtette, a tudás és tapasztalásnak évszázadok és évezredek át összehordott, fejlődött, s egyetemesen „tudomány”-nak nevezett kutatásai az emberiséget nyomra vezették, s a föld alakulásának processzusáról többé-kevésbé megbízható bizonyítékaink vannak, melyek a bibliának ide vonatkozó állításait romba döntik, azóta **a tudomány, a biblia és a szentírás állításai közt makacs meghasonlás jött létre.** Annyira makacs, hogy a biblia állításainak védői dogmákra, a tudomány állításainak védői bizonyítékokra hivatkozva, oly merev álláspontot foglalnak el egymással szemben, hogy a dolgok korrigálását, s a valóságnak kölcsönös közrehatás útján várható megállapítására még csak gondolni sem lehet.

És ez a kölcsönös makacsság a létező állapotok tisztázásának nagy akadályául szolgál. A dogmatikusok merev ragaszkodása a bibliához meg a szentíráshoz, és a tudomány, amely az ő anyagának szabott árából egy fityinget sem enged, s a bibliának a világ alkotását illető és megdöntött állításaira büszkén hivatkozik, *ma már szántsándékosan nem akarják megérteni egymást.* **Pedig, hogy a tudomány mindenben csalhatatlan lenne, éppen nem állítható, valamint az sem, hogy a dogmatikusoknak semmiben sem lenne igazuk. De mert egymásra nézve mindkettő megközelíthetetlen és kibékíthetetlen, köztük valóságos harc fejlődött ki, és a tudomány dogmatikusai lépésről-lépésre hódítgatják meg vele a vallás dogmatikusainak birodalmát.**

Pedig ez sem jól van így, és hogy az emberiség boldogítására nézve áldást hozó lenne, azt sem kell hinni. Semmifele abszolútizmusban nincsen áldás. Amint hogy nem volt áldást hozó

a vallás abszolutizmusa, éppen úgy nem áldást hozó a tudományé; mert, amint a tapasztalás bebizonyította, minden abszolutizmus túlzásba megy. Amint hogy úgy a vallási, mint a tudományi abszolutizmus minden más fejlődést kiirt maga körül; nyomai lévén ezen utóbbinak e század végén már is, amennyiben nem akar megtúrnai semmit, ami az ő dogmatikus állításainak ellentmond és csak most, a spiritizmus feltűnésének villanyfényénél lehet észrevenni, hogy ez a tudományi abszolutizmus, rövid ötven év alatt, a vallásosság terén mily iszonyú pusztításokat vitt véghez.

Ötven évvel ezelőtt is akadtak ateisták és olyanok, kik a lélek halhatatlanságát tagadták; de csak akadtak! Ma is akadnak istent hívők és egy túlvilági életben reménykedők; de csak akadnak! Íme a tudományi abszolutizmus, mely az emberiség lelkiállapotát teljesen kifordította sarkából. Íme a reménytelenség, az ebből kifolyó elégedetlenség, a lázongás az emberi nem fokozódó kétségbeesése az istentagadásból folyó anarchizmus erőszakos fellépése, és az istenbe fektetett hit helyett hit a dinamitban, melynek segítségével az elégedetlenek rengeteg többsége a társadalmi helyzet javítását elérhetőnek véli! Az öngyilkosság megdöbbszentő szaporodása, mely ha így fokozódik, kifogja írtani az emberiséget!

Nos hát, pusztán az anyag diadalát hirdető ezen tudományi abszolutizmus megfékezésére és a szellemirtó materializmus leálcázására, a spiritizmus jelen fellépése, a szellemek inváziója - majdnem forradalma - tökéletesen jogosult. A materializmusnak oda dobott kesztyű, és a harcra hívás fel fogja éleszteni az emberiség vérkeringését, s a dogmatikusok céltalan merev álláspontjának megkerülésével a szellemvilág veszi fel a materializmussal az ütközetet.

Erős és kemény harc lesz, arra el lehetünk készülve. A spiritizmus a szellemvilágban valóságos mozgósítást, a csapatok forgolódását, s a földi szférák csatárláncainak előre tolását észleli. A földkör levegője szellemek megjelenésétől telített, melyek csak

úgy özönlenek a médiumok által számukra feltárt terek fele.

És a materializmus vérteteket ölt. Dölyfösen és gyűlölettel köszöriülteti pallosait, mint minden oly hatalom, amely egyeduralmának veszélyeztetését érzi. Az emberiség sorakozni kezd. Amerikában már milliószámra térnek a spiritizmus zászlói alá, Angliában tömegesen és napról - napra szaporodnak a hívők, kik a materializmus ellen felvett harcban a spiritizmus lobogói alatt fognak küzdeni.

De hát ezt a hitet erőltetni nem lehet.

Én sem hittem, más se hitte, amíg magának meggyőződést nem szerzett, sok nem meri hinni még akkor sem. És hogy mily hatalmas mértékben uralkodott nálunk a vallásos képmutatás, most tűnik ki legjobban, mikor a magukat legvallásosabbaknak állított emberek közt található a legtöbb, ki a spiritizmus jelenségeivel szemben jobban meg van ütődve, mint akárki más, és mintegy gondolatában megbénulva, kérdi: tehát igazán és valósággal hinnie kell most már, amit eddig hinni csak képzelt? Tehát igazán létezik Isten és egy földöntúli élet? A lélek halhatatlansága igaz lenne?

-Nini; Hiszen te azt állítottad, hogy mindezt hiszed !

-Igen, igen. Nem is tagadom. De most, mikor a dolog rákerül, mégis olyan igen furcsa.

Ily hatást gyakorolt immár a tudományi abszolútizmus még a hívőkre is. Annál inkább nem lehet tehát követelni, pláne csak várni is, hogy az itt előadottaknak és még előadandóknak az olvasó közönség hitelt adjon, de annyi kíméletet minden hitetlensége dacára megkívánhatunk, hogy érzelmeinket kétségbe vonni és bennünket bolondoknak tartani ne méltóztassék. Később majd elő fogjuk adni saját tapasztalatainkat, elő fogunk állni bizonylatokkal, elő fogunk állni tanukkal, kiknek állításai szavahihetőségüknel fogva nyomatékosok lesznek, de most még általánosságokban fogunk beszélni, alássan kérve az olvasót, hogy türelemmel viseltetni szíveskedjék.

*

Arról, hogy a testhüvelyétől megszabadult lélek a másvilágon, kezdetben, aztán később hogy érzi magát, a világ számtalan részében történt szellemi megnyilatkozások megegyezően egybevágnak. Amerikában ugyanazt beszéli a szellem, amit Angliában, Angliában amit Svájcban, Svájcban amit Orosz-, Olasz, Németországokban és Budapesten stb. Hogy miképpen beszélhettek így össze, hogy rövid időköz különbséggel vagy ugyanazon egy órában, egymáshoz száz és ezer kilométerekre levő szellemek egyet és ugyanazt adják elő, azt a materialista tudósoktól méltóztassanak megkérdezni. Mert a szellemekben is megvan az az önérzet, hogy akik szavaikban nem hisznek, azokkal nem sokat bíbelődnek, amelynek bizonyítására elmondok egy éppen minap észlelt esetet;

M. A. úrnő előtt elhalt fia álmában oly pozitivitással jelent meg, hogy mikor felébredt, a megjelenésről meg volt győződve még akkor is, és nem tudott nyugodni addig, míg tudomást nem szerzett magának, hogy ez a megjelenés mi okból történt. Egy barátja által felkérte L. urat, egy volt főispánt és annak nejét, kik spiritisztikus kísérletezésekkel szoktak foglalkozni, lennének szívesek kitudni, hogy mi óhajta lenne fiának, illetőleg: megjelenésével nem akart-e valami célt elérni?

L. úr, egy velük érintkezésben levő, magát *Hugmon*-nak nevező szellemet kért fel: lenne szíves utána nézni a dolognak.

Nemrégiben - 1897. jan. 31-én éppen L. úréknál voltam, mikor *Hugmon* úr az ülésnél mindjárt elsőnek jelentkezően, a következő tudósítást hozta: „Az illető fiatal ember Marienbadban egy zsidónak ötven forintjával tartozik, és szeretné, ha édesanyja ezen tartozást kifizetné.” *Hugmon*, aki német, mindezeket németül adta elő, - s tudósítását a következő lakonikus szavakkal fejezte be: *Man hat mich gefragt, das weitere ist mir egal*“, (Kérdeztek, a többi rám nézve mindegy).

Hogy a fiatalember Marienbadban egy zsidónak valóban

tartozik-e, az persze megállapítva még nincs. Az esetet pusztán azért hoztam fel, hogy e hangból a szellem önérzetére következtetni lehessen: Kérdeztetek: - hiszitek, nem hiszitek, az reám nézve mindegy.

Hogy tehát, a meghalás után, értve, *közvetlen* a meghalás után hogy érzik magukat a testhüvelyüktől megvált lelkek, azt a szellemek eddigi összevágó jelentései, s minden eddig létező spiritisztikai műnek, illetőleg leírásnak nyomán a következőben adhatom elő:

Attól függ minden, hogy a lélek a földi élet alatt az értelmi fejlődésnek mily fokára emelkedett; a testtől mily körülmények közt és mily állapotban vált meg; remélt-e egy földöntúli életben, ez a reménye erős volt-e avagy gyenge, s így előkészítette-e őt arra, hogy halála után egy másvilágra fog találni?

Párizsban, előkelő társaság alakult tudományos állású, tekintélyes, kifogásolhatatlan karakterű egyénekből, kik feltették magukban, hogy alaposan nyomára járnak mindennek. S vagy hisznek, ha cáfolhatatlan bizonyítékok nyomán a szellemek létezésének kétségbevonhatatlan tényére akadnak, s ugyanezt a meggyőződést hirdetik is, vagy nem hisznek, és felvilágosítják a közönséget is, ha kutatásuk nyomán a spiritizmus agyrémnek, csalódásnak vagy be nem bizonyítható és hallucinációnak is állítható, nem egészen pozitív valóságnak bizonyul.

Igazán sajtóságos pszichológiai tünetek fordulnak elő e téren. A legmakacsabb tagadók, tartozzanak bár azok a társadalom akármelyik osztályához, de ha egyszer a spiritizmus komoly kutatásához fognak, okvetlenül legyőzötteknek jelentik ki magukat. De ha tudományos szempontból még a kutatástól is tartózkodva okoskodnak, és félnek a bizonylatokhoz közeledni, vajon nagy tudós állapotuk dacára nem-e babonáztatnak meg? Ezek, megmaradva hipotéziseik mellett, adják a meghódíthatatlan tekintélyt.

Szóval, a Párizsban „*Szellemkutató társulat*” címen megalkult, amint jeleztük, igen tekintélyes és tudományos állású

egyénekből álló testület a kutatásokat megkezdte és folytatta, s mint előtte és utána minden ily kutató egyesület, s a spiritizmus legtántoríthatatlanabb hívévé lett, és kutatásainak eredményéről lelkiismeretesen számolt be⁷.

Mielőtt egyes adatokra térnénk, a lelkek előadása után általános áttekintését kívánjuk adni a halál után azonnal bekövetkező, s a később fejlődő állapotoknak idézetével azoknak, amiket *Kardec*, legkivált a „*Szellemkutató-társaság*“ nyomán összeszedett.

A jövő életbe fektetett belátás még nem zárja ki a félelmet ebből az életből a másikba való átmenetre nézve. Sok ember nem saját énye miatt fél, hanem ami benne a félelmet felkelti, az a pillanat, amely meghatározza az átmenetet. Szenved, avagy nem szenved az ember ezen átmenetnél? Ez a kérdés az, ami nyugtalanító, annál inkább pedig, mert mindenkire nézve kikerülhetetlen, és megérdemli a fáradságot, hogy az ember vele foglalkozzék. Földi utazásoktól megmenthetjük magunkat, de itt gazdagnak mint szegénynek egyaránt meg kell tennie a végzetes lépést, amely ha fájdalmas, attól meg nem szabadít sem rang, sem pénz, sem hercegi avagy királyi korona.

„Látva egynémelynél a csendes és békés kimúlást és másoknál a halálküzdelem kínjait, könnyű meggyőződést szerezni arról, hogy az érzelmek nem egyek és ugyanazok. Ámde ki az, aki bennünket ezen tünődésünkben felvilágosítani képes? Ki fogja (a fiziológikus jelenségeknek) a lélek testtől való megválásának mozzanatát megmagyarázni, és tudományosan megfejtetni? Ki fogja nekünk megmondani ez utolsó pillanatok benyomásai-

---

⁷ *Der Himmel und die Hölle* von Allan Kardec mit Übertragung ins Deutsche durch *Chr. Heh. Wilhelm Feller*, evangelischer Pfarrer. *Berlin* 1890 Verlag von Karl Siegismund

nak hatását? Ezen kérdést illetőleg a hit (vallás) és tudomány egyaránt némák maradnak.

És miért ez? Mert egyiknél úgymint a másiknál, ama törvények tudása hiányzik, melyek a test és lélek összetartozandóságának tényeit meghatározzák és uralják. Egyik az élet szellemi, másik az élet anyagi testi határánál akad meg. A lélek létezésének elfogadása képezi e kettő közt az összekötő kapcsot. Csakis ezáltal tudhatjuk meg az átmeneti processzus mikéntjét, legyen bár az egy biztosabb fogalom a léleknek nevezett lényről, avagy legyen értesítés azoktól, kik e földi életből eltávoztak. Ama légnemű (fluidikus) összeköttetés tudása, mely a lelket a testtel összeköti, képezheti ennek és még sok más kérdés megoldásának kulcsát.”

„Ami a testben érez, az a lélek. Magának az anyagnak nincsen sem öröme, sem fájdalma, és amint a lélek otthagya, érzéketlen tömeggé változik.⁸ A lélek örül, a lélek szenved, az anyag sem az egyikre sem a másikra nem bír képességgel. A hullát össze-vissza vagdalhatjátok anélkül, hogy érezne, vagy a boncolásról tudomással bírna. Az az élet tehát, mely az anyagot érzővé, örülővé, búsulóvá teszi, nem anyag. Tehát mi?

„A *perisprít* (a lélek öltönye), az a légnemű leheletszerű burok, amelytől nem lehetett ment a lélek az emberi testben előidézett életműködése előtt, nem válhat meg a halál után; és amely a burokkal úgyszólván egyet képez. Egyiket a másik nélkül még csak elképzelni sem lehet. Amíg az ember az ő testében él, ez a (perisprítális) burokkal egy lélek, áthatja a testnek minden részét, és a lélek külső jelenségeinek előidézésére szolgál, azaz: a testet vezeti és mozgatja. (Mint újabb időben a villany a gépek szerkezetét).”

„A testi, az organikus élet vezetésének megszűntével, a lélek, mint akinek feladata a testben megszűnt, elhagyja helyet, és a kettő közt, eme légszerű összeköttetés megszűntével, minden

---

⁸ Hogy az állatokban van-e lélek, arról más helyen.

viszony és minden összetartozandóság megszűnt. Ennek dacára az elválás nem szokott durva lenni, és csak akkor tökéletes, ha a lélek burka (az elválás után öltönye) a test anyagának legkisebb parányától is megszabadult. Innen a fájdalom ama nyilvánulásai, melyek a lélek elválásakor a testen mutatkoznak; de a magát tisztító és megszabadítani kényszerült lélek küzdelmei által idéztetnek elő, és amely küzdelmek aránya azon körülményekhez képest kisebb, avagy nagyobb, melyek az elválást elősegítik vagy hátráltatják. Ezek azok a körülmények, melyek az úgynevezett halálküzdelemben, vagy csendes meghalásban nyilvánulnak. Tanuljunk megismerni közelebről.”

„Kísértsük meg mindenekelőtt és pedig a tárgy átláthatatlansága által nehezen előidézhető tájékozódás lehetőségének szempontjából, hogy állítsunk fel négy eshetőséget, melyek bizonyos események ellentéteinek sarkpontjai gyanánt tekinthetők, és amely sarkpontok közt a különbözetek egy tömege foglal helyet.

Először: Ha a kimúlás idejében, az ízekre osztott (organikus) testből, a lélek öltönyének teljesen tiszta kiválása minden küzdelem nélkül történék, az esetben a lélek nem érezne ebből semmit.

Másodszor: Ha a kiválás ezen pillanatában az összetartozandóság test és lélek közt még teljes erejében fennáll, a szakításnak, tépésnek egy bizonyos nemét kell igénybe venni, ami a lélekre fájdalmasan hát vissza.

Harmadszor: Ha ez az összeköttetés gyenge, akkor a válás könnyen végbemegy, és semmi rázkódtatást nem okoz.

Negyedszer: Ha az ízekre osztott testi élet teljes megszűnésével, a test és lélek öltönye közt még több oly érintkezési pont maradt fenn, amely elválasztható nem volt (értve bizonyos testi részeknek az öltönyre tapadt maradványát), az esetben a lélek az enyészetnek induló test behatását érzi mindaddig, míg közte és a test közötti összeköttetés teljesen szét nem szakad.”

„Ebből pedig az következik, hogy **a haldoklással járó**

szenvedés az összeköttetés erejétől függ, és mindaz, ami ezen erő gyengítésén és az elválás siettetésén segíteni tud, az átmenet fájdalmait enyhíti; nem okoz pedig a léleknek semmi kellemtelen érzést, ha az elválás minden nehézség nélkül történik.”

„Egyébként a testi életből a lelkibe való átmenetnél egy más jelenség is elő szokott fordulni, amely pedig igen nagy horderővel bír, és ez a zűrzavar. Ezekben a percekben a lélek bizonyos merevségnek van alávetve, amely képességeire bénító hatást gyakorol és részben legalább, de érzékenységét felfüggeszti. Hogy úgy mondjuk, görcsös merevségbe esik, és alig van rá eset, hogy az utolsó sóhajnak öntudatos tanúja lenne. Azt mondjuk, alig van rá eset, de nem mondjuk hogy soha, mert van egy eset mégis, amelyben öntudatánál lehet, és amelyről mindjárt szólni fogunk. **A zűrzavar tehát a haldoklásnál rendszeresen előfordulni szokott szabálynak tekinthető.** Tartama bizonytalan, elhúzódhat órákig, de elhúzódhat évekig is. A zűrzavar oszlásának mérvétől függ, hogy a lélek, mintha mély álomból ébredne önmagához térjen. A gondolatok kuszáltak, ingadozóak, bizonytalanok. Mint midőn ködön keresztül néz az ember. És a látás mind egyre tisztul, a gondolkozási erő visszatér, és az ember felismeri magát ismét. Hanem ezen újjáébredés az egyesek tulajdonságai szerint különböző. Egyiknél nyugodt, másiknál elragadtatást, félelmet s ijedtséget, lankadságot, nyomottságot idéz elő”.

„Nem az utolsó sóhaj szokott lenni a legkínosabb, amennyiben a lélek akkor nem igen van öntudatánál, de már előbb szenved azáltal, hogy a test épületének mintegy összerogyását, roskadozását és enyészni indulását érzi, míg a rángatózás a meghalástól való felelem következménye. De sietünk hozzátenni, hogy ez az állapot nem általános. A fájdalom elviselésének tartóssága és a fájdalom hevessége, mint mondtuk, amaz összeköttetés viszonylagosságától függ, mely a test és lélek burka, öltönye között létezett. Minél nagyobb a közösség, annál nagyobb fájdalomába és erőfeszítésébe kerül a léleknek, hogy szabaddá tehesse

magát. És vannak emberek mégis, kiknél ez az összeköttetés oly gyenge, hogy az elválás majdnem önmagától, a legegyszerűbb módon történik. A lélek elválik a testtől, mint érett gyümölcs a fájától. Ez az eset fordul elő a csendes elhunynál és békés felbredésnél.“

„A lélek erkölcsi állapota egyébként az a mérvadó tulajdonság, mely az elválás nehezebb avagy könnyebb lefolyását idézi elő. A test közt és a lélek burka közt létező közösség aránya attól a tapadástól függ, mely a kettő összeköttetését képezi. A legerősebb ez a tapadó összeköttetés ott, ahol a testiség és a testi élet gyönyörei élveztek az előnyt a lelkiek fölött. A legkevésbé van meg e közösség ott, hol a lélek kiküzdve a maga fölényét, a testet csak lakásául és eszközéül használta fel, mint a lélek céljaira, a lélek rendelkezése alá bocsátott anyagot. Itt a megválás nem sokkal nagyobb nehézséggel jár, mint mikor az ő lakóhelyéből kiköltözik. Legfeljebb is kellemes avagy kellemetlen emlékek kötik őt az elhagyott régi tanyához.“

„És miután ezeket tanulságképpen elmondtuk, nézzük, mily befolyást gyakorol a halál neme a lélek érzelmeire az elválás utolsó pillanataiban.”

„A természetes, önnön magától bekövetkező halál annál, akit érint, az életerőnek öregség, avagy betegség következtében való fokozatos fogyatkozásával szokott megjelenni. **Annál például, kinek lelke már az életben az anyag fölé emelkedett és kinek gondolatai az anyagi élet befolyásától máris megszabadultak, annak a testtől való elválása úgyszólván bekövetkezett már a halál előtt.** Az összeköttetés, amely még gyengén fennáll, a szív utolsó dobbanásával megszakad. A testtől ezen a módon megvált lélek nem veszíti el öntudatát, sőt, mintegy az elválás mozzanatának szemlélője, terhétől megszabadulva, újjászületésének és szabadságának örülve, szellemtársaival saját porhüvelyé temetésén, mint láthatatlan közönség, jelen lehet.”

Mikor az emberről beszélünk, tulajdonképpen a lelket értjük, de amely lélek a testhez lévén kötve, az anyag befolyása alól egykönnyen nem emancipálhatja magát. Ehhez az értelem nagyobb mérvű fejlesztése és az Istenbe vetett hit szükséges. De mert ehhez tartózkodás is kell, valamint ellenállás az anyagból kifolyó vegyi érzelmekkel szemben, a legtöbben a dolog könnyebb oldalát tekintik, és testükkel fensőbbiségük megőrzése nélkül szoros barátságba lépnek. Ez fejleszti ki köztük az összetartozandóságot és nehezíti a megválást, mely ha közeledik, fokozza a félelmet, amennyiben a lélek ahhoz a gondolathoz, hogy ő és a test egyek, hozzászokott, s a test életével saját életének is kimúlását hiszi.

Van erre Petőfinek egy költeménye: „Vajon felesége a testnek a lélek, s mint hű hitestársak, együtt enyésznek? Avagy a lélek a testnek csak barátja, s mint minden barát, elhordja magát, amint ennek enyészését látja?”

Valóban, a lélek a testnek csak barátja. Lakója volna tulajdonképpen, de a szoros együttlét barátságba megy át, ha ugyan helyes a feltevés, hogy egy gondolkozó és érző, az Istenség lehetőségét magában bíró lény, az öntudatlan és érzéketlen anyaggal barátságba léphet.

Amint tehát a halál pillanata közeledik, a lélek nem az elválásra, amiről nem tud, hanem a végpusztulásra gondol, s mint ahogy az üldözött vad az ő barlangjába, ő a testbe húzódik vissza, miáltal a kiválást, melynek ezúttal erőszakosan kell végbe mennie, nehezíti és kínossá teszi. Ezért egyeseknél a halálküzdelem tartóssága és a kínlódás.

A lélek ezen ragaszkodása a testhez olykor hónapokig elodázza a meghalást, illetőleg a kiválást. Ily eseteknél a halálfélelem, mely a lelket dominálja, amennyiben a test enyészetének vegyi hatását már átérzi, eszméletét, tisztánlátását is elveszi, mely csak pillanatokra tér vissza. A halál órája ugyan már rég megérkezett, de nem végezhet. A lélek küzd, és ragaszkodik a testhez,

s a zűrzavar tart tovább. A lélek még érzi, hogy a testben van, de öntudatát már elvesztette. És küzd amíg a burok legkisebb része is el nem vált, s habár a bekövetkezett halál az elválasztás által a test életének és a betegségnek véget vetett, a lélek öntudata nem mindjárt tér vissza, hanem a küzdelem hatását magával viszi az új életbe.

Az erőszakos halálnál az elválás processzusa ismét más. Itt egy többnyire egészséges, erős, ép testtől az elválás processzusa egyszerre következik be, tagokra osztott élet működése egy pillanat alatt megszűnik. A lélekburok elválása itt már csak a test halála után következik be, ami nem történhet meg egy pillanat alatt. A lélek az egyszerre és váratlanul beállt változásnál nem képes magát tájékozni. Öngyilkos lett és mégis él. Ez megfoghatatlan előtte. A testtől való elválásról fogalma sincs, és mikor már elvált, még akkor is azt hiszi, hogy testestül, mindenestül életben van. **Hamarabb magához tér az, ki egy jövő életbe fektetett hittel hal meg, s arra, hogy testhüvelyét el kell hagynia, mintegy előre elkészül**, de annál nehezebb a kibontakozás és az eszmélődés arra nézve, ki a másvilágra még csak nem is gondolt, s a teljes megsemmisülés tudatával lett öngyilkossá. Az ilyeneknél a tájékozatlanság zűrzavara esztendőig eltarthat. Ez az állapot ugyan nincs kizárva a természetes halál által kimúlt hitetlenekre nézve sem, de ha amellettt erkölcsösek voltak, a szenvedésnek átadva és átengedve nincsenek, de az öngyilkos hitetlenekre nézve ez az állapot irtóztató. A testi részek rostjainak és idegszálainak egy része a lélek burkához tapadva a vonagló és rángatózó test egész kínszenvedését érezteti, amely érzéstől, amíg ama tapadó részekről teljesen meg nem tisztul, szabadulni nem tud.

És az itt elmondottak után lássuk mindazt, amit elmondtunk, példák illusztrálva, amely példákhoz a párizsi „Szellemkutató társaság” adja az adatokat.

Üdvözült lelkek. (**)

Samson úr, a párizsi „*Szellemkutató társaság*” egykori tagja, 1862. évi április hó 21-én Párizsban egy évi nehéz szenvedés után meghalt. Halálának közeledését érezve, a társasághoz levelet intézett, mely a következőket tartalmazta:

„Kitéve annak, hogy lelkem elválása a testtől váratlanul is bekövetkezhet, bátor vagyok önöket emlékeztetni ama kérésre, amelyet egy évvel ezelőtt tettem. E kérésem pedig abból állt, hogy a halál által való elválás megtörténte után lelkem minél gyakrabban idéztessék. Amaz új életből is hű munkatársa és közreműködője akarok lenni társaságuknak, mindeneket megfigyelve és mindenekről értesítve azt, amíg csak a földi szférában lesznek elhelyezve.

Ezen meghatalmazást illető kérésemből kifolyólag, amely megengedi nekem, hogy magamon mintegy szellemi önvizsgálatot végezhessenek, s amely önvizsgálat lehet, arról fog meggyőzni, hogy szellemi csekély előre haladásomnál fogva fáradozásaim a várakozásnak nem fognak megfelelni, ami önöket arra az elhatározásra fogja bírni, hogy idézésemmel felhagyjanak, - bátor vagyok megkérni önöket, társaságunk minden egyes tagját külön-külön, hogy imádkozzanak a Mindenhatóhoz, engedje meg nekem a jó lelkekkel való érintkezést, azok tanácsának kikérhetését, támogatását, kivált pedig társaságunk szellemi elnökének szent Lajosnak útmutatását arra nézve, hogy egy újabb összesítés, a testbe való újabb bekebeleztetés⁹ idejét helyesen megválaszt-hassam. Mivel ugyanis a jelen pillanatokban ezekkel a gondolatokkal foglalkozom leginkább.”

„Ezen óhajnak megfelelően, és hogy vele mielőbb érintkezhessünk, több tagtársunkkal egyetemben a halottas házba

---

⁹ Erről később szólni fogunk. - *Szerző*

mentünk, s a temetés előtt egy órával, tehát még a test jelenlétében, köztünk és boldogult közt társalgás fejlődött ki. Amely társalgás pedig annál inkább érdekelt bennünket, mert kíváncsiak voltunk tudni, hogy így mindjárt a halál után milyen lehet a testétől megvált lélek állapota egy olyan embernél, ki az életben tanúsított mély belátása, felvilágosodottsága, s a túlvilági élet bizonyossága következtében az elválási küzdelem nehézségeinek, s a befolyások által okozható szellemi zavaroknak kitéve nem volt.

Várakozásunkban nem csalódtunk. *Samson* úr, az elválás és az új életbe való átmenés lefolyását egész precizitással írta le. Láta magát meghalni, és látta magát feléledni, ami ritka eset, és csakis fennkölt szellemi tulajdonságainak következményeként tudható be.“

A halottas szobában. 1862. ápr. 23. (**)

-Hívás. *Válasz*: Hogy ígéretemet megtartsam, hívásotokra íme jövök.

-Kedves *Samson* úr, kötelességérzetből is, egyúttal örömkre is szolgál önt halála után, amint az kívánsága volt, azonnal meghívhatni. *Válasz*: Istennek nagy kegyelme az, melyre lelkem méltatva lett, hogy azonnal nyilatkozatra képes legyen. Köszönöm az irántam tanúsított jóakaratot, de gyenge vagyok és reszketek.

-Ön annyira szenvedett, hogy mi indíttatva érezzük magunkat kérdést intézni önhöz: hogy érzi magát jelenleg? Érez még valamit ama fájdalomból? *Válasz*: Jelenlegi helyzetemben boldog vagyok, és az előző fájdalomból nem érzek semmit. Újjászületésem a testi életből való átmenet a lelkibe, kezdetben felismerhetetlenné tett önmagam előtt. Mert amint tudjuk, olykor több napba kerül, amíg teljes eszméletünket visszanyerjük. Halálom előtt azonban fohászt küldtem Istenhez, hallgatná meg könyörgésemet, és engedné, hogy beszélhessek azokhoz, kiket szeretek. És Isten meghallgatott.

-Mennyi idő kellett ahhoz, hogy gondolatainak tisztaságát ismét visszanyerje? *Válasz* : Nyolc órai idő. Ismételve említem, hogy Isten jelét adta ezáltal az ő jóságának. Eléggé méltónak talált erre, amiért nem győzőm neki hálát adni.

-Bizonyos ön, hogy többé nem a mi világunkban van, és mi által érzi ezt igazoltnak? *Válasz*: Oh igen! Hogy többé nem a ti világtokban vagyok, arról meg vagyok győződve. Ámde szószólótok leszek, hogy védelmezzetek és támogassalak, hogy hirdethessétek az önmegtágadást és szeretetet. Erősen és pedig igen erősen átváltoztam. Nem ismernétek fel bennem azt a gyámoltalan öreget, kinek mindent felejténie kellett, mikor örömeit és elveit messze maga után hagyta. Lélek vagyok. Hazám a mérhetlenség, jövöm az Isten, ki a végtelenségbe világít. Szeretnék gyermekeimhez beszélni. Szeretném ugyanis megtanítani őket arra, amit eléggé nem rosszalható akaratosságból nem hittek soha.

-Mily hatással van önre az ön ittlelvő testének látása: *Válasz*: Testem, te szegényes és megalázott, levett hüvely, neked porrá kell lenned és én, én meg fogom emlékemben őrizni mindazokat, a kik megbecsültek. Ezt a rúttá lett szegény húst olybá tekintem, mint lelkem egykori lakását és annyi életévnek megkísértőjét! Köszönet neked szegény test! Tőled az én lelkem megtisztult, és a tízszeresen szent tűrés oly helyet biztosított számomra, melyen azonnal megnyertem a képességet arra, hogy beszélhessek veletek.

-Öntudatánál volt ön az utolsó pillanatig? *Válasz*: Oh igen! Lelkem az ő képességeit megtartotta. Már nem láttam többé, de sejtettem; elvonult előttem egész életemnek az emléke, és ami utolsó imámat, ami utolsó gondolatomat képezte, hogy veletek beszélhessek, ami tényleg meg is van.

-Tudott arról a pillanatról, amelyben teste utolsó sóhajtását kiadta? Mi ment önben véghez ama pillanat alatt? Mily érzelmei voltak? *Válasz*: Az élet elröpült, s a lélek látó ereje kialudt.

Ami az ember előtt van, az az üresség és ismeretlenség, és elragadtatva nem tudom én miféle vakító fénytől, oly világban találni fel magát, amelyben öröm és nagyság minden. Nem szorongatott többé a fájdalom.

„Van tudomása...(arról, amit az ön sírja fölött olvasni akarok?)”

Alig voltak e kérdés első szavai kiejtve, midőn a szellem, a többit be sem várva, szavamba vágott. Ezúttal azokra a feltevésekre és szóváltásokra válaszolt, melyek a halottas szobában jelenlevők közt felmerültek, vonatkozva ama felolvasás hasznosságára, mely a halál útját ismertetve bizsonnyal fog találni olyanokra, kik a véleményeket elfogadják, noha olyanokra is, kik hitetlenségükben megmaradnak.

„Oh barátom, jól tudom én azokat - mondá a szellem. - Láttam már tegnap és látom ma: az én megnyugvásom igen nagy. Beszéljen, csak beszéljen. Tanulják önt becsülni és tanuljanak engemet megérteni. Ne féljen semmit, az emberek a halállal szemben tartózkodó, de tiszteletteljes állást foglalnak el. Beszéljen, hogy a hitetlenek is gondolkozásba essenek. Isten parancsolja! Beszéljen ön! Ah! Csak az én gyermekeimet tudná ön e tiszteletreméltó nézetre téríteni!”

A temetési szertartások alatt következő szavakat adta toll alá:

„A halál, barátaim, ne ijesszen meg benneteket. Ha méltán tudtatok élni, ebben fogjátok feltalálni nyugalmatokat. Ha a szigorló bírálaton jól és méltón viselkedve átmentetek, itt leszen jutalmatok. Ismételve mondom: legyen bennetek jóakarát és bátorság! Ne fektessetek nagy súlyt a földi javakra, mert itt fogjátok megtalálni, amit kerestek. Az ember nem képes arra, hogy a mások kára nélkül elégíthesse ki óhajait, s hogy végtelen károkat ne okozzon ezzel magának is a földöntúli életben.”

A párizsi „Szellemkutató-társaság” jelentése. (**)

1862. ápr. 25.

Samson ismét megjelenésre kértvén fel, igen sok érdekes dolgot mondott el, de ha mindazokat az érdekes dolgokat, melyeket az ezer és ezer helyen megjelenő szellemek elmondanak, reprodukálni akarnánk, egy egész nagy könyvtárrá valót kellene összeírnunk, s így csupán azok elmondására szorítkozunk tehát, melyek az olvasó tájékoztatására szükségesek.

Kérdés: Ha szíves lenne nekünk elmondani, hogy amidőn a testtől való elválás után szemei ismét megnyíltak, mik voltak azok, amik önnek mindjárt az első pillanatban feltűntek? Ha lehetséges lenne azok kinézéséről egy hű képet állítani élnék.

Válasz: Amint a testtől elváltam, s öntudatomat visszanyerve, szemeimet felnyitottam, elkábultam a látott fénytől, mivel a lélek tiszta látása mindjárt ama pillanatban nem tér vissza. Isten azonban velem az ő végtelen jóságát csakhamar érezte, hogy képességeimet visszanyerjem. Számos hűséges barátokkal láttam magamat körülveve. Mindazok a védő lelkek, kik támogatásunkra jelentkeztek, ott voltak és mosolyogva nézték reám. Leírhatatlan boldogság fogott el, s magamat kitűnően jól és eléggé erősnek érezve, minden önmegerőltetés nélkül haladtam át a tágas úrt, amit ott láttam, azt emberi szavakkal előadni nem lehet.”

„Én különben el akarok mondani nektek mindent, ami az én boldogságomról szól, természetesen, csak ama határokon belül, amely határok ki vannak jelölve Isten által. Meg fogjátok ismerni abból, hogy amit *mi a földön boldogságnak képzelünk, az csak költemény*. Eljetez bölcsen, éljetez tisztán a szeretet és könnyörületnek, és ezek által előkészültök ama benyomások befogadására, amely benyomások magasztosságának tolmácsolására legnagyobb költőitek sem képesek.”

Hogy az, „*amit mi földön boldogságnak képzelünk, csakis költemény*”, teljesen igaz, mert boldogság a földön nincs! Avagy

hol az az ember, aki boldognak érzi magát? Melyikünk érezte már a boldogságot, és tudta-e, mikor érezte, hogy boldog? Nemde csak a jövőben reménykedünk? Nemde csak a múltakban látunk boldogságot? A jelenben azonban nem bírunk annak öntudatával soha. Ámítjuk magunkat, de nem vagyunk vele tisztában, mert pozitív benyomással nincsen reánk. Egészen találóan írja ezt Kisfaludy Sándor: *„A jövő reményein csügg a kényes ifjúság; a jelenlét örömin ő száguldva csak átalhág. Lelkét az agg múlt idők emlékével táplálja, s a jelenlét örömit ő, a balgatag, fitymálja.”* És ez így van. Mert igazi, valódi boldogság e földön nincs. Ami van, az nem más, mint képzelődés-alkotta költemény.

És vajon nem hasonlít-e eme leírás a túlvilágról: *„hogy azt emberi szó elmondani nem képes“* ama tündérmesék leírásaihoz, melyekben a szegény ember szegényes vályogkunyhóban rongyok és száraz morzsa hulladékok közt alszik el, és tündérek kertjében, vakító fényű paloták, terített asztalok, virágillatok kábító levegőjében ébred fel? A hasonlatosságban csak az a különbség, hogy az egyik mese, a másik pedig valóság. De halljuk tovább:

„Kérdés: Mikor a lelkeket maga körül megpillantotta, mily hatással volt önre nézve az a látvány? Hasonlított ahhoz, mint mikor emberi alakokat lát az ember maga körül? *Válasz:* Igen, barátaim. Hiszen a lelkek még a földön elmondták nekünk, hogy az életben viselt alakjaikat megtartják. És ez igaz. Ámde mily különbség ama nehézkes földi mozgás közt, mely a testet mintegy oxigálni látszik, és a közt a légszerű könnyűség és graciózítás közt, mely a szellemek mozgásának tulajdona. Rút lélek nincs. A lélek elvesztette a testi szenvedélyek vonásainak lenyomatát, s mindazok a szellemek, amelyeket eddig láttam, mintaképei a szenteségnek és a finomságnak. A beszéd hanglejtése rátok nézve megmagyarázhatatlan, s a tekintet mély, mint az ég azúrjában fénylő álló csillag. Kísérlejték meg elgondolni, amit Isten az ő mindenhatóságával teremteni képes, ő, minden művészek mű-

vésze, és talán lesz valami halvány fogalmatok arról, hogy a lelkek a másvilágon milyenek.”

Kérdés: Önre, saját magára vonatkozva: Milyennek látja magát ön? A légneműséget vajon saját alakján is felismeri? Értzi, hogy feje, törzse, keze és lába van? *Válasz:* Az emberi alakot megtartott lélek igen is bírja mind ezeket a tagokat csakhogy a szó nemesebb, istenibb értelmében. Teljesen érzem a kezeimet, a lábaimat és akaratumknál fogva megjelenhetünk így előttetek, sőt megszoríthatjuk barátunk kezét. Most is veletek vagyok. Megfogtam mindnyájatok kezét, de anélkül, hogy tudtatok volna róla valamit. A mi légnemű (áramos) lényünkkel anélkül, hogy magunkat észrevételnénk, ott lehetünk mindenütt. E pillanatban keresztbe tettétek kezeiteket, és az én kezeim a ti kezetekben vannak. Itt vagyok, szeretlek benneteket, de az én testem nem szilárd anyagból, hanem áramból van alkotva, amely csak a szellem-szemeknek látható¹⁰.

A szellemi látóerőhöz a test látóapparátusa éppen úgy nem hasonlítható, mint a szellem lényéhez a test maga. A lélek látása oly istenileg éles és beható¹¹, hogy az ember gondolatát is képes kiolvasni. A lélek képes oly alakot ölteni magára, amilyen legalkalmasabb arra, hogy emlékezeteitekben megmaradjon. A magas szférákban lakó istenileg fennkölt szellemek leginkább szeretnek úgy megjelenni, amint Isten közelében láthatók,

Kérdés: „Van a lelkeknek nemük? Íme, csak rövid ideje, hogy még ön is ember volt és vajon új állapotában a férfi avagy a női nemhez áll közelebb? Lélek, aki már régebben elhagyta testét, vajon megtartja nemiséget? *Válasz:* Arra itt nincs tekintet, vajon a lelkek melyik nemből származnak. A lelkek nem alkotják egymást, tehát nemre itt szükség nincs. Isten az ő akarata szerint teremté őket, s ha valamelyiknél a sor arra kerül, hogy ismét emberi

---

¹⁰ Kivéve, ha materializálódik, miről később

¹¹ Nézd a Röntgen-féle sugarakat.

testbe legyen átültetve, a benne rejlő nemiséget magával viheti, de hogy az benne rejlik, arról tudomása nincs.

„A *Szellemkutató társaság* a fenti beszélgetéshez a következő megjegyzést fűzi: „Mindig az mondatott, hogy a lelkeknek nemük nincs. Hogy a nemiség csak a testi tenyészet előállítására való, s miután a lelkek egymás által nem szaporodnak, a nemiségnek nem lenne náluk értelme. A mi kérdésünk nem is azt célozta, hogy ez tényleg megállapíttassék, hanem a *Samson* úr még nem régen történt halálára nézve előállt körülményekből akartunk tudomást szerezni arról, vajon magát férfinak tartja-e meg? A megtisztult lelkek az ő lényegiségükről már teljes tudomással bírnak, hanem az alsóbbak, tisztább belátás hiányában azt hiszik, hogy ők még mindig azok, akik és amik a földön voltak, valamint hogy vágyaiktól és szenvedélyeiktől sem képesek megszabadulni. “

„Ezek még mindig azt hiszik magukról, hogy ők férfiak avagy nők; ha a földiek aztán ily lelkekkel érintkeznek, tőlük oly információt nyernek: hogy igenis, a lelkek az ő nemiségüket a túlvilágon is képviselik. Így jutunk aztán egymásnak ellentmondó információkhoz, aszerint tudniillik, hogy a megtisztulásnak mily fokával bíró szellemektől nyerjük azt.“

Kérdés. Mily látványt nyújt most önnek ez a mi ülésünk? (szeánsz) Izzadtságot idéz elő, mint földi léte korában? Az ülésen résztvevők ugyanúgy néznek ki, mint akkor? Minden oly tiszta és világos?

Válasz. Sokkal tisztább, mert most le tudom olvasni valamennyi résztvevőnek a gondolatát, és boldoggá tesz ama jó benyomás, melyet a résztvevő szellemek jóakaratóból is merítettek.”

Kérdés. Ön azt mondja, hogy gondolatainkat leolvassa. Tudna felvilágosítást adni arról, hogy ez mily úton-módon történik? *Válasz:* Az nagyon nehezen menne. Szükséges lenne, hogy a közreműködő erők egy egész telepét megismertessem veletek,

s hozzá oly tudással kellene bírnotok, mint mi bírunk, ami lehetetlen, mert abban a ti tehetségeteket a durva anyag közrehatása korlátozza. Türelem! Legyetek jók és ti is el fogjátok érni azt. A tudás vágya el fog benneteket kísérni a halálig, és ki fog elégtételt a múlt, jelen és jövőbe való betekintés által. Ezek reményében mondom nektek, legyen bár a hozzám intézett kérdésre ezen válaszom jó avagy kellemetlen hatással: *A levegő, - amely benneteket körülvesz, s oly megfoghatatlan mint mi, - hordja szét a ti gondolataitok sajátságát. A lélegzet, melyet kileheltek, hogy úgy mondjam, a ti gondolataitokkal teleírt könyvnek egy-egy lapja. Ezek a gondolatok, azok által a szellemek által, kikbe minduntalan beleütődtek, olvastatnak és megjegyeztetnek, levének azok egy isteni távirónak hírhordói, kinek tudomása nélkül nem történik semmi sehol!”*

Még egy pár jó lélekről s aztán jönnek a fokozatok lefelé.

Jobard. (**)

A brüsszeli iparmúzeum igazgatója. Született Baisseyben (Felső-Marne), meghalt Brüsszelben (szélütés érte)

1861. október 27-én, élt 65 évet.

„Jobard úr elnöke volt a párizsi „*Szellemkutató társaság*“-nak. A társaság elhatározta a november 8-iki ülésre meghívni őt, ki is a társaság óhajának megfelelően, a következő elmondásában nyilatkozott meg:

„Akit hívtatok, íme megjelentem és elő akarom adni e médiumnak, amit hiába kerestem ez ideig.”

„El akarom beszélni mindenekelőtt, hogy a testtől való elválásom ideje alatt mily benyomásokat nyertem. Egy rendkívüli rázkódtatást éreztem, és egy szempillantás alatt visszaemlékeztem születésemre, ifjúságomra, érett koromra és öregségemre. Egész életemnek teljes kepe előttem állt. Egy óhaj támadt bennem aziránt, hogy a vizsgálódásaink által felfedezett tájak feltárujjanak előttem; aztán elcsendesedett minden. Szabaddá lettem, míg

testem tunyán ott feküdt. Ah, drága barátim, mily üdvözítő élv a test nehéz terhétől megszabadultnak érezni magunkat! Mily elragadtató érzés, átölelhetni a mindenséget! Ámde ne gondoljátok azért, hogy most már egyszerre az úrnak felkentjévé lettem. Azok közé a lelkek köze tartozom, kik valamit már sejtenek, ámde nagyon sokat kell még tanulniuk. Nem vártam soká arra, hogy reátok - ti száműzetésben élő kedves testvéreim - gondoljak és legyetek meggyőződve, hogy minden rokonérzelmekkel és jóakarattal átölelve tartalak benneteket.”

„Tudni óhajtanátok talán, hogy mily lelkek azok, melyek engemet itt az új életben fogadtak, s hogy úgy fejezzem ki magamat, - átvettek? És hogy milyenek voltak benyomásaim? Mint barátaim fogadtak mindazok, kiket mi üléseinkre meghívtunk, és akik a mi munkálkodásainknak részesei voltak. Láttam a sugárzó fénykört, de annak leírására képtelen vagyok. Teljesen rajta vagyok, hogy megkülönböztessem a valóságot a valótlanságtól, mindazon közleményeket illetőleg, melyeket vizsgálódásaink közben a szellemektől nyertünk. Bírāja akarok lenni az igazságnak itt is, amint hogy az voltam nálatok.

Jobard

*

Miután a *Jobard* úr előadásai már többé-kevésbé ismert dolgokkal foglalkoznak, áttérünk egy, az életben hányatott viszonyok közt küzdő, de mindig a türelem és becsület útján maradt ember szellemének előadására, mely igen sok tanulságot foglal magában.

Fülöp Sámuel(**)

(Samuel Philipp)

„*Kérdés:* Tekintettel a mi alkotásunkra s azon nagybecsülésre, mellyel az ön személye és példás élete iránt viseltettünk, lenne szíves értesíteni bennünket: mily lefolyású volt az ön átmenete a testi életből a szellemibe, és hogy mily helyzete van most

a túlvilágon? *Válasz:* Szívesen. Az az értesítés nem csak reátok nézve lesz haszonnal, de rám nézve is. Gondolataimat a földre irányozva, az összehasonlítás által még inkább tanulmányozni fogom az Alkotónak jószágát. „

„Jól tudjátok, hogy az én életpályám mennyi nyugtalan-sággal volt összekötve, de a ferdén beköszöntött eseményekkel szemben nem vesztettem el bátorságomat soha, amiért hálát adok az Istennek még ma is. Mi mindent vesztettem volna, ha elhagyom bátortalanítani magamat! Még itt is megborzadok, ha elgondolom, hogy megtántorodásom esetén mindaz a küzdés és szenvedés, melyet a cél elérése utáni törekvésemben átéltem, semmivé lett volna, s az elejéről kellett volna kezdenem. Oh barátaim! Nem bírjátok magatokat beleképzelni ezen kijelentésem igazságába. Itt a ti jövőtök sikere is szóban forog, és bizonytal nem mondhatni, hogy drágán fizetitek meg ama sikert melynek kikiküzdéséért feláldoztatok a földi élet néhány évét. Hogy mily kicsi parány a lét végtelenségében egy esztendő, azt ki se lehet mondani!“

„Ha életem utolsó éveinek szemeitek előtt lefolyt mozzanatai által bizonyos érdemekre tettem szert, bizonytal nem méltatnátok ezen érdemekre ama küzdelmeket, melyek eme utóbbiakat megelőzték. Amivé lettem, azt egyes egyedül az általam végbe vitt munkálkodásnak köszönhetem. Előbbi hibáim nyomainak teljes eltüntetésére alá kellett még magamat vetnem ezen utolsó megpróbáltatásnak, amit a legnagyobb készséggel tettem. Elhatározottságom szilárdságából merítettem mindenkor amaz erőt, mely az eseményeknek zúgolódás nélküli elviselésére képesített. Áldom ezeket a megpróbáltatásokat, ezek által szakíthatam az én múltammal, amely ma már csak egy visszaemlékezés, és amelynek folytan jogos elégtel-séggel tekinthetek vissza az útra, melyet megfutottam.

„Oh ti, kik fájdalmaikat okoztatok nekem a földön, kik irányomban keményszívűséggel és nem jóakarattal viseltettek; kik

engemet megalázni s nekem keserű pillanatokot szerezni igyekeztek; kik a ti erénytelenségeitekkel a legnagyobb nélkülözéseknek dobtatok oda: nemcsak hogy megbocsátok, de köszönetet mondok nektek. Nem gondoltátok ugyebár, hogy amivel nekem rosszat okozni igyekeztek, hogy ugyanazzal ugyanannyi jónak előidézését fogjátok elősegíteni. Nem igaz-e vajon, hogy mindazokat, amiket most élvezek, nektek köszönhetem, amennyiben alkalmat nyújtottatok arra, hogy a rossznak megbocsátása által a rosszat jóval viszonzhassam. Isten állított az én utamba benneteket, hogy próbára tegye az én türelmemet, hogy a kegyes szeretet legnehezebb feladatainak megoldásában gyakorolhassam magamat, lévén a legnehezebb feladatok megoldásainak egyike: *szeretet a mi ellenségeink iránt* “ (Oh be gyönyörű, megragadó, isteni morál!)

„Ne legyetek türelmetlenek ezen kitérés miatt, most már rátérek arra, amit kérdeztek.”

„Habár utolsó betegségem alatt sokat szenvedtem, halálküzdelmem nem volt. A halál úgy jött értem, mint egy álom, minden rázkódtatás és minden küzdelem nélkül. Miután a bekövetkezőtől nem féltem, nem ragaszkodtam görcsösen az élethez. Ennek következtében az utolsó órák alatt nem volt ok a küzdelemre. A válás minden fájdalom, minden erőlködés nélkül következett be, anélkül, hogy észrevettem volna.”

„Nem tudom, mily hosszan tartott ezen utolsó alvás, de rövid volt. A békés ébredés teljesen ellentéte volt az életben észlelt ébredéseimnek. Örültem, hogy már nem érzek fájdalmat. Fel akartam állni és menni, de egy bizonyos, sajátságos élvezetet nyújtó merevség tartott vissza, és átadva magamat e gyönyörnek, éppen semmit nem tudtam még arról, hogy immár el vagyok a testtől válva.

„Ott láttam térdelni a feleségemet és egynéhány barátomat a szobában, amely látvány azt a gondolatot ébresztette bennem,

hogy ezek bizonyosan halottnak vélnek. Meg akartam őket szabadítani e csalódástól, de beszélni nem voltam képes, miből azt következtettem, hogy álmodom. És ezen feltevésemben megerősített, hogy több oly kedves egyéniséggel láttam magam körülvéve, kiket már meghaltaknak tudtam, és ismét másokat, kiket kezdetben nem ismertem fel, s akik engemet figyelve, hihetőleg ébredésemre várahoztak.”

„Ez az állapot ébrenlét és álmatagság közt váltakozott; hol eszméltem, hol öntudatlanságba estem vissza. Ámde ezalatt a képzelődésem tisztulni kezdett. A világosság, melyet eddig mintegy a ködön keresztül láttam, ragyogóan tört elő. Ekkor kezdtem magammal tisztába jönni és felfogni, hogy már nem tartozom a földi élők közé. Ámde ha a szellemek jelentéseit még a földi életből nem ismertem volna, kétségtelen, hogy ily hamar nem tudtam volna tájékozni magamat.”

„Testhüvelyem eltemetve még nem volt. Szánakozva szemléltem, de az a tudat, hogy meg vagyok tőle szabadulva, boldogsággal töltött el. Teljes erővel szívtam az éltető levegőt, mint aki miazmás légkörből menekült. A szabadság gyönyörét élveztem. A boldogság kimagyarázhatatlan érzése árasztá el egész lényemet. Meghalt szeretteim jelenléte megörvendeztetett. Hogy őket magam körül látom, egyáltalában nem lepott meg, sőt egészen érthetőnek találtam. De látásuk oly benyomással volt reám, mintha egy hosszú útról visszatérve találkozónám velük újra. Ami a legcsodálatosabbnak tűnt fel, hogy megértettük egymást minden beszéd nélkül. Gondolatainkat tekinteteinkkel cseréltük ki, melyek a mindeneken áthatoló áram által lettek átültetve.“

„A földi képzelődésektől azonban még nem voltam teljesen megszabadulva. Azok a dolgok, melyeket átéltem, átszenvedtem, időközönként meg-megjelentek szemeim előtt, talán hogy annál jobban tanuljam becsülni új helyzetemet. Mert a földi életben nemcsak testileg, de lelkileg még sokkal többet szenvedtem.

Ki voltam téve a rosszakaratnak és számtalan oly fájdalmas meglepetésnek, melyek talán még a szerencsétlen eseteknél is kínzóbbak, mert örökös rettegésben tartják az embert. Tehát ezektől az emlékektől nem voltam teljesen megszabadulva, sőt olykor kérdést intéztem magamhoz, vajon a valóságban meg vagyok-e tőlük szabadulva igazán? Még mindig hallottam bizonyos kellemetlen hangokat. Féltem, hogy ismét megújulnak a kínos zavarok és remegtem akaratom ellenére. Hogy meggyőződjem, vajon nem vagyok-e egy álomnak játéklabdája, megtapogattam magamat, és midőn bizonyossá lettem, hogy igenis, mindezekről meg vagyok szabadulva, úgy éreztem, mintha valami nagy és nehéz terhet vettek volna le rólam. Hát teljesen igaz mégis, szoltam magamhoz, hogy ment vagyok mindazoktól a gondoktól és bajoktól, melyek az élet szenvedéseit képezik; és hálát adtam érte Istennek! És egyszerre úgy éreztem magamat, mint a földön valami nagy gazdagsághoz jutott szegény. Egy ideig még kételkedik az esemény valódiságában, és retteg a visszatérhető nyomortól. **Oh, ha fel tudnák fogni az ő jövőendő életüket az emberek, mennyi vigaszt és reményt merítenének abból az őket erő kellemetlenségek és leverő érzelmek közepette! Mi mindent nem tennének, hogy amíg a földön vannak, már biztosíthassák maguknak azt a boldogságot,** melyet Isten mindazon gyermekeinek számára megőriz, kik az ő törvényeinek megfelelni igyekeznek. Be fognak látni, hogy mily csekélyek és semmit érők azok a földi élvezetek, amelyek miatt elhanyagolják ama földöntúliakat, melyek a boldogság igazi égi mézét árasztják.“

Kérdés vajon az ön előtt annyira új világ, mely mellett a mienk oly csekélységnek látszik, s az a sok régi és új barát, kikkel itt-ott találkozott, s ismeretséget kötött, nem feledtették el itt e földön hátrahagyott ismerőseit és barátait?

Válasz. Ha azokat elfelejtettem volna, nem lennék érdemes a boldogságra, melyet élvezek. Isten az önzést nem jutalmazza, hanem bünteti. Az a világ, melyben élek, nem kicsinyli a

földi életet, s azokat a lelkeket, kik ott a testekben kebeleztve vannak. Csakis az embereknél tapasztalható, hogy a szerencse által felkaroltak a szerencsétleneket elfelejtik. Gyakran megjelenek hozzátartozóim látogatására, s örülök, hogy emlékezetükben megőriztek. Gondolataik közelükbe vonzanak; részt veszek mulatozásaikban és élvezem örömeiket.

Szenvedéseik elszomorítanak, de vigasztal a tudat, hogy a földi szenvedés múlandó és csak javukra válik. Boldogít ama gondolat, hogy eljön a nap, midőn ők is e szerencsés lakóhelyre jönnek, hol ismeretlen a fájdalom. És éppen, hogy erre őket méltókká tegyem, minden tőlem telhetőt elkövetek. Igyekszem, hogy jó gondolatokat sugalmazhassak nekik, de legkivált az önmegadást Isten akarata előtt, mint ahogy azt én is cselekedtem. Legjobban bánt pedig, ha azt látom, hogy ama boldog időnek bekövetkezését bátortalanságuk, zúgolódásuk, s a jövő feletti kételkedésük és egyéb helytelen cselekedetük által hátráltatják. Rajta vagyok ilyenkor, hogy eltérítsem őket a rossztól. Ami ha sikerül, nagy jótétemény lesz reám nézve, s aminek itt mindannyian örvendezünk; ha azonban nem sikerül, sajnálkozással fogom mondani: Ismét egy előadás rájuk nézve! Vigasztalom azonban magamat azzal, hogy ami elveszett, nem visszavonhatatlanul veszett el! “

Nem a legjobb helyzetnek örvendő lelkek. (**)

Mielőtt az előhívott lelkek saját előadásait tovább folytatnánk, legyen szabad a t. olvasóink figyelmét már előre is felhívunk a bűnhődés azon moráljára, mely az előadásokból kitűnni fog. Minden eddigi vallás által hirdetett halál utáni bűnhődéseken magasan felülemelkedő morál ez! Itt a lélek az ő földi életében elkövetett vétkeinek utóhatását viszi át magával a túlvilági létbe. Ahol más légkörbe, más viszonyok és körülmények közé jutva, egy szellemi gyógyhely behatásának tétetik ki, ahol a földi életben eltulajdonított beteges felfogástól lassan-lassan, fokról- fokra

szabadulni, gyógyulni kezd. Már egészséges, tisztult szellemek vezetik, gyógykezelik őt, de amint hogy a betegség alatt sokat szenved a földi életben az emberi lény, éppen úgy szenved a túlvilágon az ő gyógyulásának bekövetkeztéig a beteg lélek. És amint hogy megvannak a földi életben a betegség javulásainak tünetei, éppen úgy érzi a lélek az ő könnyebbedését, amint bekövetkezik az ő tisztulásának processzusa.

A földön a betegség gyógyításának első feltétele a betegség felismerésében áll; és majdnem ehhez hasonló a feltétel a túlvilági létben is, csak a *felismerés* helyébe a *beismerés* helyezendő. És aminthogy a földi létben a fel nem ismert betegség helytelen kezelése csak súlyosbítja és kínosabbá teszi a paciens gyötrelmeit, éppen úgy szenved, kínlódik, gyötrődik a beismerésben nem levő lélek, mert beismerés nélkül nem lehet és nincs gyógyulás. Hogy bűneimtől szabaduljak, előbb tudnom kell, hogy bűnös vagyok.

Hogy e lelki tisztulásban mily felséges és magasztos morál rejlik a vallások által eddig hirdetett büntetések helyett, kell hogy megragadja a gondolkozó elmét. Kell, hogy felemelje hitét ama dicső jóságos isteni lényhez, ki - félretéve a bosszúállás büntetéseit - a földön rossz társaságok, rossz példák s egyéb körülmények által elfásult lelkek gyógykezelését rendeli el a túlvilági élet vesztegzárait képező, mintegy a lelkek kórházát képviselő földi szférában, honnan csak a tisztulás által van emelkedés.

Hogy a beteg lelkek - lévén a lelkibetegségek ragályosak - a tisztult szellemek közt helyt ne foglalhassanak, epidémiát ne terjeszthessenek, tehát tisztulásuk előtt el vannak különítve amazoktól. Mily isteni felfogás ez, ama büntetések helyett, melyek a vallások poklainak iszonyú képében jelennek meg lelki szemei előtt!

A földön elkövetett bűnöknek van tehát bűnhődésük. Mert teljesen igazságtalan lenne a magát már a földön tisztán tartani igyekvő lélekre nézve, ha közte és a bűnök fertőiben fetrengők

között megkülönböztetés nem létezne. Ha a rosszakarat egy színvonalon állna a jóval, a rosszcselekedet a jócselekedettel; a kártékonyság a jótékonyssággal; a romlottság a becsülettel stb. De mert az ember gyarló, s mert fejlődésére nézve a tőle nem függő körülmények is sokat határoznak, Isten a rossztól sem fordul el. Gyermekeinek ismeri azt is, de éppen atyai gondoskodásból ered, hogy a beteget, amíg fertőző bajaiból ki nem gyógyul, a tisztátalant, amíg az ő szennyeitől meg nem tisztult, az egészségesek és a tiszták közé ne eressze.

Egyébként, maguk a beismerésben levő szellemek világosítanak fel a bűnhődés ezen isteni moráljáról a legjobban, valamint a megrögzött és megátalkodott betegségek gyógyulásának hosszadalmas elhúzódása, tartóssága felől.

És hogy ez a lelki betegség hányféle? Csak az orvos tudja megmondani a testi betegségek hányféleségét, és a szellemi betegségeket elősoroló szellem a lelki betegségek hányféleségét. De amelyekről ezen munkának vége felé fogunk részletesebben nyilatkozni, igyekezzvén úgy állítani össze a sorrendet, hogy már maguk a tények is felvilágosítólag beszédjenek.

Most pedig, ezen szükséges kitérés után, menjünk tovább.

Bré József (**)

Meghalt 1840. Unokája által (a szellemkutató társaság révén,) előhívatott 1862-ben.

Kérdés. Kedves nagyapám! Hajlandó nekem elbeszélni, hogy van dolga ott a lelkek között, és nem lenne szíves, ami tanulságunkra némi útbaigazítást adni? *Válasz.* Mindent, kedves gyermek, amit kívánni fogsz. Egykori vallástalanságom miatt még mindig nem vagyok teljesen nyugodt. Nem mintha szenvednék, de még mindig szemrehányást teszek magamnak, hogy földi életemet nem egészen jól használtam fel.

Kérdés. Hogy lehet az? Hiszen mint becsületes és tisztességes ember élt e földön. *Válasz.* Emberi szempontból tekintve igen. Ámde emberi és isteni szempont közt nagy a különbség. Tudni akarod, kedves gyermek, hogy miből áll a különbség? Megkísérlem megértetni veled:

„Köztetek tisztességes emberszámba megy, aki az ő hazájának törvényeit figyelmére méltatja, ami nagyon is tág fogalom; és ha valaki az ő felebarátjának nem csinált kárt azáltal, hogy láthatólag vette el tőle az ő sajátját. Pedig hányszor történik, hogy valakinek elveszik a becsületét, a vagyonát, anélkül, hogy a bűnös képmutatót, ki mindezeket okozta, elérné a törvény keze. Ha valakinek a sírkövére írjuk, hogy: „Meghalt becsületes és munkás életének ennyi és ennyi esztendőjében,” azt hisszük, hogy azzal leróttá az illető az élet iránti tartozását. Mily tévedés! Mily tévedés azt hinni, hogy az emberek által megírt hiányos törvények betartása elegendő Isten előtt! Oh nem! Istennek megvannak az ő saját törvényei! Olvashatók az emberi lelkiismeret könyvében!”

„Isten előtt tisztességes ember az, ki - odaadással és szeretettel az ő embertársai iránt - életét legkivált a jótéteményeknek áldozza. Aki betölteni igyekszik az ő emberi hivatását ama jó példák által, melyeket embertársainak okulására, azok szemei előtt végez. **Aki nem feledkezik meg arról, hogy ő egyik szolgája Istennek, ki az ő viselt dolgairól majdan számolni fog. Aki tettel és szóval hirdeti a jónak követését és a rossznak kikerülését és ragaszkodását Istenhez, úgy mint felebarátaihoz is.** Aki Isten előtt akar tisztességes ember lenni, annak kerülnie kell embertársa iránt minden elkövethető sértést: legyen az szó vagy cselekedet. Nemcsak a cselekedetnek, a szónak is meg van az ő rejtett mérge, mely olykor virágok közé van takarva. A mérge, mely arra használtatik, hogy embertársunkat nevetségessé téve, az ő tekintélyét megölje. Aki Isten előtt akar tisztességes lenni, az zárja el az ő szívét minden elől, ami fennhéjázást, irigységet, dőlyföt stb. rejt magában. Türelemmel és szelídséggel kell viseltetnie

azok iránt, akik megtámadják. **Tudja megbocsátani az iránta elkövetett sérelmeket anélkül, hogy e megbocsátásával kérkednék. Az ő teremtőjét az ő teremtményeiben is szeresse,** szóval: gyakorolnia kell az ő jóságát és teljesíteni az ő kötelességet ama téren, melyet oly röviden, tisztán és érthetően fejez ki ezen isteni törvény: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!”

„Íme, kedves gyermek, megközelítő előadása annak, milyen legyen az ember, ha Isten törvénye szerint akar tisztességes lenni. De vajon megcselekedtem én mindezeket? Nem! Én sokat vétettem ezen törvények ellen. Beismerem pirulás nélkül. Nem voltam oly tevékeny, amilyennek lennem kellett volna. Az Istenről való megfélelkezés sok oly más dologról való megfélelkezést vont maga után, melyek nem tartoznak bár az emberi törvények megszegései közé, de nem kevésbé képeznek azért vétséget Isten törvényei szerint. Amint ezen vétkek elkövetésének tudomására jutottam, eleget szenvedtem miattuk. És ha ma már reményt táplálok az iránt, hogy Isten megbocsátja ezen bűneimet, ez a reményem onnan ered, hogy teljes beismerésben és megbánásban vagyok, miről tudomása van Istennek. Mondd el kedvesem mindezeket azoknak, kik lelkiismeretükben érzik jó cselekedeteik hiányát, s igyekezzenek az elmulasztottakat jóvátenni. Isten atyai szeme meg fogja olvasni engesztelő cselekedetük számát, és az ő hatalmas keze a félrelépések nyomait el fogja simítani.“

Saint-Paul marquis. (**)

Meghalt 1860. Nővérének kérelmére előhívatott a „Szellemkutató társaság” egy tagja által, Párizsban, 1861. május 16.

Válasz a hívásra: Itt vagyok. Az ön nővére, ki szintén médium, arra kért bennünket, hogy önt hívjuk elő. Nővére, mint médium, nincs még annyira kifejlődve, hogy saját magában megbízva, az előhívás sikerére számíthasson. *Válasz.* Rajta leszek úgy válaszolni, amint csak tudok.

Kérdés. Nővére mindenekelőtt azt akarná tudni, boldog-e ön? *Válasz.* Vándorló lélek vagyok, amely múló állapot nem szokott teljes boldogsággal járni, sőt inkább bűnhődésnek mondható.

Kérdés. Hosszabb idő kívántatott ahhoz, hogy ön felismerje magát? *Válasz.* Sokáig voltam nem teljesen eszmélő, zavart állapotban, melytől hogy megszabadultam, azon áldott egyének jószágánál köszönhetem, kik rólam meg nem feledkezve érettem imádkoztak. *Kérdés.* Ama zavart állapot tartamát illetőleg képes ön tájékozni magát? *Válasz.* Nem.

Kérdés. Rokonai közül kiket ismert fel leghamarabb? *Válasz.* Anyámat és apámat, kik ébredésem után gondviselésükbe vettek. Az új életbe is ők avattak be.

Kérdés. Hogy magyarázható az meg, hogy ön, az ön betegsége vége felé azon szellemekkel látszott társalogni, kik földi létük alatt kedvesek voltak ön előtt? *Válasz.* Úgy magyarázható, hogy halálom előtt megnyilatkozott előttem a másvilág, melynek új lakójává lenni voltam hivatva. Látnoki erőt nyertem, mielőtt meghaltam volna: ámde a halál bekövetkező pillanatában szemeim ismét elsötétültek, mert a test kötelékei még nagyon erősen tartottak.

Kérdés. Hogy magyarázható meg az, hogy az ön gyermekori évei az ön szemei elé visszatérni látszanak? *Válasz.* Mert tekintve az életet, a kezdet közelebb van a véghez, mint a közép.

Kérdés. Hogy érti ezt? - *Válasz.* Ezzel azt akarom mondani, hogy a haldoklók az ő fiatalkori éveiket, amelyek még tiszták valának, egy vigasztaló és biztató kép visszatükrözésében látják.

Kérdés. Mikor ön, halála előtt, saját testéről beszélt, miért beszélt úgy, mint egy harmadik személy? - *Válasz.* Mert, amint említettem látnoki erővel bírtam, és már teljesen éreztem a test és lélek közt létező különbséget. Ez a különbség, kiegyenlítve a még létező élet árama által, látnoki erővel bíró haldoklók előtt, igen gyakran és igen élesen fel szokott tűnni.

(Egy igen nevezetes és ritkán előforduló tünet volt az, mely ennek az úrnak a halálával jelentkezett. Élete utolsó pillanataiban folyton ezt hajtotta: „*Ő szomjas, adjanak neki vizet “ Ő fázik, melegítsék meg; ő szenved itt és itt*“ stb. És ha kérdezik tőle: „*Őn szomjazik, ön az, aki szomjas? „Nem én; ő*”- volt a felelet. És mily frappáns megkülönböztetése ez a két lénynek. A gondolkozó én a lélek, külön választja magát a testtől. A lélek, mely részben el van válvá a testtől, mint egy felsőbb lény, nem akarja magát azonosítani amazzal. Nem én, hanem ő a szomjas stb. Ez az eset különben nem áll egyedül, kivált a látnoksággal bírónál szokott előfordulni gyakrabban. - A „Szellemkutató társaság” jegyzete.)

Kérdés. Amit ön az ön vándorló helyzetéről és még nem egészen tiszta eszmélődéséről mondott, azt gyaníttatja velünk, hogy nem érzi magát boldognak, holott az ön tulajdonságai egészen mást gyaníttattak velünk. Egyébként a vándorló lelkek közt is vannak boldogok, valamint boldogtalanok is. *Válasz.* Én átmeneti állapotban vagyok. Az emberi erények a maguk értékét itt megtalálják. Hogy a jelenlegi helyzetem a földi testiség helyzetéhez hasonlítva aránytalanul jobb, azt nem lehet kétségbe vonni. Én különben is magamban kezdtem a szép és a jó utáni törekvést, és az én lelkem csak akkor lesz kielégítve, ha repülni fog az ő teremőjének lábaihoz

Hazai események. (**)

A változatosság és talán a nagyobb bizonyíték okáért a külföldön lefolyt ezen kísérletezések tarkítására a hazánkban lefolyt kísérletezések érdekesebbjeit fogjuk majd ismertetni. Nem mintha ezek érdekesebbek lennének a külföldieknél, hanem mert hozzánk közelebb és minden pillanatban igazolhatóan történtek. Már pedig, hogy valami az olvasó előtt az ő érdekességét el ne veszítse, szükséges, hogy élvezettel járjon olvasása, s hogy az írottak sem őrzőgéseknek, sem hazugságoknak ne tűnjének fel.

Ott, ahol a spiritizmus már nem újság, ahol a társadalom minden rétege át van már tőle hatva, természetes, hogy ott a hívők száma sokkal nagyobb; míg nálunk, hol e dologgal még alig foglalkozott valaki, egy még meg nem hódított erősséggel, a közönség hitetlenségével állunk szemben.

„*A Párizsi szellemkutató társaság*“ még számtalan példát sorol a szellemvilágból elő; kisebb és nagyobb lelkibetegek előadásait; öngyilkosok és gyilkosok lelkifurdalásait; bűnbánó lelkék önmegadását és a megátalkodottak makacsságát stb., amik mindannyi tanulságos és kimondhatatlanul érdekes előadások azokra nézve, akik hiszik, de bosszantók, sőt talán unalmasak is azokra nézve, kik nemcsak hogy nem hiszik, de szelíd őrjöngésnek tartják. És köszönet érte a 19. század felvilágosodottságának, hogy azokat, kik efféléket állítanak, meg nem kövezik, el nem égetik, avagy kínpadra nem hurcolják. Még ha egy kicsit bolondnak tartják, az elszenvedhető állapot, ámde minek tartanak, ha meg nem előzte volna őket a telegráf, a fotográf, a telefon stb. Ami a kétkedőket és csodákban nem hívőket egy kissé mégis gondolkozóba ejti, s annyi elnézés a spiritiszták számára mégis kijut, hogy szabadon engedik őket járni. Itt-ott meg is hallgatják, itt-ott hiszik is, amit állítanak. Sőt, itt-ott milliók és milliók keble nyílik meg, hogy tanaik istenségének égi harmatát, s a mennyei élet lehetét a jövőbe vetett, de kialudt hit újra életre ébresztésére, s az újra fakadásnak indult remény megtermékenyítésére befogadja.

Mert anélkül, hogy a hitetleneket kapacitálni akarnánk (ugyan mi érdekünk lenne abban, hogy borsót hányjunk a falra), a gondolkozásra hajlandókat egy körülmény megfigyelésére hívjuk fel:

Mit tapasztalunk például a hullánál? Mi az a hulla? Mi az az emberi test? Mi az az emberi agyvelő? A test egy csont- és hústömeg; az agyvelő egy nyirkos, fagygyús zsiradék. Hát ez a hústömeg, ez a zsiradék, ez az öntudatlan anyag találta volna fel a puskaport? Az a nyirkos zsiradék írta volna Ovidius és Vergilius

költeményeit? Az az öntudatlan tömeg készítette volna a Nagy Sándor, Caesar, Attila, Nagy Károly stb. világhódító terveit? Az a faggyú lett volna I. Napóleon, Humboldt Sándor, Hugó Viktor? Az a faggyú alkotná Jókai Mór fantáziáját, Deák Ferenc jogbölcsezetét; Kossuth Lajos hódító szónoklatát? Hát miért nem folytatja az ő mozgását az a hús, az ő alkotását az a velő? Miért egyszerre hulla, miért egyszerre rost és zsiradék, ha kiment belőle a lélek?

Mi? A lélek? Bocsánat! A materializmus szerint csak az élet. De hát mi az az élet? És ismét meg ismét visszatérünk ama kérdésre: Mi az a villany? Honnan benne az erő és mi képezi? Honnan az emberi, az állati testben az erő és mi képezi? Az élet. Hja! De hát mi az az élet?

Íme, az emberi tudomány szülte bölcsesség és az emberi bölcsesség-szülte tudomány netovábbja. Hogy él, azt elismeri, annyira már haladt; pláne elismeri már azt is, hogy élet van; kombinálja pedig azonképpen, hogy: *ego sum*; én vagyok, és mert vagyok, lehetséges talán, hogy élek is, és mert élek, könnyen meg lehet, hogy élet is van, annál inkább; mert „*ego cogito*“, én gondolkodom!

Valóban csodálatos! Tehát nem csak van, hanem gondolkodik is, nem csak gondolkodik, de él is! Vajon? De rájött volna már erre? Rájött volna már az emberi bölcsesség az élettanra, mint ahogy rájött a fizikára anélkül, hogy tudomása lett volna a gőzerőről; a nélkül, hogy tudomása lett volna, hogy a világosság-nál még nagyobb sebesség is van és anélkül, hogy a sebesség lényegét mindez ideig képes lett volna megfejtteni. Hanem azért a fizika meg tudott lenni gőz és villanyerő nélkül is, valamint hogy az élettan is meg tudott lenni lélek nélkül. De, mert egyszer csak felütötte magát a gőzerő, és pedig olyan előtt, aki felismerte: felütötte magát a villany és szintén akadt, aki felismerte, és mert bizonyítékokkal állták elő, végre elfogadta a tudomány is: *van gőzerő és van villanyerő!*

Nem mintha nem észleltek volna ilyesvalamit már azelőtt is? Észlelni észlelték, de nem voltak képesek felfogni, mert nem engedte magát megfogni, de mikor megengedte, hogy megfogják? Fel is fogták!

Mert hát sajátságos a világ és az emberiség fejlődésének az ő iskolája! Elemi osztály, gimnázium, jog stb. egyetem. És még mindenütt sok osztály. Amint az elme és a tudás fejlődik, alkalmazták hozzá a tantárgyakat. A meleget, a világosságot, a hideget stb. a gyermek is tudja, hogy van; a gyermek is tudja, hogy van mennydörgés, villámlás, eső; hogy van nehézség és sebesség; de a lényeg felfogására már csak a felsőbb osztályokban tanítják. Az ókor és középkor idejében is meg voltak azok a természeti erők, amelyek most megvannak, csak lényegüket nem tudták megmagyarázni; hanem a világ fejlődés iskolája a fejlődés érettségéhez mértén vezette rá egyikre-másikra az emberiséget: mikor annak teljes felfogására, megértésére és felhasználására elérkezettnek látta az időt.

A mai tudományosság fő ágai, illetőleg forrásai már az egyiptomiak idejében megvoltak; a görögök adták meg nekik az elnevezést, de hogy azok a források mi mindent rejtettek magukban, arról fogalmuk lehetett ugyan, emlegették is, de meghatározni nem tudták. Ámde ezen források nyomain haladtunk, tanulunk és fedeztünk fel. A kémia megvolt, a puskapor, a dinamit, a szalicil, a fenacetin stb. nélkül. A fizika meg volt a gőzerő és a villany nélkül, ami nélkül meg volt a mechanika is. És ahogyan mindezekre rájöttek, lett oly sebessé és óriásivá a haladás, hogy a természet sorrendje elérkezettnek látta az időt, hogy az élettan legnagyobb titkát is megnyissa, és a pszichogóniába, pszichonómiába, pszichózisba, pszichiátriába stb. betekintést engedjen és azt mondja: A tudomány, amint ez elnevezések is mutatják, régen sejti már a szellemélet egyes fázisait, de az „élet” pozitívumánál tovább menni nem volt képes. Minden, amit az emberi lét mozgató erejéről bebizonyítani tudott, az „élet” kifejezésében

kulminált, és pedig anélkül, hogy az „élet” lényégét kikutatni, felismerni, s a tapogatódzásnál továbbmenni képes lett volna. Íme tehát előáll most az ő legújabb felfedezésével a *spiritualizmus*, és azt mondja, amit mondott a fizika, az előtte megfoghatatlan, de íme felfedezett erő és sebességről, hogy az a *villany*; az a megfoghatatlan és csodálatos alkotó erő pedig, ami az emberi testben létezik, s eddig „élet“ néven volt nevezetes: az a „lélek”.

Az egyén nem a test; az öntudat nem az agyvelő; a látás s a hallás, ízlés és tapintás nem a test érzéke; a gondolkozás nem a test műve, mert a test a gép. Az egyén pedig, mely a gépet vezeti, az öntudat, amely kormányozza. Az érzék, mely a test által érez, és a gondolat, mely az agyban fészkel, és onnan nyilatkozik meg: a *lélek*. Lélek, amelynek az öntudatot nem a test adta, amint hogy nem is adhatta; amely testnek egyéniségét azonban a lélek adta, s így kellett, hogy meglegyen, mielőtt megvolt a test, amelybe beköltözött. És amely testből, ha az lakhatatlanná avagy használhatatlanná válik, kiköltözik. De ezáltal nem ő szűnt meg élni, hanem a test. A test, amely a lélek nélkül hústömeggé, az agy, mely a lélek nélkül faggyúvá lészen.

Es íme, ezt nem akarja hinni a materializmus, mely azt állítja, hogy a lélek nem más, mint az élet, de hogy mi az élet? Arról nem képes felvilágosítást adni. Szerinte az élet van a testért és nem a test az életért, amely feltevésnek csakugyan nem lehet más logikája, mint az, hogy az életnek egyéb hivatása, mint a test testisége, mint az anyag kisugárzása, nem lévén, ha a kisugárzó alany vagyis ok megszűnt, az okozatnak is meg kell szűnni. Ergo: **minden ami dicső, szép és magasztos az emberiség alkotásában, az az öntudatlan anyag kisugárzása által jött létre.**

Ez aztán a minden kifecamodott kombinációk legkifecamodottabbja. Valóságos fetiszizmus, az anyag imádása, amely mint vallás ellenkezik a józanésszel, s így a művelt emberiség elveti, de mint a tudomány fétise előtt meghajlik.

A pálmát, melyet a lélektől megtagad, odaítéli a buta testnek; pedig mikor aggodalmak bántják, s nem tud aludni, persze ez is a test szimptomája! Ha a test beteg, s a lélek a beteg testben magát kényelmetlenül érezvén, szinten nem tud aludni: az is a test szimptomája; szóval: minden a test szimptomája; de amint a lélek a testből kiment, mindjárt nincs a testnek semmiféle szimptomája.

De hogy az élet, a lélek, az anyagért van-e, s hogy az anyag pusztulásával elpusztul-e? Hogy agyonverhető avagy ki-pusztítható-e? Feleljen arra a következő eset, melyet aztán eldisputálni semmiféle materialisztikus, tudományos tekintéllyel nem lehet.

H. István¹² (**)

(Agyonveretett 1893. október hóban K.....n.)

Szellem jelentkezik. István Horvát. (Hihetőleg katonaviselt, legalább azt gyaníttatja, hogy előre teszi a keresztnevét.) Pásztor legény voltam.

Kérdés: Hol volt pásztorlegény ?

Válasz: K.....n.

K: Mikor halt meg?

V. 1883. X.

K: Miben halt meg?

V. Megöltek.

K. Ki ölte meg?

V. K.....juhász.

K. Kitudódott?

V. Nöm.

K. Hol van most K.....?

V. K.....n.

---

¹² Ennek az esetnek nyilvánosság elé hozatalára csak is a nevek megemlítése nélkül hatalmaztak fel; ha azonban valaki tudni akarja, szíveskedjék magánúton hozzám fordulni s én legkészségesebben közlöm vele.

K. Most is juhász?

V. Igen. Mögöst. Nagy uram gyanakodik mán. Pedzi. (Erre a „Nagy uram“ stb. felhívjuk az olvasó figyelmet, mert később vissza fogunk rá térni.)

K. Akarja hogy lépést tegyek végette?

V. Nöm kívánok bosszút állni, *mert mi ide csak a szeretetet hozzuk magunkkal* (már ez is a szellemek országára valló morál) *a haragot nöm.*

K. Kíván még valamit mondani?

V. Nöm. Pedig cudarul agyonverték a nádasban. Ketten, K.... meg az M . . . Nöm haragszom.

K- A holttestét megtalálták ?

V. Igen.

K- Mit érzett, mikor a halál bekövetkezett?

V. Nem lehet azt leírni.

K. Hát mindjárt nem eszmélt a lelke?

V. Sz . . . ütött egy doronggal. K . . . a lábamnál fogva húzott Februárban még nöm tudtak semmit, csak gyanakodtak. Azóta nem jártam ott. Csak egy öregember az tudja, mán forgatja az elméjében, hogy fölaggya őket, mer igön kunérozták.

Három nappal később.

Szellem jelentkezik. Mögöst H....

Kérdés. Miért ölték meg?

Valasz. Mán kitudódik a vizsgálaton. Nem böszélhetök. Jószakát!

*

Ez a szellemidézés L. S. úr (akkoriban főispán, most képviselő) lakásán történt B.....n. L. úr nagyon kíváncsi lévén, elment M. Gy. törvényszéki bíróhoz, lenne szíves K . . .-re írni és megkérdezni, vajon egy H . . . nevű juhászt 1893-ban vertek-e agyon K..-n, és hogy élnek-e ott K. Sz. és M. nevű emberek?

B. K. törvényszéki bíró válasza K.....ról.

Kedves Barátom!

Amidőn bizalmas megszólításodat hasonló bizalommal viszonzom, kénytelen vagyok tudomásodra hozni, miként én már nem vagyok vizsgálóbíró, a jelenlegi Nagy M. kartársam. („Nagy uram gyanakodik mán. Pedzi.”)

Az ügyre vonatkozólag válaszolhatom, hogy miután éppen előadója vagyok a kérdéses ügynek, azon felvilágosítást nyújthatom, miként K. Sz. meg egy harmadik, *H..... meggyilkoltatása és megraboltatása*, valamint más bűnügyek miatt, már jogerősen vád alá vannak helyezve, s azt hiszem, a végtárgyalás is rövidesen megtartatni fog. Amennyiben tehát ez ügyre vonatkozólag valami közölni valód lenne, azt a mostani vizsgálóbíróval közölni szíveskedjél. Tisztelettel vagyok:

K . . . .-n 896. április 14.

bírótársad

B. K.

Mit méltóztatnak ehhez szólani a materialista urak? Gyanúsítani talán L. S. képviselőt? Nagy M. és B. bírakat? Nem hinni? Tagadni? Csakhogy ez itt mind kárba vész: mert ez eltagadhatatlan és megcáfolhatatlan.

Velem történt. (**)

(L. S. képviselő úr budapesti lakásán, 1897. jan. 30.)

Kérdés. (A kérdést L. S. képviselő úr teszi egy elhunyt barátja szelleméhez.) Tudnál a Tóvölgyi úr gondolatából olvasni?

Válasz. Megkísérlem, Irányítsa gondolatát egy bizonyos tárgyra vagy dologra.

(Megjegyzendő, hogy esti hét óra felé volt már az idő, mikor otthon vacsorázni szoktunk. Nőmnek megígértem, hogy haza megyek vacsorára, de most már láttam, hogy abból nem igen lesz valami, hanem hogy ott kell majd maradnom a vendéglőben, pénz pedig nem volt nálam. Ez a körülmény annyira zavart, hogy gondolatomat egy bizonyos tárgyra irányítani nem voltam képes. A

szellem hallgatott.)

Kérdés. Nos? Nem vagy képes a gondolatából olvasni?

Válasz. Dehogyanem. Csakhogy folyton a vacsorával bíbelődik és gondolatot bizonyos tárgyra irányítani nem képes.

*

Felhoztam ezt a két esetet a többi köze keverve azért, mert szeretném, ha tudnék mondani valami meggyőzőt is, értve olyasmit, aminek valódiságát, megtörténtet kétségbe vonni nem lehet. Azaz, hogy mindent kétségbe lehet vonni, de karakteres ember karakteres emberről nem teszi fel, hogy hazudik.

A külföldieket nem ismerjük személyesen, noha azok, kiknek előadásait, tapasztalatait idéztem, éppen oly tekintélyes, kétségbevonhatatlan karakterű emberek, mintha itt az ismert első tekintélyekről lenne szó. Amit ők mondanak, az ott hiteles, mert ott ismerik őket, ott tudják hogy valótlan-ságot nem állítanak semmi kincsért. De mert amit állítanak, szokatlan; mert a lélek különvált egyéniséget, mint láthatatlant és tapinthatatlant elképzelni igen bajos; mert az élet és bonctan az „*állati életről*” és „*emberanyag*”-ról szóló hipotéziseit már megállapította, amely hipotézisek „tudományt” képezvén, elterjesztették a materializmusba fektetett hitet, hát könnyen belátható, hogy e felfogástól s e felfogáson alapult hittől az emberiséget eltéríteni igen bajos. Hiszen az ember, kövessen bár el egy szarvas hibát, haragra lobbán, ha figyelmeztetik reá. Tévedéseit nem ismeri be a legtöbb, s állításaihoz, habár semmi józan alappal nem bírnak is, makacsul ragaszkodik. Hát az emberiséget, kivált az ő tudományosságára büszke elmét az ő megrögzött feltevéseitől eltéríteni nagyon bajos. Hogy az Egyiptomban elsajátított hibák és hibás nézetektől az ő népét megszabadítsa, már Mózesnek is 40 esztendőre volt szüksége, s mert végre ezen megrögzött felfogást saját magában is felismerte, a vezérszerepről leköszönt.

Hát hogy mi itt a mai nemzedék felfogását egyszerre átalakítsuk, arra nem akarunk sem számítani, sem vállalkozni, de

annyi törekvés van bennünk, hogy saját hitünk és meggyőződésünk igazolására minél több hiteles, és ha lehet, kétségbe vonhatatlan adatot hozzunk fel. Mivel pedig a materializmus legnagyobb megütközésére a léleknek a testtől elváló külön individualitása szolgál; mert általa kétségbe leginkább ez vonatik; mert ő a testet nem hús és csonttömegnek, de öntudatos lénynek tartja és állítja: ennek a megcáfolására, kell törekednünk, ezen tévedésből kell kiragadnunk, *ami hogy sikerülni fog, az bizonyos!*

Alássan bocsánatot kérek tehát az olvasótól, ha, mielőtt újabb tények és kísérletek elsorolására térnék, *a lélek külön és önálló egyéniségének* bizonyítására oly bölcsészeti fejtegetést idézek, mely lehetetlen, hogy elismerésben ne részesüljön. Mert egyáltalán minek olvasni és elsorolni a kísérletezéseket addig, míg az olvasó legalább is inklinálva nem érzi magát arra, hogy lehetőségüket elfogadja. Míg ha egyszer odáig ért, hogy hajlandóságát, az általa eddig nem ismert tér felismerhetésétől el nem zárja, s legalább annyi jó szándékkal viseltetik, hogy például a saját maga által tapasztaltat elhiszi? Ám fogunk mi neki alkalmat szolgáltatni arra is, de hogy odáig vihessük, az inklinációt kell benne felkeltenünk. Szíveskedjék tehát a következő fejezetet figyelemmel elolvasni.

A lélek egyéniségéről ^{13(**)}

Írta Prof. dr. G. H. Schmick. KőIn 1890.

Hogy a lélek a testtel nem azonosítható, hogy a test fejlettségének a lélek fejlettségére és viszont semmi befolyás sem észlelhető, az kitűnik igen vékony testű cingár emberek nagy talentumából, és igen kifejlett testű Herkulesek kis eszéből. Sőt még az agyvelő sem határoz. A frenológia gyakran zavarba jön, mikor teljesen kifejlődött, rendes szervezetű, hatalmas agyvelőnél igen csekély

---

13 Aminthogy más országok, művelt országok tudományos testületei tekintélyének nem ártott, azt hiszem, a budapesti tudományos testületek tekintélyének sem ártana, ha a spirítizmus terén kísérletezéseket tennének

észbeli tehetségre, míg ellenben nem egészen rendszeres, olykor nagyon kis agyvelőnél hatalmas észbeli tehetségre talál. Nagy Frigyesnek, Voltaire-nek, Newtonnak, Lessingnek stb. aránylag igen kis agyvelőjük volt. És amennyiben a testi erő fejlesztése a lelkierő fejlesztésére úgyszólván semmi benyomással nincs, amennyiben kis erejű vézna emberben nagy bátorság és lelkierő, valamint herkulesi alakkal, s erővel bíró emberben kevés bátorság és lelkierő „lakozhat”, éppen úgy nincs behatással a test fejlődésére a lélek fejlődése. Ez pedig nem bizonyít mást, mint azt, hogy a test és a lélek nem egy, hanem két, egymással össze nem téveszthető valami, azaz: **a szellem az élet és az egyenesítő erő, a test a tömeg, mely a lélek működéséhez az anyagot, s az eszközöket szolgáltatja, de mint egyén senki és semmi.**

Avagy ha az agyvelő az az anyag, mely az öntudatot szüli, a szellemi erőt kisugározza és előidézi, miért alázatos szolgája akkor a léleknek? Miért, hogy a lélek rendelkezik vele, öntudatosan, akaratosan, vagy ha úgy tetszik neki, zsarnokul. Miért nincs a lélek az agyvelő számára otthon, ha nem akar otthon lenni? Miért nem élvezheti az agyvelő a látást és nézést, habár tárgyak felé fordulva és nyitva vannak a teljesen egészséges látású szemek, ha a lélek azt mondja: Most a nézés és látás számára nem vagyok itthon, más ügyekkel vagyok elfoglalva? Miért nem hall az agyvelő, és miért nem tudja megkülönböztetni a hangokat, ha a lélek az ő saját ügyeivel lévén elfoglalva, a külső behatások számára nincs otthon? Miért képes a lélek az agyvelő érzékeinek behatásai alól emancipálni magát, ha az agyvelő a lélek ura, szülője, és miért rendelkezik vele a lélek? Vajon az agyvelő el tudna zárkózni az érzéki behatások impressziója elől önnön magától is? Vajon egy lámpa tudja korlátozni az ő égési terjedelmét, ha nincs aki le- vagy felcsavarja; a gépezet az ő mozgását, a vasúti mozdony az ő sebességét? Hiába minden látvány, hiába minden zene; ízlés, tapintás, szaglás, mind hiába! Hiába ostromolják behatásaikkal az agyvelőt, hiába kopogtatnak, rázzák az ajtót, míg a lélek

elmélyedve ő énjébe, saját belügyeinek áttekintésével foglalkozik, az agyvelő se lát, se hall, csak mikor a lélek ismét felnyitja az ajtókat, hatolhatnak be azonban az agyvelőhöz a testnek bebocsáttatást nyert érzékei.

Íme a lélek egyénisége, mely az agyvelő feletti rendelkezésben, a testi érzékek feletti diszponálásban, intézkedésben nyilvánul, nem lévén azzal egységes, hanem lévén egy a test gépezetét igénybe vevő láthatatlan erő és hatalom, melynek sorsa a testi behatásokkal csak a halál pillanatáig van összekötve.

Hogy mi az az egyén? Az egyén az ember. De hogy mi adja meg az embernek az egyéniségét? A lélek. Lélek nélkül nem lenne az ember más, mint érzéketlen tömeg. Az egyén tehát a lélek, mely a test nélkül is egyén marad. Ám vágják le a test kezét, lábát, maradjon meg csak maga a törzs, az az ember egyéniségén, ami szellemi fogalom, nem változtat; a változás csakis a test kinezésére és használhatóságára nézve bír kifejezéssel. A személy, az én tehát megmarad, s éppen úgy megköveteli a maga jogát, mint egyén, mintha a test minden tagja megvolna. Ámde, ha az egyén, mint lélek szenved? Az egyéniség már megszűnik, mint például az örülnél¹⁴, vagy a részegnél stb. A részeg nemcsak hogy elveszti egyéniségét, de lealacsonyítja énjét, és megvetést ébreszt maga iránt. Avagy a bűnök miatt elítélt, szintén elveszti egyéniségének azt az értékét, mellyel cselekménye előtt bírt, és mint ember, az emberi társadalomban nem foglalhatja el régi helyét. Íme a különbség a test és a lélek fogyatkozásai közt amint az maga a társadalom, már saját instinktusanál fogva osztályozza.

De hogy a lélek, mint fensőbbiség, a test nem minden dolgát fogadja el az ő közreműködése kifolyásának, tanulság rá ama bizonyos tartózkodás és szégyenkezés, mellyel a testnek a lélek működéséhez nem tartozó, s csupán az anyag létet biztosító szük-

---

¹⁴ Erről más helyen bővebben

ségletei iránt viseltetik, sőt azokat titkolni vagy titokban végeztetni igyekeznek. Ilyen például az önfenntartási ösztön kielégítése; az ürülés, sőt egy némelyik restelli még az evést is, nehogy ez a kizárólag testi működés az ő egyéniségének értékéből levonjon. Szóval a lélek, ha az emberi viselkedést megfigyeljük, igen sok esetben igyekszik kitüntetni az őt illető magasabb fogalmat, s amaz óhajtását, hogy a testtel egy kategóriába ne soroztassék, egy nívóra le ne szállíttassék.

És hogy vagyunk a külsőségekkel? A szokásos csókkal a távozáskor vagy érkezéskor; a formalitások ölelkezéssel, kézszorítással stb., melyet a lélek a testtel mint szolgálval, egyszerű formalitásból végeztet, és nem sokban különbözik a kabát feladásától, a kalap kézbeadásától stb. Míg ellenben egy melegséget eláruló szó, egy tekintet, egy arcvonás, a szemöldök egy rándulata, szóval minden oly kifejezés, melynél a lélek közreműködését is látjuk, nem téveszti el reánk nézve az ő hatását.

De hát vegyük, hogy ez a behatás még mindig a test közreműködése, látás, hallás, tapintás, stb. érzékek közreműködése által történvén, a testiséget nem egészen nélkülözi. De mondjuk, ahol sem nem látunk, hallunk, avagy tapintunk, mint például egy levél, egy könyv, vagy egy költemény olvasásánál, ahol az illető írónak meg vonásait sem ismerjük: mi az, ami sorai közül reánk hat? A test? És mivel fogjuk fel ezt a hatást? A testtel? Hiszen itt az agyvelőre ható minden idegmozgás hiányzik.

És hogy vagyunk az ember egyénisége iránt érzett tisztelettel? Nem-e emeli és fokozza tiszteletünket az érzék, melyet szellemi, lelki tulajdonságaiban és cselekedeteiben felismerünk? De vajon éreztünk még tiszteletet testi tulajdonai iránt? Éreztünk egyebet ösztönnél? Íme, a lélek megnyilatkozása a tiszteletben és a test megnyilatkozása az ösztönben, és hogy a lélek, *mint ilyen, mint önmagának képviselője*, egészen különváltan működik. És hogy a tiszteletnek a lelki és testi érzékhez semmi köze, tanúság reá hogy a szép lelket fel tudja ismerni és felismerve, tisztelni

tudjuk a legrútabb emberben is. Nem-e teljes megkülönböztetése ez a láthatatlannak a láthatótól, s a lélek egyéniségének, szépségének, a test rütségétől, amely szépség úgy hát reánk, mint az a láthatatlan szépség, melyet az irányból vagy költeményből lelkeinkkel, mint kisugárzást fogunk fel?

De semmi és semmi ami testi, nem kelt fel bennünk tiszteletet, még a korona és a trón sem, ha az, aki benne ül, és aki viseli, *az ő lelki tulajdonságai* által nem kelt fel bennünk tiszteletet. **Magától az alkotótól is azért fordul el immár az emberi lélek, mert az - a materializmus tanai szerint - a jónak jutalmazója és a bűnnek büntetője, az erény felkarolója és az erkölcstelenség eltiprója lenni megszűnt.** Hiába az oltár aranya és gyémántja: a papi diszornátus, püspöksüveg és tömjénfüst, minden a testi érzékekre ható párádé, ha hiányzik belőle, amit a lélek keres, amit imádni akar: a régi Isten!

Az úr az ő fogatával, a divathölgy az ő uszályával, a hatalom az ő törvénykönyvével, pallosával és szuronyával, minden csillogásával és fényével nem kelt az emberi lélekben annyi tiszteletet, mint egy szemernyi jóság és igazság! A külszín előtt leborul a test, de a lélek csak a lelkek ura: az Isten előtt!

Bizonyítók és bizonyítottak. (**)

Az Echo de Paris egyik munkatársa felkereste *Sardout*, és megkérdezte, hogy mily benyomásokkal fogadta a „Spiritisme“ sorsát.

- Annyi bizonyos - szólt - hogy francia színpadra vihettem ma oly darabot, amelyet tíz évvel ezelőtt kikacagtak volna. Én meg a színészek azt hittük, lármás, püsszegéses előadás lesz; de pillanatig sem jelentkezett az ellentmondás. Légy repülését is meg lehetett volna hallani. Sarah bámulatos volt.

- És az asztalírás?
- Azt is megfigyelték.

Mulattak, de nem nevettek ki. A szalonokban az emberek az asztal alá néznek, hogy hátha meglelik a dolog nyitját. Így tett a közönség is. A probléma fel van állítva; a két doktrína vitája érdekelt. Elvégre kinevették Harveyt is a vérkeringés elméletéért, Jennert az oltásért, Franklint a villámhárítójával, Sir Davy Humphryt kigúnyolták, mert azt állította, hogy egész London kivilágítható légszesszel, Gray Tamás pedig majd az örültek házába került, mert a vasút lehetőségét vitatta.

Ilyen példákat hozott fel Sardou, sőt gyarapította másokkal is:

– Lavoisier kijelentette, hogy az égből nem eshet kő, mert az égben nincsen kő. Bouilland tudós, mikor először hallott fonográft, megcsípte az illető mehanikus orrát, és azt mondta: Kedves barátom, bolondnak néz engem; hiszen maga hasbeszélő.

William Crookes tanár, Anglia egyik legnagyobb fizikusa és vegyész, a Thallium-érc feltalálója, a királyi tudományos társulat tagja, a „Quarterly Journal of Science” szerkesztője; több tudományos műnek, mint a „The Chemical News” és „Select Methods in Chemical Analysis” stb. írója, 1870 óta egész odaadással kutatja a spiritizmus jelenségeit, s azok kétségbevonhatatlansága mellett egész tekintélyét latba veti. A többi közt ezeket írja:

„Legfőbb törekvésem, hogy saját kísérletezéseim nyomán adhassak tudósításokat, melyek saját házamban megbízható tanuk jelenlétében, s oly óvintézkedések közt történtek, hogy azokhoz semmi kétely nem férhet. Azonfelül, az enyémhez hasonló kísérletezések majdnem hasonló eredményekkel, más helyeken és más időkben ugyan, de minden tekintetben megbízható bűvárok által vitetvén véghez, állításaim és tapasztalataim valóság mellett bizonyítanak.

Mindezek a tények csodálatos karakterrel bírnak, s a modern tudomány elméleteivel teljesen összeegyeztethetetlenek. *De miu-*

tán ezen jelenségek valóságáról meggyőződtem, erkölcsi gyávaság lenne tőlem, hogy azért, mert előbbi véleményeim ezektől teljesen elütöttek, tanúbizonyságot nem mernék mellettük tenni. Avagy hogy vissza hagynám riasztani magamat oly kritikusok gúnyolódásai által, kik e tárgyakkal éppenséggel nem foglalkozván, azok valódi- vagy nem valóságáról legcsekélyebb tájékozottsággal sem bírnak.“

A kopogó és egyéb hangok eredetéről. (**)

Ama népies elnevezés „*kopogás*” nagyon téves fogalmat ad azokról a hangokról, melyek a jelenségek ezen osztályához tartoznak. Különböző alkalmakkal tett kísérletezéseimnél hallottam oly hangokat, melyek óraketyegéshez hasonlítottak. Ismét olyanokat, mintha az asztal deszkája tühegyével lenne kaparva; ismét olyanokat, melyek kalapácsütésekhez, másokat, melyek csattanásokhoz. Ismét olyanokat, melyek úgy hangzottak, mintha érclapot verne valaki. Olykor sisteregtek és bizseregtek, mint a villanyozó gépek szoktak, sőt hallottam hangokat, melyek a madarak csicseregéséhez voltak hasonlóak.

Ezeket a hangokat minden médiumnál tapasztaltam, de minden más médiumnál az ő eltérő sajátságaikkal. *Home* úr például igen kitűnő médium, hanem ami az erőt és az erő tiszta jelentkezését illeti, a *Kate Fox* kisasszonyban rejlő erőhöz hasonlókat nem találtam. Hónapokig volt alkalmam ezen hölgy-médium hozzájárulásával tenni meg kísérletezéseimet, amidőn is a jelentkező hangokat egész figyelemmel tanulmányozhattam.

Más médiumoknál rendszeren szükségesnek mutatkozik a rendes ülés (szeánsz) megtartása, hogy a hangok halhatókká legyenek, míg ellenben *Kate Fox*-nál elégséges volt, hogy kezeit valamely bizonyos tárgyra tegye, hogy a hangok azonnal megjelenjenek, sőt néha oly erősen, hogy több szobán keresztül is hallhatók voltak.

Később arra a tapasztalatra is rájöttem, hogy már fejlett médiumnál a tárgyaknak még csak érintése sem szükséges. A médium jelenléte tökéletesen elégséges. A hangok megjelennek maguktól a padlóban, a tetőben és szekrényben, a székekben stb. anélkül, hogy a médium megmozdulna helyéről, avagy bármit is érintene. Hallottam ezeket a hangokat üvegharmonikából, saját vállamból, saját kezeimből, egy papírlapból vagy egy kihúzott cérnaszáלבól előtörni. Ámde mindezen hangok keletkezésénél az a fontos kérdés merül fel: *Mi által keletkeznek? Vajon ezek a hangok egy öntudatosan működő értelem, avagy egyéniség által adatnak-e?*

Mindjárt, már kísérletezéseim kezdeténél tisztába jöttem azzal, hogy a hangok nem keletkezhetnek más által, mint bizonyos öntudatos erő és értelem jeladásai által: *Mivel hogy ezek a jeladások betűket képviseltek.* És hogy ez az erő teljesen öntudatos és önálló, legnagyobb tanúbizonyság reá az, hogy a médium szellemi álláspontjával összehasonlítva, igen gyakran sokkal magasabb értelmi fokozattal bír, s magát a médium óhajtásaival avagy véleményével teljesen ellentétbe helyezi.

A test súlyának megváltozása, nehéz tárgyak mozgása. (**)

Hogy a médium testsúlyának lényege az ülések alatt megváltozik, ez igen gyakran előforduló körülmény, és ugyancsak ez áll az asztalokra s egyéb élettelen tárgyakra nézve, melyek a kísérletezésekkel érintkezésbe jönnek, sőt amint már említettem, megmozdulnak és helyet változtatnak, anélkül, hogy hozzájuk érne a médium.

Az én saját székem, amelyen ültem, majd egészen megfordult, mialatt pedig lábaim nem érintették a földet. Más alkalommal, a jelenlevők valamennyiének szemeláttára és alapos megfigyelése közt, egy a szoba szegletében álló szék önmagától megindulva, az asztal felé közeledett; egy másik karosszék pedig

egészen az asztalhoz és mellém jött azon figyelmeztetésemre azonban, hogy nem tudok tőle mozogni, mintegy három lépésnyire visszahúzódott. Egy asztal, három egymásutáni ülés alkalmával keresztül-kasul járta a szobát.

Emberek asztalok és székek felemelkedése. (**)

Egyik kísérletezés alkalmával egy hölgy több hüvelyknyi magasságra, székestül együtt felemeltetett.

De ki által? Láthatatlan erő által. Egy más alkalommal ugyanez a hölgy egy székre térdelt, hogy a szék mind négy lábát szabadon lehetett látni, s a láthatatlan erő ama kérdésre: vajon fel tudná-e így emelni őt, felemelte, s mintegy tíz másodpercig a levegőben tartotta. Ismét egy más alkalommal, fényes nappal, két gyermek, kik egymás mellett egy széken ültek, emeltettek így fel székestől együtt.

Erre az emelkedésre nézve *Home* (médiüm) úrral fordult elő a legmeggyőzőbb eset. Első esetben karosszéken ült, második esetben a széken térdelt, harmadik esetben rajta állt. Mindhárom esetben alkalmam volt reá, hogy a mozzanatot teljesen megfigyeljem, nem csak én, de mások is, a kik előtt végbe ment. Ilyenek pedig sokan voltak, de nem volt köztük egy sem, ki ne a láthatatlan erőbe vetett meggyőződéssel távozott volna.

Különféle tárgyak mozgása. (**)

Meg kell jegyeznem, hogy mindez saját házamban történt, és azt csak nem fogja velem elhitetni senki, hogy egy a szobába lépő médiüm, *a kezemben levő harmonikán, melynek billentyűi lefelé voltak fordítva*, zenedarabokat adjon elő; valamint arra sem képes egy médiüm, hogy fejünk felett a levegőben úszkáló hangszereken játszó. Valamint hogy gépezetet sem hozott magával, hogy a függönyöket félre hajtsa, a redőnyfüggőnyt pedig felhúzza; hogy egy asztalkendőre göböt kössön, s a kendőt az ablak

párkányára helyezze; egy távolibb szobában levő zongorán játsz-
szon, s a levegőben kártyákat dobáljon; egy vízzel telt korsót és
egy poharat a légben forgasson; hogy egy korallnyakláncot végé-
nél fogva a levegőbe emelje, és láthatatlan kezekkel lóbázza stb.
Pedig ezek mind megtörtént dolgok.

Világító jelenségek. (**)

Az óvatosság legszigorúbb rendszabályainak alkalmazása
mellett láttam, amint szobámban egy tyúktojás nagyságú világító
test ide-oda lengett. Egyszer magasan, hogy a jelenlevők egyike
sem bírta fölérni, majd szép rendesen leereszkedve, alant mintegy
tíz percig volt látható. Eltűnésé előtt háromszor az asztalhoz ütő-
dött, s ütődése tömör testhez hasonló koppanást hallatott. Láttam,
amint az asztalból szikrák emelkedtek föl, s amint visszahulltak,
koppanó hangokat adtak. Láttam apró villámlásokat, melyek be-
tűjeleket adtak, oly közel hozzám, hogy kezemet keresztül húz-
hattam rajtuk. Egyszer egy láthatatlan kéz valami világító kris-
tályt tett a kezembe. Láttam egy jelenetet, midőn egy a szobában
világító felhőalak egy virágot tört le, s azt a jelenlevő hölgyek
egyikének nyújtotta. Ismét láttam, midőn egy világító felhő kézzé
tömörült és tárgyakat rakosgatott.

Világító, avagy látható kezek (**)

Üléseknél, melyek homályban tartatnak, kezek érintését
gyakran lehet érezni. Egyszer azonban egy szép kis kéz nyúlt ki
az asztal alól és virágot nyújtott nekem. Ugyanaz a kéz, hogy va-
lóságáról meggyőzőzön, még kétszer jelent meg szemeim előtt, s
ezzel eltűnt. Egy más alkalommal egy gyermek kezet láttam, kar-
jával együtt könyökig, amint egy jelenlevő hölgy mellett élénken
mozgott. Én, ki a hölgyhöz közel ültem, éreztem, amint a kis kéz
megérintett, aztán egy rántást éreztem kabátomon.

Láttam ujjakat, melyek a *Home* úr gomblyukában levő vi-rágokról leveleket szedtek le, s azokat egy másik egyen elébe rak-tak. Többen megfigyeltünk egy kezét, melynek ujjai egy harmo-nika billentyűit mozgattak.

Ezek a kezek úgy tűntek föl előttem, mintha nem hasonlí-tanának tömör testhez avagy valódi kézhez. Oly benyomást tettek reám, mintha ködből vagy felhőből lennének tömörülve. Ezen ke-zek érintésének hatása különböző. Olykor hideg és borzadályt idéz elő, gyakran pedig meleg és ruganyos, mint az élő kéz, s mint jóbarát, kézszorításunkat határozott kézszorítással viszonzza.

Egy ilyen kezét megragadtam, és nem akartam elbocsá-tani. Hogy megszabadítsa magát, semmi küzdelmet nem vettem észre, de szép lassacskán ujjaim közt feloszlott.

Materializált alakok. (**)

Crookesnek 1870. és 1873 közt folytatott experimentuma-iról hosszasan ír dr. *Paul Gibier* az ő „*Spiritisme*” című mű-vében.

Arról már meg vagyok győződve - írja a többi közt, - hogy a szellemek megjelenését nem a médium, hanem egy médium ke-zére járó szellem idézi elő. Amint egy alkalommal ülést tartot-tunk, egy asztalon fekvő kis vonalzó (linial) megindul, és felém közeledik; felemelkedvén, gyengéd ütésekkel, melyeket a ke-zemre alkalmazott, *egy egész* betűrendszeres üzenetet fejtett ki. Hogy az üzenet nem a vonalzótól származott, az kétségtelen volt; az üzenetadóhoz tehát következő kérdést intéztem: vajon képes lenne ismeretlen, a mozgás megváltoztatásával Morze-féle betű-rendben közölni üzenetét?

Amint a kérdés megtörtént, a vonalzó azonnal megváltoz-tatta mozgását, s az általam kívánt betűrendszer szerint folytatta érintéseit.

Egy másik, világos ülés alkalmával, melynél *Home* úron

kívül csakis a családhoz tartozók voltak jelen, az asztalon egy virágváza állt, melyben virág volt. Mialatt az ülést tartottuk, arra terelődött a beszélgetés, vajon az anyag, anélkül, hogy erőszakoskodás jönne közbe, képes-e valamely szilárd tárgyon áthatni? Mire azt a választ kaptuk „Megtesszük, amit tenni tudunk.” És alig vártunk néhány percig, a virágcsokor felett egy világító felhő jelent meg, kivett a csokorból egy csomó china füvet, s azt a váza és *Home* úr közt az asztalra bocsátotta. A csomó fű azonban nem maradt az asztalon, hanem süllyedt, süllyedt az asztalon keresztül, míg végre eltűnt.

Nóm, ki *Home* úr mellett ült, látta amint egy kéz, a chinafű-csomagot tartva, *Home* úr felé nyúlt, s neki a csomagot átadta.

*

Szurdán 1891. május hó 9.

Az ülés Londonban, a *Douglas* kisasszony lakásán volt. South Audley - Street 81. - kilenc órakor este. Jelen voltak: D. D. *Home* úr mint médium; *Douglas* kisasszony; *Gregori* úrnő; *G. R.* úr, *W. F.* úrnő, és Crookes tanár.

Egy közönséges játszóasztal körül ültünk, melynek a közepén csak egy lába volt. Az egész asztal 32 font súllyal bírt. Az asztalon egy takaró volt, de amely takarónak egyik szeglete fel volt hajtva, hogy a világosság az asztal alá hatolhasson. A szobában először négy gyertya égett, de kettőt eloltottunk. Egy harmonika az asztalon feküdt, s a kandallóban élénk tűz lobogott

Douglas kisasszonytól pár lépésnyi távolban egy kis asztal állt.

Megkezdődött a jelenség. Az asztal egy 25°-os szögben négyszer vagy ötször emelkedett föl, és elég ideig maradt e helyzetben arra nézve, miként megvizsgálhassuk, vajon a *Home* úr vagy *Douglas* kisasszony kezei érintik-e? Én egy tollrugó súlymérőt hoztam magammal, hogy méréseket végezhessenek.

Miután az egész asztal fölemelésével megzavartam volna

az ülést, a súlymérő horgát az asztalnak csak egy szegletébe akasztottam bele, vajon fölemeléséhez mennyi erő kívántatik?

Első kísérlet. „Légy könnyű! -mondám. Az asztal súlya két font volt.

Második kísérlet. „Légy nehéz!“ és az asztal súlya 36 font lett.

Harmadik kísérlet. „Légy könnyű!“ hét font.

Negyedik kísérlet. „Légy nehéz!“ 45 font.

Ötödik kísérlet. „Légy még nehezebb! Az asztal oly nehéz lett, hogy a súlymérő horga egészen kihajlott, és fel kellett hagyni a kísérletezéssel.

Ülés után az asztal egész súlya 32 fontnak bizonyult. De csakhamar ismét kopogást hallottunk az asztal több részében, és a talapzatban, mire az asztal mintegy megrendülést tanúsított.

Home úr most hirtelen felkiáltott: Chambers Robert itt van. Érzem! (Egy ismerős szellem.) És abban a pillanatban három erős ütés hallatszott a kis mellékasztalon, mire az *Douglas* kisasszony felé közeledett, s tőle pár hüvelyknyire állva maradt. Az asztalon álló virágpohárból a virág fölfelé kezdett emelkedni, a nélkül azonban, hogy a pohárból kijött volna.

Douglas kisasszony és *Home* úr úgy érezték, mintha az asztal alatt megérintette volna őket valami. Később *Douglas* kisasszony egy kéz érintését érezte.

Most *Home* úr az asztalon levő harmonikát egyik kezével fölvette (másik keze az asztalon maradt), s billentyűivel lefelé fordítva, az asztal alá tartotta. A harmonika csakhamar megszólalt, és „Ye Banks and Braes“ stb. zenedarabokat játszott, mialatt egy igen kellemes visszhang keletkezett, mely egészen visszaadta a hangokat. Mialatt a harmonika a *Home* úr egyik keze által az asztal alá lett tartva, mi többiek az asztal alá néztünk, hogy mi történik ott vajon?

Mialatt a harmonika szólt, *Home* úr annak fölfelé fordított

alsó lapját egyik végénél fogva tartotta, a nélkül, hogy más egyebet is tett volna. A harmonika fúvója kihúzódott és összenyomódott, billentyűi pedig mozogtak, anélkül, hogy láthattuk volna a kezét, melynek ezt eszközölnie kellett.

Ezek után *Home* úr nem sokára álomba (transz) merült, s öntudatlanul mutatta, hogy a szemeit kössük be, amit meg is tettünk. Kis idő múlva fölállt, s a szobában járkálni kezdett. Az asztalon égő gyertyákhoz ment, s ujjait azok lángján szép csendesen keresztül húzogatva, úgy tett mintha az neki mulatságot okozna. Innen a kandallóhoz lépett, szemeiről a kendőt levette, habár mély transzban volt, s egy tűzfogóval a kandallóból izzó parazsat vett ki, azt marokra fogta, másik kezével letakarta, s a kéz nyílása közt erősen fűjni kezdte, hogy a szikrák szerte röpködtek; a parázs izzó fehérré változott, s lángja kicsapott az ujjak hézagjai közt. Ezzel térdre hullt, magasra emelve tartotta ujjai közt a parazsat és így szólt: „Nem jó az Isten? Nem csodálatosak az ő törvényei?”

Rendes normális állapotban tönkre égtek volna kezei, míg így, a szellem behatása alatt semmi bajuk nem történt.

Aláírva

William Crookes.

*

Alfréd Russel Wallace (született 1822.) dr. juris. A déli égöv alatt tizenkét évig mint természetbúvár működött, többnyire malájok lakta szigeten tartózkodván. Kutatásainak eredményét „*The Malay Archipelago*” című munkájában írta le. Darvinnal egyidejűleg foglalkozott az emberiség őseredetével, ugyancsak a *Linne-társaság* által kiadott folyóirat hasábjain. Fő műve azonban „*Az állatok földrajzi kiterjedése*” című világhírű nagy munka. Elnöke a londoni „*Entomologiai társaság*”-nak, tagja a „*Földrajzi társaságnak*”, tiszteletbeli tagja számtalan bel- és külföldi társulatnak. Ő nyerte el a Darwin emlékre létrehozott *tudományi érmet*. Darwin őt tartotta a most élő természettudósok legnagyobbikának.

Wallace a spiritizmus terére 1865-ben lépett. 1875-ben jelent meg „*Miracles and modern Spiritualism.*“ 1893-ban a Chicagóban tartott kongresszuson bátran kijelentette, hogy a spiritizmus az általa felállított evolúciós elméletekkel teljesen meg egyezik. Tehát Wallace, mint Crookes a spiritizmus titkainak kutatásában, a nevükhöz méltó komolysággal és alaposággal jártak el: és az eredmény az lett, hogy kezdetben hitetlen szkeptikusok megadták magukat a tények megcáfolhatatlan és eltagadhatatlan igazságának, s a spiritualizmus előharcosaivá lettek.

Bizonyítványok. (**)

„A Lombroso professzor tanútétele mellett alulírottak itt Milanóban összegyülekezvén, *Eusapia Paladino* médium jelenlétében több ülést (szeánszot) tartottunk azon célból, hogy a szellemek megjelenéseit illetőleg magunknak meggyőződést szerezzünk, s hogy saját tapasztalataink után és szemünkkel látva a legnagyobb ellenőrzés garanciája mellett azok létezésének valóságát megállapítsuk.

Összesen 17 ülést tartottunk. Az *Aksakow* Sándor államtanácsos úr által meghívott médium Chiaja úr által nekünk bemutatván, kutatásainkról következő sorrendben adhatunk számot:

I. Világosság mellett megfigyelt jelenségek.

a) *Mialatt a médium kezei az asztal egyik oldalán pihennek, a másik oldal fölemelkedik.*

Erre a célra Finzi úr, kinek lakásán a kísérletezés történi, egy fenyőfaasztalt készítettett, mely 8 kg súllyal bírt. Mialatt az asztal különböző mozgásokat tett, tisztán hallottuk a kopogást, mely az asztal lábaiból eredt. Az asztal több ízben sebesen és erősen fölemelkedett, mintha a kezek és asztal össze lettek volna olvasztva. Ezek a mozgások annál inkább különösek voltak, mert a médium az asztal végénél ült, kinek lábait és kezeit folytonosan

tartottuk. Ezek a jelenségek igen gyakran és mind nagyobb könnyedséggel ismétlődtek. Egy ülés alkalmával a médiumot egyedül hagytuk az asztalnál. Kezei az asztalra voltak téve, ruhájának ujjai pedig felgyűrve a könyökig. Mindannyian körül álltunk, s a tér az asztal fölött, mind az asztal alatt teljesen meg volt világítva. A médium lábai ki voltak nyújtva, és egymás melle helyezve. Ezen óvórendszabályok mellett az asztal egy 30-40° szög elhajlásban fölemelkedett, s több percig maradt ugyanabban a helyzetben. Ha e pillanatban a fölemelkedett oldalra nyomást gyakoroltunk, ruganyos, de erős ellenállást éreztünk.

b) Az asztal oldalt emelkedési erejének megmérése.

Ezen kísérletezés megejtéséhez egy dinamómétert használtunk. Az asztal egyik részé az erőmérőhöz lett erősítve, s amint így 15 centiméter magasságig fölemelkedett, a dinamométer 3 - 5 kilót mutatott. A médium az asztal azon végénél ült, melyhez a dinamométer erősítve volt és kezei az asztal lapján feküdtek: egyik keze az erőmérőtől jobbra, a másik balra. A mi kezeink az asztalon egy összekötő láncolatot képeztek, úgy azonban, hogy az asztalra ne gyakoroljanak nyomást.

Eszerint az asztal egyik vége a dinamométeren függött, amely 3-5 kilót mutatott, mialatt az asztal másik két lába a földtől 15 centiméternyi magasságban lebegett. Most azon óhajtásunkat nyilvánítottuk, hogy a súly kevesbedjék. Jerosa úr, ki a dinamométert ellenőrizte, azonnal jelentette, hogy a súly lassan-lassan enged, míg végre egész nullává lett. Az asztal ezalatt folytatta emelkedését, hogy nemsokára egy színvonalon állt a dinamométerrel.

Most azt a kívánságunkat fejeztük ki, hogy az asztal nehezebb legyen, s nehogy nyomásához hozzájárulhassunk, kezeinket az asztal lapjának alsó oldalára helyeztük. Jerosa úr nemsokára 3, 4, 5 és 6 kilót jelentett.

A médium lábai az egész kísérlet alatt mozdulatlanul a földön álltak, és pedig a médium egyik szomszédjának egyik lába a

médium bal, a másik szomszéd másik lába a médium jobb lábára volt helyezve.

c) Az asztal a földről teljesen fölemelkedik

Ezen jelenség a következő rendben és intézkedések közt szokott végbe menni:

Az asztal körül ülők kezeiket, hogy azokkal összekötő láncolatot képezzenek, köröskörül az asztal lapjára fektették, mi alatt a médium kezei és lábai, ellenőrzés szempontjából, megfogva tartattak. Az asztal megkezdte az ő mozgását jobbra és balra, végre mind a négy lábával egyenletesen fölemelkedett. Az emelkedés magassága többnyire 10-29 centiméter volt, de olykor 60, sőt 70 is. Egy ideig a levegőben úszott, honnan mind a négy lábára leesett.

Hogy pedig ezen jelenséget minél jobban megfigyelhesük, kevesbítettük az asztalnál ülők számát, tapasztalván, hogy a láncolat képzéséhez sok ember közreműködése feltétlenül szükséges nem volt. Végre a médium és még egy maradt az asztalnál, ki egyik kezével a médium egyik kezét, másik kezével a médium lábait fogta. A médiumnak tehát csak egy keze maradt szabadon, mely láthatóan az asztalon feküdt, sőt mikor az asztal fölemelkedett, arról még ezt az egy kezét is levette. Miután pedig az asztal több másodpercig úszott a levegőben, sikerült azt a már készen tartott apparátussal lefényképeznünk, mire ez ideig még nem voltunk képesek. Több apparátus volt a szobában felállítva, mely magnézium-fénynél működött. Huszonegy felvételre tettünk szert.

Minden kísérlet alkalmával arra ügyeltünk, hogy a médium keze és lába fogva legyen, s e tekintetben bizonyosak vagyunk arról, hogy semmi visszaélés nem történhetett.

d) Önmagától keletkezett mozgás.

Egyik ülésünk alkalmával, melyet teljes világosság mellett tartottunk, meglepő jelenség adta magát elő. Egy tíz kiló súlyú szék önön magától közeledett a médium mellett ülő Schiaparelli

úr felé. Schiaparelli úr fölállt, megfogta a széket és visszavitte helyére, de alig ült le, a szék ismét csak közeledett.

II. Jelenségek, melyek homályban lettek megfigyelve

(**)

1./ Az asztalban sokkal erősebb hangok, mint amilyenek világosan lenni szoktak, annyira erősek és szinte fenyegetők, mintha öklökkel vagy tenyerekkel egész erőből verték volna azt.

2./ A székek, melyeken a médium szomszédjai ültek, szintén ütések vagy lökések kaptak, olykor oly erőseket, hogy a szék elmozdult helyéről a rajta ülővel együtt. Megtörtént, hogy mikor az egyén fölemelkedett, kihúzták a székét alóla.

3./ Tárgyak, mint székek, ruhák stb., melyek a médiumtól több méternyi távolságra voltak, láthatatlan kezek által az asztalra, a médium elé rakattak.

4./ Más egyéb tárgyak, mint például zenei hangszerek úszkáltak a levegőben, mialatt hangokat adtak.

5./ A médium a székekkel együtt, melyen ült, felemeltetett és az asztalra tétetett.

6./ Villos szikrák és testek keletkezése, melyek alakjaikat változtattak.

7./ Hangok, melyek tapsoláshoz hasonlítottak.

8./ Gyengéd légvonatok, mintha szellő lengedezne a szobában.

9./ Titkos kéz érintése, mely, amidőn az archoz vagy kézhez ért, oly érzést idézett elő, mintha élő meleg kéz érintene.

10./ Kezek mutatkoztak itt is, ott is, melyeket az ablakgyér világossága előtt jól lehetett látni.

11./ Ezen kezek képesek voltak szalagokat vagy zsebkenőket összekötni és ismét kioldani. Eléjük tett papirosra vagy egyéb tárgyakra ceruzával vonásokat írtak; alakjukat feketített papirosra rányomták.

12./ Kezeink olykor titokzatos arcokkal jöttek érinkezésbe, melyek semmi szín alatt nem képezhettek a médiumét.

Más egyéb ellenőrzési intézkedések közt a médium kezeit a szomszédok kezeihez kötöttük oly móddal, hogy azoknak csupán tíz centiméternyi mozgási tér legyen engedve. Egy, a médium hátánál álló székre csengettyű lett alkalmazva, s azon kívánságunkat nyilvánítottuk, hogy abban a pillanatban, melyben a gyertyát eloltjuk, a csengettyű szólaljon meg.

Alig történt ez meg, már hallottuk, hogy a szék mintegy félkörben megindul, az asztal felé közeledik, s reá nemsokára az asztal közepére lett állítva, mialatt a csengettyű megszólalva, az asztalra dobott. Amint a gyertya meg lett gyújtva, s a médium kezeit megvizsgáltuk, azokon a kötés teljesen sértetlen volt.

Hogy a kezek és ujjak lenyomatait láthassuk, úgy értük el, hogy befogattuk a papiroost lámpakorommal, s a papírt az asztalra fektettük. Schiaparelli és Du Prel urak szorosán tartották a médium kezét, és amint a körül ülők kezei által az összekötő láncolat működni kezdett, az asztalon mintegy kéz által okozott könnyű ütést hallottunk. Du Prel úr azonnal megjegyezte, hogy bal kezén több ujjnak érintését érzi. Gyertyát gyújtottunk, s a lámpakorommal feketített papiroson több ujjnyomot láttunk, s ugyancsak a Du Prel úr balkeze is ily korommal volt itt-ott befeketítve. A médium kezeit rögtön megvizsgáltuk, de azon nyoma sem volt a koromnak. E kísérlet háromszor lett ismételve. A másodiknál öt ujjnak, a harmadiknál egy egész kéznek lenyomatát kaptuk. A Du Prel úr kezei ezennel a kísérleteznél is be lettek kormozva, mintha a szellemek ahhoz törülték volna kezeiket. A médium kezei tiszták maradtak.

Az az eset, hogy a médium székestől együtt az asztalra lett föltéve, kétszer ismétlődött éspedig szeptember 28-án és október 3-án, mialatt, mint rendesen, kezei a mellette ülő által megfogva tartattak. A médium az asztal végénél ült, s mialatt az asztal mély,

panaszos hangokat hallatott, a médium a széssel együtt fölemel-
tetett, s a nélkül, hogy helyzetet megváltoztatta vagy szomszédjai
kezét elbocsátottak volna, az asztalra tétetett.

A médium azt nyilvánította, hogy úgy érzi, mintha meg-
ragadták volna, s mint mikor álomba merülni szokott, egészen
megváltozott hangon szól: „íme tehát az én médiumomat az asz-
talra teszem „Ezen kijelentés után lett a médium az asztalra téve.
Richet és Lombroso tanárok, kik a médium kezét tartották, kije-
lentettek, miként emelkedését erejüknek semmiféle igénybe véte-
lével sem segítették elő.

Miután a médium transzba merülve néhány szót beszélt
volna, ugyanazzal a könnyedséggel, melyre az asztalra tétetett,
onnan levétetett; nevezett tanár urak gyengéden tartottuk a mé-
dium kezét, mely minden támogatási lehetőséget kizárt.

Ez alkalommal a tanár urak gyakrabban érezték, hogy va-
lami kéz megérintette a fejüket. Ehhez hasonló érintések külön-
ben igen gyakoriak voltak, és itt meg fogunk említeni eseteket,
hogy a megérintettek a médiumtól egy méternyi távolságnál is
messzebbre voltak.

Jerosa tanár egy ízben fölemelte a kezét, s abban a pilla-
natban több ütést érzett azon, valamint azt is érezte, hogy ugyanaz
az erő kezét az asztalra visszanyomni igyekszik. Aztán egy trom-
bitával, mely előbb hangokat adva a léghen úszkált, kezére ütöt-
tek.

A. Schiaparelli úr szemüvege kétszer lett helyéről levéve
és mások szemei elé illesztve. Kezek veregették a fejüket és arco-
kat, borzolgattak vagy simították a hajakat vagy a szakállat, de
soha nem lehetett észlelni, hogy a kezek, mint az a sötétben való
tapogatásnál előfordulni szokott, elhibázták volna a tárgyat vagy
helyet, ahova nyúlni akartak.

Nehezebb és nagyobb tárgyak, mint karosszékek, edé-
nyek, vagy agyaggal töltött rocskák stb. nem egyszer lettek ezen
rejtélyes lények által az asztalra állítva, anélkül, hogy e tárgyak

az asztalon pihenő kezeket érintették volna.

Amint egyikünk csókot kívánt, csakhamar érezte a csók elcsattanását, valamint gyakran történt, hogy egyikünk vagy másikonk kezei emberi arcot vagy haját érintettek a mindenek elől gondosan elzárt szobában.

Egy, a médium háta mögött álló asztalon levő trombita egyszer csak hirtelen megszólalt a szoba ellenkező részében, aztán az asztalnak a médiummal szemben álló másik végére lett le-téve.

III. Jelenségek, melyek eddig csak sötétben voltak észlelhetők, világosan is észlelhetők lesznek. (**)

A médium folyton ellenőrizve lett, kettő közülünk folyton tartotta a kezeit. Egy szék, melyen csengettyű volt, félméternyi távolságban, a médium háta mögé lett állítva, és egy másik székre, mely távolabb állt, egy edény lett téve, megtöltve lágy agyaggal. A szobát egy függöny világosabb és homályosabb részre osztotta. A médium háttal ült a függöny felé, mely két ágytakaróból állt, és szélei a közepén összeértek. Eszerint a médium arca, kezei és lábai kifelé, azaz felénk voltak fordulva, és teljesen megvilágítva: kezeit Schiaparelli és Du Prel urak tartották.

A jelenségek nagyon hamar megkezdődtek. A függönyök mozogni, s mintegy kidomborodni kezdtek, mintha felfúvódtak volna. A médium szomszédjai kezeiket a függöny elé feszítették és ruganyos ellenállásra találtak, sőt egyik úrral a szék el lett mozdítva helyerői.

Most a függöny egyik szegletét az asztalra emeltük, s ott megerősítettük, mire a támadt nyíláson át a médium feje felett egy meghatározhatatlan valami jelentkezett, s amint Aksakow úr kezét a nyíláson bedugta, ujjak által érezte megragadtatva, amely ujjak őt maguk felé húzták.

Néhány pillanat múlva úgy érezte, mintha kezébe adtak

volna valamit, amely valami egy szék volt, a szék azonban csakhamar vissza lett véve és félredobva. A jelenlevők mindegyike bedugta kezét a nyíláson, s ugyanoly érintést érzett valamennyi.

A homályos rész háttérében ide-oda mozgó kékes légalakok voltak szemlélhetőek.

Schiapareli úr a függönyön keresztül alkalmazott taszításokat érzett az oldalán és a hátán. A függöny ugyanis kifele nyomult, ráncba szedődött a feje felett, aztán Schiaparelli urat a homályos részbe magával vontá, amidőn is a médium és másik szomszédjának kezét elbocsátani volt kénytelen. Amint magát a szoba homályosabb részében találta, ide-oda mozgó, világító szikrákat látott, és a testet vagy kezét, mely e szikrákat vezette, gyengéd világításban látta maga előtt.

Amint Schiaparelli úr helyét köztünk ismét elfoglalta, a nyíláson át egy kéz mutatkozott, mely teljesen kivehető és tartósabb ideig látható volt. A médium, kivel ehhez hasonló még nem történt, hogy ő is láthasson, hátrafordult, s a kéz azonnal megérintette arcát. Du Prel úr a nyíláson át bedugta fejét, s azonnal több ujj érintését érezte, sőt az ő és a médium feje közt egészen látható volt a kéz is.

Aksakow úr a nyíláson át ceruzát nyújtott be, mely azonnal ki lett véve kezéből, de vissza is lett dobva közénk.

Majd ismét egy ökölbe fogott kéz jelentkezett a médium feje fölött, mely lassan kinyílt, és mi teljesen láttuk a kifeszített ujjakat, s a kéz egész alakját.

Hogy e kezét hányszor láttuk, arról lehetetlen számot adnunk, valamint arról is, vajon hányszor jöttünk vele érintkezésbe. Annyi tény, hogy a kéz teljesen hasonlított egy élő emberi kézhez. Ezalatt a médium kezei általunk teljesen lefogyva voltak, s maga a médium mozdulatlanul ült előttünk.

Az ülés végeztével Du Prel úr a függöny mögé lépett, kit követtünk mi is. Az agyagban, melyet egy edényben odaállítottunk, mélyen benyomott ujjak nyomai voltak láthatók, ami teljes

bizonyítéka annak, hogy a kéz látását nem lehet hallucinációnak keresztelni; sőt hogy nem hallucináció volt, az a darab agyag is bizonyítja, mely ülés közben asztalunkra lett dobva.

Aláírva:

Aksakow, cs. kir. orosz államtanácsos. *Schiaparelli*, a brerai obszervatórium igazgatója. *Brofferio*, a filozófia tanára Milánóban. *Gerosa*, a fizika tanára Porticiban. *Finzi*, a fizika doktora Milánóban. *Ermaora* a fizika doktora Páduában. *Báró du Prel*, a filozófia doktora Münchenben.

A Siemiradzky lengyel festőnél Varsóban tartott kísérletezésekről következő bizonyítvány lett kiállítva:

1./ A hallucinációra fektetett hipotézis teljesen alaptalan.

2./ Az *Eusapia Palladino* jelenlétében tapasztalt jelenségek minden - a szemfényvesztéssel összetéveszthető - feltevést kizárnak.

3./A küldöttség tagjainak legmelegebb óhajtása, hogy a tudomány a spiritualizmus jelenségeivel behatóbban foglalkozzék, mint azt eddig tette.

Aláírva:

Professzor *Julian Ochorowicz*. dr. fil. természetbúvár. *Ignác Matuzewski* kritikus és esztétikus. *M. Gowalewicz*. a „Tygadnik Ilustrotowny” szerkesztője, *Alexander Glowacki*, lengyel író, Dr. med. *Harusevitz*, *Alexander Kraushar*, történetíró. *J. K. Potocki*, az „Ilos” szerkesztője. *Alexander Raichmann*, az „Echo Musique” szerkesztője, *S. A. Schwiencicki*, irodalmi történetíró. *Sarates Starynkiewicz* tábornok. *Henry Siemiradzky* festő.

Dr. med. *Wladislaw Wiccowki*.

A *Richet* tanárnál Hyeres szigeten (Franciaország déli tengervidéke) tartott kísérletezések igazolásául, s annak igazolásául, hogy az *Eusapia* becsületességéhez, korrekt magatartásához és

hiteléhez semmi legcsekélyebb kétely nem férhet, a következő aláírók adtak bizonyítványt;

Professzor dr. phil. *Ochovorwitz* Varsóból. Prof. *Lodge* természetvizsgáló, a „*Royal Society*” tagja. Mr. *Sidgwick*, a „*Proceedings*” munkatársa, Mr. *Sidgwick*, a cambridgei egyetem etikai tanára, s a „*Society for „Psychial Researches*” elnöke. Fred. *Meyers*; angol író. Báró *Schrenck-Notzing* dr. med. a müncheni „*Med. társulat*” elnöke. Prof. *Segard*, dr. med. tengerész orvos Toulonban, Dr. med. *Barety*, Franciaország egyik ismert orvosi kapacitása.

Ami megfoghatatlan. (**)

Nem a spiritualizmus a megfoghatatlan, hanem az a macacs tagadás, melyet azok tanúsítanak, kik spirituális kísérletezésekkel nem foglalkoztak soha, mert akik foglalkoztak, azok előharcosaivá is lettek. Ilyen tudományos, becsületes, köztisztelőben álló egyének aláírása, állítása, bizonyítéka sem hiteles? Mi hát akkor a hiteles? A meggyőződés? Ámde ha nem méltóztatnak kísérletezéseket tenni, avagy nem méltóztatnak kísérletezéseken részt venni, honnan akarják szerezni a meggyőződést?

Hogy pedig a kísérletezéseket mindenki megtehesse, amint már említettük is, a kísérletezési módokat könyvünk vége felé bővebben fogjuk ismertetni.

William Stainton-Moses.¹⁵ (**)

William Stainton-Moses született 1839. évi november 5-én. Atyja tanító volt, s fia neveltetése körül minden tőle telhetőt elkövetett, ugyane célból költözködött *Barford*-ba, ahol egy kitűnő nevelőintézet volt.

A fiú teljesen megfelelt atyja reményeinek. Mint tanuló

---

¹⁵ Stead : „*Broderland*” 1894.

kitűnő volt, s ugyanezért az „Exeter Collegé“-ben, Oxfordban, ingyen helyet kapott; egészségi szempontból azonban egy időre abba kellett hagynia tanulmányait, s a külföldre utazott. A többek között *Athos* hegyen egy félévet töltött. Innen visszautazott Oxfordba, letette az államvizsgát, Wilberforce püspök által ordínálva lett, és *Man* szigeten lett alkalmazva. Itt mint plébános nagy tevékenység közt hat évet töltött, meg lévén elégedve hatáskörével, valamint környezetével is.

Kivéve egy gyermekkori somnanbulikus esetet, egyéb fizikai tünetek nem mutatkoztak rajta; egy betegség azonban, melyet átszenvedett, fordulópontot képezett életében.

Egy Stanhoppe-Speer nevű orvos, ki az ő tudományossága miatt nagy tekintélynek örvendett, akkortájt éppen a szigeten tartózkodott; meghívták a beteghez, kit aztán ki is gyógyított. E pillanattól kezdve közte és a beteg közt szoros barátság fejlődött, s éppen dr. *Speer*, valamint neje és fia lettek később szemtanúi ama fenomenális jelenségeknek, melyek a *Stainton-Moses* jelenlétében előfordultak.

Következő évben *Stainton-Moses* Doesetshirébe helyeztetett át - hihetőleg egészségi szempontból, s éppen ez ok miatt kellett felhagyni lelkészi működésével is. Ezt követő hét évig dr. *Speer* egyetlen fiának házi tanítója volt, egyszersmind a londoni „University-College“-ben mint segéd lett alkalmazva. Három évvel halála előtt a „*Light*“ című kitűnő spiritiszta újságnak kiadójává lett. Mindenütt általános bizalomnak örvendett, mert kifogástalan erénye és igazságszeretete közbecsülésben részesültek, noha ama jelenségek, melyeket tapasztalt és ismertetett, olykor legcsodálatosabb színben tűntek föl. 1892-ben bekövetkezett halála mindenfelé nagy részvétet keltett.

Ezen, látszólag tartalmatlan élet leple alatt, a misztikus titkozatosságok egész serege rejlett, melyek bennünket egy egészen ismeretlen új világgal állítottak szembe. Hogy azonban ezt megértsük, *Speer* asszony naplójához kell folyamodnunk.

1872. március 24.

Beteg voltam. Egy rokonom *Dale Quens* „The debatable Land” című könyvet hozta nekem olvasni, amely könyv az ő természetfölötti lényei iránt legnagyobb érdekeltségemet keltette föl. Elolvastam újra és újra.

1872. március 26

Ma már elhagyhattam szobámat és találkoztam *Stainton-Moses* barátunkkal. Felkértem, hogy olvassa el a könyvet és mondja el véleményét. Férjem, ki inkább materialista mint nem, nem érdeklődik az efféle dolgok iránt. *Stainton-Moses* úr a spiritizmus iránt ez ideig semmifele érdeklődést nem tanúsított; de amint a könyvet elolvasta, éppen oly buzgó spiritisztává lett, mint én.

Kezdetben igen sok szeánszon (kísérletezési ülés) volt jelen, de azok egyike sem elégitette ki őt, azt cselekedte tehát, hogy ő maga alkotott egy kört, s csakhamar a legjobb médiumok egyikének bizonyult.

„Augusztus 18-án - írja tovább *Speer* asszony - mutatkoztak nála az első jelenségek, melyeket maga *Stainton-Moses* következően adott elő: Vasárnap volt, és a templomból jöttem haza. Meglepetve láttam, hogy halófülkémben bizonyos tárgyak az ágyra voltak rakva, holott a kulcsot magammal vittem. Ezek a tárgyak az ágyra rakva egy keresztet ábrázoltak. Amint a szobából távoztam, hangos kopogás keletkezett és követett. Egy barátom, kinél látogatáson voltam, s ki a templom után hozzám jött, a mellékszobában volt, előhívtam és megmutattam neki az ágyon kereszt alakban lerakott tárgyakat, valamint hallotta a kopogást, mely engem lépésről-lépésre követett.

Még mialatt a szobában voltunk, több tárgy lett az ágyra hordva és a kereszthez rakva, úgy hogy a kereszt nemsokára oly hosszúvá lett, mint az ágy maga. Rajtunk kívül nem volt ott senki,

s amint a szobát elhagytuk, bezártuk az ajtót kulccsal. Ez a kereszt, mely láthatatlan kezek által fényes augusztusi nappalon ágyamra lett rakva, teljesen meggyőzött arról, hogy léteznek előttünk ismeretlen, de közelünkben levő értelmi erők.

Még különösebb, hogy e megnyilatkozás minden más előzmény nélkül jelentkezett. Mintha az lett volna a cél, hogy belőlem egy csapással minden kételyt kiöljön, s megcáfolja amaz állítást, hogy pszichikai képességek csak lassan fejlődhetnek. Cox ügyvéd csak nem régen állította, hogy a „fenomének” nem egyszerre, hanem lassacskán jelentkeznek, s íme nálam, ahol eddig semmi jelentkezés nem történt, sőt nem is éreztem magamat médiumnak, ily egyszerre jelent meg.

Később, szept. 3-án meg meglepőbb jelenségek mutatkoznak, melyeket ugyancsak *Stainton-Moses* következően ismertet:

„Néhány, igen különös esetet éltünk keresztül. Mindenekelőtt tárgyak lettek helyeikről elrakva, és egy kis játékdoboz a szegletbe dobva. Aztán éreztem, hogy a széket, melyen ültem, valami erő húzza el az asztaltól egészen a falig, s ott velem együtt megfordítja, úgy hogy tekintetem a körtől elfordulva, a szoba szeglete felé lett irányozva. Amíg így ülök, egyszer csak a szék, mintegy rőfnyi magasságra, velem együtt fölemelkedik. Így maradt egy ideig, aztán éreztem, hogy mindig és mindig magasabbra leszünk emelve, anélkül, hogy a legcsekélyebb félelmet éreztem volna, sőt a kör bámuló tagjainak elmondtam, ami velem történik. Amint a legmagasabb pontot elértem, a ceruzával mely kezemben volt, egy vonást csináltam a falra, s amint később bebizonyult, ez a vonás éppen a szoba tetejénél volt.

Az egész idő alatt magamnál voltam. Végre szép csendesen, vigyázva lebozsáttattam, s magamat ismét az asztal mellett, a körben ülők közt találtam.

Ez a nevezetes experimentum időközönként kilencszer ismétlődött velem, sőt olykor az asztalra lettem helyezve, anélkül, hogy a szék, melyen ültem, érintve lett volna.

Később igen jellemzően fejtette ki *Stainton-Moses* ezen jelenségekkel szemben elfoglalt álláspontját: Én soha nem szerettem a megnyilatkozásoknak ezt a nemét, s amennyire tölem telt, ellene dolgoztam, ámde meggyőződtem, hogy az efféléket aligha leszek képes megakadályozni; annál inkább képtelen vagyok bizonyos jelenségeket akkor idézni elő, mikor éppen akarnám.

A ház minden részéből gyakran lettek apróságok összehordva. Egyszer egy kis kézi csengettyű úszott be hozzám az ebédlőből, mialatt folytonosan csengett; de ki tudná csodálkozásomat elképzelni, mikor arról győződtem meg, hogy bezárt ajtókon jött keresztül.”

Kellemes illatok légárama ülések alkalmával nem tartozott a ritkaságok közé. - „Gyakran észleltük, - beszélte *Stainton-Moses*, - hogy már órákkal az ülés előtt a szobában a legkedvesebb illatok kezdtek terjengeni. Ez illatnemek olykor egy kert virágillatának kivonataihoz voltak hasonlók; de élveztünk ismét oly illatot, mely teljesen ismeretlen volt előttünk: valami elbájoló éterszerű, sőt olykor majdnem bódító, erős hatással, de amilyent a földi illatok közt nem ismerünk. Ez az illat, mint valami jelenség, lassan, vonulva érkezett és áradt szét a szoba levegőjében. Leírása, illetőleg ismertetése nagyon nehéz.

Ami e jelenségekben a legnevezetesebb, hogy az illat, mint hús légáram, övalakban vonult a szobán keresztül. Az öv külső részén meleget és nyomott levegőt érzett az ember, az öv karikáján belül ellenben hűvös, bájoló, gyönyörrel ittasító, megmagyarázhatatlanul kedves, illatos légáramban találta magát¹⁶. És mert ez öv határa a külső levegőtől teljesen megkülönböztethető volt, a különbséget az övből való kilépés, vagy az övbe való belépés által nagyban észlelni lehetett.”

1872. december 81.

---

16 „*Mennyei illat.*” Olvasd a lelkek előadását. *Allan Kardec* „Die götliche Gerechtigkeiteit.”

Speer asszony írja: Egy kitűnően sikerült ülésünk volt. Egy világító oszlop, mely mintegy hét láb magas lehetett, mozgott a szobában ide-oda. Ettől az oszloptól balra, egy rőfnyi távolságban, egy izzó tömb mutatkozott. Mialatt *Imperator*¹⁷ a médiumot transzba ejtette, s velünk ezáltal közlekedett, a médium háta mögött egy kereszt fejlődött ki, mely világító sugarakat szórt magából. Ebből egy tiszta világító sávoly alakult, mely mindenféle alakú, világító fényt szórva, mintegy félóráig volt látható. - *Imperator* oda nyilatkozott, hogy a világító oszlop ő maga volt; a fénysávok az ő kíséretének fontosabb tagjai, a fényszikrák pedig egyéb jelenlevő szellemek. Megjegyezte, hogy ha majd szellemi egyéniségünk tisztulni fog, egész látható valóságában fog megjelenni előttünk Ezzel bezártnak jelentette az ülést. A médium fölébredt, anélkül, hogy a történetekről tudomással bírt volna.

Ülésezések közben gyakran hallottunk hangokat, melyek végig kísérték az egész ülést. Olykor csak kopogás volt minden más egyéb jelentőség nélkül, de gyakran történt, hogy teljesen karakterizálták magukat: meglepedést, örömet, elégedetlenséget vagy haragot árulva el. Március 23-án hallottunk legelőször egy oly hangot, mintha lírai hurokba markolt volna valami kéz. Ez a hang később gyakrabban lett hallható és „*lírai-hang*” -nak neveztük el.

Stainton-Moses beszélt erről a következő:

„A hang folyton erősödött, annyira, hogy két hónap múlva majdnem süketítővé lett. A hang az asztal alatt szólt, mely mintegy hangalapzat (Resonanzboden) erősen rezgő visszhangot adott. Ez a hang olykor végig kísérté az egész ülést, és aszerint változott, amint az ülés körülményei kedvezőek vagy kedvezőtlenek voltak.

---

17 Ez volt neve a *Stainton-Moses* szellemi segítőjének, ami *Lehnstennél* „a mi jóbarátunk“ volt.

Ha nem jól érezte magát a *körben valaki, avagy az idő volt kedvezőtlen*, a hang azonnal megérezte és azután alakult. Néha oly melankolikussá vált, s oly leverő hatást gyakorolt, hogy sokáig kiállni nem lehetett. Ami ha bekövetkezett, a világító jelenségek elhomályosultak, a szoba elsötétedett, és az ülést sietve kellett abahagynunk.

Később bebizonyult, hogy ezen lehangoltság mindig alapos okból származott.

És hogy mily érzelmeket ébresztettek ezek a hangok az emberben! Képesek voltak az emberi érzés minden kifejezését utánozni: szomorúságot bánatot, búsulást, haragot, örömet, kedvet, ünnepélyes érzést vagy buzgalmat.

Voltak pillanatok, midőn kérdéseinkre mint pusztá *hang* (tehát nem szó) meg tudta adni a választ, és ismét olyanok, mikor kételyeit fejezte ki. Olykor oly röviden és határozottan válaszolt, hogy ki volt zárva minden kétely.

Még az év lejártá előtt a jelenségek egy új neméhez jutotunk. Megengedtünk ugyanis december hóban, egy a mi körünkön kívül álló szellemnek, hogy társaságunkba léphet, amiért aztán Imperatortól ki is kaptunk, hogy többé ilyesmit az ő beleegyezése nélkül tenni ne merészeljünk¹⁸. Ezután megparancsolta, hogy nézzünk az asztal alá, ahová már előbb egy tiszta papiroslapot helyeztünk. A papíron most különféle jeleket és írást, láttunk. Egy keresztet, J. S. T. betűket, és a következő szavakat. „*Imperator servus dei*”. „*Üdvösség veletek!*”

Ezalatt a kopogás szokatlanul erős volt, s egyúttal oly erőről tanúskodott, mellyel szemben az ellenállás nem igen lenne tanácsos. A kifejezés azt tartalmazta, hogy üléseink már sokkal

---

18 Említettük már, hogy így, a médiumok mellett működő szellemek egyúttal felügyelő szellemek is, és nem engedik meg, hogy az üléseken, mindenféle, nem tisztességes, sőt rosszakaratú vagy ámitó és csaló lelkek, kik e földi tulajdonságaikat még le nem vetették, megjelenhessenek. Szerk.

emelkedettebbek és tekintélyesebbek, mintsem hogy holmi asztaltáncoltatásig aláznánk meg magunkat, már mint például az esetben ha *Imperator* tanácsára nem hallgatnánk.

Egyébként ezek az írások sem tartalmaztak mást, mint amik a kopogások által jeleztek

1873. szept. 9-én kiválóan erős és gyönyört okozó illatot éreztünk. Nemsokára hat apró igazi gyöngyszem lett az asztalra téve és csakhamar utána még 16. *Speer* asszony és én asztalnál ültünk és írtunk. Egyszerre csak egy gyöngyszemet, látok a papíron magam előtt. Föltekintettem, s *Speer* asszony feje fölött egy szellemet láttam lebegni, amely szellem az ő papírjára is gyöngyöt ejtett. Így kaptunk egymásután 6, azután 16, összesen 22 szem gyöngyöt. Eközben egy világos mezőt képező fényesség mutatkozott, mely a világosságot belülről nyerte. Hárfahangok is hallatszottak, s végre egy doboz, melyet - mert szobámból eltűnt - elveszettnek hittem, kezembe lett adva. A dobozban is két gyöngyszem volt.

Egy hét múlva az asztalra, mely körül ültünk mindenikünk elé virágokat tettek, és azon kívül még gyöngyszemeket; 130 gyöngyszemet összesen. Később több mindent kaptunk, úgy hogy *Speer* asszony egész gyűjteménnyel rendelkezett.

Mialatt *Stainton-Moses* transzba volt merülve, gyakran láttunk kezeket és légies függönyteteket. Így láttunk július 14-én egy fény alakulást, mely erős kezek által látszott vitetni. Virágok lettek közénk szórva, s szobánkban jázmin illatot éreztünk.

Egy lélek, ki magát *Mentornak* nevezte, megjelenésekor rendesen nagy világosságot hozott, melyen belül mintegy függönyzet volt látható és érezhetően érintette a jelenlevők kezeit. A függöny - tapintás után ítélve - finom musszelinhez hasonlított, s a világosság több lábnyi átmérővel bírt.

Stainton-Moses nagy súlyt fektetett arra, hogy a jelentkező lelkek valódiságát kikutassa, és azonosságát megállapítsa,

csakis akkor érezvén meggyőződését megállapítottak, ha ez sikerült; ez pedig rendesen sikerült. Kutatásai rávezették arra, hogy a jelentkező lelkek ugyanazok voltak, kiknek lenni magukat állították, gyakran az életben igen magas polcot betöltött egyének.

Olykor jelentkező rokonok voltak, olykor egészen idegen lelkek. Részben a régmúlthoz, részben a félmúlthoz tartoztak, s köztük nem egy kitűnőség volt.

Azokat, kik gyakrabban jelentkeztek, már jelentkezésük modoráról föl lehetett ismerni. *Imperatort* mindjárt fel lehetett ismerni a líra hangokról, s az őt mindig kísérő *Rektort* kopogási modoráról, melyek nehéz lépésekhez hasonlítottak. Egy lélek mindig a szél zúgásához hasonló nessel jelentkezett; egy harmadik mintha tamburint verne stb.

Egy lélek úgy jelentkezett, mint aki 1420-ban élt a földön, mint ember. *John Lydgate-nak* hívták, barát volt egy bencés kolostorban *Bruy St. Edmund* nevű helyen. Tanulmányait Oxfordban végezte. Sokat utazott. Egy munkát írt „*Theba*“-ról és egy másikat „*Trója ostromáról*” és egy költő iskolának az élén állt.

Ezen léleknek, mint egykori embernek létezése történelmi kutatások által szinten valónak bizonyult.

Amint *Stainton-Moses* maga beszélte, jelentkező meghalt ismerősei és barátai közül apró karakterisztikus vonások és kifejezések után sokat felismert. A legtöbb lélek azonban, az *Imperator* beleegyezésével csak egyszer mutatkozott. Nagyon sok volt köztük az ismeretlen, s többnyire csak azért jelentkeztek, hogy egy vagy más dologról felvilágosítást nyújtsanak. *Egyetlen egyszer adta magát elő, hogy egy lélek félre akarta vezetni.*

Az ülések vezetője *Imperator* volt. Az ő értesítéseinek alapján írta *Stainton-Moses* „*Spirit Teatnigs*” című munkáját. E nevet *Imperator* mindig nagy jelentőséggel említette.

-Én, monda *Imperator*, - *Stainton-Moses*-nek már gyermekéje óta kísérője voltam.

Magáról és az őt segítő lélekről a következően nyilatkozott:

-Mi ki lettünk küldve, hogy magunkat a világnak felfedezzük. Hogy Istent megközelítse, emberi lénynek megadva nincs. Magasabb szellemeket küld ki, hogy közte és köztünk összekötő kapcsot képezzen. Imádság előhívja a lelket. Mikor még a médiumhoz lettem kötve, a hatodik szférához tartoztam, most a hetedikhez tartozom. Ritkán történik, hogy e szférából a földre visszatérjünk; ámde nekem egy kiváltságos feladat jutott osztályrészül.

Speer asszony, ki a *Stainton-Moses* kísérleteinél többnyire jelen volt, ugyanannak egyik tisztelőjéhez, *Myus* úrhoz, a következő sorokat intézte:

Ventnor, 1893 nov. 29.

Különösen ki kell emelnem, hogy a legmeggyőzőbb jelenségeket észleltük, midőn az asztal körül ülve, kezeink összekötő láncolatot képeztek. Ámde ezen kívül is nevezetes dolgoknak voltam szemtanúja. Egyszer például, fényes nappal egy könyv láthatatlan erő által egyik szobából a másikba hozatott, s a *Stainton-Moses* kezeibe lett letéve.

Egy más alkalommal *Stainton-Moses* mély transz-álomba merülve a földre hullt, mialatt *Grogyn**) a legerősebb hárfahangokat hallatta, *Catharina* ^{19*)} pedig csattogó kopogást hallatott, hogy a figyelmet a *Stainton-Moses* állapotára terelje.

Maria Speer.

Egy emberi alak felemelése s a levegőben való meghordozása. (**)

Ha egyik igaz, a másik is lehet igaz. Ha a test hüvelyét elhagyott lélek képes megjelenni, a földiekkel érintkezni, miről saját tapasztalásunk folytán meg vagyunk már győződve nagyon

---

¹⁹ Szellemek

sokan, akkor az elmondottak egyikére se lehet kimondani a lehetetlent, vagy hihetlent. Ha a lélek túlvilági egyénisége meg van állapítva, akkor a megjelenések mikéntje már kérdésbe sem jöhet. Ha láthatatlan kéz székeket, nehéz tárgyakat emelhet, amint ezt megteheti, akkor már azt is megteheti, hogy láthatóvá lesz, avagy oly tárgyat emel, amelynek emelésével még jobban felkelti az emberek érdeklődését és figyelmet maga iránt.

Henry D. Jeneken a londoni magasabb körök egyik ismert alakja, egy esetet beszél el, mely *Home* úrnak, a kitűnő médiumnak hozzájárulásával szemek előtt folyt le. Jelen voltak még: *Lord Lindsay*, *Dunraven Károly* lovag és *Wynne* százados

Ezt az esetet *Crookes* tanár írja le az ő „*Phnomena of Spiritualisme*” című munkájában.

Home úr „*transz*“-ban volt. Ezen öntudatlan, mély álomban felállt - merevült karokkal nehéz székeket emelgetett. Egyszer csak láthatatlan kezek által meg lett ragadva *Home* úr, magasra emelve a levegőben, székekkel együtt, ott meghordozva, aztán *lord Lindsay* mellett a földre lett bocsátva, hol a széket hátrahagyva, ismét a magasba emelkedett, ide és oda lengett, s ahányszor a jelenlevők valamelyike felé közeledett, mindannyiszor lejjebb ereszkedett, amely lengő állapot mintegy öt percig tarthatott.

Amint *Home* úr ismét leereszkedett, *Wynne* századosnak egyik meghalt rokonától oly üzeneteket hozott, milyeneket más, mint az a rokon, nem küldhetett neki.

Ezek után, a *Home* úr feje felett, mintegy 18 hüvelyknyi magasban, egy világító kéz jelent meg. *Home* úr, még mindig mély *transz* álomba merülve, felállt, kinyitotta a mezőség felé néző ajtót, mialatt a következő szavakat hallottuk: „*Ő most az egyik ablakon át ki fog vitetni és a másik ablakon át fog visszahozatni*”

Ezen hangok szavait csak *lord Lindsay* értette meg teljesen és mintegy megborzadt a hallottaktól, amennyiben a szoba,

melyben voltunk, a harmadik emeleten volt. Amint feléje fordulva kérdeztük, vajon a szavakat megtudta-e érteni, kezdetben, nehogy elrémítsen bennünket, nem válaszolt, de csakhamar a következő szavak voltak hallhatók:

-Csak mondd meg nekik. Mondd meg azonnal! Mindannyian el voltunk ámulva, mert ezeket a szavakat már mi is teljesen értettük.

-Igen, - szólt most a lord. - Tehát elmondom, de még az a gondolat is borzalmat kelt bennem, hogy ezt látni fogjuk. Arról van ugyanis szó, hogy *Home* urat, ebben a három emeletnyi magasban, az *egyik ablakon kiviszik, a másikon* visszahozzák. Nekünk azonban nem kell rettegnünk, viseljük magunkat csendesen. *Home* úr erre kinyitotta az ablakokat, s fekvő helyzetben, az egyik ablakon át ki lett emelve, az épület körül meghordozva, s a másik ablakhoz visszahozva. Ez az ablak fölhúzó lévén, kellően felhúzva nem volt, s így *Home* urat, mint egy fiókot tolták be a nyíláson át. És mindez tíz ölnyi magasságban történt.

A mi homlokunkon kitört a hideg verejték, s midőn a hajmeresztő látványnak vége lett, oly érzés fogott el, mintha valami nagy veszedelemtől menekültünk volna.

Megtestesülések. (**)

Ma már itt Budapesten is oly kísérletezések folynak; oly kétségbevonhatatlan jelenségek fordulnak elő; oly bizonyítékok szólnak a túlvilági öntudatos élet valóságára mellett, hogy azok előtt, kik az ily szeánszoknál már jelen voltak, semmi megfoghatatlant nem mondunk. Egy pár itt végbe ment esetet már említettem, később még fogok említeni többet, még pedig jótállva érte, hogy megtörténtek. Mert azokról felelek. Forduljon hozzám bárki is, be fogom neki igazolni; de mert ezek a kísérletezések külföldön már régebben folynak, előbbre haladtak és számtalannal számtalanabbak, melyek közt válogatni lehet, és amelyek közt már olyan jelenségekre találunk, milyenek csak nagyon képesített

médiumoknál fordulnak elő, és később előfordulnak majd nálunk is - tehát, hogy erre várjunk ne kelljen, a külföldi spiritiszta irodalomból veszem át az itt még elő nem fordult eseteket. Mind ezekről meg fognak győződni az olvasók maguk, ha ők is gyakorolni fogják a „szeánsz“-okat.

Az eddigi kísérletezések legmeglepőbb jelenségei mindegyesre azok, melyek a szellemeket testestől együtt állítják elének. A test, amint feloszlik, úgy tömöríthető is. A test részei nem semmisülnek meg. A feloslás processzusa nem jelent semmivé válást, csak a láthatatlanba és láthatatlanná való feloslást. A fizika és a kémia sok mindent elő tud állítani, ami nem volt meg, de az ő befolyása a szellem határánál megáll. A szellemek birodalmába csak egy út vezet: a halál. De ezt az utat megtéve, a tudásnak egy egészen más szférájába, az anyagiból a szellemibe lépünk át. Amit a földi ember csakis az anyag hozzájárulásával képes előállítani, azt a szellem ereje és tudása sokkal rövidebb úton a szellem hatalmának útján hozza létre azon az úton, amely mindennek a megteremtője és létrehozója volt. És amint hogy a feloslott, a légben, a mindenségben szétáradt, de a szellem hatalma által újra összevonható és tömöríthető anyagból új világtestek alakulnak, úgy vonhatja és tömörítheti össze a szellem ereje és hatalma a légi szférákban feloszolva létező, de még nem semmisült testek anyagát és tömörítheti azt egészszé.

Ez persze, hogy a mi anyagi tudásunkat, a szellemvilágba-be nem hatolható földi erőnket túlhaladja, s megmagyarázhatatlan jelenségével a bámulat és csodálat tehetetlenségébe ejt, s mint megfoghatatlant, megérthetlent elhinni, mintegy önámításnak tekintjük. De mivel hogy mégis úgy van, de mivel hogy teljes öntudatunknál léve, mégis látjuk, sőt érintjük és tapintjuk, nem csak, de le is fényképezzük, hát a tagadást még ily bizonyítékok után is folytatni, magunkat hajtánánk túlzásba: hogy ennél fogva most már ne higgyünk semmit. Ne higgyük, hogy élünk, ne higgyük,

hogy vagyunk, ne higgyük, hogy látunk és tapintunk, hanem tartunk hallucinációnak mindent.

Ha teljes öntudatomnál vagyok, semmi kábultságot nem érzek, hanem amint élni, járni, működni szokott bennem az érzék, oly tisztán és zavartalanul működik. Hát, amit ily lelkiállapotban látok, hallok és tapintok - legyen az bármi égi avagy földi tünevény - de hogy látom, vagy érzem és tapintom, az épp olyan igaz, mintha fát vágok, vasat ütök vagy követ emelek stb. Vagy pedig ha kétségbe vonható amaz, akkor kétségbe vonható emez is, amennyiben ha földi érzékeink nem bizonyítanak, akkor nem bizonyíthat semmi, mert a földi érzéssel ki van merítve az emberi bizonyíték. **Nem az hallucinál tehát, aki látásának, hallásának, ébren levő elmével földi érzékeinek hitelt ad, hanem aki hitelt nem ad.** Aki a látottat látottnak, a megfogottat megfogottnak állítja, az az emberi értelem bizonyítékainak alapján áll, míg ellenben, **aki a látottat nem látottnak, a megfogottat meg nem fogottnak állítja, az hallucinál, az van a túlságba vitt tagadásnak lélektanilag rendszertelen állapotában.**

Ha tehát valaki azt vonja előttem kétségbe, amit én láttam, de mivel hogy ő nem látta; avagy amit én tapintottam, de mivel hogy ő nem tapintotta, az vagy szavahihetőségemben vagy eszem józanságában kételkedik, és ennek nem mondhatok mást, mint hogy győződjék meg ő maga. De aki emberi szónak még hisz, aki emberi állítást meg elhithetőnek tart, az el fogja hinni, amit számtalan becsületes és értelmes ember komolyan mond és egészen ébren, józan fejjel, mint valaha megtörténtet, komolyan állít.

Íme, ezen az alapon haladhatunk most már tovább, méltóztassanak követni, ha a fáradságot hiábavalónak nem tartják.

Ismétlem tehát, hogy ami a szellemek megtestesülését illeti, ahhoz igen kedvező körülmények, s az áram (fluid) terjesztésben, már teljesen kifejlett mediális erő szükséges, ami pedig csak évek során szokott kifejlődni annyira. Ritka és rendkívüli esetek köze sorolható, ha az ily nagyobb erőt igénylő jelenségek

már az első időkben mutatkoznak, s amelyek, a még erőben teljesen ki nem fejtett médiumokat nagyon is meg szokták viselni.

Crookes Vilmos tanár, 1870 és 74 közt *Cook* Florence nevű médiummal, a tanár saját lakásán számos ily kísérletezést vitt végbe, oly gonddal és minden kétséget kizáró biztosítékok és elővigyázat mellett, amilyeneket csakis otthon, az ő saját házában vihet keresztül valaki.

Ezen körülmények közt testesült meg előtte egy női alak.

Ez az alak több órán át maradt így megtestesülve köztük, eszméket cserélt velük és társalgott. Elmondta, hogy amaz időkben, mikor ő e földön lakott *Erzsébet*-nek hívták a királynét, az ő neve pedig „*Annie de Morgan*“ volt, jelenleg pedig *Katie Kingnek* hívják. Az időben, melyben ő élt, sok gyalázatos tettet követett el, s hogy ezeket jóvá tehesse, bűnhődésül nehéz feladatok teljesítésével bízott meg. Most már sokkal boldogabb, mint eddig volt, s kötelességül most az van feladva, hogy az élő emberekkel a halál utáni élet körülményeit ismertesse.

Ez az alak olykor egy pillanat alatt tűnt el, de voltak esetek, midőn lehetővé tette, hogy köddé, aztán léggé oszlásának processzusát teljesen szemlélhessük. Egyszer kitárt karokkal állt elibénk a fal mellé, s amint így állt, lassan-lassan eloszlott.

Sajnáltuk, hogy le nem fényképezhettük ebben az alakban, de reméltük, hogy kerülni fog még alkalom, ámde hosszabb időnek kellett eltelni, míg ismét, oly helyzetbe jöhetett, hogy magát ebben a helyzetben mutathassa. A várva-várt alkalom végre mégis megérkezett, és szerencsénk volt lefényképeztetni őt a médiummal együtt.

Midőn *Crookes* tanár húsz év előtt ezen nála történt jelenségről a közönséget értesítette, miután szava és tekintélye hitelt követelt, a kedélyizgatottság egy valódi lelki forradalmat idézett elő.

Florence Cook médiumáról következően nyilatkozik *Crookes* tanár:

„Nem hiszem, hogy csalásra képes tudott volna lenni, még ha akarta volna se, ha pedig képes lett volna, fel lett volna fedezve azonnal, mert egy ily eljárás nem egyezett volna meg karakterével.

Máskülönben is esztelenség lenne hinni, hogy egy 15 éves iskolás leány, ily óriási csalásokat kitalálni, s három éven át fedezetlenül folytatni képes lett volna. Annál inkább lehetetlenség lévén, mert ülés előtt éppen úgy, mint ülés után a legszigorúbb kutatásnak volt alávetve, figyelembe véve még azt is, hogy tőlem, hol magát teljesen boldognak érezhette, mert a leggondosabb ellátásban részesült, száműzve lett volna az első pillanatban, és mert ezt tudta, a legszigorúbb ellenőrzésnek készséggel engedelmeskedett. Szóval, ha figyelembe vesszük, hogy ez a médium mindenkiben járatlan, az e téren előfordulható dolgokról még csak sejtelemmel sem bírt, sokkal hihetlenebbé tenne egy oly feltevést, hogy *Katié King-et* ő varázsolta elő, mint elhívését annak, hogy igen is, *Katie King* az volt, aminek őt láttuk, mivel hogy más nem lehetett.

Könyvtáramat a kísérletezésekhez alkalmas helyiségül saját magam rendeztem be. A „szeánsz” alatt vagy előtt, oda senki be nem mehetett vagy jöhetett, mert pontosan át lett kutatva minden, az ajtót bezártam, s a kulcsot zsebembe tettem. Amint *Florence Cook* a szobába lepett, földre feküdt, fejét egy arra kész ládikára tette, s csakhamar letargikus álomba merült.

Több időt igényelt, míg a materializált alak láthatóvá tömörülhetett, s hogy valóban materializált alak volt, arról *Crookes* teljes meggyőződést szerezhetett magának, miről egy 1874. Mornington Road-ról keltezett levelében következően nyilatkozik:

„E pillanatban Cook kisasszony teljesen el van foglalva különböző magán szeánszokkal, melyeken csak én, s meg két barátom vagyunk jelen. Elégszer láttam e szeánszokat arra nézve, hogy a *Cook* kisasszony megbízhatóságáról meggyőződhessem,

és hogy megfeleljen mindazon hozzákötött várakozásoknak, melyek *Katie* által oly nagy mérvben be lettek töltve.

Megemlítettem már egy másik helyen, miszerint teljesen bizonyossá lettem arra nézve, hogy *Cook* kisasszony és *Katie King* két különböző lény és egyéniség, és most szerencsés vagyok mondhatni, hogy ezen állításom igazolására már teljes bizonyítékaim vannak.

Március 12-én, midőn egy ülés alkalmával *Katie* velünk társalgott volna, félrehúzódott ama függöny mellé, mely laboratóriumomat a társaságtól elválasztotta. Néhány pillanat múlva visszatért a függönyhöz és nevemet kiáltotta. Jöjj be a kabinetbe - mondta - és emeld fel a médium fejét, mely a párnáról a földre csúszott.

Katie egész valóságában előttem állt, szokott fehér pongolája volt rajta, s fején a szokott turbán.

Amint a kabinetbe léptem és *Cook* kisasszony felé közeledtem, *Katie*, hogy nekem helyet csináljon, félrelépett. A médium a pamagról félig le volt csúszva, s feje nagyon kényelmetlen helyzetben csüggött. Mialatt fejét helyretettem, teljes meggyőződést szereztem magamnak, hogy *Cook* kisasszony nem mint *Katie*, fehér ruhába öltözött, hanem rendes fekete bársony ruhát viselve és teljesen öntudatlan állapotban fekszik ott.

Amint helyemre visszatértem, *Katie* ama kívánságát fejezte ki, hogy a médiummal együtt jelenhessék meg előttünk. A gáz le lett csavarva, s *Katie* kért: adnám át neki az én foszforlámpásomat; és amidőn néhány másodpercig eme fénynél mutatta, volna magát, a lámpást a következő szavakkal adta vissza:

„Most már lépjen be és nézze meg a médiumot”

Nyomban követtem őt, s láttam a lámpa fényénél, amint *Cook* kisasszony a pamlagon feküdt, ugyanabban a helyzetben, amely helyzetben elhagytam. Keresem *Katiet*, *Katie* nincs. Kiáltom a nevet, de semmi válasz. *Katie* eltűnt.

Amint helyemet újra elfoglaltam, *Katie* ismét megjelent,

elmondván, hogy nem tűnt el, *csak láthatatlanná tette magát*, mikor nevét kiáltottam is ott állt a médium mellett.

Rátérek végre a tegnap tartott szeánszra, melyen *Katie* oly teljesnek mutatta magát, amilyennek még soha. Mintegy két óra hosszáig járt a szobában fel és alá, a jelenlevők mindegyikével beszélgetett. Többször karon fogott, és érintésének benyomása olyan volt, mint egy teljesen élő lényé. Amint mondta, most oly erősnek érzi magát, hogy teljes láthatóan jelenhetik meg *Cook* kisasszony mellett. Lecsavartam a légszesz-lámpát, s a foszfor-lámpát kezembe véve, a szobának függöny által elválasztott részébe mentem. Egyik barátomat, aki gyorsírní tudott, felkértem, hogy a hallott benyomásokat majd írja le. Ismertem az első benyomás nyilvánulásának jelentőségét, nem akartam tehát hogy elveszen, de emlékezetemet sem akartam vele terhelni. Feljegyzései előttem fekszenek.

A szoba másik felébe nagy óvatossággal léptem. Egészen homályos volt, s tapogatódzva kellett *Cook* kisasszonyig haladnom. A szoba egyik szegletében, a földön fekve találtam őt. Mellé térdeltem, s a levegőt a lámpásba engedtem hatolni. A lámpa fényénél kivehettem, amint fekete bársonyöltönyében egész önkívületi álomba merülten feküdt. Amint kezét megfogtam, s a lámpással arcára világítottam, rendesen lélegzett.

Most felemelve lámpásomat, magam körül néztem, *s ott láttam Katiet, amint az ő uszályosan lehulló könnyű fehér ponyola-öltönyében a médium mellett állott.*

Mialatt a *Cook* kisasszony kezeit egyik kezemmel tartottam, a másikkal, hogy *Katiet* teljesen jól láthassam, magasra emeltem a lámpásomat. *Katie* nem szólt, de elismerése jeléül igenlően intett fejével. Háromszor vizsgáltam meg a *Cook* kisasszony kezeit, háromszor vizsgáltam meg a lámpa fényénél *Katiet*, és teljes meggyőződést szereztem magamnak arról, hogy két önálló egyéniség.

Katie és *Cook* kisasszony a következőkben különböztek

egymástól:

Katie 4,5 hüvelyknyivel volt magasabb. *Katien* kivágott ruha volt, vállalai fehérek és puhák voltak, *Cook* kisasszony nyakán azonban egy ér látható, mely kísérleteknél erősen kidagad, és érintésre kemény.

Katie fülei nincsenek kifúrva, *Cook* kisasszony ellenben függőket visel.

Katie bőre fehér, a *Cook* kisasszonyé barna.

Katie ujjai hosszabbak, arca nagyobb.

Beszélesi modoruk teljesen különböző.

Sajnos, hogy *Cook* kisasszony egészségi állapota miatt az ülések további folytatása - egy időre legalább is - kizártnak tekintendő. “

Ismertettük *Crookes* tanárt, hogy kicsoda. Angliában egyike a legnagyobb és legtekintélyesebb tudósoknak, s éppen azért idézték elő ezen közlemények az angol társadalomban forradalmat, mert szavait s állításait, a kik őt ismertek, nem merték kétségbe vonni. De a benyomás, melyet az angol társadalomra tett, a spiritizmus nagymérvű terjedésében nyilatkozik.

Azóta a *Crookes* kísérletei nem állnak egyedül, hanem a világ minden részében ismétlődnek, ami ha így halad, a lelki és testi világ közt egy valóságos közlekedés fog létre jönni, megnyílik szemeink előtt a mindenség, fel lesz fedezve a földi élet boldogságát elérhető életmód titka, s kezdetet veszi egy új alapokra épülő társadalom.

De erről később; most pedig néhány, a *Cookes*-nél előforduló esethez hasonlót fogunk megismertetni.

Van Angliában egy „*The English National Association of Spiritualists*“ című társulat, amelynek célja a spiritizmus jelenségeinek alapos kutatása és létezésüknek tudományos úton való bebizonyítása. Ezen társulat Londonban is több helyiséggel bír, melyekben úgynevezett „*Teszt-szeánszok*” tartatnak. (Szeánsz-ok,

melyeknél az óvatosság oly hiánytalan rendszabályai alkalmaztatnak, hogy azok mellett minden jelenség valóságát kétségbevonhatatlannak kell tartani.)

Ezen társulat egyik helyiségében a következő esemény folyt le:

A helyiségben volt egy szoba, melynek falából fél kar alakú légszeszcső nyúlt ki, s ez adta a világosságot; a többi szoba fala puszta volt. Éppen oly puszta volt a talpazat és a tetőzet. *Florence Cook* médiumon kívül jelen voltak meg *Florence Marryat* és *Harrison* úr, a társulat elnöke és *Kindlingbury* kisasszony. Angliában mindannyian ismert és tekintélyes egyének.

Florence Marryat: „*There is no Death*“ című munkájában ismerteti az esetet:

„Tehát a *nagy bizonylat*, mely arra volt hivatva, hogy minden kételyt eloszlasson, hogy ama léleknek, mellyel folytonos összeköttetésben álltam, létezését igazolja, s azon lény közt, kit e világra hoztam és közötttem létező összeköttetést kétségtelessé tegye, - megérkezett.

Harrison Vilmos úr, a „*Spiritualist*“ kiadója, írta nekem, hogy közelebb elhunyt barátnőjétől, *Stewart* asszonytól értesülést nyert, hogy az esetben, ha *Cook* kisasszony közreműködésével, meg néhány jó barátunk jelenlétében szeánszot tartanánk, hajlandó lenne megjelenni és elkövetni mindent, hogy láthatóvá tegye magát előttünk. *Harrison* úr tehát azt a kérdést intézte hozzám, vajon a *Cook* kisasszony médiumsága mellett az ő és *Kindlingsbury* kisasszony társaságában tartandó szeánszon hajlandó lennék-e megjelenni? Az üléshez beleegyezésemet adtam, s a jelölt időben a brit nemzeti spiritiszta társulat helyiségében találkoztunk.

A szeánsz egy igen kis szobában (8x16 láb) lett megtartva, melyben sem szőnyeg sem bútor nem volt, hova - hogy legyen mire leülnünk - három darab szalmafonású széket kellett behoz-

nunk. A szobának egy szögletét rézsut kihúzott shawl-lal kiválasztottuk, s abba egy vánkost tettünk be, hogy legyen valami mégis, amire *Cook* kisasszony le tudja hajtani fejét

Cook kisasszony egy karcsú, finom növésű barna nő, sötét hajfürtökkel, felül a nyaknál összegombolt karmasinvörös szegélyű szürke merinó ruhát viselt.

Mielőtt az ülést megkezdtük volna, *Cook* kisasszony elbeszélte nekem, hogy utóbbi időkben, midőn önkívüli álomba merül (a transz egy erősebb neme), igen nyugtalanodik, sőt megesik vele, hogy felkel, s ide s tovajár a szobában. Felkért, ígérjem meg neki, hogy az esetben, ha ez ismét előadná magát, keményen rendre fogom utasítani, akár csak egy gyermeket, és megparancsolom neki, hogy helyére térjen vissza. Megígértem, hogy megteszem.

Amint *Cook* kisasszony a függöny mögé vonulva lefeküdt, s fejét a párnára tette, lecsavartuk a légszeszlángot, hogy a szoba homályosabbá legyen és szalmaszékeinkre ültünk. A függöny alatt teljesen látni lehetett a *Cook* kisasszony lábait és vörös szegélyű szürke merinó-ruháját.

Kezdetben igen nyugtalanul viselte magát a médium, s hallottuk, mikor szemrehányást tett azoknak, kik belőle erőt méríteni igyekezvén, nagyon is igénybe vették. Néhány perc múlva a szobát elválasztó shawl reszketeg mozgást tanúsított, alóla egy erős fehér kis kéz nyúlt ki, de visszahúzódott ismét.

Stewart asszonyt, ki miatt az ülés rendezve volt, soha se láttam, s így nem ismerhettem fel a kezét sem; annyit azonban észleltünk, hogy erős volt és fehér.

A shawl a legközelebbi pillanatban fel lett emelve, s alóla egy női alak, kezein és térdein, tehát négykézláb mászott elő; aztán felállt és merően nézett reánk. A távolság, habár nem nagy volt is, de a gyenge világításnál még sem engedte, hogy az arcvonásokat felismerjük; megkérdezte tehát *Harrison* úr, vajon *Stewart* asszony volna-e? Az alak tagadólag intett.

Hirtelen eszembe jutott, hogy öt hónap előtt egy nővérem halt meg: „Te vagy Emília?” -kérdem. Mire az alak ismét tagadólag rázta fejét.

Vajon ki lehet - kérdeztem Harrisontól.

Rögtön megszólalt az alak eme kérdésekre és pedig halk, előttem jól ismert hangon: „Anyám! Nem ismersz?”

Helyemről felugorva, kiáltám: „Oh kedves gyermekem, nem gondoltam, hogy veled fogok itt találkozni”! Mire hozzá akartam rohanni, de ő kért, hogy csak foglaljam el helyemet, majd ő fog hozzám jönni.

Leültem tehát és *Florence* (leánya neve) a szobán rézsút keresztül haladva, hozzám jött és az ölembe ült. Kevesebb ruha volt rajta, mint az általam eddig látott materializált szellemeken; dús haja hátán végig ömlött; karjai, lábai s lábszárainak egy részé meztelenek voltak. Ruhájának nem volt határozott alakja, s a szövet puha, finom moussolinhez hasonlított, mely mellét és testét egészen térdig fődte be. Igen nehéznek éreztem, tagjai erősek és formásak voltak.

Florence nagyon hasonlított - és ahányszor azóta magát materializálta mindig - élő idősebb nővéréhez, Évához. Első pillanatra fel lehetett ismerni, hogy testvérek. Ha Florence ezideig élt volna, most tizenhét éves lenne.

-Florence, kedves leányom, - kiáltám, - valóban te vagy?

-Csavard fel a lángot, - mondá - és nézd meg a számat.

Harrison úr felcsavarta a lángot azonnal, s a száj rendetlen alakja rögtön láthatóvá lett. Igen is, ő ilyen szájjal született Egy oly deformáció, milyenre a legtapasztaltabb orvosok sem emlékeztek. És hogy az ízületek deformációját is látni lehessen, száját felnyitotta.

De a látvány lehangolt, könnyeim megeredtek és végig gördültek arcomon.

De íme, *Cook* kisasszony mozogni és kiabálni kezdett:

-Nem nem! Ezt nem tűröm, ezt nem bírom ki tovább! - s

ezt követőleg megjelent köztünk a szobában.

Ott állt előttünk az ő merinó-ruhájában a szoba közepén, mialatt lányom az ölembe ült. De ez csak egy pillanatig tartott, mert *Florence* felugrott és a függöny mögé sietett

Eszembe jutott a *Cook* kisasszony kérése, s amiért hogy helyét elhagyni merte, keményén összeszidtam. Panaszosan vergődött vissza a függöny mögé, s alig, hogy az utána ismét lehullt, az én kedves leányom újra megjelent, s belém kapaszkodva mondá:

-Anyám, ezt ne engedd meg többre neki; ez engem nagyon megijeszt. - és valóban egész teste reszketett.

Mondd, *Florence*, - kérdeztem leányomat, - valóban félsz te a médiumtól? Mi szegény halandók pedig a lelkektől félünk.

-Igen, anyám, de én attól félek, hogy ismét el fog küldeni, - válaszolt a leányom.

Cook kisasszony azonban nem háborgatott többé bennünket, s *Florence* nyugodtam tölthetett még nálunk némi időt, karjait nyakam körül fonta, fejét vállamra hajtotta és csókolt, csókolt, számtalanszor. Kezeimet és ujjaimat nézegetve monda: Midőn megjelenésem előzőleg kezemet a függöny alól kidugtam, azt hittem, fel fogod ismerni, hiszen úgy hasonlít a te kezedhez. Tudom anyám, hogy igen sok gonddal élsz, számat tehát nem azért mutattam, nehogy megszorítsalak, hanem hogy megerősítem benned a létezésembe, s a spiritizmusba fektetett hitet.”

„Sokat búsulsz, kedves anyám, s olykor azt hiszed: tévedésben vagy, s hogy látásod, hallásod s a lelkek megjelenése csalódáson alapul. De mától fogva ne kétkedjél, és ne hidd, hogy a szellemek országában is így nézek ki. Nem. Számnak e hibája ott nincs meg; ámde ma engedélyt nyertem, hogy téged létezésemről bizonyossá teendő, így jelenhessek meg előtted. Ne búsulj tehát emiatt, hanem gondolj arra, hogy mindig melletted vagyok. Többi gyermekeid felnőnek és szétmehetnek a világban, de a te szellemgyermeked mindig melletted fog maradni. “

„Nem tudom, hogy *Florence* mennyi időt töltött köztünk, de *Harrison* úr azt mondta, hogy húsz percnél többet. Már magában véve az, hogy ott van, annyi bámulattal töltött el, hogy gondolataimat más egyébre irányozta nem tudtam. Igen is itt van, ez a tudat uralta egész valómat. Itt van karjaim közt. Ő, akit saját kezeimmel fektettem koporsóba, nincs meghalva, sőt inkább egy valódi nővé fejlődött “

„Amint ölemben tartottam, szíve szívem fölött dobogott. Ereje azonban kimerült és távozni volt kénytelen. Ámde boldogan hagyott a hitben, hogy él és hogy még látni fogom.”

„Azon felül még két lélek materializálta magát, de mert egyikük sem *Steward* asszony volt, *Harrison* úr az ülést bezárta.“

Florence azóta többször megjelent, ámde többé nem azzal a szájjal, mellyel magát legelőször bemutatta. “

Íme, küszöbén állunk ama reánk nézve megnyílandó csodás világnak, melynek ugyan voltak megnyilatkozásai eddig is, de mint az emberi elme által megfoghatatlanokat, melyekkel a foglalkozást nem tartottuk érdemesnek, a képzelődések agyrémei köze soroztuk. Ámde az újabb idők jelenségei, tudományos emberek figyelmet keltvén fel, kutatás tárgyaivá tétettek, amely kutatás nyomán egymás után gördül elő a kincsek legbecsesebb kincse a szellemvilág titkainak minden földi drágaságnál értékesebb bányáiból.

A lelkek lefényképezése. (**)

A szellemek megjelenésében semmi csodálatos nincs: hiszen telítve velük minden vallás! És ha bár az emberi ész, tudomány és gyakorlat által fejlődötte, a mai társadalom embereinél tisztább felfogásúnak mutatkozik is, de a régieknek is voltak bölcséik, kikre hivatkozunk, s így a régiek vallása is kellett, hogy bizonyos alapon nyugodott legyen. S íme, a lélek halhatatlanságával majd minden vallás, szellemi jelenségekkel pedig – pláne ha görög és római mitológiát nézzük - a legtöbb vallás tele van.

A középkorban is egymást érték a jelenségek. A keresztes háborúk alatt, a vallási háborúk alatt, vagy előbb, a próféták idejében, nem is tartoztak a ritkaságok köze, *sőt mai napság sem tartoznak.*

Mióta spiritizmussal foglalkozom, alig akad ismerősöm, aki ne tudna valamiről, ami vele, szülőjével, valamelyik rokonával vagy ismerősével történt. De eddig hallgattak róla, képzelődésnek, hallucinációnak tartottak ők maguk is; de mióta a dolog komolyra kezd fordulni, mióta vizsgálódások, tudományos kutatások történnek, s komoly tudósok hirdetik magukat meggyőződöttnek, azóta egymásután bújnak elő rejtekeikből az eddig napfényre nem került számtalan és számtalan esetek, de amelyekről az anyagra esküdöző mai kor hitetlenjei mégis csak azt mondják: nem igazak, képzelődések, hallucinációk. Nem hiszem, amíg nem látom, de ha látom is, akkor sem hiszem.

Hát ez a hitetlenség és makacs tagadás magukat a kutató tudósokat is zavarba hozta, és kezdtek kételkedni még önmagukban is. Hátha valóban hallucinálnak és a szkeptikusoknak van igazuk? És gondolkozni kezdtek hathatósabb, csalhatatlanabb bizonyítékok felől, s a többi közt eszükbe jutott a fényképezés.

Ha valóban élnek, léteznek? Kell, hogy fényképezhetők legyenek! És akkor? Vajon a szkepticizmus mit fog mondani akkor?

A művelt társadalom minden rétegében szokássá vált, hogy amit két becsületes ember komolyan állít, azt el kell hinni, a spiritizmus terén azonban a hallucináció jött közbe. Lehet becsületes, állíthatja komolyan, de azért nem következik, hogy igaz, mert képzelődhet, mert ámíthatja magamagát.

Elő tehát a fényképezőgépekkel! Ha az a szellem igazi élő, hát hogy erről meggyőzőn, a lefényképeztetés ellen nem lesz kifogása. A régiek ezt még nem tehték, a bizonyítéknak ezzel a nemével nem állhatták elő, s így állításaik elmosódtak, de nekünk kezünkben minden eszköz arra nézve, hogy bizonyossá tegyük

magunkat.

- Jól van - mondtak a szkeptikusok: - ám lássuk azokat a fényképeket, lássuk, amint szemeink előtt felvétetnek, és akkor hinni fogunk. S valóban, a kapacitációnak ez a neme beütött, s lángot kezd fogni a spiritizmus.

Mióta a fényképezési experimentációk folynak, meglepő-nél meglepőbb esetek fordulnak elő. Nemcsak oly tárgyak jelennek meg az érzékeny érc lapon, melyek a jelenlevők által láthatók, *hanem a lap teljes sötétségben is működik és emberi szem által nem látható tárgyakat és alakokat fog fel.* Teljes napfénynél éppen így van. A szobában jelenlevő, de emberi szemek által nem látható alakok jelennek meg a lapon. Pláne fordult elő eset, hogy *maga a bróm-ezüstlap,* a kamara vagy más valaminek hozzájárulása nélkül is alakokat fogott fel. *Ami tanújele annak, hogy nagyon sok minden van körülöttünk e világon, amit sem eszünkkel, sem szemeinkkel nem vagyunk képesek felfogni.*

Amint azonban a lelkek lefényképezése megkezdődött, itt is előállt a csalás és a szédelgés. Szellemfotográfiaik borították el a kirakatokat, s mert a hiszékenyek ezrei kaptak rajta, jól ment a csalók számára az üzlet. Éppen ez adott okot a komoly kísérletezéseknél a lehető legnagyobb óvatosságra.

Hogy tehát minden kétely és a csalási szándék legcsekélyebb feltevése is kizárassék, több ily tudományos kutató egyesült, céljuk lévén úgy állítani elő a bizonyítékokat, hogy az elért eredmény még a törvényes garanciák tekintetében is megnyugtató legyen.

Mindenekelőtt egy teljesen megbízható, becsületos médiumra volt szükség, amely egy *Duguid* nevű glasgowi származású úrban fel is találtatott. És most keresni kellett egy oly fényképészt, kinek meg lehetett bízni nemcsak becsületében, de szakértelmében is. Ez az egyén a „*British Journal of Photography*“ szerkesztőjében *Traill Taylor* úrban lett feltalálva.

Taylor úr e téren tudományos tekintély, jeles szakember,

kitűnő vegyész, fizikus és szemész, több ezen szakmába vágó mű szerzője és hozzáférhetetlen karakter.

Tailor úr, mielőtt a megbízást elfogadta volna, ismervén az e téren előfordulni szokott csalások nemét, feltételeket kötött ki. Mindenekelőtt kikötötte, hogy saját lapjait és vegyszereit használhassa, és azokhoz kivülről senki hozzá ne nyúlhasson, és az ő engedélye nélkül senki az ülésen meg ne jelenhessék; ki akarván zárni onnan mindenkit, akiben nem mert megbízni teljesen. Kívánta azon kívül, hogy működésé közben két tekintélyes egyén, mint ellenőrző tanú, mellette legyen, hogy felvételei még jogi tekintetben is teljes hitellel bírjanak.

Miután e feltételek a megalakult komité kívánságaival is megegyezők voltak, elfogadtatták és a kísérletek kezdetüket vették.

Az eredmény egy felolvasásban lett nyilvánosságra hozva, melyet *Tailor* úr Londonban a „*Provincial Photografic Association*” helyiségeben tartott igen nagy és díszes hallgatóság előtt. A felolvasás lenyomatott, és miután a szellemek fényképezése tekintetéből nevezetes okiratot képez, részben mi is közöljük²⁰.

„Uraim!

Azt mondják, ahol füst van, ott tűznek is kell lenni, mert magától az a füst nincs. A lelkek lefényképezésének kérdése utóbbi időkben annyira előtérbe nyomult, miszerint illetékes egyének minden további szóváltásnak és okoskodásnak véget vetendő: vajon igaz-e, nem igaz-e? Lehetséges-e avagy lehetetlenség? stb. Elhatározták a legszigorúbb ellenőrzési rendszabályok felállítása mellett a kísérletezéseket foganatba venni, és az igazságról egyénileg meggyőződni.

---

20 Edvard von Cristmas-Drierling-Holmfeld. Aus dem dänischen von Ernst Brauswetter. Leipzig, 1896.

Mivel pedig szellemek fényképezéséről van szó, szükségesnek tartom megjegyezni, hogy én spiritiszta nem vagyok; az ügygel csakis mint fényképész foglalkoztam. Mielőtt azonban tovább folytatnám, a szellemek lefényképezésének eredetét kívánom röviden ismertetni.

B. H. Mumler úr, Bigelon, Brothers és Kinnard bostoni nagy ékszerészi üzlettulajdonosok első graveurje, mint amatőr-fényképész üres idejében tárgyak felvételével foglalkozott 1861-ben, amint egy társaságot lefényképezett, a brómezüst lapon oly egyén alakját is felfedezte, ki nem volt jelen. Ez arra a feltevésre vezette, hogy a lap talán már azelőtt is használva volt, ámde kiült, hogy ezen feltevésnek alapja nincs.

Közölve lett ugyanis a lapokban, hogy *Mumler* úrral ilyen és ilyen eset történt, s habár *Mumler* mindezt egy már használatban volt brómezüst lapnak tulajdonította, addig jártak a nyakára, míg nem új felvételekbe elegyedett. Kezdetben csak két órát szánt rá, később egy egész napot. Azok közül, kik lefényképeztetésért hozzá folyamodtak, csak keveseket ismert, dacára ennek, a képeken, melyeket felvett, a jelenlevőkön kívül rendszeren más alakok is mutatkoztak, s ha jól vagyok értesülve, azok oly egyének alakjai voltak, kikre az illető lefényképezettek ülés közben gondoltak.

Wm. Black, bostoni híres fényképész, a salétromsavas fűrésztés feltalálója, hírül véve ez eseteket, felkérte *Mumler* urat, engedné meg, hogy ez ügyben vizsgálatokat tehessen. *Black* elővette az egész fényképezési apparátust, átvizsgálta, kutatta minden csínját-bínját, s egy felvételnél nagy csodálkozással vette észre a kezében levő lapon, hogy azon ő is, meg egy másik alak is látható, ki az ő vállára támaszkodik.

Erre *Mumler* bátorságot kapott, ateliét nyitott New-Yorkban, s kezdett hasonló szellemfényképeket produkálni, mire aztán elfogták és törvényszék elé állították, *de mert a tanuk kihallgatása által a szellemek lefényképezése valóságnak bizonyult, becsületességét elismerő nyilatkozattal szabadon bocsátották.*

Itt az országban több amatőr és szakértő tett kutatásokat ez irányban, de talán senki oly eréllyel, mint a nemrégien elhunyt *John Beattie Cliftonban* és ennek barátja dr. *Thomson Beattie* egy kitűnő és hivatott fényképész volt, s a halálát megelőző években a spiritiszták közé sorakozott. Az alakok, melyek az ő kísérletezéseinél mutatkoztak, igen elmosódtak voltak, sőt egynémelyik nagyon is ködös. Több ilyen fényképnek vagyok birtokában.

Magam is évek óta tápláltam már a vágyat, hogy személyesen szerezzek magamnak bizonyosságot arról, vajon képes-e a lap oly egyének alakjait is felvenni, kik a felvételnél nincsenek jelen, vagy legalább is nem láthatók. A nehézség egy jó médium feltalálásában rejlett. Hogy azonban egy jó médiumnak mily lelki vagy testi tulajdonságokat kell bírnia, azt megmondani nem vagyok képes. Annyit azonban feltettem magamban, hogy a médiumnak nem szabad fényképésznek lennie, s rendelkezésemre kell állnia, amikor nekem reá szükségem van.

Egy ilyen médiumnak vált be *Duguid* úr Glasgowból, ki nek közrehatásával már több éve, hogy a szellemek felvételét sikeresen lehet eszközölni. Nemrégiben *Londonban* volt, és több oldalról fel lett kérve, hogy oly felvételi experimentációknál közrehatni szíveskedjék, amely felvételeknél teszt-fölvételek (tanúbizonyosságok mellett) mint fényképész, én működjem.

Feltételeim szigorúak voltak, s teljesen el lettek fogadva. Feltételeim abból állottak, hogy mialatt, s amíg én működöm, minden jelenlevőt csalónak és amitónak tarthassak, s magamat mindenektől megóvándó, saját kamarával bírhassek, s tanuk mellett, de mindent saját kezűleg végezhessek. A lapokat, amíg ki nem fejlődtek, senkinek se szabad érinteni. Megköveteltem, hogy amint én nem hiszek senkinek, úgy ne higgyenek nekem se, amint én szemmel tartok mindenkit, úgy tartsanak szemmel engemet is. Azon felül kikötöttem, hogy megtehessem mindazon biztonsági intézkedéseimet, melyeket kísérletezésemre nézve szükségesnek látok.

Válaszul azt nyertem, hogy igenis, ezen óhajok teljesítése óhajtatik minden részről, mert minden részről *az igazság* és csakis *az igazság* kiderítésén fáradoznak.

A koronként megejtett kísérletek, az életben különféle felfogással és világnézettel bíró egyének tanúságtétele mellett mentek végbe. Egy pap az anglikán egyházból, egy orvos, egy politikus, két tekintélyes glasgowi kereskedő, a házigazda neje, én és a médium voltunk jelen.

Legelsőnek dr. G. felvételét határoztuk el. A lapot én magam vettem ki a csomagból, melyet a mellém állított két tanú jelenlétében bontottam fel. A szekrényt és lapot magamnál tartottam mindaddig, míg ez utóbbit a rajta netalán mutatkozó magnézium savóktól megtisztítottam. Ez alatt a kamarát és doktort folyton szemüggel tartottam. Háttért nem használtunk. A lapot magam emeltem ki a kazettából, s tettem a tanúk szemei előtt a fürdőbe. Amint így a felvétel után a lap a kifejlődés processzusán átesett, a felvett képen a *doktor alakján kívül még egy másik, egy női alak mutatkozott*. Ennek az alaknak a doktor és kamera közt kellett léteznie; mert először is a doktor egy részét egészen elfödte, de meg a doktornál sokkal nagyobb is volt.

Íme, van szerencsém a fényképét bemutatni, amint látni méltóztatnak, ez egy hölgynek az alakja, de amely hölgy köztünk és általunk látható nem volt.

Ugyanilyen körülmények közt több kísérletezés történt. Egynémely lapon rendellenes jelenségek mutatkoztak, többeken semmi.

A médium, *Duguld* úr, a felvétel alatt mozdulatlan és nyugodt volt. Egy kísérletezés után, mely szerencsésen sikerült, azt kérdeztem tőle, vajon mire gondolt a kísérletezés alatt? Arra, hogy vajon a Glasgowba menő éjjeli gyorsvonat egyik (dohányzó) osztályában kapok-e valami szeglet helyet?

Ha találkoznék a t. hallgatóság közt olyan, ki felvételeim alkalmával az általam foganatba vett óvórendszabályokkal nem

volna teljesen megelégedve, szabad legyen kérnem, hogy kifogásait elmondani szíveskedjék.

A szellemek felvételei nem teljesen sikerültek, egyik nagyon közel állt az üveghez, a másik távol, hogy az objektív vonalon vagy belül, vagy kívül estek, s így választó vonalaik nem eléggé élesen vannak kidomborodva. Egynémely alak balról nyeri a világosságot, holott a jelenlevő egyenek jobbról voltak világítva. Mások, az üveghez nagyon közel állók, oly nagy alakban mutatkoznak, hogy a többieket majdnem egészen eltakarják, míg a háttérben állók egészen aprók. Ámde az egészben a fődolog, ami a kísérlet magvát képezi, az: hogy ezek közül, a negatív lapon élesen előtérbe lépő alakok közül, *a felvételek egész ideje alatt emberi szemmel láthatólag nem volt jelen egy sem; pedig leghatározottabban állok ama tény mellett, hogy a felvételek alatt semmifele visszaélés nem történhetett.*

A szellemalakok fényképei, mint fotográfiák, rosszak, ami azonban egyre megy. A kérdés az, hogy: honnan és hogyan kerültek a lapra?

*

Alfréd Russel Wallace tanár, kiről már szóltunk, és mint elsőrangú tudóst főbb vonásaiban ismertettünk, a szellemek lefényképezése körül kiváló szorgalmat, fáradozást és megfigyelést fejtett ki, s a spiritizmusról írt munkájában e kérdéssel a legbelsőbban foglalkozik.

Wallace nem csak arra jött rá, hogy ily (médiüm jelenlétében történő) felvételi kísérletezések alkalmával a lapon, a felvételnél láthatóan jelen nem levő alakok is megjelennek, hanem arra is, hogy ezen alakok, igen gyakran, a meghaltaknak szellemei.

A többek közt a következő, *Wallace* jelenlétében végbe ment felvételt említjük meg. *Wallace* barátai közt van egy *Guppy* nevű gazdag angol, ki éppen úgy, mint *Wallace*, nagy erélyt fejt

ki a természettani bűvárkodások téréen, neje pedig kiváló médiumnak bizonyult. Egy kísérletezési esetrél, amelynél *Guppy* asszonyt kellett volna lefényképezni, a fényképész nagy bosszúságára a képen egy fehér pecsét mutatkozott, amely pecsét vagy folt egy női alak körvonalait látszott jelképezni. Ez a folt azonban annyira érdekelte *Guppy* urat és az asszonyt, hogy legközelebb, midőn *Hudson* úrnál ismét megjelentek, kisfiúkat is magukkal hozták, s íme a képen hármuk alakján kívül még egy fiatal női alak is mutatkozott.

Wallace kinek ez az eset értésére adatott, elhatározta saját magát is levéttetni, amely kísérletről a következőket beszéli el²¹: 1874-ben, március 17-en *Guppy* asszonynak, mint médiumnak, kísérétében először voltam *Hudson* úrnál. Azt vártam, hogy ha szellemképet nyerhetni egyáltalában sikerülni fog, az a szellem az én idősebbik testvérbátyám leend, kitől én *Guppy* asszony által már több közleményhez jutottam. Mielőtt azonban a fényképészhez mentünk volna, *Guppy* asszonynál *szeánszot* tartottunk, melyen anyám kopogás által jelentette, hogy a fényképen ő akarná magát velem levéttetni.

Háromszor ültem és mind a három felvételnél ott mutatta magát a negatív lapon, meg egy másik alak. Az első képen egy férfi, egy rövid karddal. A másik képen hátul és tőlem balra egy teljesen kivehető alak állt, s tekintetét rajtam pihentetve, kezében egy bokrétát tartott.

A harmadszori ülésnél azon óhajtásomnak adtam kifejezést, hogy a magát lefényképeztetni akaró láthatatlan közvetlen mellém álljon.

Amint a lap a szekrényből kivéttett és megvizsgáltatott, ugyancsak egy női alak állt köztünk, *de közvetlenül mellettem*, úgyanyira, hogy ruhájával testem alsó részét majdnem egészen

---

21 A Russel Wallace: „Of Miracles and Modern Spiritualismus”

eltakarta. A negatív lapon nem voltam képes felismerni az alakot, de amint a pozitív lenyomatot kaptam, az alakban azonnal felismertem anyámat. Pedig nem egészen az volt, kit mint élőt ismerem: itt sokkal elgondolkozóbb és ideálisabb kifejezésű arccal bírt *ámde a hasonlat felismerhetetlen volt.* A férfialakot nem ismerem.

Mindkét felvételt elküldtem nővéremnek, ki ezen női alakban azonnal felismerte anyámat, de az előbbi felvételt, melyet pedig én nem találtam oly jónak, ő élethűbbnek találta. Ennek oka az volt, hogy a fényképész a képet erősen retusálta, és amint a tus eltávolítva lett, valóban egy igen jól talált arcképe tűnt elő anyámnak, mely őt öreg korában előbbre álló alsó ajkakkal ábrázolta.

Az első felvételen fiatalabb és azon arcképére emlékezett, melyen ezelőtt 34 évvel lett levéve. Magatartása azonban és arckifejezése ama régi és a *Hudson* fényképe közt nagyban különbözött. Mindkét fényképen - értve a mostaniakat - virágbokrétát tart a kezében és meg kell jegyezmem, hogy a második felvétel alkalmával a médium felkiáltott: „Látok valamit! Bokrétát tart a kezében!“ Miből az következik, hogy *Guppy* asszony a bokrétát egészen jól, az alakot azonban csak homályosán látta.

Íme e csodálatos két jelenség. Egyik felvételnél, mely a másikat csak percekkel előzte meg, az alak mint fiatal, a másikon, azonban már mint öreg állt a fénykép előtt, azért kétségbevonhatatlanul egy és ugyanazon alak volt. És hogy ez, a *Hudson* úr előtt teljesen ismeretlen alak, az ő karakterisztikus vonásaival és kifejezésével *Hudson* úr lapjára hogy kerülhetett? Mint lehessen ezt megfejteni?

Hogy az ő maga volt és hogy él? Azt bizonyítani nem lehet, ámde sokkal valószínűbb és megérthetőbb, mintha azt hinnénk, hogy mi lényekkel vagyunk körülvéve, kik nem ismernek egyéb feladatot, mint a csalások egy hosszú sorát elkövetni azért, hogy egy halál utáni életbe vetett bizalom bennünk gyökeret ne verhessen.

Mialatt ezen ívek nyomás alatt voltak, Kaliforniában élő fivéremtől, kinek az arcképekből szintén küldtem, levelet kaptam, melyben a következőket írja: „amint a levelet felnyitottam, figyelve szemléltem a fényképeket. Téged felismertelek rögtön, a nőről azonban csak úgy vélekedtem, mintha *Fannyhoz* hasonlítana. (Fanny egyik elhalt nővérünk volt.) Erre az asztal fölött, mely mellett ültünk, átnyújtottam nőmnek; „Nem - kiáltotta ő, - ez a te anyád!“

*

Azok között, kik a spiritizmus mellett legnagyobb eréllyel harcolnak, van *Alexander Aksakow* orosz államtanácsos is. Sem fáradságot, sem költséget, sem utazást nem sajnált, ha arról volt szó, hogy valamely kitünőbb médium közrehatásával ülést tartsanak valahol. Ő volt az, aki tudományos emberekből az első társulatot összehozta, és mint ilyennel, kísérletezéseket tartott.

Amint *Aksakow* megtudta²², hogy londoni magánkörökben szellemi jelenségek sikerrel fényképeztetnek, *Pétervárról Londonba* utazott. Sikerült neki a többi közt oly körbe jutni, hol egy gazdag angol földbirtokos volt a háziúr, kinek neje ismerős volt *Aksakow-val*. Az ismert nevű *Eglinton* volt a médium. Az ülések a földbirtokos házában oly intézkedések mellett tartattak, melyek a médium részéről minden csalást lehetetlenné tettek.

Fényképezésre a földbirtokos apparátusát használták. A lapokat maga *Aksakow* vásárolta be, s míg az apparátusba nem kerültek, nem adta ki kezéből, sőt ezen felül „titkos jegyekkel” látta el.

Amint a felvételek megtörténtek, a lapokat maguk a kísérletezők közösen kezelték, s a médiumnak nem volt szabad azokat érinteni.

---

22 Psychische Studien, 1887. - Auimismus und Spiritismus von Alex Aksakow. Leipzig. Oswald Mutze.

A kísérletezések három részre voltak osztva.

Az első, mely a szellemek felvételét teljes *sötétségben* eszközölte, s mely kezdetben úgy mutatkozott, hogy nem fog eredményre vezetni. Már-már abbahagyták volna, ha a folytatás és kitartásra kopogás által fel nem lettek volna szólítva. Ezen úton lettek értesítve, hogy a sikeren maguk a szellemek működnek közre, amennyiben ezen kísérlet rájuk nézve is újság, s hogy létrehozassák, el fognak követni mindent: mihez azonban kitartás és türelem lesz szükséges.

A lapon végre jelentkezni kezdtek az alakok, de felismerhetetlenül és elmosódottan, hanem egyszerre csak láthatóvá lett egy kar és egy kéz mely fátyolszerű szöveggel volt borítva.

Aksakow ezt elégséges bizonyítéknak találta arra nézve, hogy sötétben igenis lehet szellemekről fényképeket venni, s tekintettel arra, hogy ezen sötétbeni experimentáció már igen sok időt vett igénybe, a másik részre akart átmenni, ámde kopogás által figyelmeztetve lett, hogy ezen kísérletezéseket folytassák.

A felszólításnak engedve, még néhány felvételt eszközöltek, amelyekkel teljes eredményt értek el.

A lapok egyiken tisztán látható férfialak mutatkozott. Fehér öltönyt viselt és kezében liliomot tartott. A legkevésbé sem hasonlított *Eglintonhoz*, s a résztvevők által azonnal felismertették, mert habár teljes sötétségben lett lefényképezve, materializáltak mutatta magát.

A kísérletezések másik részének fényes napvilágnál kellett történni, amidőn is a láthatatlanul jelenlevő szellemek és a médium lefényképezésének egyszerre kellett végbe menni. Ez is kielégítő eredménnyel lett végrehajtva, amennyiben a médium mellén rézsut egy női arc és felsőtest lett láthatóvá, mely fátyolszerű ruhába volt öltözve.

A harmadik rész magnéziumvilágítás mellett volt határozva, hogy a médiummal egyetemben a magukat materializáló szellemek is lefényképezthessenek.

Ezen, valamint az ezt megelőző kísérletek is a legszigorúbb óv rendszabályok betartása mellett mentek végbe. A szobának, melyben a kísérletek tartattak, csak egyetlen bejárása volt, semmi bútor, csak egy függöny, mely a szobát világosabb és homályosabb részre választotta. A résztvevők a függöny és ajtó közt, a szoba világosabb részében ültek, amely lehetlenné tette, hogy valaki a szobába vagy a függöny mögé láthatatlanul, illetve észrevétlenül beléphessen.

Aksakow a kísérletezések ezen részéről a következőket beszéli el:

Még néhány perc hiányzott tíz óráig, mikor *Eglinton* a függöny mögé visszavonult; de csakhamar visszatért, és erőt igyekezett gyűjteni azáltal, hogy hozzánk közelegve magnetikus vonásokat vont kezével homlokainkról maga felé. Most újra a függöny mögé ment, de kis vártatva ismét visszatért, s arccal felénk fordulva, egy székre leült.

Amint néhány percig így ültünk volna, feje fölött valami fehérség mutatkozott. Most kopogás hangzott és mi kérdeztünk:

- Világosságot csináljunk?

- Igen.

A magnéziumlámpás meg lett gyújtva, s gazdánk felnyitotta az apparátust. A vakító fénynél ott láttam *Eglintont* a székén ülve, kezei ölében összekulcsolva feküdtek, és ő nyugodtan aludni látszott. Bal vállán egy harmadik kezét lehetett látni, fején valami légnemű testet, s éppen a homlok mellett egy negyedik kezét. Ezek a kezek természetes élő kezeknek látszottak.

A felvételnek vége lett, de a kezek nem tűntek el; megfogták *Eglintont*, és a függöny mögé vezették. A háziúr megfordította a szekrényt, és a másik felvétel számára nyitotta meg. Azt hittem, vége az ülésnek, és amit elérni akartunk, azt elértük. Gazdánk azonban még alig ült le, midőn egy fehérbe öltözött, igen magas férfialak jelent meg, s néhány lépést tett a függönytől a szobába befelé. Arca nem volt eltakarva, teljesen lehetett látni arcvonásait,

fekete körszakállat, fejen pedig turbánt viselt.

Azonnal felszólaltam: Ez *Abdallah*.

Nem az! Kiáltá gazdám, ennek az alaknak két keze van!

Abdallahnak ugyanis, ki az *Eglintonnal* tartott üléseken megjelenni szokott, s akit én Péterváron már láttam, balkarjának fele hiányzott.

Az alak, hogy észrevételem helyességet igazolja, fel-emelte mindkét karját, melyeket mellén keresztbe téve, fejének egy bólintásával üdvözölt és visszalépett a függöny mögé.

Néhány percre e jelenség után *Eglinton* lépett elő, kinek háta mögött egy fehér alakot láttunk. Tisztán láttuk mindkét alakot és egy hang így szólt:

-Világosságot!

A magnéziumlámpás most másodszor lángolt fel, és csodálkozással szemléltük, hogy a fehér alak *Eglinton* átkarolva támogatja, ki transzban lévén, nem volt képes magát fenntartani. Én, ki a ritka vendégtől mintegy ötlépésnyi távolságban álltam, teljesen megfigyelhettem őt.

Egy teljes erejében levő férfi volt.

Jól láthattam bőrének egészséges, üde színét, természetes szakállát, tömött szemöldökeit és éles nézésű szemeit, melyek egész nyugodtsággal tekintettek a fényes magnézium lángba, mely mintegy 15 másodpercig világított. Az alak tetőtől-talpig fehérbe volt öltözve, fejen turbánfélét viselt. Bal kezével *Eglinton* t ölelte át, s jobbával öltönye redőnyeit igazgatta.

Most! - kiáltá J. úr, ami annyit jelentett²³, hogy az üveget zárjuk el. Erre az alak, otthagyván *Eglinton* t, ki mintegy életlenül omlott össze - eltűnt.

A pillanat válságos volt ugyan, de tudván, hogy a médium

---

23 Korunk jelenségeinek ezen fehér alakjai a régibb kor jelenségeinek fehér alakjaival teljesen összevágának.

most oly állapotban van, melyen segíteni hatalmunkban nem áll, mozdulatlanok maradtunk.

A függönyök ismét szétnyíltak és ugyanazon alak most harmad ízben jelent meg; *Eglinton*hoz lépett és testének hosszában magnetikus vonásokat alkalmazott. Bámulva néztük e jelene-tet. *Eglinton* egy kis idő múlva magához tért és felállt. Az alak átölelte, s a függöny mögé vonta. Erre gyenge hangok, *Joges*-nek, a médiumot ellenőrző szellemnek hangjai hallatszottak, mely hangok arra kértek, hogy a médiumot azonnal friss levegőre vi-gyük, s hogy konyakot és vizet adjunk neki.

Tíz óra harmincöt perc volt, mire az ülés véget ért, mely 37 percig tartott. Az asszony vízért akart menni, de az ajtót zárva találván, a kulcsot kérte; figyelmeztettem, ne vegye rossz néven, ha az óvintézkedések teljes betartása érdekében az ajtót én ma-gam személyesen fogom felnyitni. Az ajtót egészen zárva találván, felnyitottam.

Eglinton egy karosszéken elnyújtózkodva, mély (transz) álomban aludt. Hogy felálljon, arra rábírní nem lehetett. Erre mindhárman megfogtuk, s az étkező szobába vittük, az ablakot felnyitottuk, s a nyitott ablakkal szemben székre ültettük. A szék-ről azonban lehanyatlott, görcsös rángásba esett, s ajkain vércsep-pek mutatkoztak.

Belélegzésre sós levegőt adtunk neki, s eltelt bele egy ne-gyedóra, amíg eszméletre bírtuk hozni.

Ez az ülés annyira igénybe vette az *Eglinton* erejét, hogy ágyba kellett feküdnie, vért hányt és több napig feküdt.

Hanem a fényképek teljesen sikerültek. *Aksakow* „*Psychi-kai tanulmányok*“ című művében mutatja be ama legérdekeseb-bet, melyen a szellemi jelenség *Eglinton*t támogatja. Ki van dom-borodva mindkét alak, állásuk természetes, valamint első tekin-tetre felismerhető, hogy *Eglinton* nem saját erejéből, hanem a szellem karjára támaszkodva tarthatja fenn magát.

A lelkek inkarnációjáról (**)

Edward von Cristmas-Dircking-Homfeld dán spiritiszta még egy igen nevezetes fényképről tesz említést, de amelynek leírását megelőzőleg a lelkek inkarnációját kell röviden ismertetnünk.

Ama tények és bizonyítékok után, melyeket eddig elősoroltunk, az inkarnáció leírására is áttérhetünk. Ha az eddig előadottak igazak lehetnek, ha az ember halála után a lélek valóban éspedig egyénileg él, ha az általunk fel nem ismerhető és fel nem fogható erő folytán, mely a testeknek léggé oszlott paranyaiból a tömörülést lehetővé teszi, valódi testet öltött és lefényképezett lelkek mutatkozhatnak: mondom, ezek után a lelkek inkarnációja, illetőleg újjászületése új emberi testben új életnek a folytatása nemcsak hogy nem lehetetlen, de gondolatunkban önmagától felmerülő oly logikai következtetés, mely a pszichika törvényeinek és következményeinek valódi objektivitása.

Mert hogy az a milliárd és billió lélek, mely a világ teremtése óta a születések által megjelent, ha ismét új és új milliárdokkal és billiókkal szaporodik folyton és folyton, hová lesz? Mi célra használtatik, és annyira mi célból szaporodik? Dacára végtelen szűk téren mozgó tudásunknak, ez a kérdés mégis felmerül! A mi véges emberi elménkkel mégis könnyebben megérthető, ha feltesszük, hogy újabban és újabban újra születve. De amíg maga a lélek halhatatlan, újabb és újabb, az elenyészésnek, de az újjáalakulásnak szinten kitett újabb és újabb testeknek ad életet, ekként segítvén elő az örök változásnak és fejlődésnek alávetett szervi élet processzusát.

Anélkül tehát, hogy a túlvilági szféráknak e helyen elő nem sorolható törvényeit²⁴ előadásunkba belekevernénk, szüksé-

---

24 Amelyekről más alkalommal fogunk szólni.

gesnek tartjuk elmondani hogy nem minden élő lélek új lélek, hanem saját kérése vagy égi befolyás következtében lett egy újabb emberélet elviselésére utalva. Ezt az ő előadásával számtalan lélek bizonyítja, és számtalan kísérlet igazolja. Mert nemcsak e holtak lelkének lefényképezésére merülnek fel esetek, de élő emberek lelkének lefényképezésére is. Éppen erre nézve szolgál bizonyítékul a következő:

Hogy a földi ember inkarnált lélek, - írja *Dircking-Homfeld*, amely lélek olykor még a test életében talál módot arra, hogy rövid időre megszabaduljon, és másfelé jelentkezék²⁵ (mialatt a test öntudatlan állapotnak lesz átadva) annak a következő eset adja egy igen alkalmas példáját: „*William Stainton-Moses* egy francia kutató kísérletéből azt a tapasztalást merítette, hogy a testtől még élő emberek lelkei is elválhatnak. Gróf *Bullet* ugyanis egy párizsi fényképésznél az érclapon jelen nem levő, és még életben levő édesanyjának és testvéreinek arcképeit látta megjeleni, mialatt azok Amerikában, Baltimoreban tartózkodtak. Ez *Stainton-Moses* előtt hihetetlennek tűnt fel, s az előadás nyomán hasonló kísérlettelre határozta magát.

„Akkoriban Londonban tartózkodott, onnan írt *Gladstones* úrnak, ezen Párizsban élő barátjának, és megállapodtak, hogy *Gladstones* úr 1875. évi január 31-én délelőtt 11 órakor *Buquet* fényképészhez fog menni, ugyanahhoz, kinél *Bullet* grófnak anyja és testvérei a brómezüst-lapon megjelentek.

„*Gladstones*, ki a fényképész előtt teljesen ismeretlen volt, nem is mutatta be magát névleg, azt pedig, hogy mi szándékkal jött, magától érthető, hogy nem említette. Ezáltal a két jóbarát meg volt győződve arról, hogy a fényképész részéről minden csalás lehetetlen.

„*Gladstones* úrnak az volt a feladata, hogy a felvétel ideje alatt *Stainton-Mosesre* gondoljon, s tőle telhető egész akarattal

---

²⁵ Erre Flammarion is hoz föl eseteket.

óhajtja, hogy *Moses* barátja vele együtt legyen lefényképezve. *Stainton-Mosesnek* pedig ez órában ágyában kellett feküdnie, s minden lehetőt megtenni, hogy elaludhassék vagy transzba essék.

„Mindez a legpontosabban megtörtént. Mialatt *Stainton-Moses* Londonban ágyában feküdt, *Buquet* fényképésznél két felvétel lett megejtve (fölvéve az egyik délelőtt 11 óra 15, a másik 11 óra 25 perckor, londoni időszámítás szerint). Az első képén *Gladstones* úron kívül még egy másik alak végtelen körvonalai látszottak; a másikon *Gladstones* úron kívül *Stainton-Mosesnek* egy tökéletesen jól talált arcképe, *Gladstones* mögött, lebegőnek látszó állapotban, behunyt szemekkel, mint aki mélyen alszik. De még egy harmadik alak is látható volt, egy öregember, erősen markírozott vonásokkal

„Ennél az esetnél a csalásnak minden lehetősége ki volt zárva. A fényképésznek még csak fogalma se lehetett arról, hogy *Gladstones* mi szándékkal jött hozzá. De még ha tudta volna is; ha *Stainton-Mosesnek* valamennyi fényképével bírt volna is, alvó állapotban levővel bizonytal nem bírt, mivel hogy ily fénykép nem létezett”.

*

Ámde ebből az esetből inkább asztrál (iker) mint inkarnált lélekre lehet következtetni, mert legyen bár a lélek inkarnált avagy nem, a halál pillanatáig hozzá van kötve a testhez. Ahol azonban iker lelkek fordulnak elő, ott igenis megesik, hogy az egyik, a lekötött testvérlélek, a másikat, a le nem kötöttet, mely azért mindig körülötte van, erős akarattal kiküldheti.

Ezzel egyébként, úgy az inkarnált, mint az iker lelkekkel, más helyen bővebben fogunk foglalkozni.

A lelkek hazája ²⁶(**)

Jelen fejezet után ismertetni fogjuk a módozatokat, melyek mellett *szeánszokat*, kísérletező üléseket tartani lehet, de előbb szükséges habár csak röviden is, hogy a lelkek különböző állapotáról és helyzetéről írjunk valamit, különben köztük, s a kísérletezők közt egymást megértő társalgás nem igen fejlődhet ki.

Vannak szférákba osztott és még be nem osztott lelkek, amely utóbbiak „vándorló” lelkeknek hívatnak. A szférákba osztott lelkek már útban vannak Isten felé, míg a vándorlók e föld höz, vagy naprendszerünk egyéb csillagaihoz vannak kötve. Már a földi internáltatás is büntetés, de még nagyobb, ha más csillagra vannak internálva, egészen idegen helyre, idegen lelkek közé.

De hát merjük-e hinni a lelkek hazájába való ezt a betekintési szabadságot? Ezt a túlvilági kaputárulást, a szellemvilágnak ezt a végtelenségét, az ő, a földi szemek által nem látható paradicsomával, bódító szépségű tájképeivel, a szellemet boldogító élvezet ki nem gondolható és el nem képzelhető sokaságával, bűnnélküliségével és ártatlanságával. A mennyei kéj, melynek élvezete nem tiltott, és nem sorvasztó, ahol a boldogság nem keresett, de fel nem található kincs, hanem egy örök érzés, egy józan mámor, egy átérzett magasztosság, melynek következménye nem böjt, mint a farsang után nálunk, hanem élvezetre élvezet, kéjre kéj, boldogságra boldogság! Megunhatatlan és véghetetlen!

De hol? Hiszen a szem nem lát csak eget, földet! Azaz hogy a szem csak földet lát, de eget nem! Látunk napot, holdat, csillagokat és nevezük azt csillagos égnek, de hol az ég? Hol a lélek, a láthatatlan, az ég, a megfoghatatlan! A csillagrendszer csak az anyagot képviseli, de az eget nem. Az ég szellemvilága, amelyből előkerül a lélek és előkerül a csillag. Az ég szellemvi-

---

26 „Das Leben jenseits des Grabes.” Oswald Mutze Leipzig!

lága mindeneknek a kútforrása, az örök, a kezdet nélküli és a vég nélküli élet. A csillagok abból tömörülnek, és abba oszlanak, testté válnak és léggé olvadnak, és amíg légszerűek, képezik az ég, amint testszerűek, képezik a föld anyagát.

Örök váltakozás a testi és a testnélküli anyag közt, örök nemesbülés és örök tökéletesedés; kiindulás az ős-szellemből és visszatérés ugyanoda. A kipattanó szikra megindul és évezredek lefolyása alatt teszi meg az ő körútját, de ismét csak oda tér vissza, ahonnan kiindult.

A szellemek országában kilenc szféra van, a tizedik az istenség! A kilencedik szférából a tizedikbe menni annyi, mint beleolvadni az Istenbe! Amint a lélek megszűnt vándorlélek lenni és szférába emelkedik, szféráról szférára magasztosakba, istenibbé, tökéletesebbé lesz, és minél közelebb emelkedik ama központ felé, melynek vonzását égi gyönyörrel érzi, annál nagyobb benne a vágy otthon lehetni, ott lehetni, a honnan kiindult, s ahova évezreden át törekszik

Hogy ott mi lesz belőle? Az mély, mély titok! A szellemtekintetek a tizedik szféráig követhetik egymást, a magasabb szférák lakóinak látnoksága, értesültsége, tudása, a kilencedik szféra határáig terjedhet, de aki onnan is feljebb repült, az eltűnt a lelki szemek elől is. Az már úgyis levetett magáról mindent, ami az anyagra visszavezethető lenne. Annak érintkezése lefelé csak a hetedik, hatodik szféráig van, azt már nem éri a salaknak még csak emlékezete sem, az már nem is levegő, hanem imádság, az istenség közelségétől átvilágított mennyei parány.

De amíg a lélek odaér, ahhoz évezredek szükségesek. Addig világok múlnak és világok születnek szemei előtt. Látja az anyagot tömörülni, és eggyé válni; látja széthullni és feloszlani, látja amint születik és látja, amint meghal. Egy világtestnek éppen az a processzusa, ami minden testnek: lenni és kimúlni, hogy újra legyen és kimúlják. Ami el nem múlik, az a szellem. Amint a vi-

lágtest megvan, a szellemcsapatok is megérkeznek, amint az épület megvan, jönnek a lakók. És megkezdődik az élet, a fejlődés, a tökéletesedés; a gyermekkor, a férfi-, nőikor és az agg-kor. A sebes vérkeringésből, a magasabb melegségi fokból lefele, a kihülés felé: a test halála és a lélek távozása.

„A jónak mindenütt jó, a rossznak mindenütt rossz”, tartja a közmondás. Aki ezen a világon túrni, szenvedni, alkalmazkodni tudott; aki szenvedéelyeit fékezni, hajlamait mérsékelni, vágyait csillapítani tudta; kit a remény biztatott; a csalódás meg nem tört; a hálátlanság bosszúra nem keltett; ki nem követelt többet, mint amennyit adhatott; nem táplált gyűlölséget; elhallgatta az irigységet, és mindenütt a békét kereste; és aki mindezekből a hibákból nem visz magával semmit, avagy csak keveset és minél kevesebbet, az előtt a boldogság kapuja hamar feltárul.

De aki az elsorolt jókból minél kevesebbet, a hibákból azonban minél többet visz magával? Az, amíg ama hibáktól meg nem tisztul, nagyon sokáig lehet vesztegzár alatt, sőt amint halani, Atilla, a hunok királya, Néró, Vitellius, Alba, Karaffa stb. ott vannak még most is.

Hát ha örök pokol nincs is, de bűnhődés van; a büntetés aránya és a megtérés amnesztiája égi eredetű.

Az égi törvényekből nagyon sok szivárgott át e földre, ami égi eredetünk mellett tanúskodik. Amint hogy megvan a fokozat az emberek közt, megvan a lelkek közt is.

A különbség csak a bölcsesség és a gyarlóság; az igazság és az igazságtalanság: az ég meg a föld. Nagyon sokban utánozzuk az eget, de a testből átvett gyarlóság jelentkezése mellett, mint ahogy utánoznak bennünket a majmok a szellemérzés minden valószínűsége nélkül. A másvilággal tehát érintkeznünk kellett azelőtt is szuggesztívó vagy látnokság útján, de emberi létünk mozgalmain, amint azt a spiritizmus közbejöttével tapasztaljuk, nagyon is feltalálhatók az égi nyomok; *a központok kisugárzásai*: „valamint a menyben, úgy itt a földön is.”

A lelkek hazájában ez a régi görög bölcselkedés: „Nem azért adatott az embernek a nyelv, hogy gondolatait ki tudja fejezni, hanem hogy el tudja titkolni”, - hasznavehetetlen. Boldogult *Ghyczy Kálmán* is azt tartotta földi életében, hogy: „A szónoknak nem arra kell ügyelnie, hogy mit mondjon, hanem hogy mit ne mondjon”

Hát ez az emberi bölcselkedés a túlvilágban, mint a gyarlóság legcsalhatatlanabb kifejezése, egészen feje lágyára esett bombaszt, amennyiben a közlekedés²⁷ nem szó, de gondolatváltás által történik, s így a testi, az anyagi érdek befolyása nem működhet közre. A lelki érdek nem csak hogy nem szenvedhet kárt az őszinteség által, de más nem is lehet. Csalás, rászedés, felültetés, ravaszság, alattomoság stb.; mind csak az anyagi érdek kifo-lyása. A földi hiúságok, a kényelem, a jólélési, a fényűzési, az élvezeti vágyak mind mind a testi befolyásnak vannak alávetve, s hogy ezek a vágyak teljesülhessenek, a test és lélek közt, mintegy véd- és dacsövetség jön létre. A lélek a test érdekében csal, lop, gyilkol, cigánykodik, alattomoskodik ravaszskodik: de a magáé-
ban soha, mert az ő jól felfogott érdeke: a becsületesség és a jó-
ság! Csakis ez várhat jutalmazást, míg a többi csak büntetést: per-
sze az égben! De hát az ég és a föld! ...

A másvilág lakói előtt tehát a gondolat nem titok; de mert a megrögzött bűnös lelkek erre nem egykönnyen tudnak rájönni, mert földi életük lefolyása alatt a ravaszság és alattomoskodás annyira meggyökerezett bennük, hogy e tulajdonságaikat a más-
világra is átviszik, és folyton gondolataikban forgatják, nem ké-
pesek menni semmire, holott ellenkezőleg, a földön azt tapasztal-
ták, hogy csakis ezzel mehetnek valamire. A lelkek tehát az ő osz-
tályozásaikat nem mozdíthatják elő hízelkedéssel, fúrfanggal, si-
ma vagy előkelő modorral, szép külsővel, de rút bensővel és
színeskedésekkel: mert ott a gondolatban olvasnak, és az után

---

²⁷ =Kommunikáció

ítélnék. Míg itt a földön? Az emelkedés legnagyobb akadály a az őszinteség!

Ez a különbség az égi és földi igazágszolgáltatás, az égi és földi emelkedés közt. *És ezekre a kísérletezéseknél nagy figyelemmel kell lennünk.*

Többnyire oly lelkekkel érintkezünk, kik még a földön, tehát közelünkben vannak. Az alantabb szférákban tartózkodó lelkek is eljönnek látogatásunkra vagy hívásunkra, de mert tartózkodásuk helye nem a föld, itt a ritkább vendégek közé tartoznak. A földre internált, mintegy a vesztegzárlat idejét itt e földön töltő lelkek száma azonban számtalan. Telítve velünk a levegő. Ha egyszerre és mindannyian testet ölténének, a földi szférában aligha lenne elegendő hely a számukra.

Ezek mindenfelé járnak-kelnek, bolyonganak, s ha egy-egy szeánsznál jó médium mutatkozik, kapnak az alkalmon, hogy érintkezésbe léphessenek a földiekkel. Tisztességes, jó lélekkel érintkezni, áldásszerű élvezet, kivált szülőinkkel, testvéreinkkel, barátainkkal; de vannak lelkek, kikkel nem tanácsos szóba állnunk. Hazugok, ravaszok, alattomosak és rosszakaratúak, s mert tudják, hogy gondolataikban nem olvashatunk, nagy gyönyörűségükre szolgál, ha elámíthatnak, félrevezethetnek, és a másvilág helytelen ismertetésével tévhiedelmeket támaszthatnak bennünk.

Ahol egyébként jó médium van, ott a médiumot szemmel tartó, s olykor segélyére siető szellem, ha csak lehet, az ily rossz lelkeket elűzi, avagy felhívja rájuk a kísérletezők figyelmét. Magasabb szférákhoz tartozó lelkeknek a földi, vagy alantas szférákhoz tartozó lelkek engedelmeskedni kötelesek. Amde találkoznak makacsok és engedetlenek, kik ezáltal meghosszabbítják ugyan bűnhődésük idejét, sőt súlyosbíthatják is, de amíg arra a tapasztalatra nem jönnek, hogy a dac és megátalkodottságuk által csak szenvedésük növekszik és hosszabbodik, nem jelentkezik náluk beismerés.

Miféle csoda az a „médium“? (**)

Sokan, akik még meg nem kísérelték a szeánszot, azért sajnálják a fáradságot, mert médiumot kell keresni. Ha médium nélkül nem jön a lélek, akkor nem jön médiummal sem. Önámítás az egész!

Ha az én anyám nem jelenik meg előttem önszántából, irántam táplált szeretete és vonzalmánál fogva, akkor a médium kedvéért bizonytal nem fog megjelenni.

Csak hogy ez nem érv. Erre akár azt is fölvehetjük: ha nem tudok mérföldekre beszélni telefon nélkül, nem tudok telefonnal sem. Hát ha vajon tudnál, beszélnél? Ha Bécsben lakó testvéreddel nem tudnál beszélni más úton, vajon igénybe vennéd a telefont?

Nem hiszel a médiumban? Hát a telefonban hittél?

Dr. *Reichenbach*, magnetikus betegeiről híres bécsi klinikájában, mikor még hipnotizmusról, szuggesztióról, telepátiáról nem is akart hallani a tudomány, oly csodálatos dolgok fordultak elő, hogy éppen csodálatosságuk miatt nem hitték. *Reichenbach* tudományos fejtegetésekkel, adatokkal, bizonyítékokkal, elősorolt tényekkel zsúfolt vaskos munkát írt: nem ért semmit. Klinikája nyitva állt mindenkinek, hát csak azért sem látogatták, de ha be lett volna zárva, titokban üzött boszorkány-szédelgéssel gyanúsítottak volna.

A szimpátiát és antipátiát a pozitív és negatív delejesség szempontjából fejtegetve, példákat hozott föl, hogy vannak emberek, kik annyira nem állhatják egymást, hogy nem tudnak egy szobában megmaradni, és viszont, kiknél ezúton bámulatos ragaszkodás fejlődik ki. Már akkor előfordultak nála esetek, hogy valaki keresztüllátott a falon, avagy megmondta, hogy távol lakó édesanyja abban a pillanatban mit csinál. Hogy egy az utcán menő embernek hány rézkrajcár van a zsebében stb. Kinevették. Gúnyt

űztek belőle, s ma már tudományosan van megállapítva a felhozott valósága.

Ismerve pedig most már a lelkek előadásait, a testtől való könnyebb, nehezebb, avagy kínos elválást, lehetetlen a delejesség törvényeit figyelmen kívül hagynunk. Bebizonyítva ugyan még nincs, hiszen a komoly tudomány a spiritizmussal alig néhány éve hogy foglalkozik, de nagy valószínűséggel bír az állítás, miszerint be lesz bizonyítva, hogy a lélek és test delejessége különböző. hogy az összetartozandóságot, vonzerőt és tapadást a pozitív és negatív delejesség eszközi, valamint az összműködést is. Ahol a test erősebb, ott a testi, ahol a lélek erősebb, ott a lelki hajlamok lépnek előtérbe.

Sőt, ahol a lélek erősebb, s a test fölötti fensőbbségének öntudatára ébred, s amint a test erejében fogyva, delejes erejében is hanyatlak, a lélek teljesen emancipálni képes magát a magnetikus befolyásoktól, s egészen önállóan intézkedik. Innen magyarázható a kapocs tágulása, a vonzerő petyhüdése, s könnyű megválása a halálban. Innen magyarázható a kín, a tépés és szaggatás által való lelki elválás az öngyilkosnál, kinél a vonzerő még teljes erejével működött.

Es hogy ez a delejes áram mindenütt, a lég minden parányában benne van, tanúsítja a kompasz, mely legyen a zsebben, a vízben, a magasban, vagy a föld alatt, egyik végével mindig délre, a másikkal mindig északra mutat. Ez a delejes áram - igenis - szét van áradva a földön, és lehetnek ez áramban s ez áram által oly delejes összeköttetések, melyekről tudomásunk nincs, de láthatnak általa messzeségekbe és közlekedhetnek egymással. Hiszen a tengeren át is drót nélkül akarnak közlekedni már: felállítani a két parton két telepet, s az áramot hozni összeköttetésbe. S vajon ily telep a szellemvilágban nem képzelhető?

De hogy a szellemek megjelenésére nem pusztán ez a médiumban lakozó kiváló vonzerő gyakorolja a hatást, elismerjük, mert szellemek vannak mindenütt, de hogy a jelentkezésre az erőt

és pedig nagyon valószínűleg a testi, vagy úgynevezett állati erőt a médiumtól kölcsönözik, a legmegállapíthatóbb feltevés. Hogy a materializálódásnál attól kölcsönözik, az bizonyosra vehető; hát miért ne attól kölcsönöznék a jelentkezésre?

Nem ugyan egyedül a médiumtól, hanem a közreműködésével kifejlődő áramtól?

Ugyancsak így magyarázható meg a materializálódás lehetősége is. Tudjuk ugyanis, hogy a mágnes ereje a hozzá közelebb eső vastárgyakat magához vonzza. A materializálódások is ezen alapon kell megtörténni. A légben ugyanis meglévén minden anyag, az is, ami égi hatalommal egy embert test előállításához szükséges a lélek az ő saját és a médiumtól kölcsönözött delejes erő segítségével mindezen molekulákat magához vonzza és tömöríti; de amint az erő elfogyott, a test ismét molekulákra oszlik föl.

Íme, megközelítő magyarázata annak, hogy médium nélkül lélek nem jelentkezhet, de amely jelentkezés annál hatalmasabb, minél több delejjel bír a médium. Ide vezethető vissza az erő kifejtés és minden eddig ismert jelenség. Ide vezethető vissza a szellemek szimpátiája e médium iránt, vagy antipátiája bizonyos egyének iránt, kiknek eltávozását követelik.

Hamis médiumok. (**)

Hogy a tudományos, komoly kísérletezők miért alkalmaznak a médiumok körül egészen a pedantériáig menő óvintézkedéseket, annak meg van a maga oka. Nemcsak olyanok kínálkoznak médiumoknak, kikben csalási tehetségnél egyéb nincs, de olyanok is, kik az ő médiumságuk felől saját maguk is meg vannak győződve, ámde ezen feltevésüket vagy izgatott képzelődésektől, vagy nagymérvben mutatkozó idegességüktől nyerik.

A napokban például egy úriember jelentkezett nálam, hogy ő író és rajzoló médium; van pedig egy barátja, aki beszélő

médium. És honnan tudja uraságod, - kérdem tőle - hogy író és rajzoló médium?

-Hát kérem, kezembe veszem a ceruzát és elkezdek írni vagy rajzolni, a nélkül, hogy tudnám mit. A legkülönösebb a dologban, hogy kínai írást írok, noha soha egy kínai szót nem halottam és egy kínai betűt nem láttam.

-És honnan tudja, hogy az kínai írás?

-Annak kell lenni, mert a latin, német, görög és ciril betűket ismerem.

-És más nyelven nem szokott írni?

-Nem.

Nos hát ez a kizárólag kinézer írás nagyon gyanús volt előttem, de mielőtt kételyemet nyilvánítottam volna, meg akartam a dolog felől győződni. Kértem az illetőt, lenne szíves ezen és ezen a napon, itt és itt, ebben és ebben az órában megjelenni. Ott kísérletezések fognak tartatni, és meglátjuk, mire megyünk.

-Vajon barátomat, a beszélő médiumot is magammal hozhatom? - kérdé.

-Kérem! Igen szívesen fogjuk látni.

A dolgot elbeszéltem többeknek, s a bizonyos napon, helyen és órában rajtam és családomon kívül még néhány hírlapíró, egy képviselő, egy földbirtokos, s meg egypár hölgy és úr jelentek meg.

A két médium is megérkezett.

Az ülést a Lukács fürdő éttermi helyiségében tartottuk. Bokor N. János bérlő úr igen előzékeny, művelt ember és a spirítizmus feltétlen híve. A kísérletezésekhez megvannak az ő saját egyénei, kik az asztal körül helyet foglalva, az én két médiumomat maguk közé ültették. És alig múlt el néhány perc az én beszélő médiumom elkezdett rángatózni, behunytt szemmel fejét ide-oda csavarni, hangosan sóhajtozni, hogy egy, az asztalnál ülő hölgy felugrott, és elfutott az asztaltól. Csak nagy biztatással bírtak rá, hogy ismét elfoglalja helyét.

Az asztal is mozogni, kopogni kezdett, de megvallom, reám sem a médium rángatózása, sem az asztal egyik felének fölhajlása és egy lábbal való kopogása nem gyakorolt komoly hatást. Bokor úr sem volt a kopogás mikéntjével meglepődve, és gyanúsán tapogatta az asztal körül ülők kezeit.

Egyszerre csak az én beszélő médiumom (lévén német) elkezdett erőltetett „Hochdeutsch“ nyelven másvilági dolgokról beszélgetni, ami egy „tingli tangli“ közönsége előtt megjárta volna, de a spiritizmusban járatos egyének előtt egyszerre tisztázva lett, hogy a bácsi fantáziál. Hozzájárult a dolog téveteg színezetéhez a második, tudniillik az „író médium”, kinek jobb keze az asztalon igen cifra módon táncolni kezdett, úgy, hogy a szemlélőt, aki a túlvilági orációt hallotta, s ezt a kéztáncot látta és a spiritizmus iránt ebből akart magának meggyőződést szerezni, azt ugyan többé kötéllel sem fogjak arra bírni, hogy még egy ülésnél jelen legyen.

Egy ilyen ülés tíz komoly és eredményes ülésnek veszi hitelét, s ez az oka, hogy Európában még nem minden ember spiritiszta.

Azok, kik a spiritizmus jelenségeiről már meggyőződést szereztek, vagy kik a spiritizmus elméletének ismeretével bírnak, ezeket a médiumokat, dacára, hogy fellépésük teljesen a humbug szimptomáit viselte magán, elítélni még sem mernék, kivált a magát író és rajzoló médiumnak állító egyént nem. Ennél a jóhiszeműség nemcsak hogy kizárva nincs, de egész viselkedése arról tanúskodik, hogy valami kínai vagy japán szellem hatalmában érzi magát. A másik, a beszélő médium már gyanúsabb, de tudva a médiumok sokfeleségét, s az e téren felmerülő jelenségek teljes ismeretének hiányát, elhamarkodott ítélő véleményt mondani, lelkiismeretesen erről nem lehet.

A nem spiritiszták egyszerűen elmezavarodottaknak mondanának őket, de tekintve, hogy életfenntartási tevékenységük te-

rén egészen korrektül és tisztességesen működnek, ezen feltevésnek semmi alapja nincs. Sőt ha találkoznék olvasóink közt, ki a kínai vagy japán nyelvben jártas, igen lekötelezne, ha tudomásunkra juttatná ezt. Reánk nézve is, ama szegény emberre is, de magára az ügyre nézve is kétségbevonhatatlan bizonyítékot képezne, ha ez a szegény ember, ki tulajdonképpen azt sem tudja, hogy a kínai vagy japán betű mi fán terem, kínai vagy japán nyelven és írással adna az őt befolyásoló szellem megnyilatkozását. Egyébként, hogy a médiumokról, s azok különbözőségéről fogalmunk legyen, *Hans Arnoldnak* „Spiritistische Zirkel in der Familie” című munkája után a következőket ismertettjük:

A médiumok különféleségei. (**)

A) Fizikai nyilvánulásoknál.

1. Csoport: Fizikai médiumok. Osztály *a)*: Hangok vagyis kopogások előidézésére; *b)* mozgások előidézésére; *c)* lebegések vagy tárgyak átvitelének előidézésére.

II Csoport: A kísérletező szobán kívül álló tárgyak előhozatalára. Jelenségeknek szilárd testeken való áthatolására. Dematerializáció és rematerializáció előidézésére.

Gyenge erő közreműködésénél ezen I.- és II. csoportba osztott esetek csakis homályban tartott ülések alkalmával fordulhatnak elő. Minél fejlettebb, vagy minél inkább fejlődik az erő, a kísérletezések fokozottabb világosságnál, végre teljes napvilágnál is sikerre vezethetnek. Hosszabb gyakorlattal a médium hatásköre is folyton nagyobbodik, s a médiumtól nagyobb és nagyobb távolságra eső tárgyak előhozatalára vagy mozgatására is kiterjed. Az I. csoportnál a hosszabb gyakorlat azt eredményezi, hogy nemcsak a médium közelében, de a médiumtól távolabb is észlelhetők lesznek a jelenségek.

III. Csoport: Zene előidézésére szolgáló médiumok: *a)* a

médium a hangszert csak éppen hogy a kezébe veszi, avagy pusztán csak érinti és a hangszer zenélni kezd; *b*) a médium a hangszereket meg csak nem is érinti, pusztán jelenléte elég, hogy a hangszerek zenéljenek. De mert ehhez nagyobb erő kívánatik, az ily médiumok csak kevesebb számmal vannak

IV. Csoport: Tűzellenes jelenségek előidézésére szolgáló médiumok, kik eléghetetlenek, és meg nem égethetők, sőt érintéseik által másokat is eléghetetlenekké tesznek.

V. Csoport: Médiumok, melyek a levegőben lengenek, ami Indiában gyakori.

VI. Csoport: *Író, vagyis a lelkek által írásra használt* médiumok. Osztály: *a*) Öntudatlanul író médiumok (ilyen kevés fordul elő); *b*) médiumok, melyek az írottakról *csakis az írás pillanatában bírnak tudomással*. Ezek is igen gyakoriak, de mert alig ellenőrizhetők, csakis arra valók, hogy a saját maguk, vagy a bennük teljesen megbízók számára működjenek,

Ezek a médiumok rendesen specialisták, és más jelenségek előidézésére alig használhatók, noha teljesen kizárva az sincs; de ritka eset. Más jelenségek előidézéséhez teljesen át kellene változniuk, de ez csak a bennük létező áram természetének átalakításával fordulhat elő.

Az író médiumok egynémelyikénél elő szokott fordulni, hogy írásuk mindannyiszor, ahányszor más szellem által vétetik igénybe, megváltozik; a legritkább és tökéletesebb író médium azonban az, kinek írása teljesen hasonlít ama szellem írásához, ki őt igénybe veszi, de amely írást az illető szellem meg földi életében használt.

VII. Csoport: *Pneumatografikus* médiumok, vagyis olyanok, kiknek a szellemek saját kezűleg írnak, illetőleg szellemírásokat kapnak. Az ily médiumok is igen ritkák.

VIII. Csoport: *Rajzoló vagy festő* médiumok. Többnyire transzba vagy somnambulikus álomba merülve rajzolnak, avagy

festenek. Olyanok is akadnak, kik ezt ébren teszik, de ellenőrizhetőségük nehéz.

IX. Csoport: *Materializáláshoz való médiumok*. Osztály: a) Mikor a médium saját másik énje, illetőleg saját lelke ölt más alakot; b) bizonyos testrészek materializációjához; c) teljes alakok materializációjához.

B) Szellemi nyilvánulásoknál, (**)

I. Csoport: *Beszélő médiumok*. Kiknek orgánumain át szellemek beszélnek hozzánk. Osztály: a) Csak anyanyelvükön és többé-kevésbé akadozva; b) anyanyelvükön kívül több nyelven is folyékony előadással. Ezek közt vannak, kik teljesen az általuk beszélő szellem tájkiejtéseit használják, amint az meg életében beszélt.

II. Csoport: a) Anyanyelvükön rendszeren beszélők; b) különböző nyelveken és különböző hangon beszélők.

III. Csoport: *Zenélő médiumok*, kik rendszer állapotban semmiféle zenéléshez nem értenek.

IV. Csoport: *Látó médiumok*. Kik a szellemeket látni képesek.

V. Csoport: *Halló médiumok*. Ezek hallás által konstatálják a lelkek jelenlétét.

VI. Csoport: *Sugallt médiumok*. Majdnem teljesen ellenőrizhetetlenek. Ezeknek a szellemek tanácsokat, jövendőket stb. sugallanak. Ellenőrzésük csupán az, ha a tanács vagy jövendölés beüt.

VII. Csoport: *Látnok médiumok*. Amilyenek a próféták voltak, kik vészt, pusztulást, egyéb jövendőket nagy előre megjósoltak. Nagy ritkaságok.

VIII. Csoport: *gyógyító médiumok*.

A körök alakulásának befolyása médiumokra és a médiumok fejlődésére. (**)

Hogy többé-kevésbé minden emberben van valami a médiumsághoz megkívántató erő, ezt munkánk elején jeleztük, ígérvén, hogy bővebben fogunk róla beszélni. Hogy azonban az az erő bizonyos jelenségek létrehozásához elégséges-e és hogy fejlesztés által mennyire fokozódhat, azt csakis az idő és a gyakorlat képes megmutatni. Hogy azonban kevesebb erőt igénylő jelenségek idéztethessenek elő, ahhoz valami kiváló médiumság nem szükséges. Több, *egymással rokonszenvező és közös hangulatba hozható* egyén által képzett kör elégséges erőt fejleszthet arra, hogy habár nem a magasabban osztályozott, csoportokban említett, de meggyőzőleg ható jelenségek létrehozhatók legyenek.

Jó médiumhoz kevés egyénből álló kis kör is nagyon elégséges, míg a gyengébb médiumok nagyobb kört igényelnek. A teljes médiumhiány még nagyobbat. A médiumok azonban, ha még ismeretlenek, csakis az ülések alatt szoktak kifejlődni, és leendő erejük csakis ilyenkor észlelhető.

Különbözők és többfélék lehetnek a szeánszok, most először is a kör alakításáról szólnunk, ez lévén legalkalmasabb arra, hogy kifejlődhessenek a médiumok. Erős, úgyszólván kiválóan erős médiumok az ő médiumságukra olykor önmaguktól is rájönnek, számos csoda, számos jelenség, amely megfejthetetlen volt eddig, azok jelenlétében történt, vagy azok előtt jelent meg, kiket manapság médiumoknak szoktak nevezni. Halló, látó, író médiumok olykor önmaguktól is kifejlődnek: de az ilyeneket képzelődőknek, hisztérikusoknak, félrebeszélőknek stb. nevezték el az emberek, kivált a tudományosak, mert íme, tudományuk tárházában a jelenségek megfejtéséhez kulcsot találni képtelenek voltak. Hogy tehát valakinek a médiumságáról teljesen meggyőződünk, a legkétségszembevonhatóbb bizonyítékot csakis a kör-ülés által

nyerhetjük. De a kör-ülés nemcsak arra való, hogy jelentkező médiumokat vegyünk kísérlet alá, hanem hogy egyáltalában felismeressék azt, kiben médiumerő létezik. Dr. *Hare* Róbert orvos, ki a spiritisztikus kísérletezések megtartásánál a legnagyobb szigorral és kételkedéssel szokott eljárni, egyszer csak azt vette észre, hogy a tartott ülések alatt ő maga fejlődött médiummá. Arra ugyanis, hogy az emberben létező magnetikus áram (fluid) felismerhető legyen, csakis a kísérleti ülések vezetnek rá.

Ugyancsak dr. *Hare* „Experimentelle Untersuchungen über Geistermanifestationen” című könyvben a többek közt a következőket mondja. „Newyorkban, hogy a spiritizmus titkairól saját tapasztalásuk folytan mondhassanak bírálatot, tekintélyes egyénekből társaság alakult. Ezen társaság egyik tagja volt *Fenimore Cooper* is, ki a spiritizmus valódiságáról ugyancsak azt a csalhatatlan bizonyítékot nyerte, hogy a kísérletezések alatt médiummá alakult.

Jules Lermina „Die Geheimlehre” című igen érdekes munkájában a következőket mondja: „*Battie úr* Edinburgban tartott kísérletezései alkalmával dr. Thomson úr által volt támogatva. Kísérletezésüket egy oly barátjuk szállásán tartották, ki nem volt spiritiszta. S íme, a kísérletezések folyama alatt médiummá fejlődött.

Éppen így járt *Dexter* orvos, a spiritizmus jelenségeinek egyik legmegátalkodottabb tagadója. Nevezett orvos ugyanis, hogy a spiritizmus „huncutságait” felfedezze, tagjává lett egy kísérletező társaságnak, s a vége az lett, hogy médiummá alakult. Ő maga mondja el a következőket „Sem kedvem, sem szándékom, sem hitem nem volt ahhoz, hogy spiritisztává legyek, pláne médiummá fejlődjem; sőt, amint észlelni kezdtem, hogy bennem ily valami kezd kifejlődni, minden erőmet összeszedve, azon voltam, hogy menekülhessek tőle, de már nem lehetett.

Szóval, számos eset adta magát elő, hogy akik sem spiritisztákká, sem médiumokká lenni nem akartak, sőt abban, hogy

valaki meggyőződésből ilyesmivé lehessen, teljesen kételkedtek, és éppen ezen kételkedésük következtében vettek részt spiritiszta kísérletezéseken, egyszerre csak megfogva érezték magukat, a kísérletezések alatt médiumokká fejlődtek.

W. Weder úr a „Spiritual Blätter” 1883.-ik évi 1. számában a következő érdekes esetet beszéli el:

„Egy *Fox* nevezetű bűvésszel ismerkedtem meg, és ráhagytam magamat beszéltetni általa, hogy üzlete megnagyobbításához 10.000 márkával hozzájárulva, társává legyek, s hogy a világot, mint anti-spiritiszták, mutatóanyagok produkálásával utazzuk be, noha megvallom, soha egy spiritiszta ülésen részt nem vetünk, és a jelenségekről fogalommal sem bírtunk. A nagyközönség előtt a függönynek néhány hét múlva kellett volna felgördülnie. Készletek felállítva, szolgák és személyzet megfogadva, szóval, az üzlet megnyitására készen volt a teljes felszerelés. Ezt megelőzőleg azonban *Tratt* barátom alkalmat nyújtott nekem arra, hogy egy Lipcsében tartott spiritisztikai ülésen jelen lehessenek, amely ülés Schraps Emil és Demmer Minna asszony híres médiumok közreműködésével a Schraps Bernát híres delejezőnek vezetése alatt lett megtartva. Ennek az ülésnek reám nézve az a hatása lett, hogy *Fox* úrnak a társ-barátságot felmondtam, a spiritizmusmal szemben többé állást foglalni és pedig lelkiismeretem s meggyőződésemmel szemben, nem mertem és nem akartam. De hagyjuk beszélni magát *Weder* urat;

„Amint a kísérleti ülésről a vendéglőbe, amelyben szállva voltam, visszatértem, én éppen úgy, mint *Tratt* barátom, ágyban, asztalban, székben, falban, szóval minden oldalról kopogást hallottunk. Erre meggyőződést szerzendő, vajon halljuk-e a kopogást másutt is, a szobából kimentünk és a kopogás követett bennünket mindenhova. Nem volt benne kétség, hogy médiummá fejlődtem. És ma már naponta érintkezem az én elhalt szülőimmal, testvéreimmal, barátaimmal. Igaz hogy még nem látom őket, de biztat a reménység, hogy a materializációig fogom vinni.

A befolyásról, melyet a kör alakításának mikéntje a velünk érintkező szellemekre gyakorol. (**)

Hogy a körök alakulása a jelenségek előidézésére milyen kiváló hatást gyakorol, már maga az a körülmény is mutatja, hogy a médium például rajzolni nem tud, ámde ha a körben ülők valamelyike rajzol, a médium ezt rögtön megérzi, belőle a rajzoláshoz erőt merít, és oly tárgyakat rajzol, amely rajzoló képességgel amaz illető felruházva van. És ezúton csakhamar rajzoló médiummá képződik. Ugyanígy lehet író médiumokat is képezni. És a médium az ily tudásokat vagy hajlamokat a körben ülők egyikétől vagy másiktól azon mértékben, amilyen magnetikus áram az illetőben létezik, vagy amilyen rokonszenvet az illető a médiumra gyakorolni bír, át szokta venni. Például a költői, zenei, tudományos, fizikai, vegyészeti, vallási, bölcsészeti, jogi stb. hajlamokat. Anélkül, hogy forrását tudnák, egyszerre csak a médium ebben vagy abban a tudományban meglepő készséget mutat fel. És hogy a kört alakító egyének a kísérlet sikereire vagy sikertelenségeire máskülönben is mily hatást szoktak gyakorolni, *Wm. Orley*-nek, ezen nagynevű spiritiszta bűvárnak dr. *Aksakow* orosz államtanácsoshoz írt következő levele magyarázza meg legjobban:

„Tapasztalásból tudom, hogy kivált a materializált alak nagysága és élénksége attól függ, mily egyének vannak a körben jelen. Nem egyszer tapasztaltam a jelenségeknél nagy változást, ha például a körben idegenek vettek részt, avagy ha mindjárt egyetlen idegen is. Olykor az alakok csak részben fejlődtek ki. Egyiknél csak a fej, másiknál csupán a törzs, harmadiknál csak az altest stb. Míg ha a kör egészen helyes volt, a megjelenés is teljes egészben ment végbe. *„Szóval, a kör alakításától függ minden.”*

Az én tapasztalataim is hasonló tünetekre vezetnek, írja *Hans Arnold*. Sőt a kísérletezők életmódja is nagyon sokat határoz. Ez annyira megy, hogy némely vidékeken az életmód saját-

tossága miatt bizonyos jelenségeket előidézni majdnem a lehetetlenséggel határos, bármily kitűnő legyen is a médium.

A köralakítás feltételei. (**)

Hogy a régente csodaszámba sorolt és megfejthetetlen jelenségek megfejtése csak most kezd szőnyegre kerülni, az emberiség ama nagy haladásában leli magyarázatát, amely haladás a jelen századnak látszik számot adni, s amely haladást az eszmélődések és észlelődések ezernyi variációja előzte meg.

Végre oda jutottunk, hogy a felfedezések a halál által elének emelt határoszlopot is kidöntötték, s a tudásnak felcsillgó sugárfénye a másvilág rejtelseinek felderítéséhez kezdi a világozosságot szolgáltatni; sőt ami több és istenibb: magának az istenségnek közbejöttével maguknak a meghaltak lelkeinek segítő közbejárásával; *az élet és a halál kézfogásával.*

És a tudomány bűvárharangja kezd lemerülni a titkok tengerének mélyére. Oly műveket, oly kutató és az élettan valamint a lélektan és a bölcsészet lámpájával előre hatoló oly értekezéseket lehet olvasni ma már a lélek egyéniségéről és a testtel nem azonosítható különlegességéről, hogy azok minden további kételkedést kizárnak. És habár a körök alakításához a legmélyebb és magasztosabb tudománnyá szélesedő spiritizmusnak, illetőleg spiritualizmusnak minden csínját-bínját ismerni nem szükséges is, de egy bizonyos fogalommal bírni, a spiritualizmus abc-jét ismerni mégis csak kell.

E könyvet akként igyekeztünk írni, hogy a laikusok, dilettánsok számára tájékoztató útmutatással szolgáljon, és a spiritizmus végtelen mindenségéről, ha többet nem, legalább sejtelmeket ébresszen. Másrészt azon hitet tápláljuk, hogy e könyv elolvasásával szerez az illető magának annyi elméleti fogalmat, hogy az üléseket eredményre való kilátással kezdhethi meg. Legyen kitarató

és türelmes, ha nem jutalmazza is mindjárt siker. Egy ily kimondhatatlan nagy vívmányért, a túlvilággal és a túlvilág lakóival való érintkezhetés és közlekedésért meg lehet hozni azt az áldozatot, hogy ha nem sikerül tízszer, ismételjük hússzor és mindaddig, amíg célt nem érünk. Bizalmat és reményt nem kell elveszteni, ahelyett inkább kutatni az okokat, melyek a sikert késleltetik.

Kezdetben meg kell elégedni kis eredménnyel is, nem lépni fel követelően, majd az idő, a gyakorlat és a türelem meghoz mindent. Amint már gyakrabban említettük, a médium magamagától, de nem egyszerre fejlődik, s amint fejlődik, nő a siker és az eredmény.

Kicsinyhitűek, türelmetlenek, kik mindjárt teljes bizonyítékokat akarnak, ne fogjanak hozzá. Akik mindenben csalást, ámitást keresnek, maradjanak meg maguknak. Isten nem fogja magát szerencsésnek tartani, hogy egy-egy oly nagy hatalmat, mint az ember, saját, eddig gondosan őrzött titkainak csodás kincstárába vezethessen, és a kegyelmes urat a hívésre kapacitálni igyekezzék. Aki nem hisz ma, majd hisz holnap, de ha nem hisz soha, akkor sem fog miatta megállni a világkerék.

És minél tudatlanabb valaki e téren, annál hitelenebb. Tudás nélkül minden megérthetetlen és minden megérthetetlen megfoghatatlan, de hogy tudjunk, tanulnunk vagy legalább is olvasnunk kell; de sem nem tanulni, sem nem olvasni, csak tudni?... Ez a mi világrendünknek nem felel meg.

Komolyabb kísérletezéseknél tapasztaltabb spiritiszták ma már annyira óvatosak, hogy üléseikre csak nagy protekcióval és a legkomolyabb feltételek alatt lehet bejutni Hiszen egy-egy gáncsoskodó ember viselkedése megzavarhatja az egész összhangot és meghiúsíthatja az egész ülést. De legkivált a tudatlanoktól kell óvakodni, mert a tudatlanság nemcsak pöffeszkedésben és kicsinylésekben nyilvánul, hanem bosszantó is, és felkelti a jelenlevőkben az ellenszenvet. Aki érdemessé akarja tenni magát arra, hogy kísérleti ülésekre bebocsáttatást nyerjen, szükséges, hogy a

spiritizmusnak legalább is formalitásait ismerje.

De még a becsületes, karakteres jelenlevőket bántja is a kételkedés. Mintha nagy érdekében állna valakinek az ámítás avagy csalási szándék; mert ha már csalást tételezünk fel valakiről, legalább indokolni tudjuk hogy miért? De minden indokolás nélkül a csalás szándékát kutatni és ennek jelet adni, pláne nyilvánítani is? Ez oly kíméletlen sértés, hogy a spiritiszták magukat ezektől megkímélendő, igen okosan teszik, ha embereiket megválogatják.

Hány tagból álljon egy-egy szeánsz? (**)

A kísérletezések egyik legújabb, legkönnyebb és *legmegbízhatlanabb neme* mindenesetre az alfabet, vagyis az a-b-c-kör.

Egy 25-30 négyzetcentiméteres keménypapírra, körben, egyenlő távolságra egymástól, 24 betűt nyomat az ember, sőt magyarban odanyomathatja az összetett mássalhangzókat is. A betűkörön kívül, ugyancsak körben és egymástól egyenlő távolságban 1,2,3,4,5,6, 7, 8, 9,10 számot is. A kör közepére tesznek egy koronát vagy egy forintos tallért, arra két egyén, hegyével ráteszi az egyik-egyik mutatóját és könnyeden rajta tartja. Egyszer csak a pénz önmagától megindul, és elkezd a betűkre menni, de a mutatóját könnyedén rajta kell tartani folyton. Amelyik betűre rámegy, azt a betűt le kell írni, amit rendesen egy harmadik szokott végezni. Így kerülnek elő aztán a mondatok, sőt a beszélgetések.

A tallért a szellem vezeti, de a szellem csak akkor jelentkezhet, ha támogatására elegendő magnetikus áramot (fluidot) talál, amely áram a talléron a két mutatójú kisugárzása folytán fejlődik ki.

Ez mindenesetre a legkönnyebb, de legmegbízhatatlanabb szeánsz is. Csak az illetők becsületeségétől függ, hogy a tallért saját kedvük szerint ne vezessék, sőt ha meg akarja tréfálni egyik a másikat, vezetheti anélkül, hogy a másiknak az imposztorságról tudomása lenne.

Ily szeánszot ülni csak ott tanácsos, ahol az illetők feltétlenül megbíznak egymásban. Ez esetben igen kényelmes és kellemes, minden zaj, kopogás és asztalmozgás nélkül, de nagyobb dolgokat, hatásos jelenségeket nem is lehet vele elérni.

A körülmények nem ily kényelmesek, de megbízhatók, mert ellenőrizhetők és nagy eredményeket lehet velük elérni. A kopogást, recsegést, horzsolódást, fűrészszelést, szóval azt a különböző hangot, mely hol az asztalból, hol a székből, asztal vagy szék lábából, falból, talapzatból stb. hallatszik, nem oly könnyű létrehozni, mint amily könnyen lehet a koronát vagy tallért egyik beütőtől a másikhoz tologatni. Az asztalt felemelni, széket médiummal együtt felemelni stb., ezek már olyan dolgok, melyek könnyen ellenőrizhetők, de nehezen végrehajthatók, sőt éppen végrehajthatatlanok, s így megbízhatók.

Hogy a kört hány egyén képezze, attól függ, van-e médium és hogy mily erővel bír, vagy mennyire fejlett a médium. Ha médium egyáltalában nincs, és még fejleszteni kell, ott a kör megalkotásához 6-8 -10 egyén is szükséges. Lehet húsz is, de minél több egyén alkotta a kört, annál nehezebb létrehozni az összhangot; ahol pedig összhang nincs, ott nem fejlődik rendszeres áram, s habár jelentkezik is kopogás vagy asztalmozgás, de a szellemekkel való érintkezés lehetősége aligha fog bekövetkezni.

Az egyetértés, hogy az áram ingerültség vagy szóváltás által veszélyeztetve ne legyen, okvetlenül szükséges, valamint a rendes, egészséges vérforgás és a lelkek rokonszenve a körben ülők iránt. Mert még az is megesik és pedig nem ritkán, hogy a lelkek egyik vagy másik jelenlevőnek távozását kívánják. De az is kívánatos, hogy a körben ülők egymással rokonszenvezenek, mert az *ellenszenv avagy rokonszenv* nagy befolyással szokott lenni az eredményre. A lelkek jóakarátát kétségbe vonó bizalmatlanság, az egyéni fellépés, az ember benső világa, mely a gondolatból is olvasni tudó szellemek előtt fel van tárva: tehát az eltit-

kolt ravaszság, a jelenlevőket sértő avagy rosszakaratú gondolatok, alattomos szándékok stb., mindezek oly befolyással vannak a szellemek vonzalmára vagy ellenszenvük felkeltésére, hogy a körrel egyáltalában nem fognak érintkezni. Tehát inkább kevesebben, de egyetértve és összhangban, mint sokan, de sokfelé húzva, természet, véralkat és gondolkozásmodor által. A körök alakításában nagy tapasztalattal és gyakorlattal bíró dr. A. D. Oxon a többi közt ezeket mondja:

„A hitetlenségnek, *ha csendesen tartja magát*, a kör alakítására nézve nincs hátrányos befolyása, de a bakafántoskodásban nyilvánuló feleselésnek és ellenzékeskedésnek igen.”

Igyekezünk tehát mind karakterre, mind véralkatra és gondolkodás módra nézve békés, jóakarátú, alkalmazkodni tudó, türelmes egyéneket szedni össze, kivált akik hajlandók az ülésen rendesen megjelenni, és ha kell, azokban több időig is részt venni, nehogy a hiányzók idegenek által pótoltsanak, és a már kifejtett áram újabban megzavartassék.

Ha pedig már rendszeres, fejlett médiumunk van, ott a médium rokonszenve határoz és oly egyéneket, kiket nem javasol, ne ültessünk az asztalhoz. Olykor még az emberi kipárolgás is határoz. *Hackner Frigyes* a kör alakításáról a következőket jegyzi meg:

„Több oly materializáló ülésen voltam jelen, hol egy-két, a bakafántoskodásig hitetlen vendégnek jelenléte meghiúsított minden kísérletezést. Ez visszaemlékeztet engem egy oly zenekarra, melyben ha csak egy hangszeren játszanak is hamisan, az egész összhangot zavarja. Egy *Schraps* nevű médium például semmire se bír addig menni, míg egy jelenlevő ellenszenves alak a körből nem távozott, holott az éppen nem gyakorolt semmiféle ellenőrzést vagy más egyéb befolyást.”

Hogy viselkedjünk az ülés alatt? (**)

Sokan azt hiszik, hogy az ülés alatt csak a szellemekre vagy a szellemek megjelenésére szabad gondolni, és gondolataikat ez irányban mintegy megfeszítik, ami a szellemi tevékenységnek mintegy megmerevülését okozza: pedig Isten nem kíván tőlünk ilyeneket. A rendes, normális állapot a testben, a rendes, normális állapot a lélekben. Az alkotásnak meg van a maga iránya, a békés türelmes törekvés az igaz úton, és ha az embereket csalfa reménykedés, fokozott vagy, fokozott hiúság és nagyravágyás, avagy a szomjazás anyagi élvezek után letéríti is az egyenes útról, szeánszok alkalmával igyekezzék mindenki nyugodt lenni, és a lelket bántó zavaros érzelmekkel, legalább is arra az időre, míg a szeánszé tart, kibékülni.

Nem szükséges megfeszíteni a gondolkozást, sőt ártalmas. Minden a természetes, higgadt, nyugodt viselkedéstől eltérő állapot zavarólag hat az áram kifejlődésére, és elodázza a sikert. Feszült várakozás által, mintegy követelően akarni, előidézni a szellemi jelenségeket nem lehet. A szellemekkel nem rendelkezhetünk. Azok nyugodtságot óhajtanak, és így akarnak velünk érintkezni.

Most, midőn az ülések megtartásának leírásába bocsátkozunk, komolyan figyelmeztetjük az olvasót, hogy ez nem tréfa, s hogy aki komédiázni akarna, inkább ne fogjon hozzá. Ha gyarló emberi elméjét annyira bölcsnek tartja, hogy ezen jelenségek lehetetlenségét mintegy bíróilag mondja ki, s az égi hatalom beláthatatlanságának határt szab, ám mozogjon az ő sírig kijelölt szűk körében; a megfoghatatlant és az ő véges elméjével beláthatatlant gúny tárgyává ne tegye.

Senki fel nem szólítatik, senki nem kényszeríttetik, de még csak nem is kéretik arra, hogy kísérletekbe bocsátkozzék. De ha saját inspirációja folytán megteszi, tegye komolyan, tegye az ő parányságának tudatában, és ama elismeréssel, hogy az emberi

tudás előtt elzárt titkok milliói azért, mert nem ismerjük, nem lehetetlenségek: mert Isten akaratával megtörténhet minden! És aki így, önmagába szállva fogja a kísérletezéseket megkezdeni, kitarással és türelemmel: *az célt is fog érni bizonytal.*

Amint tehát mondtuk, első feltétel, hogy összhang legyen; pedig ahol több ember ül egy körben, s egyiknek ide, a másiknak amoda kalandozik az ő különböző benyomásokat előidéző gondolata, hát hogy amennyire lehet, a kedélyek egy közös színvonalra emeltessenek. Ülések alkalmával, mielőtt a jelenségek kezdetüket vennék, több helyen zenélni szoktak. Ahol zongora van, zongorával, ahol cimbalom vagy hegedű, vagy gitár, vagy zenélő óra van, hát azzal. Szóval a zene benyomása a hangulat benyomását paralizálja, és mintegy elsimítva, egyenlővé teszi. Szüneteket kell tartani, mikor aztán figyelni lehet a jelenségeket megelőző jelekre, melyek, ha már észlelhetők, a zenével fel kell hagyni; amíg azonban nem észlelhetők, a nemes, kedélyes, de nem frivol zene, a legjobb eszköz arra, hogy összhang legyen. *Zene* hiányában a kedélyes, csendes, erőlködésbe át nem csapó éneklés is célhoz vezethet, sokkal inkább, mint a kedélyeket el-tompító hallgatás, vagy pláne ingerlő szóvita. Ha pedig sem zenélünk, sem énekelünk, ám társalogjunk kedélyesen, de kerüljünk minden összetűzést és szóvitát.

Hol és mikor tartsunk üléseket? (**)

Ülések tartására nézve nemcsak kívánatos, de főszabály, hogy a helyiség csendes és elzárt legyen, hogy rajta keresztül ne járjanak, az ülést ne zavarják, eredményét kétségessé ne tegyék. Ülés alatt senkinek se vagyunk otthon. A cselédeknek is meg kell mondani, hogy a szobába ne járkáljanak, se be ne tekintsenek, avagy kopogtassanak. Ha lehetséges, oly szobát kell választani, mely zajos térre vagy utcára ablakokkal nem bír, teljesen elkülöníthető, és oly előszobával bír melyen keresztül folyosóról, udvarról vagy konyhából zavaró láрма be nem hallatszik.

Mindig el kell készülni arra, hogy az ember gyakorlat, fejlesztés vagy véletlen által jó, pláne kitűnő médiumra tehet szert. Hogy nemcsak a lelkekkel való közlekedés, tárgyak mozgása és emelkedése, világító, avagy ködalakok megjelenése idéztetik elő, hanem hogy a materializálás is lehetséges fog lenni. De mindezek csak teljesen elzárt és nyugodt helyiségekben jöhetnek létre.

Az időre nézve is be kell tartani a rendet. Mint ahogy az emberi természet a pontos idő betartásával, az emésztés és az alvástól kezdve sok mindenre rászokik, éppen úgy rászokik az áram fejlesztésére is, amely áram legkevésbé fejlődik, ebéd, vacsora, szóval: evés-ivás után, mikor a szervek egyrészét az emésztés processzusa foglalja el. Az ülésekre nézve a legcélszerűbb idő az alkonyat, mikor az ebédutáni emésztésen már keresztülestünk, avagy ha csendes, nyugodt helyiségre más móddal nem tehetünk szert, tehát két- három órával vacsora után.

Hogy valaki jó médium lehessen, a rendes, mérsékelt életmód feltétlenül szükséges. Semmi kihágás, avagy szesz italok élvezése, ami a vérkeringést és ezáltal a szervi összhangot megzavarhatja, mert hogy áram fejlődhessék, normális rendben kell menni mindennek.

A helyiségben tiszta legyen a levegő és ülés alatt kerülni kell a dohányzást. Erős dohányos, médiumnak egyáltalán nem való. Médiumot legsikeresebben lehet fejleszteni fiatal lányokból vagy fiúkból. Mikor az egyén még fejlődésben van, bírja leginkább az ezzé vagy azzá fejlődés képességét.

Mily időszakban és mily sokáig tartunk üléseket? (**)

Az igen gyakori ülések kimerítik az áramot. Kezdetben, amíg az áram fejletlen, hogy meginduljon, minden második nap lehet tartani ülést, de fejlett árammal elég egy héten kétszer; nagyobb jelenségeknél egyszer. Ezt különben hosszabb gyakorlat

után maga a médium fogja meghatározni, ki erejének vagy gyengeségének tudatával szokott bírni.

Az áram fejlődését sem kell erőltetni. E téren minden erőszak és mesterkéeltség ki van zárva: ez isteni kegy, itt magától kell jönni mindennek. Az áramfejlesztő kezdetleges ülések ne tartssanak egy óra hosszánál tovább. A kimerüléstől őrizkedni kell. Nem az a fő, hogy egyszerre sokáig ülünk, hanem hogy az üléseket mindaddig és türelmesen ismételjük, amíg a cél elérve nincs. Ha már célt értünk? Lelkek jelentkeznek? Legelőször a védőszellemünkkel ismerkedjünk meg. Később ő maga fogja az ülést vezetni, meghatározni, hogy mikor legyen, és meddig tartson.

Hiszen már akkor könnyen megy: akkor már élvezet és boldogság! De hogy azt elérhessük, odáig kell a türelem és kitartás.

Amely kör véletlenül jó médiummá fejlődhető egyénre akadt, ott a jelentkezések 5-6-7 olykor már 3 -4 ülés után megkezdődnek, de van rá elég eset, hogy húszt ülést is eredménytelenül kell végig ülni, dacára, hogy oly valaki lehet köztünk, kiből később a legkitűnőbb médium válhat.

Mikor az ülések áramfejlődésben, s a résztvevő egyének összeszokottságából rokonszenv-fejlődésben annyira haladtak, hogy jelenségek kezdenek mutatkozni? Ez időtől kezdve a jelenségek mindig rövidebb és rövidebb idő alatt mutatkoznak, úgy hogy később a kísérletezők alig foglalják el helyeiket, már kezdődnek. Sőt a kopogások, recsegések és ropogások megkezdődnek már ülés előtt.

Ha a kör tagjai közül egyik-másik elmarad és idegennel kell pótolni, ezt úgy kell keresztül vinni, hogy egyszerre egy idegennél több ne lépjen be. A többiekben már fejlődött áram ezt az egyet könnyen legyőzi, de ha a lánc több helyen pótoltatik, idegen elemmel, ez - a cirkulációt illetően, amíg ő is be nem válik - mindenestre akadályt képez.

Ahol már védőszellem fungál? Ott a körnek ezen kipótlását

is biztosra lehet venni. Egy-két megbízható, magát békésen és csendesen viselő egyént, mint szemlélőt mindig be lehet a szé-
 ánszra bocsátani. Ezekről a velünk érintkező szellemek tudomást vesznek, és ha a sor a kör pótlására kerül, megmondják, hogy melyiket vegyük be közülük, vagy melyiket ne.

Már a kör alakításakor tisztába kell jönni azzal, hogy az illetők 18-20 ülésig is kitartanak, kivéve, ha ebben valakit idegessége vagy egészségi állapota gátol, de hogy ezek kilépése zavart ne csináljon, bejárogató póttagokról előre kell gondoskodni.

Ha a siker 20 ülés után sem következett be? Egészen új kört azért ne alakítsunk. E 20 ülés alatt minden valószínűség szerint fel fogjuk ismerni azokat, akik nem oda valók: türelmetlenek, morózusok, feszengők, izgatottak, gúnyosak, pikánsak stb. Ezeket kell kicserélni, és folytatni az ülést tovább. *Az eredmény nem maradhat el!* És ha egyszer az eredmény megjött? Az oly gyönyör, oly áldás, oly vigasztalás, amilyen nincs több!

Világosság és hőmérséklet (**)

A világosság, kisebb-nagyobb mértékben - már tudniillik amilyen a világosság - a kifejlődő áramra bontó hatást gyakorol; a nappali világosság persze legjobban. Napsütötte helyen az áram pillanat alatt feloszlik. Arra kell tehát törekednünk, kivált gyenge áramnál, hogy a világítás mérsékelt, inkább homályosabb, mint világosabb legyen. Tapasztalt médium ezt már meg tudja határozni, sőt olykor a szellemek is beleszólnak, sötétségét, homályt vagy világosságot követelven.

Nagyobb erőt igénylő kísérletnél, már mint például a materializációnál is, amíg a testesülés meg nem történt, mély homály kívántatik, de amint a tömörülés végbement, s az áram anyaggal mintegy burkolva van, fel lehet csavarni a lámpásokat. És amíg az áram ereje tart, a szellem is megtartja testét, de amint az erő gyengül, a test azonképpen feloszlik.

A szellemek ezt előre megérezve, többnyire függöny mögé vonulnak.

A hőmérsékletnek is normálisnak kell lennie. Ne legyen nagyon meleg, de hideg se, nagyon száraz, de nedves se. A nagy meleg feloszlatja, a hideg hátráltatja az áramot, illetőleg annak fejlődését. Éppen úgy széteszlik a nedves levegőben is.

A társalgás kopogás által (**)

Ez a kopogásnak az a neme, mikor az asztal egy szeglete felemelkedik és ismét leereszkedve az asztalláb, ha „nem”-et mond: egyet; ha „igen” mond: hármat koppan, illetőleg háromszor emelkedik fel egymásután és esik vissza. Ez akkor megbízható, ha maga az asztaltest oly nehéz, hogy a körben ülők, a szeglet felemelésére *látszólagos* nagyobb megerőltetés nélkül nem képesek. Maga a kísérletezés biztonsága és hitele követeli, hogy minden félrevezetésre irányítható kétely kizárassék. Ez az egész szellemközlkedés oly misztikus, és a hihetetlenségnek annyira, hajszáján függ, hogy a hajszálat elszakasztja a legparányibb gyanú. Azonképpen igyekezzünk tehát eljárni mind a saját magunk, mind a mások megnyugtatására nézve, hogy a kételynek minden lehetősége kizárassék.

Első feltétel tehát, hogy az asztal nagyon könnyű ne legyen, és ha azonképpen akar a szellem nyilatkozni, hogy az asztal egy-egy lábát emelgeti, ám kezdetben tegye, de később meg kell kérni, hogy a kopogást ne az asztal lábával, hanem úgy idézze elő, hogy az asztalból legyen hallható. És mert a pusztán „igen” meg „nem” válaszokkal nem sokra lehet menni, kérni kell a szellemet, hogy a-b-c rendjét ismertesse meg Mire, ha szellem háromszori kopogással igent mond, el kell kezdeni az a-b-e elsorolását. Például: A. Erre a szellem megadja a jelet, amit fel kell írni; aztán a B és így tovább.

Mikor a jelek az egész a-b-c-ről fel vannak írva, megkezdődhet a társalgás.

Kezdetben persze nehezen megy, de később a gyakorlat annyira bevezeti az embert, hogy a kopogásból írás nélkül is olvasni tud, amint azt a távírásszattal foglalkozóknál tapasztaljuk.

A kopogás, ha az asztalból jön, kezdetben csak igen gyengén lesz hallható, célszerű tehát valami üres tárgyat, például üres oldalával lefele fordítva egy szivarládát tenni az asztalra, mely a hangot felfogja és hallhatóvá teszi. Hogy pedig még tökéletesebben meggyőződünk, állítsunk az asztalra, vagy a szobában más helyre egy finomabb poharat, mely tisztábban kiadja a hangot, és kérjük a szellemet, hogy a poharat érintse meg. Ha a pohár önmagától, illetőleg láthatatlan kéz érintésétől hangzik, akkor meg lehetünk győződve kísérletünk sikeréről, és boldoggá tehet a tudat, hogy a szellemvilággal érintkezés lehetősége meg van nyitva előttünk.

A közlekedésnek még egy könnyebb neme, amaz a-b-c-sorrend, mint ahogy azt a „*Hány tagból álljon egy szeánsz?*” című fejezetünkben elmondtuk, azzal a különbséggel, hogy tallért nem használunk, hanem a kör vezetője, vagy a médium mutatóujját körül vezeti a betűkön, s amely betűnél koppanás hallik, azt a betűt fel kell írni.

Az ily érintkezési módhoz azonban két személy nem elegendő, hanem körülésre van szükség. Vigyázni kell azonban, hogy a betűzésnél a betűt a betűzőn kívül hangosan senki meg ne nevezze, avagy a következőket betűt előre kitalálni ne igyekezzék, mert ez a velünk érintkező szellemre nézve éppen oly kellemtelen, mintha például valakivel társalogva, hogy az magát kibeszélje, nem engedjük, hanem folyton a szavába vágunk. Sok szellem a további érintkezést ily közbevágó találgatások miatt megszünteti, s amíg az illető találgató és türelmetlenkedő el nem távozik, meg sem kezdi. Legcélszerűbb tehát egyedül magára a betűzőre bízni, hogy a betűket megnevezze, és egy másik, a körön

kívül ülő egyén a megnevezett betűket leírja.

Tudnunk kell azt is, hogy halálunk után csak testhüvelyünket hagyjuk hátra, de lelkünkkel lelki tulajdonságainkat is magunkkal visszük. A bűnös ember magával viszi az ő bűneit, a tudós tudományait, a tudatlan az ő tudatlanságát, és idők múltával ott a szellemvilágban tisztul meg, s jut mindazokhoz a tudásokhoz, egyik, mint a másik, mely tudás Isten által a tisztult lelkeknek megadatott, de ezt bővebben ismertetni most nem feladatunk. Hogy valakinek a spiritizmusról teljes, alapos fogalma, pláne tudása legyen, annak egy ily kicsike könyv nem elég. Ez már tudomány, mely egész irodalommal bír, s aki akaratot érez magában, hogy e tudománnyal alaposan megismerkedjek, azt a „Végszó“-ban megírt tanácsainkra utaljuk.

Annyit mindenesetre tudnunk kell, hogy a tudatlanul elköltözött szellem, ha velünk érintkezésbe lép, azonnal el fogja árulni tanulatlanságát, és ha tőle olyasmit kívánunk, amire nem képes, ha tisztességes, akkor eltávozik, de ha tudálékos avagy makacs, pláne rosszindulatú, akkor kötekedni fog velünk, s csak imádság vagy a védőszellem közbenjárására fogunk tőle megszabadulni. A védőszellemek tehát rendszeren megkövetelik, hogy általuk ismeretlen szellemekkel az ő megkérdésük nélkül szoba ne álljunk, vagy olyanokat ne idézzünk.

Amint a szellem jelentkezik, arra kérjük fel, hogy legyen szíves magát megnevezni. Illedelmesen és udvariasan kell velük érintkeznünk, mert amint hogy ezt az emberi önérzet e földi életben is megkívánja, megkívánja mint szellem is, megkívánja pedig annál inkább, mert amit tesz, csak szívességből teszi, s vele való érintkezési jogunk nincs. Hogy a jelentkező azonosságáról meggyőződünk? Intézzünk hozzá oly kérdést, melyre csakis ő képes, de a körben ülők közül egyik sem lenne képes arra megfelelni. Mert megtörténhet ám az is, hogy a médium lelke jelentkezik, és vesz fel neveket, vagy oly csaló szellemek jönnek, kik nagynevű szellemek neveit bitorolva, akarják magukat általunk tiszteltetni,

bámultatni, avagy akarnak félrevezetni bennünket. Szóval nemcsak arra kell ügyelnünk, hogy a szellemjelenségek szellemisége legyen kétségbevonhatatlanul megállapítva, hanem hogy ez ismeretlen másvilág kalandorai által félre ne vezetessük magunkat.

Amint hogy rendkívüli csoportosulások alkalmával, indóházakban és közhelyeken ki van írva e figyelmeztetés: „Ügyeljenek a zsebtolvajokra!” jól fogjuk cselekedni, ha a szellemekkel is, amíg védőszellemeink ellenőrzéséről biztosítva nem vagyunk, csak begombolkozva érintkezünk. Az Árpád, László, Mátyás király vagy Nagy Lajos, Kossuth vagy Deák neveivel oly szellemek jelentkezhetnek, kik tolvajok vagy csirkefogók voltak az életben.

Érintkezés írás által (**)

Az író médiumok azok, kiknek kezeit íráskor nem ők maguk vezetik, nem azt írják, amit akarnak, sőt arról, amit írnak, tudomással sem bírnak. Aki tudja, hogy mit ír? Az nem médium, és ha mégis médiumnak állítja magát? Elméje nem igen lehet rendjén. Az író médium kell, hogy a szellem közvetlen szolgálatára álljon, és annak írógépe gyanánt szolgáljon. Ha érzi, hogy valami láthatatlan erő kezét vezetni igyekszik? Engedje át kezét amaz erőnek feltétlenül.

Az író médium arról ismerhető fel, hogy körülés alkalmával kezén rángatózásokat lehet észrevenni. Adjanak kezébe azonnal írót, és várjak amint a kéz a médiumtól függetlenül írni kezd. Ez azt jelenti, hogy a jelenlevő szellemek valamelyike írás által akar velünk közlekedni. Ilyen médiumnak mutatta magát az általam említett is a Lukács fürdőben, s a jelenlevők, a spiritizmus terén egészen járatlanok lévén, kinevették. Ezért kell az üléseknél óvatosaknak lenni, s csakis hivatottaknak engedni meg, hogy jelen lehessenek,

A szellemek egyébként a műveltségi fokra is tekintettel

vannak. Műveltebb emberek lelkei éppen nem szeretnek érintkezni műveletlen emberekkel, mint ahogy a műveletlen emberek lelkei művelt emberekkel. A szellemi fenség tudata a másvilágon előtérbe lép, és arisztokráciát képez a szó nemesebb értelmében. Olyan arisztokráciát például, mint a kitűnő tanulók az iskolában és egyetemeken, hogy a többiek elismeréssel és pietással viseltetnek iránta. Ez az arisztokrácia azonban csak a földi szférákban van meg. Aki az emelkedés első szférájára képesítve van, ott már az egyenlőség fokozata kezdődik, és szféráról szférára tökélyesbül. A magasabb szférák lakói közt már nincs különbség, de ki-tüntetés ott is van: csakhogy isteni, a valódi érdem isteni szempontból mérlegelt elismerése! Szóval a mi földünk a mennyei törvényeknek egy, az anyag befolyása alatt álló gyarló utánezata.

De hogy a szellemi fenségre visszatértünk, a másvilág földi szféráinak lakói közt a szellemi, s hozzá még az erkölcsi fenség az arisztokráciát képezi, rang- és osztálykülönbség nincs, de erkölcsi és műveltségi különbség van. A magasabb műveltség éppen úgy nem érzi magát jól az alantasak közt ott, mint nem érzi magát jól a földön, és viszont. Éppen ezért ki-ki magának való társaságot keres, de ennek leírása ismét csak nem e helyre való, s hogy nagy kitérést ne tegyünk, röviden annyit mondunk, hogy amily műveltségi fokon a szeánszok egyénei állnak, oly műveltségi fokkal bíró szellemek érintkezésére, illetőleg társaságára számíthatnak. Meghívására ugyan eljön egyik is, másik is, de nem találván magát jól, csakhamar eltávozik.

Író médiumok jelentkezésénél meg kell kísérelni, vajon nem kaphatunk-e írást közvetlen a szellemektől, médium kezének hozzájárulása nélkül. E célból vegyünk egy magas fakeretbe foglalt palakő-írótablát, tegyünk a táblára egy oly kicsi palakőforgácsot, hogy az írásra használatra a keret magasságát ne egészen érje el. Ekkor a médium ezt a palatáblát tartsa az asztal lapja alá, hogy tudniillik a keret magassága által a palakőtábla és az asztal lapja közt a megfelelő úr megmaradjon. A médium a másik kezét,

hogy a kör láncolatát meg ne szakítsa, az asztalra teszi. Ha a médium arra való, úgy a táblán az asztal alatt nemsokára karmolások lesznek hallhatók, s ha a táblát megvizsgáljuk, azon írásjeleket fogunk találni, amely írásjelek az ülések folyamán fokozatosan tökéletesedve, végre teljesen olvasható írások alakjában fognak megjelenni. De ha az első kísérlet alkalmával a palatáblán semmit nem látunk is, de hogy író médiumunk van, azt tudjuk, csak folytassuk a kísérletezést a táblával több ülésen keresztül. Ha meggyőződünk, hogy a médium e célra nem alkalmas, 5-9 ülés után például, akkor hagyjuk abba.

Siker esetében később azt is meglehet próbálni, hogy az írómédium közelében az asztalra tiszta papirost, és arra írót teszünk. Ha a médium kitűnő, akkor a szellemek (félhomályban) láthatatlan kézzel fogva a ceruzát, a papírra írni fognak.

Fizikai jelenségek. (**)

Megtörténik ugyanis, hogy ülés alatt *egy* tárgyak mozogni, emelkedni kezdenek; hogy szék, asztal, szekrény avagy más valami közeledik a médium fele. Az ilyféle jelenségek előidézéséhez erős áramfejlesztés szükségeltetvén, sikerre csakis félhomályban tartott üléseknél számíthatni. Egyébként ily jelenségekről már szoltunk, s hogy ismétlésbe ne bocsátkozzunk, még annyit említünk meg, hogy ily jelenségek előidézéséhez semmi különös intézkedés nem kívántatik.

Ez ugyanis az ülések fejlődésével meg szokott jönni magától.

Materializációk. (**)

Ezen jelenségek előidézéséhez már nemcsak médiumi fejlettség, de hatalmas áramfejítő erő is kívántatik, s a siker még akkor is csak úgy következik be, ha médium mély transz-álomba merül, s egész erejét a szellem rendelkezésére bocsátja.

A transz fejlett médiumnál, ha nagyobb jelenségek előidézéséhez erővel bír, ülések alkalmával magától szokott bekövetkezni. Sőt olykor ülés sem szükséges. Az álmod maga a jelentkező, s materializálódni igyekvő szellem is előidézi. És mert a világosság az áramra oszlató erővel bír, ide pedig erős áram szükséges, a tömörülés csakis homályban történhet.

Ha a tömörülés már végbement, a világosságot kibírja egy ideig, hanem aztán feloszlik. Homályban sokkal tovább marad meg. Homály alatt nem sötétségét, csak gyér világosságot értünk, amelynél egymást felismerhetik az emberek.

Mielőtt a materializált szellem a függöny mögül a szoba világosabb részébe lépne, kétszer, háromszor is visszavonul a függöny mögé, ami azért, van, mert a világossággal szemben még nem érzi magát eléggé tömörültnek, s még több erőt gyűjteni a médiumhoz folyamodik. Mikor aztán érzi, hogy a világosságot kiállja, akkor kilép.

Ha a médium nagyon erős, megtörténhet, hogy a tömörülés teljesen a nézők, szemei előtt megy végbe. Kezdetben csak árnyalatot, kesébb ködalakot látni, mely sok esetben világít, mint a villamos fény, és lassan-lassan sűrűsödve, emberi alakot vesz fel és testté tömörül. És, amint már leírtuk, mint testnek, a rendes súlya is megvan.

Gyengébb médiumoknál, avagy olykor gyengébb vagy megzavart áramnál az ily tömörülés a tagoknak csak egyes részeire, mint kézre, karra, fejre, avagy lábra stb. terjed ki. Az ily tömörülésekhez az utasításokat a médiumra felügyelő szellemek szokták megadni, Olykor kopogás által, olykor a médium beszélő orgánumának igénybevétele által.

Ha a szellemek kezeinek, lábainak vagy arcvonásainak lenyomatait óhajtanánk látni. (**)

Vegyünk egy ív, nem valami vékony papírt, távolítsuk el a petróleum-lámpásról az üveghengert, és tartsuk a papirost oly

magasan a füst fölé, hogy láng ne érje, mindaddig, míg azt a korm teljesen be nem lepi. Ezt a kormozott papírt tegyük a földre a transzban levő médium mellé, és kérjük fel a lelkeket, hogy a papíron tetszésük szerint kezük vagy lábuk, vagy ha éppen úgy akarjak, arcuk lenyomatát hagyják vissza. Ha az ilyen papírt, a krétarajzoknál használni szokott fixatív oldatba mártjuk és száradni hagyjuk, a rajta levő lenyomat állandó marad.

Ha domborlenyomatokat akarunk nyerni, egy kis hordó forró vízbe parafint teszünk, s a forró vizes kis hordó mellé egy másik, hideg vízzel telt hordót állítunk. Nemsokára kopogást fogunk hallani, s a hideg vízben, kesztyűalakban, a láb és kéz, álarc alakban az arc lenyomatát találjuk meg.

Szükséges, hogy ezek az edények, a szoba homályosabb részében, függöny mögé legyenek állítva. Az öntvényeket meg kell tölteni gipsszel, különben összeesnek.

Ezeknek az experimentumoknak ülés alatt kell végbe menniük, magától értetődik, hogy erős médium jelenlétében.

Az ülés (**)

A kísérletezésre összejött egyének az asztalt körül ülnek, és kezeiket tenyérrel lefelé az asztalra teszik. Hogy az áram jól fejlődhesék, nem árt, ha egymást érintik, avagy egymásra vannak téve a szomszédok kezeinek kis ujjai. Az ülés ebben az állapotban tartson a jelenségek kezdetéig egy-egy óra hosszát. Mikor már jelenségek mutatkoznak, a szellemeket kell felkérni, hogy az ülés tartamának hosszát szabják meg.

A hangulatról, zenéről és éneklésről már szoltunk.

Gabányi Árpád mint spiritiszta. (**)

Egy délelőtt, napi sétám után hazatérve íróasztalomon látogatójegyet találtam ezen egyszerű, de sokatmondó felírással: „*Gabányi Árpád*, a nemzeti színház tagja.“

A látogatás céljával rögtön tisztában voltam, és megörültem neki nagyon. *Gabányit* ugyan nem ismertem személyesen, de ismertem mint színészt, mint színműíró, s komoly törekvése miatt tisztelői közé tartoztam.

El kellett utaznom, de írtam neki rögtön, és kértem, engedje meg, hogy hazatértem után viszonzozhassam a nagyon megörvendezettett látogatást, melyet ő azonban nem várt be, hanem megérkezésem napján azonnal felkeresett.

Oly igazi rokonszenv és baráti öntéssel fogadtam, mint egy spiritiszta egy spiritisztát csak fogadhat. Mert hát olyan apostoli dolog ez ma még, melyért pár száz évvel ezelőtt máglyára ítélték volna az embert. Hát amily vonzalmat valamikor a tanítványok egymás iránt érezhettek, oly vonzalmat érezhetünk mi is, néhány magyar spiritiszták, amely ország, mintha üveglábakon álló sziget volna, annyira nem érzi meg a művelt világban immár hullámokat verő áram hatását, és e tanok elfogadóinak gondolkozniuk kell, be merjék-e vállalni emelt sisakkal, hogy igenis: a spiritizmus követőjéhez tartoznak!

Vagyunk Budapesten többen, hanem újságban, nyilvánosan, hogy nevemet ki merjem írni, még eddig csakis én követtem el e bátorságot. Íme, a másodiknak *Gabányi Árpád* jelentkezik. Fel vagyok hatalmazva általa, hogy az ő nevét is kiírhassam.

És pedig milyen spiritiszta! Olyan, mint akit meggyőződése tett azzá, s mint aki meggyőződéséért mártírhalált tudna halni. Lakása templomszerű benyomást tett reám, amelyben ő és neje, valamint két tanuló fia az Istent mint spiritiszták imádják. Kezükben a másvilág kétségbevonhatatlanságának kulcsa, amelynek birtokában nem úgy emelik tekintetüket ég fele, mint akik Isten létezését hinni szeretnék, hanem mint akik Isten küldöttjeivel érintkeznek.

Gabányinak a lelkekkel való érintkezésről már kötetekre menő följegyzései vannak, s látni homlokán az igazi szent meggyőződésnek ama tántoríthatatlan kinyomatát, milyent az emberi

arc vonásainak csak a bizonyosság tud kölcsönözni.

Nagy kegy reám nézve az engedély, hogy jelen lehessen szeánszaikon. Elzárkózott szentélynek tekintik lakásukat, mikor szeánszot ülnek. Kétkedő, kutató, szívében gúnyt rejtegető hitetlen előtt az ajtó zárva. Ők nem akarnak hívővé tenni senkit se, nem akarják profán nyilatkozatok színtérévé tenni ama szentélyt, ahova elhunyt nagyjaink, költőink, íróink vértanúink: a Damjanichok, Poltenbergék, Kiss Ernők, Bemek, Rakócziak stb. Vörösmartyak, Aranyok és Petőfik stb. szellemei látogatnak el.

Irányi Dániel Gabányinak nagybátyja volt; most védőszelele öccsének. Az ő köre és társasága az, mely Gabányihoz szeánszok alkalmával ellátogat, és a szegény színész szerény lakását nemzeti phanteonná avatja.

De hát ezekről az ülésekről beszélnem tiltva van. Különben sem tenném. Ismerem a még ma uralkodó hangulatot a spiritizmus iránt, és ezen neveket a gúny tárgyává tetetni mély pietásom tiltaná. Egyről-másról azonban elbeszélgethetek, áthatottan pedig ama meggyőződéstől: *hogy igazat mond minden betűm.*

Boldogult *Szathmáryné* az egész nemzeti színháznak *Luiza nénije* volt. *Gabányinak* még most is az. El is látogat hozzájuk olykor, és mint életében szokta, humorizál. Folyó év első napjaiban is megjelent, de nem éppen alkalmas időben. Komolyabb színezetű volt a szeánsz, és *Szathmáry néni* zavarta, midőn pedig *Gabányi* erre figyelmeztette volna, összeszidta őt.

Ami erre következett, a *Gabányi* jegyzőkönyvéből írtam ki:

Gabányi. Kedves Luiza mama. Ahelyett, hogy annyit szid minket, jobban teszi ha rám hallgat. Íme, magam és feleségem nevében kérem, jöjjön el hozzánk holnap, pénteken ebédre, s ha itt lesz, majd adja jelet. Eljön?

Szathmáryné. Talán. De most ne kiabálj, mert szétpattannok!

Gabányi. Nem addig van, hohó! Kérdjük, hogy lesz-e szerencsénk holnap ebédre?

Szathmáryné. Modestinnel. (így hívtak egykori ölebót.)

A vendég. (**)

1897. évi január hó 8-án történt.

Amint előtte való este elhatároztuk, a nagy és nehéz ebédlő-asztalt öt személyre terítettük föl, íme, adom az ábráját:

Azonkívül a *Szaty*i mama (így nevezték tréfásan Szathmáryné) kis kutyája, a Modestin számára, úrnője háta mögé a földre egy tálacska tétetett.

Néhány perccel fél kettő előtt az asztalhoz öltünk. Rövid imánkat elmondva, vártuk, hogy kedves túlvilági vendégünk jelét adja megérkezésének; de ez elmaradt. Feleségem föláll, és levest talál mindenkinek. Először a vendégnek, aztán nekem, majd fiaimnak, végül magának akart meríteni, egyik kezében a tányért, másikban a leveses kanalat tartva. Én, miután rizslevesünk volt, reszelt sajtot akartam behinteni, egyik kezemben tartván a kést, másikban a tányérkát a sajtjal,

E pillanatban nagy robaj támad Az asztalt egy oly hatalmas rázkódás érte, *hogy minden rajta lévő palack, pohár és edény csörömpölve össze-vissza dőlt.* Mindenikünk más-más után kapott, mialatt az asztal az ábrán körül vonalazva látható Z helyen másfél arasz magasságra emelkedett, és tompa zuhanással visszazökkent. S íme, dacára, hogy a törékeny edények részint feldőntve heverték, részint helyükből kimozdítva, ide s tova álltak, a leveses tál magasra emelkedett, és egy nehéz szódásüveg Pista fiam tányérjába esett. Egyiknek sem lett semmi baja, csakis a *Szathmáryné* számára kitett mély és lapos tányér tört össze, s az étel kifolyt belőle az asztalra.

Ez Budapesten történt. *Gabányi* egész családjával kész rá hitet tenni

Velem történt. (**)

Kíváncsi voltam tudni, Vajon az én védőszellemem ki lehet? Kérdést intéztünk a *Gabányi* védőszelleméhez, *Irányi* Dánielhez, ki dr. *Tomay* Menyhért ügyvédet nevezte meg. Élt a húszas években Budapesten.

Már vége volt a szeánsznak, mikor eszembe jutott, vajon a húszas években voltak-e a jogászok számára doktori oklevelek? Ezen kételyemet *Gabányi*nak is elmondtam, ki ily oklevelekről szintén nem tudott, s a dolog szöveget ütött a fejembe.

Csak már a szeánsz alatt jutott volna eszedbe, monda. - Most már kérdés, vannak-e még itt oly szellemek, kik felvilágosítást tudnak adni? Denique nem tudtunk nyugodni. Újra leültünk.

Gabányi bocsánatot kért a szellemektől, hogy szeánsz után is alkalmatlankodunk, de már csak legyen oly kegyes valamelyik és világosítson fel bennünket, mert arról, hogy a húszas években is lettek volna jogi doktorok, tudomásunk nincs.

Válasz. már hogyan lettek volna. Hiszen a *ferraraí* egyetem már Mátyás alatt osztogatott doktori okleveleket Azóta mindig is voltak, noha nem úgy, mint most.

Kérdés. Ki válaszolt?

Válasz. Wesselényi.

Gabányi. Köszönöm szépén.

A „Conversations Lexikon“-ban utánanéztünk, és kiderült, hogy doktori oklevelek már 1822-ben is voltak.

*

Egyik magyar mágnásról szerette volna tudni valaki, hogy mily időben nyerte magyar nemességet? Az illető elment E. úrhoz, vajon nevezett magyar mágnásnak az őseitől nem lehetne-e megtudni, amit tudni akar? L. úrnál szeánszot ültek, s a hívásra az illető meg is jelent.

Kérdés. Nevét kérjük.

Válasz. Friedrich Carl Sch... .1701

Der Paragraph 133 machte mich zum Ungar. 1715 erhalten Indigenat. Ich bekam die Rakóczy Güter in 26 und wurde Obergespan.

Ilyeneket és efféléket számtalant tudnánk elősorolni, ismétlésekbe esni azonban nem akarunk. Oly jelenségeket ismertettünk már, amilyenek a mi kezdetleges magyar kísérletezéseinknél, amennyiben médiumok fejlesztésére idő még nem volt, nem fordulhattak elő. Társalgási érintkezésnél tovább még nem igen vittük, kivéve egy pár, *Gabányinál* előfordult jelenetet, amilyent meg a külföldi krónikákban sem olvastunk.

A dolog a *Gabányi* színészségében leli magyarázatát, ki nek tiszteletére adatott elő néger és indus szellemek közreműködésével a következő:

Néger és indus színészek jelentkezése. (**)

Miután *Gabányi* a jegyzőkönyvet kézéből nem adja ki, jelen esetnek a jegyzőkönyvből való kiírása pedig sok időt vett volna igénybe, megkértem őt, s mikor ő belefáradt, kedves nejét, lennének kegyesek ennek az egész előadásnak hű leírását felolvasni. Meg is tették.

Én tehát ezen felolvasásból emlékezet után, és szabad kézből kísérlem meg az előadásnak egy halvány képét adni, mert úgy, amint szemtanú által leírva van, pusztán felolvasás avagy előadás után leírni lehetetlen.

Amint hogy e földről való eltávozásunk alkalmával hátra hagyjuk az anyagot, az emberi testet, mikor ily szellemi csodák vagy látományokról olvasunk, félre kell tennünk az emberi fogalmakat. E fogalmakkal a szellemvilág csodáit sem megfejteni, sem megérteni nem fogjuk. És habár lelkünk ama lelkekkel, mint lélek-azonos, a befolyás, melyet reánk a gyarló az enyészetnek, a helynek és időnek kitett múltó anyag gyakorol, amíg azzal így sok tekintetben vegyileg is összeköttetésben vagyunk, behatása alól

magunkat emancipálni nem tudjuk. A költői lélek ereje bár nagyobb, de azért fogva van, noha a szellemek rokonságának igazát sokkal könnyebben magáévá teszi, mint amelyik nagyon is be van hálózva az anyag által, hanem azért ő is emberi. Az ő tudásának határa is a sírnál van.

A gondolat testnélküli sebességét a lélekre átruházni már ő sem képes.

Úgyszintén nem képes elképzelni, hogy az én gondolatomat ezer mérföldnyi távolban, hogy érezheti meg anyám, mint lélek?

Hát ne is bíbelődjünk ezekkel, habár el kellett is mondanom. El kellett mondanom azért, hogy a néger és indus akrobaták *Gabányinál* való megjelenhetését spirituális szempontból megérthessem.

Mert ugyan hogy ismerhetik a zuluknál vagy a rézbőrűeknél Gabányit? Van például egy *Abdallah* nevezetű, ha jól emlékszem afgán szellem. Hogy szimatolja ez meg, hogy ma például Milanóban, holnap Londonban fognak szellemeket fényképezni. S íme, ő lefotografáltatja magát Milanóban, másnap Londonban.

Ezt felfogni, persze hogy nem vagyunk képesek. De amint hogy ez megtörténhetett, éppen úgy megtörténhetett az, hogy valamelyik itt járó néger és indus szellem a Gabányi kilétét és szépszait felfedezvén, értesítette övéit. Lehet, hogy az a szellem életében színész vagy akrobata volt, és szellemkollégáinak ő adta az eszmét, hogy ezt a magyar kollegát, aki spiritiszta és akivel érintkezni lehet, keressék fel.

Így történt-e? Azt nem állítjuk, de a néger és indus csoportok megjelenését, ami valósággal megtörtént, másként kimagyarázni nem tudjuk. Azok ugyan beszéltek *Gabányihoz* néger és indus nyelven, *Gabányi* fel is írt belőlük sokat, de olyannal, aki négerül vagy indusul ért, meg nem találkozott.

A néger csoportnak a Fokföldről, vagy az indián csoport-

nak Amerikából ide jönni, egy pillanat műve. És hogy öntudatosan, kiszámítva jöttek, abból gondolható, mert tömérdek néző követte őket.

Nagy Isten! Van-e most már abban valami, ha a földi ember szűk agyvelejének lakója, az emberi test roskatag kunyhójába inkarnált lélek ebben fennakad, ebben nem hisz?

Képzeljünk magunknak egy falusi embert, aki nem csak hogy nem volt meg kívül az ő faluján, de abból a faluból még nem volt kívül senki; tehát hogy mi van a falun kívül, arról még nem hallott senkitől semmit. Tegyük még hozzá azt is, hogy a falu egy magas sziklafalaktól kerített völgyben van, amely sziklafalakra felmászni, vagy azokon keresztül látni nem lehet.

Mit tudhatnak az ilyen emberek egy másvilágról? Bírhatnak-e róla fogalommal, avagy ha akadna köztük, aki arról kezdene beszélni, ami túl a sziklakon létezik, nem-e örültek, félrebeszélőnek tartanák?

Ha azt monda: nem itt a szikláknál van am a világ határa, hanem a világ tulajdonképpen túl a sziklakon kezdődik. Ott kezdődik egy beláthatatlan, majdnem véghetetlen nagy-nagy térség. Azon falvak és városok. De mi az a város? És leírná nekik például csak Aradot, olyan házakkal, melyek egymásra vannak rakva. Templomokkal, melyek belül arannyal vannak borítva; utcákkal, melyek éjjel világosak. Száz és száz utca, tele emberekkel. De milyen emberekkel! Hogy vannak azok öltözködve. Nem is gyalog járnak, hanem kerekeken futó házakban, melyeket nagy állatok olyan sebesen húznak, hogy nincs ember, aki vele tudna szaladni. És azok szaladnak mindig. És ha mindig és mindig szaladnak, akkor sem érik a világ végét, mert újra meg újra kezdődik Tengerekkel, olyan vizekkel, melyeknek ismét se hossza, se vége. Házak úsznak rajta, melyeket a szél hajt. Tavasztól őszi tart, amíg a vízen keresztül fújja őket a szél, ahol aztán megint egy világ kezdődik és megint tenger és megint világ. Mindenütt más emberek, más állatok. Vannak olyan madarak, hogy az ember a

hátukra ül; olyan állatok, hogy a hátukra házat építenek, s oly hosszú orruk van, mint amilyen hosszú egy ember; hajlik jobbra-balra s az orruk végén van a kezük. A tengerben meg vannak olyan halak, hogy a szájukban egy ember egyenesen megállhat stb.

Nem kellene nekik beszélni gőzerőről, villanyerőről, távirdáról, távbeszélőről, csak egyszerű természeti dolgokról, mégis azt hinnék, amíg meg nem látnak, hogy az illető vagy bolond, vagy őket akarja bolondokká tenni.

S vajon ez a mi földünk a mindenséghez arányítva talán nagyobb, mint amilyen egy sziklafalakkal körülvett falu ami földünkhöz arányítva lehetne? És vajon az élet végénél előttünk álló sziklafalon hatolt már elő ember keresztül? Pedig nagyon jól tudjuk, hogy nem ez a föld a mindenség, sejtelmünk van a végtelenségről; vallásaink egy más örökvilágról beszélnek; megfoghatatlan természeti erők nyújtanak munkáinkban, haladásunkban segédkezet; egyik nem ismert természeti titok a másik után jelentkezik, melyeket, ha megjelenésük előtt állított volna valaki, a szeme közé neveltünk volna. És ami hihetetlen volt, ami megfoghatatlan volt, sűrű egymásutánban igazolja magát és jelentkezik, s mi azért mégis folyton és makacsul tagadunk, folyton nem hiszünk és folyton kétségbe vonjuk, hogy amiről nem tudunk, az létezhet.

A titkok egymásután való megnyilatkozása által örökös érintkezésben vagyunk egy ismeretlen tárházzal, honnan nekünk láthatatlan kezek a nagyobbbnál nagyobb, a meglepőbbnél meglepőbb, soha nem képzelt újdonságokat egymás után szállítják, és mi tagadjuk ama tárháznak, ama kezeknek létezését.

De vajon nem léteznek-e, amiért hogy tagadjuk? Vajon nem léteznék-e mindaz, ami e világon van, ha azok a sziklafal által elzárt falusiak tagadnák?

Nem léteznék e erdő, tenger, síkság és város azért, mert

ők soha sem látták. Nem léteznék-e gőzerő, villanyvilágítás, telefon stb. azért, mert ők maguknak olyasmit elképzelni nem bírnának? Nem léteznék-e nagyobb víz az ő tócsájuknál; nagyobb világítás az ő mécsüknél; nagyobb erő az övéknél; nagyobb sebeség az ő lábuknál stb., mivel hogy ők annál nagyobbat nem látták, ismernek, s ennél fogva képzelni nem képesek?

Teljesen így vagyunk amaz ismeretlen világ ismeretlen hatalmasival szemben, amely hatalmak az ő tárházukból egy-egy sziporkát, egy-egy morzsát juttatnak nekünk, és mi ámulatunkban, bámulatunkban odáig vagyunk. Pedig mi van ott, avagy lehet ott, a honnan azok a morzsák, azok a sziporkák érkeznek?

Hát habár megfoghatatlan is előttünk az az érintkezés, hogy egy szellem, aki itt nálunk jár, gondolatát huzal nélkül, egy pillanat alatt a világ másik végére röpíti, s a meghívott szellem a világ másik végéről a másik pillanatban már itt van, bármily megfoghatatlan is ez előttünk: úgy van mégis! Úgy van. Be van bizonyítva, akár kételkedünk benne, akár nem.

Az agyvelő szűk korlátái közül a mindenség végtelen magasságába jutott, a test nehéz súlyától, amely súlyt folyton magával kellett cipelnie, megszabadult, s ezen súly által az ő mozgásában többé nem akadályozott lélek egészen más fogalom, mint az ember. A villám egy világot hasít át egy szempillantás alatt, de ha kocsiba fogják, s magával kell cipelnie ezt a terhet, megszűnt a haladásban villám lenni.

És most már beszéljünk a *Gabányi* Árpád látogatására jött négerekről és indiánusokról, kiket mindjárt egy sereg bámuló vendég, avagy talán jobban mondva, mint egy katona-zenekart, avagy másvalami látványosságot, *egy sereg* szellem-csöcselék is követett.

*

Öten voltak az ülésnél jelen: Gabányi, Gabányiné, Pista és László fiúk, meg egy közeli rokonuk.

Alig kezdték meg az ülést, a tallér sajátságosán kezdett

mozogni. És ez nagyon megfigyelendő jelenség mert, minden szellemnek más temperamentuma van. A földi életben ezt véralkatnak szoktak nevezni, de úgy látszik, ez a különbség a temperamentumban véralkat nélkül is meg van, tehát lelki sajátság. És amilyen ez a temperamentum, úgy mozgatja a szellem a tallért. Egyik higgadtan és szabályosan, a másik rángatva, a harmadik kacskaringósan, a negyedik ide-oda húzva stb. úgy, hogy gyakori érintkezésnél az illető szellemet, még mielőtt megnevezne magát, meg lehet ismerni a tallér mozgatásáról.

A tallér sajátságos mozgása Gabányiéknak azonnal feltűnt, de annál inkább nem tudták, mi akar történni, mikor a szellem oly nyelven kezdett velük diskurálni, amely nyelvet soha nem hallottak meg.

Mindnyájan összenéztek. Azt hitték, valamely gonosz szellem bolondot akar csinálni belőlük és *Gabányi* bosszankodva kérdezte:

-De hát mi akar ez lenni?

A kérdésre Irányi felelt:

-Négererek vannak itt. Énekelni akarnak nektek, és táncolni.

A jelenlevők ismét meglepetten néztek össze.

-És vajon hogy akarjak keresztül vinni ezt az éneklést és ezt a táncot? - kérdezte Gabányi.

-Én majd vezényelni fogok és tegyék azt amit mondok.

-És ki az az én?

Válaszul egy magyar nevet mondott az illető, de már nem emlékszem reá.

-Hol halt meg?

-Sydney- ben.

-Mi volt ott

-Impresszárió.

Most már azt kellett volna megtudni tőle, vajon az ő eszméje volt-e néger énekeseket és táncosokat így összeszedni,

avagy azok csoportosultak körülötte? A vezénylet azonban megkezdődött, és a kérdés elmaradt.

- Tegyenek a körbe ennyi és ennyi tallért, (a számra már nem emlékszem), - szólt a vezénylet - és a jelenlevők tegyék ujjaikat a tallérra, hogy minden tallért egy ujj érintsen. Enekelni fognak.

Megtörtént. Néhány másodperc elmúltával a tallérok közt sajtáságos, de rendszeres ütemszerű mozgás keletkezett, és nem kellett hozzá nagy képzelő tehetség, hogy e mozgásból, a tallérok összeverődéséből, s az ide-oda való húzás súrlódásai és suhogásai bízonyos melódiaszerű ritmusokat lehessen kivenni.

(És itt emlékeztetjük az olvasót amaz ülésre, melyen az Ohióból New-Yorkba utazott apa előtt meghalt fiának és leányának szelleme kopogás által oly darabot adott elő, mely teljesen felismerhető volt, s melyet az életben együtt szoktak volt játszani.)

Úgy látszik, ez is oly tulajdonság, mely csakis a szellemeknek adatott meg, és annál bizonyosabbá teszi az észlelőt, mert meggyőzi őt arról, hogy itt minden félrevezetés ki van zárva. Az impresszárió ismét vezényelt, és ismét több tallérnak elhelyezését követelte a körön kívül, mert a körön belül elegendő hely nem volt. Csakhogy most már a jelenlevők mindenikének két-két ujjára volt szüksége.

- Táncolni fognak, - hangzott újra a vezényszó.

A tallérok ismét mozogni kezdtek.

Kezdetben lassan, mérsékelten, ünnepélyesen, de mindig sebesebben és sebesebben, mindig tüzesebben, cifrábban, bolondabban és nevetségesebben, hogy az ujjak képtelenek voltak azokat követni, és a jelenlevők ide-oda dőltek a kacagástól.

A vezényszó most harcot, majd ismét temetést jelzett. Mind a harc, mind a temetés úgy folyt le, hogy az illetők a harcosokat, később pedig a temetési menetet, táncot és más egyéb, itt soha nem látott ceremóniát annyira maguk elé képzeltek, hogy

Gabányi az ő jegyzőkönyvében teljes hűséggel le tudta írni.

Az egyes előadások után *Gabányiék* annyira el voltak ragadtatva, hogy éljenzés és tapsolásban törtek ki, végül pedig hálsán megköszönték az impresszáriónak azt a leírhatatlanul nagy élvezetet, melyet nekik ezen előadás által nyújtott. Az impresszárió viszont megígérte, hogy a következő előadáson *indiánusokkal fog megjelenni*

A családdal érintkezni szokott szellemek is végig nézték az előadást és *Gabányinak* azon kérdésére, vajon hányan voltak a négerek? Azt felelték; *Lehettek néhány százan.*

*

Az indiánus előadás nagyon érdekesnek ígérkezett. *Gabányiék* ugyanis az impresszárió által utasítva lettek, hogy az előadáshoz szükséges lándzsák és nyilak helyettesítésére afféle tárgyakat szerezzenek be, ami félig-meddig azt engedte gyaníttatni, hogy az indusok materializált alakokban fognak megjelenni, de nem úgy történt; ami különben a dolog érdekességéből nem von le semmit. Abból a szobából, melyben a négerek jelentkeztek, az előadás színterét az ebédlőbe helyezték át. Itt nagyobb az asztal, s ha azok is táncolnak elférhetnek rajta sokan. A szoba is tágasabb, s a nentalán láthatatlanul jelentkező nézőközönség kényelmesebben érezheti magát. Nyilak helyettesítésére tollszárakat, lándzsák helyettesítésére, ha jól emlékszem, függönyrudakat szereztek be.

Ebből látszik, hogy a dolog nem volt tréfa; hogy *Gabányiék* komoly meggyőződéssel intézkedtek, s önmagukat boldoddá tenni szándékukban nem lévén, arra hihetőleg nem is számítottak.

A következő szeánsz idejét feszült érdeklődéssel várták, mely végre megérkezett. Ugyanazok voltak jelen, kik a múlt ülés alkalmával, ezek közt, már tudnillik *Gabányi* egyik fia, s a már említett közeli rokon médium, tehát két médium.

Miután az üléseket még csak múlt évi novemberben kezdték, a médiumok még nagyon fejlődöttek nem lehetnek, de már

az eddigi tapasztaltak után is remélhető, hogy kitűnő médiumokká lesznek.

Az ülés kezdete körülbelül olyan volt, mint a négereknél. Névszerint be lettek mutatva az előkelőbb harcosok, (neveiket *Gabányi* feljegyezte) indus beszélgetés is történt, de mert arra választ nem kaptak, elhallgattak.

A tulajdonképpeni nagy előadást ugyancsak tallérének és tánc előzte meg, de feltűnt *Gabányiéknak*, hogy a két médium arckifejezése különböző változatokat mutat. Mindjárt az első indus előadásánál, vagy csak a másodiknál? Erre biztosan ismét nem emlékszem, a dolog lényége nem is az, hanem az, ami történt.

Igenis, a két médium lassan-lassan indussá kezdett átváltozni; nem öltözetükre avagy alakjukra, hanem arcvonásaikra és arckifejezéseikre nézve. A szülők ezt bámulva és nem minden megdöbbenés nélkül látták, meg is szólították őket, de azok szótlanul meredtek egymásra. „*Transz*”-ban voltak.

Ami ezután következett, az rendkívül fontos és érdekes eset volt, mely a spiritualizmus törvényeit egy újabb paragrafus-sal gazdagítja. Eddig ugyanis csak beszélő, író rajzoló és oly médiumokat ismertek, kiknek testi erejétől kölcsön vett erővel a szellemek saját erejüket anyagi cselekmények véghezvitelére képesítették, de cselekvő médiumokat (írást, rajzolást, mozgatót, beszélést kivéve) nem ismertek.

Hogy a szellem a médiumot szuggerálja és saját maga helyett cselekedtesse, eddigi forrásaim után arról nem tudok. A *Gabányinál* előfordult eset pedig teljesen az és a hipnotizmust, melyet a materialisták az agyvelőre vezettek vissza, teljesen bevilágítja. Teljesen bevilágítja, hogy a „transz” nem egyéb, mint a szellemek hipnotikus befolyása által bekövetkezett álm, és a „transz”-ban elkövetett cselekmény a szellemi szuggesztívó következménye, melyhez semmifele agyvelőnek semmi köze.

Amint a két médium vad, szenvedélyes kifejezésre változott arcvonásokkal darabig egymást fixirozta volna, egyszerre csak, mint a hiúzok, hirtelen felszöktek helyeikről és egymásnak nekirontottak.

Gabányiék nem tudtak, mit gondoljanak. *Gabányi* közbe akarta magát vetni, de egyiket sem volt képes megragadni, vadmacska ügyességgel, párduc szökésekkel kerülték ki őt, és az egymás támadását Asztalon, székeken keresztül mintegy repültek. A függőlámpáshoz oly közel, hogy súroltak, de soha még csak meg se mozdították.

Gabányi sem lévén a dologgal tisztában, ijedten kapkodott hol az egyik, hol a másik után, persze eredménytelenül, az aszszony pedig jajgatva, kezeit tördelve kiabált a ház ismerős szellemeihez segítségért

Most bizonyult be helyessége annak, hogy *Gabányi* a széánshoz csakis beavatottakat bocsát, mert ha a spiritizmus lényeges szabályait nem ismerő, valami hitetlen, ebben az állapotban látja őket, másnap elterjed a fővárosban a hír, hogy Gabányi egész családjával együtt megőrült.

A szellemek azonban megnyugtadják őket, hogy ne féljenek, nem fog történni semmi baj. Ezen biztosításban megnyugodva, a transzban nem levők félrevonultak, és lehetőleg nyugodtan nézték az előadást.

Furcsa volt arra gondolniuk, hogy ezeknek az indusoknak egyike az ő fiúk, a másika legközelebbi rokonuk; avagy megfordítva képzelni, hogy fiuk és rokonuk tulajdonképpen indusok. Teljesen azok voltak ama pillanatban. Még alakjuk is megváltozott. A mozdulat teljesen idegen, az arcvonásuk fiúkra és rokonukra emlékeztették őket. Az átváltozásnak és a valóságnak ez az összejátszása káprázatólag hatott.

De hát hogy tudnak ennyire indusokká lenni, mikor sohasem láttak indusokat? Az a vad tekintet, s hozzá meg a hang is! Az a hajlékonyság az egymás és a bútorok kikerülésében, az a

könnyedség az ugrásban, a szökésben! És mikor összekapaszkodnak, csavarodnak, mint a tigrisek és a földhöz verik egymást. Majdnem összefonódnak, mint a kígyók, s úgy hemperegnek a szoba földjén. Avagy szétválnak egy öles szökéssel, és lándzsát ragadva, szemeikben gyilkoló fénnel csapnak össze ismét. Lándzsanyeleik csattognak, szemük fehérje vér-dermesztően csillog, mellük egymásnak feszül. Egy ugrás és ismét egy öl a távolság köztük. Most nyilat ragadnak és a tollszárakat biztos célzással röptetik egymás felé. Kezükben nincs íj, de látható, amint elbocsátásakor csattan a húr, s a tegez röpül.

Minden képzeletet felülmúló jelenet, tudván, hogy ezek az indusok szelíd magyar fiuk, szorgalmas filiszterek.

Végre kimerülten rognak a székre, de pihenésük csak pillanatig tart. Egyszerre szöknek talpra ismét, lehányják magukról a kabátot, s vad éneklések, kurjongatások, ugrások közt olyan fegyvertáncféléket kezdenek járni, amilyent gyakorlatlan európai nem tudna utánózni, ha fejét levágnák se. E közben talpaikkal ütemet dobognak, kezeikkel az asztalon ütemet vernek. Tenyerükkel és kezük felületét lefelé fordítva oly csapasokkal döngölik a kemény tölgyfalapot, hogy azt hinné az ember, kezeikben a csontok összevissza törnek. Lábaikat, karjaikat oly csavarulatokkal forgatják ki és be, oly ficamszerű taglejtéseket tesznek, mintha a tagok elhagyták volna csuklóikat.

Végre *Gabányi* közel férközhet azokhoz, és megragadva keményen megrázza egyiket. Ez felnyitja szemeit, *Gabányira* mered, s félig ébren, félig alva vezetni engedi magát. De társát meglátva, ismét fölhorokan és ragadni akar. De *Gabányi* nem engedi, székre ülteti, s üdítő magnetikus vonásokat gyakorol rá. A másikat anyja veszi körül, de az nem enged, szökdécsel, ugrik, ficánkol és tombol tovább.

A másik kimerülten hajtja le fejét és eszmélni kezd. *Gabányi* folyton ébreszti és beszél neki. Végre felismeri helyzetét. A másik még mindig ugrál, de egyszer csak, mint kinek gépezete

lejárt, ingadozik, s hirtelen odarohanó anyja karjai közé hanyatlik.

Másnap egyiknek sincs semmi baja. Kezeikben a csontok nem csak hogy össze nem törtek, de nem látszott rajtuk meg csak egy kék foltocska sem.

A házi szellemek Gabányinak ama kérdésére: vajon hány indus lehetett jelen? Azt feleltek rá: *Vagy ezer.*

Itt újra egy érdekes és megfejtésre váró esettel állunk szemben. A *Gabányi* fia ugyanis, ki teljesen kitombolta magát és teljesen lejárt, a szokott normális állapotába jutott vissza, míg ellenben a rokon, kit *Gabányi* tombolásában megállított és felébresztett, még lefekvéskor sem érezte magát a behatástól egészen megszabadulnak és *éjjel arra ébredt fel, hogy önmagát fojtogatta.*

Ez is csalhatatlan jele annak, hogy a *transz* nem más, mint a hipnotizmusnak egy neme.

A különbség e kettő közt csak az, hogy aki hipnotizál, az nem földi ember, hanem test nélküli lélek, és csakis a rokonlélekre lehet hatással. Arra átviszi saját akaratát, s vele tetszése szerint rendelkezik, *amíg az erő tart és le nem járt.*

Vay Emília bárónő. (**)

Nem állok jót érte, báró- avagy grófnő-e; azért sem, Emilia-e? De azért jót állok, hogy mágnásnő volt és Borsod megyében, Miskolc mellett, Zsolcán lakott vagy lakik talán még most is. Egész Borsod és Abauj vármegye, egész Miskolc városa tud róla. A legkitűnőbb, de öntudatlan médiumok egyike volt. Mikor a hatvanas években, kocsin, Zsolcán jártam, s a kocsmá előtt etetni kifogattam, amíg az etetés tartott, elbeszélgettem a kocsmárossal, kocsmárosnéval, kik a zsolcai úrnőről csodadolgokat tudtak *regélni.*

Regélni? Na persze! Mi másnak tarthattam volna én azt akkor, mint regének? Mit tudtam én akkor a spiritizmusról, a mé-

diumról! De mióta e tárggyal foglalkozom, gyakran eszembe jutott a zsolcai rege, mert az illető úrnőben egy öntudatlan médiumot kezdtem gyanítani. Egyenest hozzá fordulni, zsenánt volt, tehát vártam az alkalmat, amidőn majd találkozni fogok valakivel, aki tud róla. És valóban találkoztam is, nem eggyel, de sokkal. Nemcsak olyanokkal, a kik tudtak róla, (hiszen több vármegye tud róla) hanem olyanokkal, kik közelebbről ismerik, és olyanokkal, kik közelebbi rokonságban állnak vele. Hát akinek tanúbizonyság kell, ha akármelyik miskolci, borsodi vagy abauji, persze a mágnási vagy dzsenti körökben forgó úriemberhez fordul, készséggel felvilágosítást fog kapni.

Tehát *Vay Emilia* bárónő (én így emlékszem reá) az ötvenes, hatvanas években földi emberek által meg nem érthető és magyarázható csodadolgokat művelt. A külföldi spiritiszták, kik ehhez hasonló jelenségekkel akkoriban már foglalkoztak, kitűnő médiumot találtak volna fel benne, de a magyarok egy része semmit se szólt, csak furcsákat és nagyokat gondolt; a másik része pedig, amelyik szólt, holmi rossz lelkeket és boszorkányokat emlegetett. Tudom, hogy mikor ott jártam, a nép a zsolcai kastélyt elátkozott várnak tekintette.

A bárónő ugyanis szellemekkel társalgott. Elaludt és olyasmiket beszélt, hogy a jelenlevő hallgatók hajszájai égnek meredtek. Beszélt a túlvilágról, a lelkek országairól, elhalt ismerőseiről, még pedig olyanokat, a milyeneket senki se hitt el neki, hanem az egésztest félrebeszélésnek tartotta. De mikor elmondta, hogy ennek és ennek a négy lovát, melyet a napokban loptak el, itt is itt lehet feltalálni, és csakugyan feltalálták; mikor számtalan hozzáforduló kérdéseire olyan válaszokat adott, hogy azok elámultak; mikor székek és asztalok önmaguktól mozdultak ki helyeikről, és a szoba tele volt kísérteties kopogással: a babona és mindenféle feltevés, latolgatás általános lett a vidéken.

Íme egy élő példa, akiről számtalanon tudnak, de akiről

nem tudták, hogy mi volt, hogy Istennek mily felkentje, választottja volt, de e téren való járatlanságuk miatt nagy ereje felhasználatlanul oszlott el.

A. grófné T. képviselő nővére. (**)

Egy úrinő, aki ezt nekem elmondta, felhatalmazott, hogy privátim bárkinek adhatok az itt megírtakról felvilágosítást, de kért, hogy az illetőket nyilvánosan ne nevezzem meg.

Ez a lélek *inkarnációjának* eklatáns bizonyítéka.

A. gróf fiatal nejével Olaszországba utazott. Egy vidéken gyönyörű várkastélyt pillantottak meg, s a grófné oly érdeklődést mutatott, oly vonzódást érzett a kastély iránt hogy ki kellett szállniuk és a kastélyhoz kocsizniuk, mert: „Anélkül, hogy tüzetesen meg ne tekintsem, nem vagyok képes innen távozni” mondta a grófné. *„Én ezt a kastélyt láttam már!”*

A gróf bámulva tekintett nejére:

-Még nem hallottam, hogy Olaszországban jártál volna, mondta neki..

Nem is jártam, de ezt a kastélyt ismerem. Hogy honnan, azt nem tudom, de ismerem. Meg fogsz győződni, hogy ismerem. Én foglak benne vezetni. Nem tudom, a régi bútorok vannak-e még benne, de az az erkélyes szoba ott az én szobám volt.

Es elmondta a bútorzatot. Elmondta a teraszra nyíló terem bútorzatát, az ebédlő-, az olvasó-, a hálószoza bútorzatát, a könyvtár berendezését, a fegyvertárat, a folyosókat, a lépcsőket, a tornyok titkos mellékajtóit, a földalatti titkos folyósokat stb. és mikor a kastélyba léptek, megkérte a felügyelőt, hogy ő mehessen előre.

A gróf és a felügyelő ámulva követték. Minden úgy volt, ahogy előre elmondta. De mutatott oly titkos faliszekrényeket és lépcsőket, melyekről a felügyelő, s hihetőleg az otthon nem lévő tulajdonos sem tudott semmit.

-Talán olvastál róla - kérdé tőle a gróf?

-Nem.

-Avagy álmodtál;

-Nem. Hanem laktam benne.

-Ugyan! ... És mikor ? . . .

Azt nem tudom, és nem vagyok képes elképzelni ... de laktam . . . Ámde mióta a spiritizmus jelenségei napirendre kerültek, miután a lelkek inkarnációjáról, reinkarnációjáról, szellemek elbeszélése után, tudni kezdünk, sőt tudunk, a grófnének eszébe jutott ez eset, és ama tisztelt úrnőnek, kitől én hallottam, bizalmasan beszélte el.

Befejezésül. (**)

De hát végre az én könyvem is lejár. Földi életünkben nincs oly hosszú út, amelyiknek vége nincs. Lejár! Pedig szerettem volna írni még sokat. De nem akarom fárasztani azokat, kik - szerintük - „efféle bolond dolgokat” nem szeretnek olvasni.

Remélem azonban, hogy akik velem tartanak, azokkal még találkozom.

Habár azok miatt, amiket írtam, bosszankodnak is némelyek, azt hiszem, nem írtam semmi rosszat: mindössze is a teljesen anyagi felfogásnak és az úgynevezett „materializmus”-nak üzentem harcot anélkül, hogy a tudományos materialistát, vagy a tudatlan anyagimádót összetéveszteném, avagy téveszteni akar-nám.

Ha a tudományos materialista a spiritizmusnak vagy spiritualizmusnak hivatásszerű ellensége? Annak megvan a maga értelme; de ha valaki a spiritizmus ellen minden tudományos alap nélkül pusztá anyagi szempontból harcol? Annak a lelke az anyagtól biztosan rozsdát fogott.

A bonctan, a fizika, a kémia, az élettan stb. csakis anyagi szempontból indulhatott ki ezideig, és amely szempontból kiindult, abból a szempontból észlelt, fejtegetett, bizonyított és ha-

ladt. Ha az emberi ész és tehetség megmagyarázására az agyvelőnél egyéb alapja nem volt, hát az agyvelőhöz kellett neki ragaszkodnia. Feléve, hogy az összműködő erő és vezeték gócpontja az agyvelőben csakugyan fel is találtatott, és ehhez hasonló komplikációval a test egyik része sem dicsekedhetett, nagyon természetes, nem tehetett a tudomány egyebet, minthogy a szellemi képesség nyilvánulásainak feltételeit és eszközeit is az agyvelőben keresse.

És mennyi tudós kutatta ama rejtélyes labirint ezernyi tévesztő útját, tekervényeit, a sejtszövetek eltéréseit, a véredények, az idegszálak megszámlálhatatlan ágazatát, ebben is, abban is rejtőzni vélvén valamit, s összeszedte eszének, tudományának minden erejét, hogy azt a rejtőző valamit felfedezze, s mert a legmélyebb kutatások dacára lélek nyomára nem akadtak, annak létezését meg nem állapíthatták, sőt létezését mint megállapíthatatlant, tagadták.

Csináltak koponya-méreteket, agyrendszert: beosztották fiókokra, hajlamokra. Kipuhatolták az agyrészek tevékenységeinek feladatát; a látás, hallás, ízlés és tapintás központjait. A beszéd központját, a művészet, a zene, a költészet központjait. De meg lettek cáfolva száz és ezer esetben. Fejlődtek lángelmék és nagy művészek amaz agyrészek fejlettsége nélkül, gonosztevők és emberbarátok ugyancsak a meghatározol tagrészek fejlettsége mellett. Nagyhomlokú buták és kishomlokú nagytehetségek; nagy és rendszeres agyvelejű együgyűek, kicsi és rendszertelen agyvelejű okosak. Szóval, a szellemi képesség megállapítására évszázados, kutatásaik alatt sem tudtak rájönni; de mert az agyvelőn kívül más apparátus nem jelentkezett, hát mégis csak a meglévőhöz kellett ragaszkodniuk, arra kellett szorítkozniuk és kutatniuk eredmény nélkül, bizonyítaniuk bizonyíték nélkül, állítaniuk alany nélkül tovább és tovább, felállítani a hipotézisek egy egész várrendszerét, melyet íme a spiritizmus egy leheletével összedönteni van hivatva.

Hát ha azok a tudósok az ő erősségeiket, váraikat, templomaikat, temetkezési helyüket, hol elkezdve Herophilos, Crasistratos, Galen és de Kuzzitól Gallig és Scheithauerig, az ő tudós őseik csontjai és tetemei nyugszanak; hát ha ezek a tudósok az ő meggyőződésük, tanulmányaik és felfedezettnek vélt felfedezéseik védelmére halálra készen, hősközhöz illően, ahelyett, hogy magukat megadnák, inkább a romok alá akarnak temetkezni. Annak van értelme. Sok ember halt már meg tévedésből és fanatizmusból oly elvért, állításért vagy hitért, mely helytelennek bizonyult. Ott van például a Hentzi-szobor. Ámde az ilyeneknek volt van és lesz értelme; hogy azonban valaki minden előleges tanulmány, tudás, alapos következtetés és elfogadható érvelés nélkül a spiritizmust egyszerűen örültségnek nyilvánítsa? *Annak lélektani oka van!*

Ezeket a tudatlan, de makacs tagadásokat kilenttizedrészben az anyagnak, az aranyborjú imadóinak, s a testiség felkentjeinek sorai közt találjuk fel. Azoknak a sorai közt, kiknél nem a lélek az úr a háznál, nem ő rendelkezik, végez és parancsol, hanem a test. Ahol a lélek a test zsarnoki uralmának meghódoltja.

És mintha nem számtalan volna az ilyen ember? Csak meg kell figyelni őket! Akik nem megörülnek, de megrémülnek a másvilág lehetőségének gondolatától; akik teljesen ki vannak békülve az anyagi élet élveivel, cselekedeteivel, erényeivel és lehetőségeivel; be is rendeztek magukat azonképpen, kényelmes ágyat vetvén lelkiismeretüknek; figyelve a földi törvények paragrafusaira, melyek betartásán kívül más feladat és kötelesség előttünk nincs. Ezek a spiritizmus határozott ellenségei közé tartoznak, mert egyszerre *két úrnak*, a földi és a földöntúli életnek is szolgálni és *mindkettőnek törvényeit betartani* gondolkozásukkal megegyeztethető *kényelmes* dolognak nem tartják. A földinek és földöntúlinak, tehát két számlának a kifizetése? Sok!

Erre az életre csak úgy lehet kontózní, ha a sír minden

kontót eltemet.

De a kontó egy részét, talán nagyobb és nehezebb részét a másvilágra vinni át, ahol újabb leszámolás alá fognak, ahol nincs váltságdíj, megvesztegethetőség avagy megvásárolhatóság; ahol nem úgy ítélnék, hogy ötnapi fogság vagy huszonöt forint, hanem le kell ülni; ahol a számlát nem lehet kifizetni másoktól elharácsolts pénzzel, csak büntetészenvedéssel: hát az ily másvilág lehetőségének gondolatával megbarátkozni nehéz!

Mindazoktól tehát, kiknek e könyvem által fejébe szöveget ütöttem, bocsánatot kérek. Amiért hogy úgy van, amiért hogy másvilág csakugyan van, és kettős számlát kell fizetni, arról nem tehetek, de ha tehetnék, bizonyosan nem tennék! Csak fizessünk! Egyik ezt fizeti könnyebben, másik azt; de fizetni okvetlen kell: ezt is, azt is! **Arra a külföldre, arra a másvilágra nem lehet menekülni sikkasztott pénzzel, elkövetett bűnökkel, ki nem fizetett tartozással.** Az ottani rendőrség kezeit nem kerüljük ki; az ottani törvénykezés behajtja rajtunk bizonyosan. Eltussolást ott nem ismernek!

Sajnálom, hogy sokan vannak, kik az ily kettős-számla kifizetését nem akarják elvállalni, és azzal biztatják magukat, hogy ez az egész spiritizmus örjöngés; de bizony-bizony mondjuk nekik, eljövend az idő mielőbb, hogy valóságát, ők is be fogják ismerni

És ahogy megvan az értelme a másvilágtól való félelemnek, éppen úgy megvan az értelme a másvilágért való rajongásnak is. A tiszta vagy tisztulni vágyó lelkek, kik testi hüvelyükben öntudattal bírnak, kik önérzetüket, önállóságukat a testtel való közösség kikerülhetetlen törvényeinek alávetni kénytelenek ugyan, de a testtel való egység és azonosság ellen tiltakoznak, azok hozsannával fogadják Isten e legújabb, legnagyobb és legkegyelmesebb megnyilatkozását, mely által nekünk, az immár bizonyossá lett másvilág határtalanságába betekintést enged.

Ezek a spiritizmus tanaitól nem rettegnek! Ezek rajongva

és kész örömet alávetik magukat ama gyógyulási rendszernek, ama, kissé talán nehéz diétának, mely a lelki betegségek gyógyítására fog befolyással bírni. És ha az emberiség kissé összeszedi magát, ha vágyai és szenvedélyei rohanó kerekeinek elébe féket vet; ha a mértékletességet életrendszerébe behozza, és hogy a sok még a jóból is megárt, beismeri, s hogy ami a lélekre káros és rossz, az éppen oly beteggé tudja tenni a lelket, mint a kártékony anyag a testet, ha mindezeket elgondolja és befogadja? Más élet és más társadalom keletkezik!

A spiritizmus törvénye bizonyos! A spiritizmus a jónak jutalmazását, a gonosznak büntetését bizonyítja!

És ez lenne az a félelmetes, az az őrjöngésnek nyilvánított jelenség? Ettől kell annyira irtózni, ennek az elhívésétől kell annyira tartózkodni, és visszariasztani másokat is? Vajon ez a mennyei lég, amelyet terjeszt, az az isteni morál, amelyet hirdet, lehet ártalmára valakinek? Csalódhat valaki a másvilágba vetett hit által? Félre lehet vezetni valakit a jóra és becsületességre való oktatás által? Lehet ott ámítási cél, ahol a haszon csak a hit, melyet a másvilág létezésébe, s az emberi erkölcsök javulására fektetünk? Ahol az önzés a felebarátaink szeretetében gyökerező azon törekvésben nyilvánul, hogy boldoggá legyen valamennyi.

Aki a spiritizmusnak ellensége, az az emberiség ellensége, mert a spiritizmus törvényeit égiek írják, égiek hirdetik és terjesztik, az anyagi kilátásra való mindenféle akarat és remény nélkül.

Még egy szót. (**)

A „P. H.“ című napilapban *Hilda*, aláírással egy tárcá-cikk jelent meg, melyben nevezett úrnő a spiritizmus jelenségeit őszinte szívvel elismeri, de tárcáját a következő sorokkal végzi;

„Sajnos, annyira szenvedélyünkké vált már a szellemidézés, hogy alig tudtunk nélküle ellenni, s hosszas szünet után elhátároztuk, hogy újból megkísértsük, hátha mégis csalódtunk. Alig ültünk együtt, s tettük fel a kérdéseket, kérve egy jó szellemet,

hogy bennünket a valóságról felvilágosítson, jelentkezett egy *Guttenberg* nevű és a következőket mondta:

-Jöttem hozzátok a hatodik körből, nem igaz, hogy amint van, arról írhasanak; nem lehet csak halálunk után (tudni), akkor is csak úgy, ha a tizedik körbe jutunk, de akkor is titok marad az idelenn. Higgyetek nekem, mert én igaz vagyok hozzátok, jóindulatomat bebizonyítom azzal, hogy intelek benneteket, ne higgyetek a szellemeknek, mert gúnyt űznek a hívőkkel. Beszélnek a túlvilágról mindenféle nagy dolgokat, de abból mi sem igaz; mondom nektek, kerüljétek a velük való foglalkozást. Terjesszék az én beszédemet, mert Isten nem tiltja. Ennyit mondtam, igen, de többet nem jövök: tilos. Igen kérlek másokat is lebeszélni, hogy ne űzzék ezt sehol. Vágytam titeket jó útra téríteni, ezt űzni nem szabad; nem és nem!

Adio!

Kérdésünkre és kérésünkre, hogy feleljen csak pár dologra még, csak ennyit mondott:

-Nem mondhatom! - és elment.

Bármit gondolnak is felőlünk a tisztelt olvasók, ez igaz és megtörtént, ez józanított ki végleg bennünket, és e szellemi felszólítás következtében írtam én jelen soraimat, hogy tőlem telhetőleg eleget tegyek a hozzánk intézett kérelemnek.

-Kérek másokat is lebeszélni, hogy ne űzzék ezt sehol!

Hilda.“

*

Mi pedig, kik a spiritizmusmal mélyebben foglalkozunk, bátrak vagyunk *Hilda* önagságát megnyugtatni. Nagy tisztelettel viseltetünk a *Guttenberg*-név iránt, de állítólag a hatodik körből ott járt szellem tudomását azok után, melyeket a magasabb szellemek ezrei állítottak és állítanak, kétségbe merjük vonni, noha jóakarata iránt gyanúsítással nem viseltetünk.

Társulatok, melyek spiritisztikus kutatásokra alakulnak, *rendesen a magasabb szférákból kapnak* őrszellemeket maguk

mellé, mint például a „Párizsi szellemkutató társulat” őrszelleme *szent Lajos* volt, ki azon érdemeinél fogva, melyek őt földi viselkedéséért, habár földiek által, de szentté avattak, mindenesetre a magasabb körökhöz tartozott. S íme utasítva lett, hogy a társulat kutatásainak támogatására legyen. Számos ily magas szellem van ugyanerre a célra *kiküldve*, s általános állításaik nyomán mondható: ***hogy ezt az úr nem rosszalja, sőt elősegíti, s az emberek felvilágosítása égi határozat.*** Anélkül nem is lehetne. Ami pedig az egészséget illeti: hát bizony kérem nem kell 5-6 óráig tartó szeánszokkal meríteni ki az erőket, mert ami sok az mindenből megárt, de hetenként egy-két szeánsz, egy-két óráig kitartva, egyáltalán nem bír semmi ártalmas befolyással; de aki mégis ilyet észlelne, az hagyja abba.